

Budsjett-innst. S. I

(2000-2001)

Innstilling fra finanskomiteen om Nasjonalbudsjettet for 2001 og forslaget til statsbudsjett medregnet folketrygden for 2001

St.meld. nr. 1 (2000-2001), St.prp. nr. 1 (2000-2001) og

St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 1-11 (2000-2001)

Til Stortinget

1. INNLEDNING

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Dag Terje Andersen, Erik Dalheim, Grethe G. Fossum, Britt Hildeng, Ottar Kaldhol, Torstein Rudihagen og Signe Øye, fra Fremskrittspartiet, Siv Jensen, Per Erik Monsen og Kenneth Svendsen, fra Kristelig Folkeparti, Valgerd Svarstad Haugland, Lars Gunnar Lie og Ingebrigt S. Sørfonn, fra Høyre, Børge Brende, Per-Kristian Foss og Kjellaug Nakkim, fra Senterpartiet, Odd Roger Enoksen, fra Sosialistisk Venstreparti, Øystein Djupedal, fra Venstre, Terje Johansen, og representanten Steinar Bastesen, viser til at det i Stortingets forretningsorden § 19 bl.a. står dette når det gjelder finanskomiteens oppgaver:

"Senest den 20. november skal finanskomiteen avgi innstilling (Budsjett-innst. S. I) om nasjonalbudsjettet og statsbudsjettet, med forslag til rammevedtak for bevilgninger i samsvar med inndeling i rammeområder fastsatt av Stortinget i henhold til § 22 tredje ledd."

Komiteen viser når det gjelder inndelingen av statsbudsjettet i rammeområder til vedtak i Stortinget 19. oktober 2000, jf. Innst. S. nr. 2 (2000-2001) Innstilling fra arbeidsordningskomiteen om fordeling av de enkelte kapitlene i forslaget til statsbudsjett for 2001, jf. også avsnitt 3.2 i denne innstillingen.

Komiteen viser til at det 10. november 2000 ble lagt fram 11 tilleggsproposisjoner til St.prp. nr. 1 (2000-2001).

Referat fra Stortingets møte 14. november 2000 viser hvordan forslagene under de aktuelle kapitlene i

tilleggsproposisjonene er fordelt til de ulike rammeområdene og komiteene.

Kopi av dette referatet følger som vedlegg 1 til denne innstillingen.

Komiteen viser til brev fra finansminister Karl Eirik Schjøtt-Pedersen datert 23. oktober 2000. Nasjonalbudsjettet 2001. Trykkfeil. Brevet følger som vedlegg 2 til denne innstillingen.

2. NASJONALBUDSJETTET FOR 2001

2.1 Hovedtrekkene i den økonomiske politikken og utviklingen

2.1.1 Sammendrag fra St.meld. nr. 1 (2000-2001)

Hovedmålene for Regjeringens politikk er arbeid for alle, en rettferdig fordeling, å videreutvikle det norske velferdssamfunnet og å bidra til en bærekraftig utvikling.

Norsk økonomi er sterk. Verdiskapingen og velferdsnivået er høyt. Yrkesdeltakingen i Norge er høyere enn i de fleste andre land. Sammenliknet med 1970-tallet og 1980-tallet var det bedre balanse mellom veksten i næringer som er utsatt for internasjonal konkurranse og øvrige deler av økonomien. En sterk økonomi og en balansert økonomisk utvikling er nødvendige forutsetninger for å kunne videreutvikle velferden.

Norge er rikt på naturressurser. Petroleumsinntektene gir oss en handlefrihet få andre land har. Dette gir oss muligheter for å videreutvikle velferdssamfunnet. Vår viktigste ressurs er imidlertid arbeidskraften. I et langsiktig perspektiv avhenger mulighetene for utvikling av velferdsordningene først og fremst av hvor effektivt vi klarer å utnytte denne ressursen.

Regjeringen vil videreutvikle det offentlige tjenestetilbudet. De siste årene har handlingsrommet for

finanspolitikken blitt begrenset av sterk vekst i de sykdomsrelaterte ordningene under folketrygden. Den sterke veksten i overføringene har sitt motstykke i at folk trekkes ut av arbeidsmarkedet. Dette bidrar til å undergrave grunnlaget for verdiskapingen. Derfor er det viktig med tiltak for å styrke arbeidslinjen i sysselsettings- og trygdepolitikken.

Regjeringen bygger sin økonomiske politikk på Solidaritetsalternativet, som sprang ut av arbeidet til Sysselsettingsutvalget i 1992 (NOU 1992:26). Solidaritetsalternativet er en helhetlig strategi for den økonomiske politikken. Regjering og Storting skal gjennom budsjettpolitikken bidra til en stabil utvikling i produksjon og sysselsetting. Partene i arbeidslivet skal gjennom moderate lønnsoppgjør bidra til å opprettholde den kostnadsmessige konkurranseevnen. Penge- og valutapolitikken skal rettes inn mot stabilitet i kronens verdi overfor europeiske valutaer. Samtidig sikter struktur- og næringspolitikken mot å styrke vekstevnen i økonomien, holde arbeidstyrken høy og arbeidsledigheten lav. Utvalget for sysselsetting og verdiskaping (Holden-utvalget) avga sin innstilling i sommer. Et enstemmig utvalg anbefalte å holde fast ved hovedtrekkene i arbeidsdelingen i den økonomiske politikken.

En hovedutfordring i den økonomiske politikken er å bringe pris- og kostnadsveksten i Norge videre ned, til samme nivå som hos våre handelspartnere. Skjer ikke dette, vil resultatet lett bli en særnorsk høy rente over lang tid, som sammen med svekket konkurranseevne vil kunne tvinge fram en tilstrømming i den økonomiske politikken, med omstillingsproblemer og økende arbeidsledighet som resultat. Både norske erfaringer fra 1980-tallet og internasjonale erfaringer viser dette.

Utviklingen i inneværende år og utsiktene for neste år peker klart i retning av at veksttakten i økonomien er på vei opp. Ny informasjon de siste månedene tyder på at veksten i den innenlandske etterspørselen er høyere enn tidligere lagt til grunn. Etter en vekst i Fastlands-Norges BNP på 0,8 pst. fra 1998 til 1999, anslås nå veksten til 2 pst. i år og 1ⁱ pst. i 2001. Husholdningenes etterspørsel ventes å gi de viktigste vekstbidragene de nærmeste par årene, mens fallet i oljeinvesteringene bidrar til å dempe aktiviteten. Veksten i BNP i alt anslås til 3 pst. i 2000 og 2 pst. i 2001.

Det er usikkerhet knyttet til den økonomiske utviklingen framover. Det er mer sannsynlig at etterspørselsveksten i privat sektor framover blir sterkere enn anslått i denne meldingen enn at den blir svakere. En fortsatt høy oljepris, høye boligpriser og optimisme knyttet til den økonomiske utviklingen kan utløse et fall i spareren og dermed økt forbruk i husholdningssektoren, selv om høyere renter trekker i motsatt retning. Dersom den høye oljeprisen varer ved, kan fallet i oljeinvesteringene bli mindre enn lagt til grunn. På den annen side kan det økte kostnadsnivået i norsk næringsliv bidra til fortsatt tap av markedsandeler og

svakere utvikling for de delene av næringslivet som er utsatt for internasjonal konkurranse.

Det stilles store krav til den økonomiske politikken i årene framover. Selv om en ikke kan regne med så høy vekst de nærmeste årene som i perioden 1993-1998, vil norsk økonomi trolig i lang tid framover likevel ligge nær kapasitetsgrensen. De moderate vekstutsiktene har sammenheng med lav vekst i arbeidstyrken, først og fremst på grunn av befolkningsutviklingen, men også som følge av tendenser til økt tidligpensjonering. I en situasjon med lite ledig kapasitet i økonomien må det unngås at en for sterk samlet etterspørsel igjen bidrar til å presse priser og lønninger opp, slik det har skjedd de siste årene. Samtidig hviler det et ansvar på partene i arbeidslivet for å gjennomføre moderate inntektsoppgjør. Denne moderasjonen må gjelde for alle grupper i samfunnet, også de med høyest inntekt. En rettferdig fordeling er et mål for Regjeringens økonomiske politikk.

Finanspolitikken har et hovedansvar for at den samlede etterspørselen etter varer og tjenester utvikler seg på en måte som er forenlig med en balansert utvikling i norsk økonomi. På kort sikt er samtidig lønnsdannelsen og det inntektspolitiske samarbeidet avgjørende for lønns- og prisutviklingen. Dersom lønnsveksten i Norge over lang tid ligger over veksten hos våre handelspartnere, vil dette føre til svekket konkurranseevne, gradvis nedbygging av den delen av næringslivet som konkurrerer internasjonalt og større avhengighet av oljeinntektene.

I meldingen er det lagt til grunn en gjennomsnittlig oljepris på 235 kroner pr. fat i 2000. Regjeringen legger vekt på at kortsiktige svingninger i oljeprisen ikke skal påvirke den økonomiske politikken. For bare halvannet år siden var oljeprisen en tredel av hva den er nå. En kan ikke basere den økonomiske politikken på at den høye oljeprisen skal vare ved. En omfattende bruk av oljeinntekter i tider med høy oljepris ville kreve at velferdstilbudet reduseres når oljeinntektene faller. Regjeringen ønsker ikke at velferdstilbudet skal variere med oljeinntektene og legger derfor vekt på at det offentlige velferdstilbudet gradvis bygges ut, uavhengig av kortsiktige svingninger i oljeprisen.

Siden 1971 er 800 mrd. kroner av oljeinntektene brukt over statsbudsjettet. Regjeringen vil fortsette å bruke av oljeinntektene for å videreutvikle det offentlige velferdstilbudet. I dagens konjunktursituasjon ville imidlertid en kraftig økning i bruken av oljeinntekter forsterke pressproblemene i økonomien, og pris- og kostnadsveksten ville skyte fart. Det er derfor nødvendig at en betydelig del av oljeinntektene nå avsettes i Statens petroleumsfond, i tråd med retningslinjene for den økonomiske politikken. På denne måten får også kommende generasjoner glede av petroleumsformuen.

En stor del av de årlige inntektene fra petroleumsvirksomheten er ikke inntekt i vanlig forstand, men representerer en omplassering av olje- og gassressurser til finansiell formue. Dette synliggjøres ved oppbyggingen av kapitalen i Statens petroleumsfond.

Hovedformålet med budsjettpolitikken er å styre bruken av fellesskapets midler slik at vi får mest mulig velferd. Samtidig må budsjettpolitikken bidra til å stabilisere økonomien. Den må også være opprettholdbar over tid, slik at det ikke blir nødvendig med store politikkomlegginger i framtiden som svekker grunnlaget for velferden. Alle statens utgifter må før eller senere dekkes ved tilsvarende inntekter, krone for krone. Dette tilsier at alle utgifter bør telle med samme vekt når man skal prioritere mellom ulike formål, selv om ulike utgiftstyper kan ha ulike virkninger på aktivitetsnivået i økonomien.

De neste tiårene vil petroleumsinntektene etter hvert avta, samtidig som utgiftene til pensjoner og pleie- og omsorgstjenester vil øke betydelig. Oppbyggingen av kapital i Petroleumsfondet innebærer imidlertid at Norge har bedre muligheter enn de fleste andre land til å møte utfordringer knyttet til en aldrende befolkning.

Statsbudsjettet for 2001 er utformet med sikte på at det ikke skal bidra til å øke presset i norsk økonomi. For å motvirke den sterke etterspørselsveksten i privat sektor foreslår Regjeringen bl.a. å innføre en konjunkturavgift på 1 pst. av utbetalt lønn og næringsinntekt.

Hovedtrekkene i budsjettopplegget for 2001 er:

- Et finanspolitisk nøytralt opplegg, målt ved endringen i det olje-, rente- og aktivitetskorrigerede budsjettunderskuddet.
- En reell økning i innbetalte skatter og avgifter på knapt 8,9 mrd. kroner. Påløpte skatter og avgifter, inkludert endringer i barnetrygden, øker reelt med drøyt 12 mrd. kroner. Av dette utgjør innføring av konjunkturavgift 9,3 mrd. kroner. Regjeringen foreslår å kompensere offentlig sektor for denne avgiftsøkningen, slik at konjunkturavgiften gir om lag 6,8 mrd. kroner i netto påløpt økning. Netto økning i påløpte skatter og avgifter, etter kompensasjon, blir knapt 9,6 mrd. kroner. Tilsvarende vil netto økning i innbetalte skatter og avgifter bli 6,4 mrd. kroner i 2001.
- En reell, underliggende vekst i statsbudsjettets utgifter på knapt 2 pst. målt ved anslag på regnskap fra 2000 til 2001, tilsvarende 10,5 mrd. kroner i 2000-priser. Av dette utgjør veksten i folke-trygdens utgifter alene om lag halvparten.
- De samlede inntektene til kommunene foreslås økt reelt med om lag 5 mrd. kroner i forhold til inntektsnivået i 2000 slik det ble anslått i Kommune-økonomiproposisjonen. Regnet i forhold til anslag på regnskap for 2000 er den reelle veksten i kommunenes inntekter vel 4 mrd. kroner, eller vel 1ⁱ pst. Kommunene har da blitt kompensert for kostnadene knyttet til utvidet ferie, ny arbeidstidsavtale for lærerne, den foreslåtte konjunkturavgiften og momsreformen.
- Statsbudsjettets oljekorrigerede underskudd i 2001 anslås til 12,0 mrd. kroner. Dette underskuddet

foreslås dekket inn ved en overføring fra Statens petroleumsfond.

- Basert på forutsetningen om en gjennomsnittlig oljepris i 2001 på 180 kroner pr. fat anslås statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten til 189,0 mrd. kroner i 2001.
- Netto avsetning til Statens petroleumsfond, der overføringene til statsbudsjettet er trukket fra, anslås til 177,0 mrd. kroner. I tillegg kommer renter og utbytte på oppspart kapital i Petroleumsfondet på 15,2 mrd. kroner. Det samlede overskuddet på statsbudsjettet og i Statens petroleumsfond, medregnet rente- og utbytteinntekter i fondet, anslås til 192,2 mrd. kroner i 2001.
- Nettofinansinvesteringer i offentlig forvaltning anslås til 176,3 mrd. kroner i 2001, tilsvarende 12,5 pst. av BNP. Dette tilsvarer overskuddsbegrepet som benyttes i Maastricht-kriteriene for offentlige finanser. Offentlig bruttogjeld, slik den er definert i Maastricht-kriteriene, anslås til knapt 300 mrd. kroner eller 21 pst. av BNP ved utgangen av 2001. Offentlig forvaltnings nettofordringer anslås til om lag 860 mrd. kroner eller 60 pst. av BNP ved utgangen av 2001.

Det er i avsnitt 3.1 i meldingen redegjort nærmere for sentrale utfordringer i den økonomiske politikken. I avsnitt 3.2 er det redegjort nærmere for finanspolitikken i 2000 og for 2001 og for utfordringer på mellomlang og lang sikt.

2.1.2 Komiteens merknader

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil vise til at norsk økonomi nå er på toppen av en langvarig og sterk konjunkturoppgang, etter en liten pause høsten 1998 og våren 1999. Det viser seg bl.a. ved mangel på arbeidskraft i mange sektorer. Bare i helsevesenet er det nå nesten seks tusen ledige stillinger. Mangelen på arbeidskraft gir seg bl.a. utslag i en sterkere lønnsvekst enn i land vi konkurrerer med.

Disse medlemmer viser videre til at Regjeringen i nasjonalbudsjettet legger til grunn at norsk økonomi sannsynligvis vil være nær kapasitetsgrensen i flere år framover, og at mangelen på arbeidskraft vil begrense mulighetene for vekst i økonomien. I denne situasjonen er det en hovedutfordring å bringe veksten i priser og kostnader ned på samme nivå som i de landene vi konkurrerer med. Hvis vi ikke klarer det, kan resultatet bli at renten i Norge blir høyere enn i de landene vi handler med, at vår evne til å konkurrere med disse landene blir svakere og at den delen av næringslivet som konkurrerer internasjonalt gradvis bygges ned. Det kan igjen føre til en økende arbeidsledighet, og vil dessuten føre til at vi blir mer avhengig av inntektene fra oljevirkomheten. Erfaringene fra 80-tallet tilsier at det vil være tungt å bygge opp konkurranseutsatt næringsliv igjen, hvis vi først har bygget det ned gjennom å svekke konkurranseevnen.

Disse medlemmer vil understreke at hovedmålet for Arbeiderpartiets økonomiske politikk er arbeid for alle, en rettferdig fordeling, å videreutvikle det norske velferdssamfunnet og å bidra til en bærekraftig utvikling.

Disse medlemmer vil peke på at Arbeiderpartiet bygger sin økonomiske politikk på Solidaritetsalternativet, som er en helhetlig strategi for den økonomiske politikken. Partene i arbeidslivet skal gjennom moderate lønnsoppgjør bidra til å opprettholde den kostnadmessige konkurranseevnen. Disse medlemmer vil understreke at denne moderasjonen må gjelde alle i samfunnet, også de med høyest inntekt. Disse medlemmer vil videre peke på at Regjeringen og Stortinget gjennom budsjettpolitikken skal bidra til stabil utvikling i produksjon og sysselsetting. Penge- og valutapolitikken skal bidra til stabil kronekurs mot europeiske valutaer. Strukturpolitikken skal bidra til å styrke vekstevnen i økonomien og opprettholde en høy sysselsetting og en lav arbeidsledighet. Disse medlemmer viser til at utvalget for sysselsetting og verdiskaping (Holdenutvalget) sommeren 2000 anbefalte å opprettholde denne arbeidsdelingen i den økonomiske politikken.

Disse medlemmer mener at Solidaritetsalternativet på store deler av 1990-tallet ga avgjørende bidrag til den gode økonomiske utviklingen. Fra 1993 fikk Norge en sterk økonomisk vekst, og arbeidsledigheten ble halvert. Gjennom en ansvarlig budsjettpolitikk og et vellykket samarbeid mellom partene i arbeidslivet, ble pris- og kostnadsveksten likevel lav. Det styrket konkurranseevnen og la grunnlaget for veksten i konkurranseutsatt virksomhet. Samtidig fikk store grupper økt reallønn, selv om de nominelle lønnstilleggene var moderate. Det var først i 1998 vi fikk en langt sterkere lønnsvekst enn i de landene vi konkurrerer med.

Disse medlemmer legger vekt på at kortsiktige svingninger i oljeprisen ikke skal påvirke den økonomiske politikken. En omfattende bruk av oljeinntekter i tider med en høy oljepris, ville kreve at velferdstilbudet ble redusert når oljeinntektene synker. Disse medlemmer ønsker ikke at tilbudet av offentlige tjenester skal svinge i takt med oljeprisene, og legger derfor vekt på at velferdstilbudet skal bygges ut gradvis, uavhengig av svingningene i oljeprisen.

De neste tiårene vil petroleumsinntektene avta, samtidig som utgiftene til pensjoner, samt pleie- og omsorgstjenester vil øke i takt med at en større andel av befolkningen blir eldre. Disse medlemmer vil peke på at de midlene som er spart i Statens Petroleumsfond gir Norge bedre muligheter enn mange andre land til å møte utfordringen med en befolkning med mange eldre mennesker.

Disse medlemmer vil dessuten peke på at i dagens konjunktursituasjon vil en kraftig økning i bruk av oljeinntektene forsterke pressproblemene i økonomien, og pris- og kostnadsveksten vil skyte fart. Det er derfor etter disse medlemmers syn nødvendig å avsette en betydelig del av oljeinntektene i Statens

petroleumsfond. Det er også nødvendig for å sikre at Norge over tid har en tilstrekkelig stor konkurranseutsatt sektor.

Disse medlemmer mener at et viktig mål for budsjettpolitikken er å styre bruken av midlene, slik at vi får mest mulig velferd igjen for pengene. I årene framover vil det være mangel på arbeidskraft, og da vil det være spesielt viktig å fornye offentlig sektor, slik at tilbudet av offentlig velferdstjenester kan fortsette å vokse, selv om resurssene er begrenset.

Disse medlemmer vil peke på at Regjeringens forslag til statsbudsjett ble utformet med sikte på å ikke bidra til å øke presset i norsk økonomi. Regjeringen foreslo et budsjett med et oljekorrigert budsjettunderskudd på 12 mrd. kroner, og et nøytralt finanspolitisk opplegg målt med den olje-, rente- og aktivitetskorrigerte budsjettindikatoren.

Disse medlemmer vil vise til at i budsjettavtalen med Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre er øvrige utgiftsøkninger dekket inn. Budsjettet for 2001 virker derfor fortsatt om lag nøytralt på økonomien. Disse medlemmer vil gjøre oppmerksom på at virkningen for statens utgifter i 2001 som følge av Stortinget har vedtatt å bevilge 1 mrd. kroner mer til pasientbehandling ikke er innarbeidet i disse anslagene.

Disse medlemmer vil videre vise til at avtalepartene i budsjettavtalen ble enige om å kompensere kommunene for økte avsetninger til barne- og etterlattepensjon med inntil 1,25 mrd. kroner. En slik økning i overføringene til kommunesektoren vil svekke budsjettbalansen tilsvarende. Disse medlemmer vil imidlertid peke på at avtalepartene legger til grunn at overføringene brukes til å bygge opp pensjonsfond, og derfor er en tvungen sparing på linje med avsetningen til utvidet ferie i 2000 og 2001. Økte pensjonsavsetninger innebærer isolert sett lavere aktivitet i kommunesektoren. Kompensasjonen til kommunene vil motvirke denne negative effekten, slik at aktiviteten i kommunesektoren totalt sett opprettholdes.

Disse medlemmer vil peke på at budsjettavtalen inneholder en del endringer i skatte- og avgiftsopplegget som hver for seg vil påvirke utviklingen. Det gjelder økningen i den generelle momssatsen, halvering av matmomsen, økning i el-avgiften og avgiften på fyringsolje, fjerning av konjunkturavgiften og innstramming i avskrivingsreglene. Disse medlemmer vil understreke at disse endringene samlet sett ikke vil føre til økt prisstigning. Beregninger fra Finansdepartementet viser at skatte- og avgiftsopplegget i budsjettavtalen gjennom året gir om lag samme eller litt lavere prisstigning enn anslått i Nasjonalbudsjettet. Prisveksten vil likevel bli noe høyere de første månedene i 2001 enn det som var lagt til grunn.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre mener at velferdssamfunnet skal videreutvikles og bidra til trygghet for både familier og enkeltmennes-

ker. Derfor må den økonomiske politikken sikre et godt utdanningstilbud, pleie og omsorg til de som trenger det og økonomisk trygghet ved alderdom, uførhet, sykdom og arbeidsledighet.

Det er i dag kapasitetsproblemer i norsk økonomi. Disse medlemmer mener det derfor må settes i gang et arbeid med sikte på å øke tilgangen på arbeidskraft gjennom bl.a. omskolering/etterutdanning, større fleksibilitet mellom arbeid og trygd, samt økt arbeidsinnvandring.

Videre mener disse medlemmer det er et mål i den økonomiske politikken at det legges opp til stabilitet og forutsigbare rammevilkår. En av utfordringene i framtida blir å investere deler av statens finansformue i framtidig verdiskaping, uten å skape inflasjon. En overgang fra kontantprinsippet til regnskapsprinsippet og bruk av ressursregnskap bør utredes.

Disse medlemmer viser til budsjettavtalen med Arbeiderpartiet. Disse medlemmer mener det justerte opplegget på en bedre måte enn forslaget fra Regjeringen ivaretar målene i den økonomiske politikken. Budsjettavtalen gir en bedre situasjon for bedrifter og arbeidsplasser samt en styrket fordelingsprofil. Disse medlemmer mener dette gir et bedre grunnlag for verdiskaping, og øker muligheten for å nå de målsettinger som er lagt til grunn i finanspolitikken.

Disse medlemmers grunnleggende målsetting i den økonomiske politikken er å legge til rette for verdiskaping, arbeid til alle og forsvarlig og langsiktig forvaltning av naturressurser og miljø. Formuen fra petroleumsvirksomheten må forvaltes slik at vi løser de sentrale velferdsoppgavene samtidig som vi unngår å skape press i økonomien. For disse medlemmer har det vært avgjørende å utarbeide budsjettendringer som bidrar til å løse sentrale velferdsoppgaver samtidig som det gir bedre vilkår for verdiskaping og konkurransedyktige arbeidsplasser over hele landet. Regjeringens budsjettforslag var basert på store skatte- og avgiftsøkninger, hovedsakelig for næringslivet. For å trygge bedriftene og arbeidsplassene har disse medlemmer derfor prioritert å fjerne Regjeringens forslag til konjunkturavgift, og forslag om innstramninger i delingsmodellen når det gjelder "tak" og identifikasjonsreglene. Disse medlemmer støtter heller ikke en fjerning av aksjerabatten og 80-prosentregelen. Disse medlemmer mener også investeringsavgiften er uheldig og lite tidsriktig. Ifølge budsjettavtalen skal investeringsavgiften fjernes fra 1. januar 2002.

Disse medlemmer viser til omtalen av pengepolitikken, og er enig i at en balansert økonomisk utvikling med lav pris- og kostnadsvekst er en forutsetning for å oppnå stabilitet i valutakursen over tid. En nødvendig forutsetning for velferdssamfunnet er en stabil økonomisk utvikling med høy sysselsetting. For å opprettholde konkurranseevnen må den økonomiske politikken innrettes slik at pris- og kostnadsveksten kommer ned på samme nivå som hos våre handelspartnere.

Dette er også viktig for å unngå en særnorsk høy rente i årene framover som rammer ulike grupper tilfeldig.

Disse medlemmer er enig i at struktur- og næringspolitikken må innrettes for å styrke vekstevnen i økonomien, samt å holde arbeidsstyrken høy og arbeidsledigheten lav.

Disse medlemmer legger til grunn en langsiktig målsetting ved forvaltningen av petroleumsformuen, og støtter derfor nødvendigheten av at en betydelig del av oljeinntektene avsettes i Statens petroleumsfond, og på denne måten kommer kommende generasjoner til gode.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet tar avstand fra den type økonomisk tenkning - korporativ keynesianisme - som preger den norske økonomiske debatten og som ligger til grunn for Regjeringens økonomiske opplegg. Korporativ keynesianisme kjennetegnes ved ensidig fokus på økonomiens etterspørselsside og overdreven vektlegging av den sektoren i økonomien hvor de største organisasjonene i arbeidslivet - LO og NHO - har sin basis, tradisjonell fastlandsindustri.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiets hovedmålsetning i den økonomiske politikken er økt velferd til folk flest gjennom høyere økonomisk vekst, lavere skatter og avgifter, en bedring av det offentlige tjenestetilbudet, lavere ledighet og lav og stabil inflasjon. Lav og stabil inflasjon er en forutsetning for et lavt og stabilt rentenivå. Disse medlemmer mener Regjeringens forslag, i tillegg til å øke skatte- og avgiftsbyrden, vil medføre lav økonomisk vekst og økt ledighet, og at det ikke gir tilstrekkelige garantier for lav og stabil inflasjon og dermed heller ikke for lav og stabil rente.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett hvor partiet fremmer forslag til bevilgninger og skatte- og avgiftsopplegg over det ordinære statsbudsjett, forslag til utenlandsbudsjett, strukturtiltak, lovendringsforslag og forslag til endringer og omorganisering av offentlig virksomhet. Mange forslag lar seg ikke gjennomføre med virkning for kommende budsjettår, men vil like fullt være av stor betydning for økonomiens virkemåte i tiden fremover.

Disse medlemmer har, i motsetning til regjeringen Stoltenberg, tro på at norsk økonomi kan vokse ytterligere med lav inflasjon og lavere rente. Det forutsetter fokus på produktivitetsforbedringer og økt sysselsetting gjennom kortsiktige og langsiktige tiltak. Disse medlemmer legger dermed vekt på:

- avgiftsreduksjoner som øker økonomiens effektivitet og som på kort sikt får direkte virkning på prisstigningen og derved også på renten
- skattereduksjoner som øker økonomiens effektivitet og arbeidsinnsatsen og som får virkning på kjøpekraften og dermed på fremtidige lønnsoppgjør

- investeringer i forskning, veibygging og IKT som bereder grunnen for effektivitetsforbedringer og dermed produktivitetsvekst
- investeringer i sykehusutstyr som fører til økt pasientbehandling og dermed færre på trygdeytelser og flere i arbeid
- lovendringsforslag og reformer som over tid virker effektiviserende og produktivitetsfremmende på norsk økonomi

Disse medlemmer mener finanspolitikken bør legges til rette for økt økonomisk vekst. Disse medlemmer vil ha en politikk for økonomiens tilbudsside som gir økt vekst i bruttonasjonalproduktet (BNP). Høyere vekst i BNP medfører økte private og offentlige forbruksmuligheter. Dette gir folk et høyere velferdsnivå. Det høyere velferdsnivået vil synliggjøres gjennom høyere disponible inntekter for husholdningene og et langt bedre offentlig tjenestetilbud.

Regjeringen Stoltenberg legger opp til at vi bør ha lav økonomisk vekst de nærmeste årene for å forhindre "overoppheting", et "for stramt arbeidsmarked" og "tapt konkurransevne". Regjeringens forslag om konjunkturavgift, dobbel beskatning av bedriftens driftsresultat og økt merverdiavgift m.m., vil bidra til å realisere denne forfeilede målsetningen. Også den forrige arbeiderpartiregjeringens langtidspåprogram la opp til svært lav økonomisk vekst langt inn i dette århundre. Hvis denne lave vekstbanen blir realisert, vil Norge gå fra å være et av verdens rikeste land, målt i BNP pr. innbygger, til et land som ligger på jumboplass i OECD-sammenheng. Disse medlemmer tar sterk avstand fra Regjeringens uambisiøse og pessimistiske vekststrategi.

Disse medlemmer mener det er uansvarlig av Regjeringen ikke å legge frem et budsjett som kan bidra til å snu denne trenden. Regjeringen legger i stedet frem et budsjett med skatte- og avgiftsøkninger som vil dempe sysselsettingen, øke ledigheten, øke ineffektiviteten og holde veksten nede.

Også en stor del av debatten om statsbudsjettet unnlater å ta opp de reelle underliggende problemer i norsk økonomi. Det legges alt for mye vekt på budsjettbalansen og hvorvidt budsjettet virker nøytralt på etterspørselen. Det er en for ensidig fokusering på økonomiens etterspørselsside og rammevilkårene for tradisjonell fastlandsindustri.

Økonomisk vekst fremmes av politikk som stimulerer folk til å arbeide og av politikk som gjør at produktiviteten øker. Produktiviteten vil øke ved at det legges til rette for økt investering i norsk økonomi, og at den kapitalen og arbeidskraften som er tilgjengelig brukes på en mer effektiv måte. Studier har vist at det er enorme effektivitetstap i norsk økonomi på grunn av politisk styrt sløsing med ressursene. Fremskrittspartiets alternative budsjett vil stimulere økonomiens tilbudsside, både ved å øke tilgangen på arbeidskraft og ved å øke produktiviteten i økonomien.

Viktige grep i tilbudssidepolitikken vil etter disse medlemmers oppfatning være:

- aktiv styrking av produktiviteten i offentlig og skjermet privat sektor
- aktiv innovasjonspolitik som styrker innovasjonsnivået og innovasjonsevnen i alle deler av arbeidslivet
- et internasjonalt konkurransedyktig utdannings-system
- en forskningspolitikk som skaper forutsetninger for ny verdiskapning
- en infrastrukturpolitikk som sikrer den transportmessige og elektroniske infrastruktur som næringslivet har behov for
- en arbeidsmarkedspolitikk med vekt på lokale oppgjør som sikrer fleksibilitet og omstilling

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet har en næringsnøytral finanspolitikk. Målet er å øke den økonomiske veksten. Det er av underordnet betydning hvor veksten kommer, og i mange tilfeller er det umulig å styre veksten næringsmessig og bransjemesig ved hjelp av politiske grep. Økonomisk vekst kan komme både fra privat og offentlig sektor, og det kan komme både fra konkurranseutsatt og skjermet sektor.

Investeringer i offentlig eiet realkapital som sykehus og transportnett vil øke veksten både i offentlig og privat verdiskapning. Disse medlemmer mener at Regjeringen lar den offentlige realkapitalen og dermed det offentlige tjenestetilbudet forvitte. Det må investeres mer i offentlig sektor, spesielt innen helse- og omsorgssektoren, slik at folk flest kan få et bedre tilbud av offentlige tjenester. Konkurransetsetting og privatisering vil øke effektiviteten i tjenesteproduksjonen, og kan gjennomføres selv om det offentlige har ansvaret for finansieringen og kvalitetssikringen av tjenestene.

Økt økonomisk vekst kan også medføre at styrkeforholdet mellom de forskjellige næringene endres, f.eks. ved at såkalt skjermet sektor vokser mer enn tradisjonell konkurranseutsatt sektor. Disse medlemmer vil ikke bruke finanspolitikken til å forhindre en slik utvikling, fordi det også vil medføre generelt lavere økonomisk vekst.

Disse medlemmer mener det er en inngrodd oppfatning i det etablerte politiske og økonomiske miljø som går på at økt økonomisk vekst vil føre til økt inflasjon. Disse medlemmer tar avstand fra denne oppfatningen. Det er ikke belegg for en påstand om at økt vekst vil føre til økt inflasjon.

Etter disse medlemmers oppfatninger inflasjon er et monetært fenomen, og skyldes at tilbudet av penger, som blir kontrollert av Norges Bank, vokser hurtigere enn etterspørselen etter penger. Etterspørselen etter penger - hvor mye husholdninger og bedrifter ønsker å plassere av sin formue i likvide midler - avhenger bl.a. av den økonomiske veksten. Økt økonomisk vekst vil medføre økt etterspørsel etter penger. For gitt tilbud av

pengar, som blir bestemt av Norges Bank, vil dette medføre lavere inflasjon. Fremskrittspartiets økonomiske opplegg vil således i seg selv medføre lavere inflasjon og derfor lavere nominell rente.

Disse medlemmer mener Regjeringens forslag til statsbudsjett legger opp til en enorm statlig finansiell sparing. Sparingen skal i all hovedsak, gjennom oljefondet, plasseres i utlandet. Oljefondet forventes i følge nasjonalbudsjettet å øke med 192,2 mrd. kroner i 2001. Dette utgjør 78,3 pst. av samlet forventet sparing i Norge i 2001.

Disse medlemmer viser til at oljefondets andel av den samlede forventede sparing er formidabel. Enda mer interessant for å illustrere ansvarligheten i å bruke mer av oljerikdommen, er det å se på om bruken av oljepenger i dag tapper ut engangsnaturressurser, fremfor å spare eller omplassere formuen som ligger bundet i naturressursene.

Disse medlemmer erkjenner at en del av oljeinntektene - den såkalte oljerenten - i prinsippet er uttapping av ikke-fornybare ressurser, og at vi som nasjon, for å sikre den økonomiske utviklingen på lang sikt, ikke kan la forbruket følge de årlige svingninger i oljerenten. Disse medlemmer erkjenner også at offentlig finansiell sparing vil være nødvendig for å dekke forpliktelser det offentlige har med hensyn til fremtidige overføringer, overføringer som forventes å øke når oljerenten reduseres.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen har beregnet totalformuen fra olje til pr. 1. januar 2001 til å være 2 050 mrd. kroner i 2001-kroner. Dette er basert på anslagene for oljepriser og petroleumsproduksjon, samt en realrente på 4 pst. Statens andel av formuen, definert som statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten, anslås til 1 870 mrd. kroner (2001-kroner). Petroleumsformuen gir grunnlag for permanentinntekt eller langsiktig årlig avkastning på ca. 75 mrd. kroner (statens andel i 2001). I Nasjonalbudsjettet side 71 skriver Regjeringen følgende:

"De årlige inntektene fra petroleumsvirksomheten er ikke inntekter i vanlig forstand, men er i realiteten en omplassering av olje- og gassressurser til finansiell formue i utlandet. Dette synliggjøres ved at nedbyggingen av olje- og gassreservene motsvares av oppsparring i Statens Petroleumsfond."

Videre skriver Regjeringen følgende på side 91:

"Et bedre mål for statens langsiktige petroleumsinntekter er permanentinntekten, definert som den årlige realavkastningen på petroleumsformuen."

Permanentinntekten er dermed Regjeringens mål på hvor mye som kan brukes av oljeinntektene uten at grunnlaget for fremtidig bruk av oljeinntektene svekkes.

Disse medlemmer vil imidlertid påpeke at oljerenten, ikke de samlede oljeinntektene, vil være et godt mål på uttømming av ressurser i oljesektoren. Øvrige oljeinntekter, som skyldes at det brukes realkapital og

arbeidskraft i oljesektoren, er fullt ut sammenlignbare med øvrig verdiskapning i Norge og kan i prinsippet forbrukes uten at grunnlaget for fremtidig verdiskapning reduseres. Det samme gjelder den årlige avkastningen på oljefondet.

Disse medlemmer vil påpeke at langsiktig ansvarlighet i finanspolitikken først og fremst dreier seg om å øke samlet verdiskapning. Sparing av oljeinntekter har ikke noen verdi i seg selv. Poenget er at vi sørger for størst mulig verdiskapning nå og i fremtiden. Grunnlaget for vekst i verdiskapning legges gjennom ansvarlig investering i ulike former for formue som gir avkastning, og ved å legge til rette rammevilkårene slik at ressursene blir brukt best mulig.

Omplassering av oljeformuen i annen formue er ikke det samme som omplassering av oljeformuen i statlig eiet utenlandsk finansiell formue. Statlig innenlands finansiell formue, investering i offentlig realkapital og økt investering i privat realkapital og i menneskelig kapital (utdanning) er likestilt med plassering av oljerenten i utlandet med hensyn til forsvarlig formuesforvaltning.

Sparing i utlandet vil gi avkastning, og denne avkastningen vil kunne føre til at samlet verdiskapning i fremtiden blir høyere enn BNP. Men det er viktig å være klar over at det kan være et negativt samspill mellom statlig sparing i utlandet og veksten i BNP. Hvis den statlige sparingen medfører en lavere vekstrate i BNP enn vi kunne hatt ved et lavere nivå på statens budsjettoverskudd, vil det medføre at samlet verdiskapning blir lavere enn hva vi kunne hatt med et lavere nivå på den statlige sparingen i utlandet. Vi kan spare oss til fant! Selv en meget liten økning i årlig vekstrate i BNP vil lett kompensere for den avkastningen som oljefondet vil gi.

På bakgrunn av disse forhold tar disse medlemmer sterk avstand fra grunnløse påstander om at økt bruk av oljepenger, i betydning redusert statlig sparing i utenlandsk finansiell formue, er uansvarlig finanspolitikk. Ansvarlig finanspolitikk legger til rette for økt vekst, og sikrer samtidig fremtidige statlige finansielle forpliktelser. Økt vekst vil i seg selv gi staten finansielt handlingsrom i fremtiden.

Etter disse medlemmers oppfatning bør store deler av oljeformuen brukes til å fondsbasere pensjonssystemet. Dette vil redusere risikoen knyttet til at det er budsjettprosessen som bestemmer hvor mye av oljeinntektene som hvert år havner i fondet og ikke minst risikoen befolkningen står overfor hva gjelder retten til utbetalt pensjon. Staten bør dermed overføre verdier til befolkningen og samtidig fondsbasere pensjonsutgiftene.

Driftsoverskuddet, altså hva Norge sparer i utlandet (samlet nasjonal inntekt i perioden - samlet forbruk og samlet investering i Norge i samme periode) - når stadig nye rekorder. For første halvår 2000 har Norge spart 79 mrd. kroner i utlandet. Dette betyr at samlet innenlandsk etterspørsel (forbruk + investering) var 79 mrd. kroner mindre enn samlet inntekt. Etterspørselen

er med andre ord svært mye mindre enn nasjonens inntekt.

En økning i samlet innenlandsk etterspørsel vil føre til mindre sparing i utlandet. Med hensyn til bruk av varer og tjenester vil dette ha medføre økt import og/eller redusert eksport, det vil si redusert driftsoverskudd.

Disse medlemmer mener det ikke er noe grunnlag for å hevde at en reduksjon av sparingen i utlandet vil medføre økt inflasjon, og derfor heller ikke for å hevde at økt etterspørsel vil medføre økt rente. En omlegging av finanspolitikken vil bety økt bruk av inntekt, ikke økt bruk av penger - i betydningen en oppblåsing av pengemengden.

Som nasjon har vi allerede inntekten. Spørsmålet er hvor mye vi skal benytte til forbruk og investering i Norge og hvor mye vi skal salte ned i utlandet.

Disse medlemmer mener at strukturpolitikken tillegges altfor liten vekt i den økonomiske politikken. Finanspolitikk er i høyeste grad strukturpolitikk. Nivået på skattesatser, avgiftssatser, støtteordninger osv., påvirker folks adferd med hensyn til sparing, arbeid og investering, og dermed utviklingen i økonomiens tilbudsside. Dette tas det generelt for lite hensyn til i budsjettet. Regjeringen forholder seg altfor passivt til økonomiens langsiktige vekstrate. Selv en liten økning i årlig vekstrate vil få enorm betydning for fremtidig levestandard.

Disse medlemmer vil, i tillegg til skatte- og avgiftsforslag, fremme forslag om en rekke strukturtiltak.

Disse medlemmer viser for øvrig til den inngåtte budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre og vår omtale av denne under kap. 3.1.2.1.2 i denne innstilling.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyres budsjettforslag for 2001 angir et klart alternativ til de øvrige partienes politikk. Høyre har inntatt et krystallklart standpunkt om å bevare og videreutvikle konkurranseutsatt næringsliv - over hele landet. Et sterkt næringsliv er grunnlaget for de offentlige velferdstjenestene. Når landene rundt oss senker skattene for å styrke næringslivet, kan ikke vi gå i motsatt retning. Derfor foreslår Høyre i statsbudsjettet for 2001 skatte- og avgiftslettelse på 20,1 mrd. kroner, sammenlignet med regjeringen Stoltenbergs forslag. Høyre går imot alle Regjeringens næringsfiendtlige forslag om skatte- og avgiftsøkninger. Samtidig forsterker Høyre lettelsene i drivstoffavgiftene og alkoholavgiftene, og foreslår betydelige skatte- og avgiftslettelse på andre områder. Med Høyres skatte- og avgiftsopplegg vil alle få beholde mer av egen inntekt.

Disse medlemmer foreslår samtidig å styrke den offentlige satsingen på sentrale områder. Høyre foreslår mer til veiinvesteringer, mer til utdanning og forskning, et ekstraordinært løft for å oppfylle behandlingsgarantien ved å kjøpe sykehusoperasjoner i utlandet, samt mer til forsvaret. Videre går Høyre inn for en

styrking av barnefamiliens økonomi, bl.a. gjennom barnetrygden og tilskuddet til barnehagene.

Disse medlemmer viser til at Høyres alternative statsbudsjett har samme stramhet som Regjeringens forslag, målt ved den olje-, rente- og aktivitetskorrigerte budsjettindikatoren. Innenfor denne rammen innebærer Høyres budsjettforslag en reell, underliggende utgiftsvekst på -1 pst., mot Regjeringens forslag på +2,5 pst. Dette oppnås ved at Høyre foreslår å redusere de offentlige utgiftene i 2001 med 16 mrd. kroner, som brukes til å gi skattelettelse med bokført virkning for 2001 av samme omfang. Den samlede skattelettelser i Høyres alternativ er 20,1 mrd. kroner. Statistisk Sentralbyrå har beregnet virkningene av Høyres budsjettalternativ. Beregningene viser at Høyres budsjettforslag som kombinerer avgiftslettelse med et nøytralt finanspolitisk opplegg, gir markert lavere prisvekst enn Regjeringens budsjettforslag, både på kort og lang sikt. Redusert inflasjonstakt bidrar samtidig til å redusere rentenivået. Industriens konkurranseevne styrkes som følge av lavere nominell lønnsvekst. Til tross for redusert nominell lønnsvekst sørger prisnedgangen for at reallønnen øker sammenlignet med Regjeringens opplegg. Både sysselsetting og arbeidstilbud øker noe, mens ledigheten holder seg om lag uendret. Høyres budsjettforslag gir om lag uendret aktivitetsnivå i norsk økonomi i 2001, men høyere vekst i årene etter.

Disse medlemmer legger stor vekt på endringer som vil gi en mer velfungerende økonomi, og som dermed vil legge grunnlag for økt velferd og verdiskaping. Arbeidskraft er den største knapphetsfaktoren i Norge i dag. Høyres tiltakspakke for å bedre tilgangen på arbeidskraft er derfor særlig viktig. Sammen med omorganisering, konkurranseutsetting, privatisering og deregulering vil dette føre til økt velferd i det norske samfunnet i årene som kommer.

Samtidig legger disse medlemmer vekt på at det er viktig å føre en finanspolitikk som kan bidra til lavere rente. I dag er det unge i etableringsfasen og andre med store lån som betaler regningen for manglende evne eller vilje til prioritering i finanspolitikken. Høyre går inn for lavere bevilgninger til offentlig tiltak som ikke har høy prioritet, reduserte bevilgninger til offentlig forvaltning som en konsekvens av, og som en spore til, effektivisering. Samtidig foreslår Høyre å innføre egenandel i sykelønnsordningen og å stramme inn regelverket for uføretrygding og AFP. Disse tiltakene er helt nødvendige for å bedre tilgangen på arbeidskraft og dermed legge til rette for høyere vekst i norsk økonomi. Samtidig innebærer den kraftige veksten i sykefravær og uføretrygding en stor belastning for statens utgifter, som det er nødvendig å få kontroll over.

Disse medlemmer mener arbeiderpartiregjeringens forslag til statsbudsjett representerer et alvorlig feilgrep i den økonomiske politikken. Regjeringens forslag går i feil retning i nærings- og skattepolitikken og mangler helt nødvendige grep for å øke produktiviteten i Norge, både i privat og offentlig sektor.

Disse medlemmer konstaterer at Regjeringens forslag til statsbudsjett setter en endelig sluttstrek for den brede politiske enighet det har vært om hovedretningen for næringspolitikken; å ta vare på og videreutvikle næringslivet. Forslaget om konjunkturavgift vil bidra til å redusere konkurranseutsatt næringsliv, og begrunnes med at det skal gis rom for vekst i offentlig sektor. Forslaget om utbytteskatt bryter med forliket om skattereformen fra 1992, og innebærer at de som satser sine penger på næringsvirksomhet skal ha høyere skatt enn de som passivt plasserer pengene i banken. Forslagene om innstramminger i delingsmodellen vil særlig ramme de aktive eierne i små og mellomstore bedrifter, og dermed hindre fremveksten av ny næringsvirksomhet. Arbeiderpartiet og regjeringen Stoltenberg har tatt et klart valg; fortsette den kraftige ekspansjonen av offentlig sektor, og et like klart valg om å bygge ned næringslivet.

Disse medlemmer er bekymret over at regjeringen Stoltenberg ikke evner å ta tak i den utfordringen det er å reformere offentlig sektor, for å gjøre den mer effektiv, brukerorientert og rettet inn mot å levere tjenester av høy kvalitet til rett tid. Spede tilløp til endringer er møtt med massive protester i eget parti. Det konkrete resultatet så langt er et statsbudsjett som skal overbevise fornyelsesmotstanderne i Arbeiderpartiet om at 70-talls-sosialismen fortsatt lever. Dette har regjeringen Stoltenberg lyktes med!

Disse medlemmer avviser at den eneste løsningen på problemene i offentlig sektor er å pøse ut enda mer penger og fortsette den kraftige veksten. Det hevdes at vi står overfor offentlig fattigdom. Dette er en feilaktig oppfatning. Problemet er snarere manglende vilje til effektivisering, avbyråkratisering og konkurranseutsetting i offentlig sektor. Det fører til at det blir mindre ressurser til vedlikehold av skoler, veier, helse og eldreomsorg. Norge har flest leger pr. innbygger i Europa, men likevel legemangel. Ingen land i OECD-området bruker så mye penger pr. elev som Norge. Likevel har vi en skole som ikke er god nok. Da er det ikke bare mangelen på ressurser det står på, men vilje til omstilling og nytenkning. Det er et åpenbart potensiale for å få langt flere og bedre tjenester ut av hver skattekrone som brukes til offentlig virksomhet. Derfor kombinerer Høyre økt satsing på offentlige kjerneoppgaver med reduserte bevilgninger til andre deler av offentlig sektor. Dette vil bidra til økt fokus på effektivisering i det offentlige.

Disse medlemmer vil forvalte petroleumsformuen slik at velstanden i Norge blir størst mulig - på kort og lang sikt. For disse medlemmer er det avgjørende å bruke oljemilliardene på en best mulig måte og på riktig tidspunkt. Variasjon i oljeprisene gir store utslag på statens samlede inntekter fra år til år. Dersom man lar kortsiktige svingninger i oljeprisen virke inn på offentlige utgifter og inntekter vil det føre til dramatiske og uholdbare svingninger i det offentlige velferdstilbudet og i rammevilkårene for den enkelte og næringslivet. En slik politikk vil også føre til økt

ustabilitet i priser, lønninger, valutakurs og renter. Resultatet blir større uforutsigbarhet for den enkelte. For disse medlemmer er det derfor viktig at bruken av oljepengene ikke styres av kortsiktige svingninger i oljeprisen, enten oljeprisen går opp eller ned. Selv om oljeprisen nå er høy, og ligger over 30 dollar pr. fat, er det mindre enn 2 år siden oljeprisen ble notert til under 10 dollar pr. fat. Dette viser den grunnleggende usikkerheten som er knyttet til oljeinntektene.

Samtidig er det et faktum at produksjonen av olje og gass nå er på, eller svært nær, toppen. I tillegg er dollarkursen sterk. I årene og tiårene som kommer vil produksjonen, og dermed inntektene, falle. Også dette tilsier at de rekordhøye oljeinntektene vi nå ser, ikke kan være styrende for hva som er riktig bruk av oljepengene i et langsiktig perspektiv.

Det er bred enighet om at vesentlig økt bruk av oljepenger i dag vil føre til en nedbygging av konkurranseutsatt sektor, gjennom enda høyere rente, styrket kronekurs og/eller økt inflasjon. Disse medlemmer vil sterkt advare mot å bygge ned konkurranseutsatt næringsliv basert på mer eller mindre fromme ønsker om fremtidig oljepris. Her er det ikke rom for å feile. Det er langt vanskeligere å la internasjonalt konkurransedyktige bedrifter bygge seg opp enn det er å rive dem bort. Selv om utviklingen innenfor næringslivet uansett krever omstilling, og mange av fremtidens vinnerbedrifter sannsynligvis ikke finnes i dag, er det avgjørende å ta vare på den kompetansen som finnes i dagens konkurranseutsatte næringsliv. Det er denne kompetansen fremtidens næringsliv skal bygge videre på.

Høyere rente som følge av økt bruk av oljepenger i norsk økonomi vil ramme unge i etableringsfasen og bedrifter svært hardt. Disse medlemmer kan ikke slutte seg til en politikk der de som tåler det minst skal betale regningen for manglende evne til prioritering i finanspolitikken.

Disse medlemmer mener også at økte offentlige utgifter vil forhindre en helt nødvendig omstilling og effektivisering av offentlig sektor. På svært mange områder i det offentlige er ikke mangel på penger det grunnleggende problemet, men at ressursene ikke brukes på den beste og mest effektive måten. Disse medlemmer mener at utfordringene vi står overfor i helsesektoren og på andre områder kan løses uten at vi bygger ned konkurranseutsatt sektor gjennom høyere skatter eller økt bruk av oljepenger innenlands.

Samtidig er det bred enighet om at mangel på arbeidskraft er et av de største problemene i norsk økonomi i dag. Det hjelper ikke å bevilge mer penger til gode formål, hvis det ikke er mulig å ansette flere folk for pengene. Dette er situasjonen innenfor mange sektorer i dag. Økte bevilgninger vil i mange tilfeller derfor kun bidra til økt kostnadsvekst, uten nevneverdig effekt på tjenestetilbudet. Tiltak for å bedre tilgangen på arbeidskraft, sammen med øvrige tiltak for å øke produktiviteten i samfunnet, vil dermed være en langt bedre måte å styrke også det offentlige tjenestetilbudet på.

Disse medlemmer legger også stor vekt på at petroleumsformuen forvaltes på vegne av fremtidige generasjoner. Dagens generasjoner har ingen rett til å bruke opp ressurser som også tilhører dem som kommer etter oss. Ifølge beregninger i Nasjonalbudsjettet 2001 har vi siden begynnelsen av oljealderen brukt til sammen 800 mrd. kroner av petroleumsinntektene, mens det ved utgangen av 2000 vil være avsatt om lag 385 mrd. kroner i Petroleumsfondet. Vi har dermed brukt langt mer av oljeinntektene enn vi har spart.

Beregninger viser også at generasjonsregnskapet for 2001 vil være omtrent i balanse. Dette innebærer grovt sett at en kan videreføre dagens offentlige sektor og tjenestetilbud uten å øke skattene for fremtidige generasjoner. Selv om slike beregninger åpenbart er usikre, trekker også dette i retning av at det ikke er riktig å bruke mer av petroleumsinntektene i budsjettet for 2001.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti understreker at dagens Norge er mulighetens samfunn. Den økonomiske situasjonen er svært god. Sammenhengende økonomisk vekst siden tidlig på 1990-tallet, svært høy oljepris og lav arbeidsledighet innebærer at det store flertallet av Norges befolkning har en svært god levestandard. Nordmenn har det bedre i dag enn noen har hatt det før dem gjennom historien, og langt bedre enn de fleste av klodens øvrige innbyggere. Dette medlem understreker at landet trenger en økonomisk politikk som tar sikte på å gjøre Norge til et foregangsland i forhold til rettferdig fordeling og miljø, samtidig som vi legger til rette for bærekraftig verdiskapning og fortsatt høy sysselsetting.

Dette medlem vil samtidig rette oppmerksomheten mot at forskjellene mellom folk i Norge øker. I Norge finnes det 70 000 barn som lever i fattigdom. Dette kan ikke aksepteres i et av verdens rikeste land. I den fattigste delen av verden er utfordringene enorme. Spørsmålet om en mer rettferdig fordeling av godene, både i Norge og globalt, er derfor den sentrale utfordringen i norsk politikk, og bør være det styrende prinsippet for landets finanspolitikk.

Dette medlem vil først og fremst peke på fem hovedområder der dette handlingrommet bør brukes:

1. Fra svart oljeøkonomi til grønn kunnskapsindustri

Menneskelig kapital er vårt næringslivs største konkurransefortrinn. Dette medlem vil gi skole- og utdanningssystemet ressurser som gjør dem i stand til å utvikle våre barn og ungdommer til å bli kreative og produktive bidragsyttere i morgendagens kunnskaps-samfunn. Dette er en plassering av oljeformuen som vil gi langt større avkastning enn verdens børser.

2. Miljøpolitikk for et nytt årtusen

Dette medlem har utformet et alternativ som betyr reinere luft, reinere vann og fortsatt troverdighet for miljønasjonen Norge. Konkret vil dette med-

lem bytte ut reduserte drivstoffavgifter og gasskraftverk med styrket kollektivtransport og satsing på alternativ energi.

3. Norge trenger arbeidskraft

Mangel på arbeidskraft truer med å kvele velferd og økonomisk utvikling. Dette medlem presenterer en sysselsettingspakke som vil gjøre det lettere for trygdede å gå over i arbeid, samtidig som vi tør å si at enkelte formål er viktigere enn andre. Halvert verneplikt og byggestopp for kjøpesentre skal frigjøre hender for oppgaver for eksempel i velferdsstaten.

4. Vi har råd til solidaritet

Når Norges største problem er å unngå å bruke for mye oljepenger, understreker dette medlem at vi har råd til å la en del av vår rikdom komme verdens fattige til gode. Dette medlem foreslår å investere 5 mrd. kroner av oljefondet i verdens fattigste land, for å gi disse en sjanse til å bygge opp et eget næringsliv. Dette medlem foreslår også en generell styrking av norsk bistandspolitikk.

5. 70 000 fattige barn er en skam

Dette medlem presenterer en tiltaksplan som tar tak i de grunnleggende forhold som gjør at 70 000 barn lever i fattigdom i verdens rikeste land. Dette handler om å benytte de gode tidene til å få folk over fra trygd til arbeid, om å gi hjelperne innenfor det offentlige de ressursene som skal til for å gi reell hjelp, og om bolig, barnehager og en fungerende velferdsstat.

Dette medlem understreker at et annet fokus i pengepolitikken kunne gjort det mulig å føre en mer ekspansiv finanspolitikk, med en raskere oppnåelse av for eksempel viktige fordelingspolitiske mål. Med dagens pengepolitikk som styres ut fra målet om å holde inflasjonen lav, vil en ekspansiv finanspolitikk skape press mot økt rente. Dette medlem tar derfor sikte på et i hovedsak nøytralt budsjett, der vi tar sikte på en omfordeling av samfunnets ressurser fra de som tar del i overflodssamfunnet, til dem som virkelig trenger det - i Norge og i verden rundt oss.

Komiteens medlem representanten Steinar Bastesen har som målsetning for sin økonomiske politikk at en har full sysselsetting og rammevilkår som gjør det mulig å opprettholde den spredte bosetningen vi i dag har, og at skatte- og avgiftsnivået i Norge ikke avviker for mye i forhold til våre handelspartnere.

Dette medlem mener også at den økonomiske politikken bør styres mer i retning av å gi kompenserende tiltak til de som velger å investere og bosette seg i Distrikts-Norge. Dette ville også ha kommet byene til gode ved at presset i boligmarkedet hadde blitt mindre og prispresset ikke så sterkt som det er i Oslo i dag.

Det viser seg ofte at tiltak og avgifter som er ment å skulle minske presset i økonomien i pressområdene omkring Oslo, også fører til mindre etterspørsel i geo-

grafiske områder som ikke har samme press i økonomien som i Oslo-området. Dette medlem mener derfor at det er større grunn til å differensiere de økonomiske tiltakene etter hvor i landet utslagene gjør seg gjeldende.

Dette medlem mener at det i dagens situasjon er rom for et mer ekspansivt statsbudsjett, om en hadde differensiert bedre i forhold til hvor i landet den økonomiske virkningen hadde gjort seg utslag.

2.2 Kommuneforvaltningens økonomi

2.2.1 Sammendrag fra St.meld. nr. 1 (2000-2001)

Den reelle veksten i kommunesektorens inntekter fra 1999 til 2000 anslås nå til om lag 2 pst., eller vel 4 mrd. kroner. Dette er om lag 600 mill. kroner høyere enn anslått i Kommuneøkonomiproposisjonen for 2001, jf. omtale i avsnitt 3.3. I kommuneøkonomiproposisjonen ble det varslet en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter fra 2000 til 2001 på om lag 1ⁱ-2 pst., tilsvarende om lag 3,5-4 mrd. kroner. Det ble presisert at veksten var regnet fra det nivået på kommunesektorens inntekter i 2000 som var lagt til grunn i Revidert nasjonalbudsjett.

De samlede inntektene til kommunene foreslås økt reelt med om lag 5 mrd. kroner i forhold til inntektsnivået i 2000 slik det ble anslått i kommuneøkonomiproposisjonen. Regnet i forhold til anslag på regnskap for 2000 er den reelle veksten i de samlede inntektene vel 4 mrd. kroner, eller vel 1ⁱ pst. Opplegget innebærer ellers at kommunesektoren kompenseres for kostnadene forbundet med ny arbeidstidsavtale for lærerne og utvidet ferie med i alt 1,5 mrd. kroner i 2000 og 3,4 mrd. kroner i 2001. Regjeringen legger til grunn et effektiviseringspotensial knyttet til den nye arbeidstidsavtalen for lærerne og utvidelsen av ferien på minst 0,5 mrd. kroner. Dette gir grunnlag for en aktivitetsvekst og/eller finansiell styrking utover det inntektsrammene isolert sett tilsier.

Den reelle veksten i kommunenes frie inntekter fra 2000 til 2001 anslås til om lag 1,6 mrd. kroner. I tillegg kommer effektiviseringsgevinster knyttet til ny arbeidstidsavtale for lærerne og utvidelse av ferien. Veksten i de frie inntektene er klart høyere enn gjennomsnittet for de siste årene. Hovedsatsingen ellers er knyttet til eldreplanen, samt de øvrige handlingsplanene på helseområdet.

Det er i avsnitt 3.3 i meldingen gjort nærmere rede for utviklingen i kommuneforvaltningens økonomi og opplegget for 2001.

2.2.2 Komiteens merknader

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet ønsker å styrke demokratiet gjennom å gi kommunene økt selvstyre. Disse medlemmer viser videre til at kommunene og fylkeskommunene står for mesteparten av den offentlige tjensteproduksjonen. Derfor må kommuner og fylkeskommuner ha økonomiske rammer som gjør dem i stand til å tilby de tjenestene befolkningen har behov for. Disse medlem-

mer mener at Regjeringens økonomiske opplegg overfor kommunesektoren legger til rette for dette.

Disse medlemmer vil peke på at inntektene til kommunesektoren med Regjeringens opplegg reelt sett vil øke med 5 mrd. kroner i forhold til utgangspunktet i kommuneøkonomiproposisjonen, og det er 1 til 1,5 mrd. kroner mer enn det ble lagt opp til i proposisjonen. Regjeringen foreslår i tillegg å gi kommunene full kompensasjon for utvidet ferie og ny arbeidstidsavtale for lærere, til sammen om lag 3,4 mrd. kroner.

Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen i sitt budsjettforslag innlemmer øremerkede tilskudd tilsvarende 1,1 mrd. kroner i rammetilskuddet. Innlemmingen bidrar til å øke andelen frie inntekter av kommunenes samlede inntekter. Det er et viktig bidrag til å øke det kommunale selvstyre og redusere statlig detaljstyring av kommunene.

Disse medlemmer vil understreke at budsjettavtalen med Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre innebærer en fortsatt høy prioritering av kommunesektoren. Kommunesektorens inntekter er om lag slik Regjeringen foreslo når reduserte kostnader som følge av at konjunkturavgiften faller bort og av at det ikke innføres merverdiavgift på kollektivtransport sees sammen med bortfall av kompensasjonen for disse økte kostnadene. Disse medlemmer viser for øvrig til at budsjettavtalen innebærer noen endringer i øremerkede tilskudd til kommunesektoren, bl.a. økte tilskudd til kulturhus, psykiatri og kulturminner.

Disse medlemmer vil peke på at det i budsjettavtalen er forutsatt at kommunesektoren skal kompenseres for økte utgifter til barne- og etterlattepensjoner. Kommunenes Sentralforbund har anslått at størrelsen på disse pensjonsinnbetalingene vil være 1,25 mrd. kroner. Det er imidlertid usikkerhet knyttet til hvor store de faktiske innbetalingene vil bli. Disse medlemmer mener derfor at Regjeringen må komme tilbake til Stortinget med forslag til bevilgning på inntil 1,25 mrd. når dette er avklart, og viser til forslag under avsnitt 3.2.19.2.1 Rammetilskudd til kommunesektoren.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre vil vise til de mange henvendelser som er kommet fra kommuner og fylkeskommuner i høst og som forteller om en svært vanskelig økonomisk situasjon. Mange er tvunget til å foreta nedskjæringer og reduksjon i tjenestetilbudet for å kunne lage et budsjett i balanse.

Disse medlemmer vil understreke at kommuner og fylkeskommuner er ansvarlig for det grunnleggende tjenestetilbudet i folks hverdag. Kvaliteten på dette tjenestetilbudet vil bl.a. være avgjørende for hva slags oppvekstvilkår som gis barn og ungdom og hvordan pleietrengende og syke som trenger omsorg blir tatt hånd om.

Svært mange oppgaver og nye reformer er pålagt kommunesektoren de siste årene. Når vedtakene om nye reformer er fattet i Stortinget, har det ligget som en

forutsetning at det skulle følge tilstrekkelig penger med. I ettertid viser det seg at dette ikke er tilfelle, og det viser seg at flere reformer er sterkt underfinansiert. Dette skyldes at gjennomføringen ofte er blitt dyrere enn forutsatt og at kommuner og fylkeskommuner ikke har vært i stand til å effektivisere den øvrige drift i den utstrekning som Stortinget har forventet. Manglende prisomregning av de øremerkede tilskuddene gjennom flere år har også bidratt til å forverre den økonomiske situasjonen.

Disse medlemmer mener på denne bakgrunn at det er behov for å øke inntektsrammene til kommunesektoren. Budsjettavtalen mellom sentrumpartiene og Arbeiderpartiet er et skritt i riktig retning og innebærer en økning av inntektsrammene med 1 1/4 mrd. kroner. Denne inntektsøkningen refererer seg til de økte utgiftene som kommuner og fylkeskommuner har til fondsavsetning i 2001 som en engangsavsetning som følge av vedtak fattet i Stortinget om endringer i barne- og etterlattepensjon. Økningen i vertskommunetilskuddet, økte bevilgninger til psykiatriplanen, økte tilskudd til godkjente opptreningsinstitusjoner og økning av tilskuddene til forebygging og behandling på rusfeltet bidrar også til å sette kommuner og fylkeskommuner i stand til å bedre tjenestetilbudet. Økning i bevilgningene til Kirkelig Fellestid vil også avlaste de kommunale budsjettene.

Disse medlemmer viser til at gjelden i kommunesektoren anslås til å være om lag 95 mrd. kroner ved utgangen av 2001. Da er fordringer knyttet til aksjer og andeler i kommuneforetak og utlån til kommuneforetak holdt utenom. Tar en hensyn til disse fordringene, er nettogjelden 67 mrd. kroner. Dette er tall som framkommer i det felles dokument som ble utarbeidet etter siste konsultasjonsmøte mellom Kommunal- og regionaldepartementet og Kommunenes Sentralforbund i høst. Av denne totale gjelden tilhører ca. 80 pst. av denne primærkommunene og ca. 20 pst. fylkeskommunene.

Av 95 mrd. kroner knytter knapt 4 mrd. kroner seg til grunnskolereformen og 8-9 mrd. kroner til eldreforhøringen.

Disse medlemmer viser til rapport fra Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi oktober 2000 som sier følgende:

"Det er et mer bekymringsfullt utviklingstrekk at driftsresultatet er betydelig svekket, og særlig at fylkeskommunene samlet sett hadde negativt netto driftsresultat i 1999. Driftsresultatet påvirkes ikke av den løpende investeringsaktiviteten, men dagens høye investeringsnivå og gjeldsoppbygging kan vanskelig gjøre en vesentlig forbedring av netto driftsresultat i årene framover. Dette fordi nyinvesteringene vil kreve økte driftsutgifter og fordi høyere kostnadsnivå enn forutsatt innebærer at økte utgifter til renter og avdrag ikke vil bli kompensert fullt ut."

På denne bakgrunn mener disse medlemmer at det må vurderes tiltak som kan redusere gjeldsbelastningen for kommunesektoren. En ordning med gjelds-

sanering må utformes slik at den oppfattes som rettferdig. Den må være objektiv, slik at den ikke premierer kommuner og fylkeskommuner med høy gjeld framfor kommuner og fylkeskommuner som har drevet stram økonomistyring. Disse medlemmer viser for øvrig til budsjettavtalen mellom sentrumpartiene og Arbeiderpartiet hvor det framgår at Regjeringen skal komme tilbake i kommuneøkonomiproposisjonen for 2002 med en gjennomgang og drøfting av gjeldssituasjonen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet primært ønsker en annen ansvarsfordeling mellom staten og kommunene, slik at staten har det direkte økonomiske ansvaret for de viktigste oppgavene som helse, omsorg og skole, gjennom en stykkprisfinansiering, og at kommunene ellers skal kunne disponere sin inntekter fritt. Det er i dag betydelige skjevheter og urettferdigheter i overføringene fra staten til kommunene, både gjennom Nord-Norge tilskuddet, regionaltilskuddet og skjønnstilskuddet. Dette er tilskudd som ikke bygger på objektive kriterier, men på politisk synsing, og som fører til store ulikheter i kommunenes muligheter til å gi sine innbyggere et godt tilbud på de viktigste områdene. F.eks. var gjennomsnittsinntekten i Østfold-kommunene i 1999 på 18 192 kroner pr. innbygger, mens den i Finnmark var 27 946 kroner. Disse medlemmer ønsker at statlige overføringer til kommunene i størst mulig grad skal gis etter objektive kriterier. Det betyr at en betydelig større del av overføringene må skje over innbyggertilskuddet. Disse medlemmer ser det som positivt at Regjeringen nå legger opp til at skatteandelen økes, men stiller seg undrene til at når Regjeringen kommenterer realveksten i kommunenes inntekter er ikke befolkningsveksten på ca. 0,75 pst., som naturlig nok legger beslag på en betydelig del av vesten, nevnt.

Disse medlemmer vil også peke på nødvendigheten av å se nærmere på vekstkommunenes spesielle problemer, og ikke bare som til nå å konsentrere seg om fraflyttingskommunene. Dette, sammen med forhold knyttet til rus og andre sosiale problemer, bør utredes og vurdert lagt inn i kriteriesystemet.

Disse medlemmer viser for øvrig til merknader under de enkelte rammeområder når de gjelder enkelt-elementer i kommuneopplegget.

Disse medlemmer viser for øvrig til den inngåtte budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre og vår omtale av denne under kapittel 3.1.2.1.2 i denne innstilling.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Regjeringen i statsbudsjettet for 2001 følger opp forliket mellom Høyre og Arbeiderpartiet i Kommuneøkonomiproposisjonen for 2001. Her ble Høyre og Arbeiderpartiet enige om å øke kommunesektorens reelle inntekter med 4,0 mrd. kroner eller 1,25 pst. Halvparten av denne veksten kommer som frie inntek-

ter. I tillegg foreslår Regjeringen nå å øke inntektene med ytterligere 1 mrd. kroner for å kompensere for økte utgifter til innføring av den femte ferieuken og økte lønninger for lærerne.

Disse medlemmer støtter Regjeringens forslag til inntektsramme for kommunesektoren. Når Høyre har et lavere beløp i rammeoverføringer enn Regjeringens forslag skyldes det følgende forhold:

- Høyre øker den innsatsstyrte finansieringen fra 50 til 60 pst., det fører samtidig til at innbyggertilskuddet til fylkeskommunene reduseres med 2,5 mrd. kroner i forhold til forslaget fra Regjeringen.
- Høyre øker statstilskuddet til barnehagene. Det gjør at overføringsbehovet til kommunene reduseres med 200 mill. kroner.
- Høyres avvisning av å øke el-avgift og avgiften på fyringsolje bidrar til å redusere kommunesektorens behov for overføringer med omlag 80 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til at omleggingene som Høyre fikk gjennomslag for ved behandlingen av kommuneøkonomiproposisjonen i vår, legger viktige føringer for kommuneøkonomiopplegget årene fremover og innebærer gjennomslag for omlegginger Høyre lenge har tatt til orde for.

Disse medlemmer understreker at det er viktig å redusere antallet øremerkede tilskudd og omgjøre disse til frie inntekter. I budsjettet for 2001 innebærer det at et betydelig antall øremerkede tilskudd blir omgjort til frie inntekter. Høyre vil arbeide for at flere øremerkede tilskudd blir omgjort til frie inntekter.

Disse medlemmer viser til at skatt utgjør om lag 44 pst. av kommunesektorens totale inntekter i 2000. I kommuneøkonomiproposisjonen for 2001 fikk Høyre gjennomslag for at den skal økes til 46 pst. neste år. Dette bryter med den trenden vi har sett de siste årene, der forlik mellom Arbeiderpartiet og sentrumspartiene har ført til reduksjon av kommunenes skatteandel. Forslaget for 2001 innebærer en økning i skattøret med 1 pst. for kommunene og 0,45 pst. for fylkeskommunene i 2001. Dette er første skritt på veien mot Høyres mål om at over 50 pst. av kommunenes inntekter skal komme fra egne skatteinntekter. Høyre ønsker også at tapskompensasjonsordningen skal fases ut.

Disse medlemmer viser til at det i kommuneøkonomiproposisjonen for 2001 var flertall for å arbeide med forbedringer i overføringssystemet til kommunesektoren med sikte på å oppnå større grad av objektivitet. Det skal arbeides med å endre inntektsutjevningen slik at utjevningen blir mer trinnvis jo nærmere inntektene når 100 pst. av gjennomsnittet. Videre skal det utredes om dagens system godt nok fanger opp problemene med spredt bosetning i fylkeskommunene. Det skal også utredes om vekstkommunene på grunn av høye kapitalutgifter har et utgiftsbehov som ikke fanges opp av overføringssystemet. Det skal samtidig vurderes om fraflyttingskommuner har tilsvarende problem.

Selv om det er klart at det er noen særlige utgiftsforhold som ligger til grunn for å ha regionaltilskudd, Nord-Norge-tilskudd og hovedstadstilskudd, så bør nivået og begrunnelsen for disse ordningene klarere utredes. Slik tilskuddene nå fremstår har de ingen klar målbar begrunnelse, men er enten et resultat av kompensasjon for en tidligere inntekt eller basert på politisk synsing. Det skal derfor utredes hvilke utgiftselementer Nord-Norge-, regional- og hovedstadstilskuddet skal dekke og gis en faglig vurdering av om nivået på tilskuddene er riktige, og om kriteriene for hvem som får tilskuddene bør endres med bakgrunn i den faglige gjennomgangen.

Disse medlemmer vil understreke at det må arbeides videre for å øke objektiviteten i overføringssystemet for kommunesektoren. På denne bakgrunnen ønsker Høyre at forhold knyttet til rus og sosiale problemer blir utredet og lagt inn i kriteriesystemet. Høyre vil fremme forslag om dette ved behandlingen av Kommunaldepartementets budsjett for 2001.

Disse medlemmer vil peke på at kommunesektoren har muligheter til å øke produktiviteten ved å ta i bruk konkurranseutsetting i nye sektorer. Enkelte kommuner begynner nå å få erfaringer med å benytte konkurranseutsetting innen helse- og omsorgssektoren. Erfaringene viser at det er mulig å få langt mer helse og omsorg for de pengene man har til rådighet ved å ta i bruk konkurranseutsetting. Disse medlemmer advarer mot konjunkturavgiften utelukkende rammer privat virksomheter og dermed vil gjøre det vanskeligere å konkurranseutsette og effektivisere offentlige tjenester. Tilsvarende vil innføring av merverdiavgift på tjenester bidra til uheldige konkurransevidringer mellom offentlige og private tjenesteprodusenter dersom ordningen med momskompensasjon ikke samtidig utvides til de nye avgiftsområdene.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti understreker at den generelle økonomiske situasjonen i kommuner og fylkeskommuner, som følge av Regjeringens opplegg for 2001, vil være meget stramt. De siste årene har kommunesektoren hatt svake driftsresultater og høye underskudd før lån. De høye underskuddene tilsier at kommunesektoren vil få økt gjeldsbelastning i årene som kommer. Samtidig har lave driftsresultater medført en reduksjon i finansielle reserver/fordringer, og dette vil gjøre det mer krevende for kommunen å dekke den økte rente og avdragsbelastningen. Foreløpige tall i rapport fra Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi oktober 2000, viser at tall fra 1999 foreløpig indikerer at reduserte driftsoverskudd forklarer 2/3 av økningen i underskuddet fra 1998 til 1999, mens investeringsutviklingen forklarer om lag 1/3 av økningen. Økingen i nettogjelden for årene 1999 til og med 2001 er anslått til vel 30 mrd. kroner, og Regjeringens opplegg vil ikke bidra til å gjøre denne situasjonen bedre.

Dette medlem vil peke på at alle mennesker skal ha lik tilgang til viktige velferdstjenester uavhengig av inntekt, sosial status eller bosted. Et godt og likeverdig velferdstilbud forutsetter en sterk offentlig sektor og en sterk kommuneøkonomi.

Kommuneøkonomien er viktigst for de som har minst, og skal disse få det bedre, må kommuneøkonomien være god og sikre at skolen er gratis, at barnehageplassen og skolefritidsordninger er trygg og billig, at fritidstilbud er gratis, og at kommunene kan yte en sosialhjelp som gjør det mulig å leve et normalt liv. Med stor statlig og privat rikdom blir den kommunale fattigdommen mer og mer synlig. Dette undergraver tilliten til det arbeidet kommunene utfører.

Dette medlem viser til at kommunene de siste årene har vært nødt til å legge ned velferdstilbud som skoler, fritidsaktiviteter, redusere bemanning i helse- og omsorgssektoren, øke foreldrebetalingen i barnehager og skolefritidsordninger osv., for å saldere budsjettene sine. Dette vil også være virkeligheten i 2001 om ikke overføringene økes. Det er derfor en prioritert oppgave for dette medlem å bedre kommuneøkonomien, slik at disse viktige velferdstjenestene blir opprettholdt og styrket. En økning i de frie midlene vil også sette kommunene i stand til å løse behovet for økt boligsatsing.

Dette medlem går inn for et opplegg for kommuneøkonomien som skal sikre:

- En fremtidsrettet satsing på barn og unge, gjennom skole, barnehage og kultur.
- Reduksjon av skatt på sykdom og behov, lavere egenandel i helsevesenet og på foreldrebetalingen i skolefritidsordninger og barnehagene.
- Bedre inntektsfordeling og mindre forskjeller mellom folk, ved å tilby kvalitet og økt tilgang på kommunale tjenester.
- En økning i de frie inntektene i kommunesektoren slik at kommunen kan innrette sine tjenester mer i tråd med lokale behov og tilpasninger.
- At kommunen er i stand til å bidra til økt boligbygging for unge og vanskeligstilte.
- At kommunene får dekket sine utgifter til særlig ressurskrevende brukere.

Dette medlem vil understreke at situasjonen i norsk økonomi er sterk, og likevel øker skeivfordelingen mellom folk, og mellom offentlig og privat forbruk. Mange viktige samfunnsoppgaver går på sparebluss, mens flere av de tingene vi kunne ha klart oss med mindre av, båter, biler, luksushytter osv., har fått en sterk vekst. Vi ser også det private næringsliv er i stand til å tilby noen av sine tilsette adskillig mer i lønn enn kommuner og stat er. Forskjellen mellom folk øker i et stadig større tempo. Dette medlem er glad for Opprusting av ungdomsskolens bygningsmasse

at Regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett har tatt opp flere forslag fremmet av Sosialistisk Venstreparti tidligere, som vil bidra til bedre fordeling.

Dette medlem vil vise til at det i kommuneøkonomiproposisjonen for 2000 ble vist til at kommunesektorens del av arbeidsstyrken må, med samme nivå på tjenestene som i dag, ha en økning på i underkant av 1 prosentpoeng, og dersom en tar hensyn til vedtatte reformer, en økning på i underkant av 2 prosentpoeng fram til 2010. Dette tilsvarer ca. 85 000 årsverk. Dette er vesentlig mer enn makroøkonomiske fremskrivninger gir rom for, og det vil bli en hard konkurranse om arbeidskraft i årene som kommer. Dette medlem vil vise til at Regjeringen foreslår å innføre en konjunkturavgift for å dempe presset i arbeidsmarkedet og gi rom for økte bevilgninger til prioriterte utgiftsområder. Dette medlem vil understreke betydningen av å kompensere statlig og kommunal sektor for denne avgiften.

Dette medlem vil understreke at de frie inntektene i kommunesektoren må økes vesentlig. Dette medlem vil særlig peke på at kravet om egenandel knyttet til eldresatsingen har tvunget kommunene til å kutte på tilbudet til barn og unge. Øremerkede tilskudd til eldresatsingen og psykiatrireformen skal være uten en egenandel, og de øremerkede midlene skal også priskompenseres fullt ut. Dette medlem vil vise til et uttall appeller fra kommuner og fylkeskommuner landet rundt, som beskriver en svært dramatisk situasjon. Kommunene mangler frie inntekter for å løse ut de øremerkede tilskuddene. I flere år har manglende prisoemregning, etterslep fra underfinansierte reformer og lønnsoppgjør, akkumulering av underskudd, mer øremerking, økt egenbetaling, salg av kommunale eiendommer og tapping av fond, ført til en svekket kommuneøkonomi. Rapporten fra Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi oktober 2000, påpeker at kommunenes faktiske utgifter til eldresatsingen synes å bli høyere enn det som ble lagt til grunn i statens kompensasjonsordning.

Dette medlem vil peke på at Sosialistisk Venstreparti har funnet rom for en øremerket bevilgning til de særlig ressurskrevende brukerne av kommunale tjenester. Dette tilskuddet er i dag lagt inn i skjønnsporten, men tilbudene til disse menneskene er fullstendig uegnet for utøvelse av skjønn. Dette er mennesker som er helt avhengig av døgntkontinuerlig hjelp og pleie, og som ofte krever spesialisert personale. Verken brukernes behov eller behovet for stabilt og kvalifisert personell, kan sikres med dagens finansiering.

Dette medlem går inn for en rekke tiltak som vil styrke kommunenes evne til å gi gode tjenester til befolkningen. En viser til omtale under de enkelte rammeområdene. De viktigste forslagene er

222 mill. kroner

Senking av elevtallet til 25 pr. klasse	240 mill. kroner
Øke muligheten til alternativ undervisning	605 mill. kroner
Øke tilskudd til kollektivtrafikken	200 mill. kroner
Øke tilskudd til fylkesveier	100 mill. kroner
Øke driftstilskuddet til barnehager	180 mill. kroner
Øke statens andel til utstyrsanskaffelser i sykehus fra 60 til 80 pst.	255 mill. kroner
Øke tilskudd til sykehusene	600 mill. kroner
Bygging av billige utleieboliger og øke bostøtten	701 mill. kroner

Dette medlem vil vise til at selv om Regjeringens opplegg innebærer en vekst i de frie inntektene med 1 615 mill. kroner, så er disse langt på veg allerede oppspist av nye, statlige satsingsområder som fylkeskommunenes andel av den anslåtte vekst i innsatsstyrt finansiering og poliklinikkbehandlinger, oppfyllelse av retten til videregående opplæring for voksne, barnehagesatsing og demografisk utvikling i grunnskolen. Fellesdokumentet fra konsultasjonsmøtet mellom Kommunal- og regionaldepartementet og Kommunenes Sentralforbund 16. oktober 2000, viser dette. I tabellen side 17 vises realvekst i frie inntekter, underliggende utgiftskomponenter og fastlagte effektiviseringsmuligheter. Summen kommunene og fylkeskommunene har til disposisjon til andre formål er da henholdsvis 330 mill. kroner for kommunene og 560 mill. kroner for fylkeskommunene. Dette medlem vil også peke på at endringer i kommunale tariffavtaler medfører at pensjonsytelsene for en del grupper i kommunesektoren blir høyere. Endringene medfører også at flere ytelser blir omfattet av krav om fondsoppbygging. Endringene er bl.a. knyttet til endringer i etterlattepensjoner og fjerning av knekkpunkt på 8 G. Dette vil gi kommunesektoren økte pensjonsutgifter i 2001, og Kommunenes Sentralforbund anslår denne utgiften til netto 1,8 mrd. kroner.

Dette medlem vil derfor understreke at det ikke er grunnlag for å omtale en vekst i overføringene til kommunene neste år, men at det tvert imot er en inn-draging av frie, disponible inntekter fra kommunesektoren, gjennom de utgifter som det ligger til grunn at kommunesektoren skal løse gjennom inntektsrammene gitt i statsbudsjettet.

Dette medlem vil vise til at rammetilskuddet blir økt i Sosialistisk Venstrepartis forslag til statsbudsjett med 2 923 mill. kroner, fordelt på 1 945 mill. kroner til kommunene og 978 mill. kroner til fylkeskommunene. Andre tilskudd øker med 1 719 mill. kroner. Det samlede opplegget i vårt budsjettforslag vil gi kommunesektoren en vesentlig økning i de frie inntektene, noe som vil gi kommunene rom til å opprettholde og styrke tjenestetilbudet, og vil gi kommunene i langt større grad anledning til selv å satse ut fra lokale prioriteringer av tjenestetilbud. Lokaldemokratiet må tas på alvor, og lokalpolitikkerne våre vet best hvor skoen trykker.

Komiteen viser ellers til merknader under rammeområde 19 (Rammetilskudd til kommunesektoren), jf.

avsnitt 3.2.19 i denne innstillingen. Komiteen viser også til merknader under rammeområde 19 i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2000-2001), som er avgitt samtidig med denne innstillingen.

2.3 Penge- og valutapolitikken

2.3.1 Sammendrag fra St.meld. nr. 1 (2000-2001)

Pengepolitikken utgjør en sentral del av den samlede økonomiske politikken. En pengepolitikk rettet inn mot stabilitet i kronekursen synliggjør den nære sammenhengen mellom lønnsvekst og konkurranseevne. Erfaringene tilsier at det er begrensninger i mulighetene til å styre kronekursen på kort sikt. Det er likevel viktig at pengepolitikken bidrar til stabile forventninger om valutakursutviklingen. En balansert økonomisk utvikling med lav pris- og kostnadsvekst er en forutsetning for å oppnå stabilitet i valutakursen over tid. De pengepolitiske virkemidlene må derfor innrettes slik at de, sammen med de øvrige virkemidlene i den økonomiske politikken, bidrar til å oppfylle denne forutsetningen. Norges Bank må med utgangspunkt i dette løpende vurdere hvor sterk virkemiddelbruk banken finner hensiktsmessig i lys av forholdene i valutamar-kedet og situasjonen i norsk økonomi.

Norges Bank har så langt i år satt opp sine styringsrenter med 1 prosentpoeng. Norges Bank uttaler at tendensen i den økonomiske utviklingen og risikobildet slik banken nå ser det, gjør det like sannsynlig at neste endring i renten vil være en reduksjon som at det blir en økning.

Høyere renter avlaster i noen grad finanspolitikken i å stabilisere norsk økonomi. En bør imidlertid være varsom med å legge for store byrder på pengepolitikken. Over tid vil en særnorsk høy rente kunne føre til at den norske kronen styrkes. Dette vil svekke konkurranseutsatt sektor på samme måte som når lønnsveksten i Norge er høyere enn i utlandet. En slik politikk vil bryte med Solidaritetsalternativet og gjøre det vanskeligere å oppnå stabilitet i kronekursen. Et høyt rentenivå er også fordelingspolitisk uheldig. Uansett utgjør midlene som disponeres gjennom statsbudsjettet en så stor del av den samlede økonomien i Norge at det i praksis ikke er mulig å få en stabil økonomisk utvikling uten at budsjettpolitikken tar et hovedansvar.

Finansdepartementet ble i brev av 24. juli 2000 fra Norges Bank forelagt forslag til nye retningslinjer for forvaltningen av valutareservene. I henhold til sentralbankloven § 24 skal Norges Bank "plassere de offisielle valutareservene slik at de tjener den valutapolitikk

som er fastlagt". Videre heter det at "Kongen (senere delegert til Finansdepartementet) kan gi forskrifter om plasseringen av de offisielle valutareserver". Denne forskriftshjemmelen er ikke blitt benyttet. Retningslinjene for plasseringen av valutareservene utformes av Norges Bank, og forelegges Finansdepartementet som en sak av særlig viktighet, jf. sentralbankloven § 2.

Norges Banks forslag til endringer i retningslinjene går bl.a. ut på at det åpnes for å investere en del av valutareservene i aksjer. Videre er det i brevet foreslått visse endringer i ansvarsfordelingen mellom Hovedstyret og sentralbanksjefen, samt enkelte endringer i retningslinjene for kredittrisiko og instrumentbruk i forvaltningen av valutareservene. Finansdepartementet har ikke merknader til forslaget.

Finansdepartementet deler Norges Banks vurderinger med hensyn på å investere deler av valutareservene i aksjer. Etter departementets vurdering vil plassering av deler av valutareservene i aksjer være i samsvar med sentralbankloven, jf. § 24 om kursnoteringer og forvaltningen av de offisielle valutareservene, og § 1 annet ledd om at banken kan sette i verk tiltak som er vanlige eller naturlige for en sentralbank.

Det er i avsnitt 3.4.2 i meldingen redegjort nærmere for behandlingen av forslaget.

Det er i avsnitt 3.4 i meldingen gjort nærmere rede for penge- og valutapolitikken.

2.3.2 Komiteens merknader

Komiteen har ingen merknader til endringene i retningslinjene for Norges Banks valutareserver.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til hovedomtalen av den økonomiske politikken under punkt 2.1, og slutter seg til omtalen av penge- og valutapolitikken.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet har foreslått at Norges Bank får operativ uavhengighet av Finansdepartementet og at Norges Bank gis i oppdrag å holde inflasjonen på et lavt og stabilt nivå. Norges Bank som sentralbank har nødvendige og tilstrekkelige virkemidler til å kontrollere utviklingen i prisnivået innenfor et visst intervall. Disse medlemmer mener fortsatt at pengepolitikken må legges om til inflasjonsmål med en uavhengig sentralbank.

Siden 1999 har Norges Bank i praksis lagt om pengepolitikken. Før 1999 fokuserte banken direkte på kronens verdi i forhold til europeiske valutaer. Nå tolker banken sitt mandat slik at den skal holde inflasjonen mellom 0 og 2 pst. for dermed å gi sitt bidrag til at kronen er stabil målt i euro. Disse medlemmer mener at omleggingen av pengepolitikken må gjøres politisk og eksplisitt. Hensikten om at kronen på lang sikt skal vende tilbake til det såkalte kursleiet i forhold til euro, må også tas bort. Norges Bank har ikke virkemidler til både å sørge for lav og stabil inflasjon og

samtidig sørge for at kronen etter hvert vender tilbake til kursleiet.

Disse medlemmer viser til at det kan oppstå situasjoner i økonomien, f.eks. ved omlegging til en mer vekstorientert finanspolitikk, hvor behov for en viss overflytting av ressurser fra tradisjonell konkurranseutsatt sektor til såkalt skjermet sektor, vil medføre at kronen må styrke seg på vedvarende basis overfor euro. Hvis Norges Bank i en slik situasjon skal drive kronen tilbake til kursleiet, vil det medføre økt inflasjon. Det er viktig at aktører i finansmarkedet og økonomien for øvrig er klar over at Norges Bank ikke under noen omstendigheter vil inflatere økonomien. Derfor er det viktig at mandatet for pengepolitikken eksplisitt legges om.

Disse medlemmer tar sterk avstand fra den tåkelegging av det pengepolitiske regimet som Regjeringen og de øvrige partiene står for. Dette er skadelig og svekker tilliten til pengepolitikken. Usikkerhet om pengepolitikken på lang sikt kan være en årsak til de relativt høye lange rentene i Norge i forhold til andre rike land.

Disse medlemmer vil også bemerke at heller ikke rentenivået blir bestemt av Norges Bank. I vår åpne økonomi, må vi tilpasse oss den realrenten som blir bestemt på det globale kapitalmarkedet, av samspillet mellom sparing og investering. Norsk finanspolitikk kan ikke påvirke den globale realrenten. Det norske nominelle rentenivået er internasjonal realrente med et tillegg for forventet inflasjon og risiko for forventet inflasjon. Norges Bank kan styre nominell rente, gitt realrenten, ved å påvirke inflasjonsforventningene gjennom tilførselen av penger fra sentralbanken. Trygghet for at banken ikke vil inflatere økonomien, vil medføre at nominelt rentenivå synker ned mot internasjonal realrente.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen gjøre de nødvendige forskriftsmessige endringer slik at Norges Bank skal styre pengepolitikken etter et inflasjonsmål, samt fremme de lovendringsforslag i sentralbankloven som er nødvendig for å sikre Norges Bank operativ uavhengighet i forhold til Finansdepartementet."

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti understreker betydningen av politisk styring av pengepolitikken. Dette medlem ser med bekymring på den nye og mer uavhengige rollen som Norges Bank har fått lov til å utvikle under sin nåværende sentralbanksjef. Den økte vektleggingen av målet om å holde inflasjonen lav medfører at rentenivået i Norge blir høyere enn det trenger å være.

Slik dette medlem oppfatter den faglige ekspertise er det sannsynligvis riktig at man i en situasjon med sterkt press i økonomien til en viss grad må velge mellom økt rente eller økt inflasjon. Samtidig som dette medlem ser at høyere inflasjon enn våre handelspartnere kan være uheldig for konkurranseutsatt

sektor, kan man ikke glemme de uheldige effektene av en høy rente. Dette rammer unge i etableringsfasen hardest, og vil ha en dårlig fordelingsprofil. Men det vil også gjøre lånefinansiering dyrere med uheldige konsekvenser for den ekspanderende delen av næringslivet. Økt fokus på lav inflasjon som styringsmål for pengepolitikken vil gi større variasjoner i valutakursen, noe som gir konkurranseutsatt sektor mer uforutsigbare rammevilkår.

I dagens situasjon der Norge har store overskudd i utenriksøkonomien, peker dette medlem på at det er større behov for arbeidskraft for å ta vare på barn, syke og gamle, enn for å skaffe enda mer utenlandsk kapital gjennom konkurranseutsatt sektor. En noe høyere inflasjon enn våre handelspartnere er en pris man kan godta for å nå dette målet. Forutsetningen for å få til dette er kontroll med pengepolitikken. Dette medlem går derfor inn for en presisering av valutaforskriften, der det gjøres klart at pengepolitikken skal innrettes med sikte på stabil valutakurs overfor våre viktigste handelspartners valuta, ikke en lavest mulig inflasjon.

Dette medlem understreker at dette skal gjøres for å skape rom for vekst i offentlig sektor, men at det ikke betyr at det bør føres en løssluppen finanspolitikk.

Komiteens medlem representanten Steinar Bastesen har som hovedmål for sin økonomiske politikk i de nærmeste årene at:

- finanspolitikken blir ført slik at den sikrer en stabil utvikling av etterspørselen
- pengepolitikken blir utnyttet aktivt for å hindra store valutafluktasjoner, slik at vi blir sikret full sysselsetting, spredt bosetting og en bærekraftig utnytting av naturressursene.

2.4 Statens petroleumsfond og Folketrygdfondet

2.4.1 Statens petroleumsfond

2.4.1.1 Generelt

2.4.1.1.1 Sammendrag

Statens petroleumsfond hadde i første halvår 2000 en avkastning på 2,4 pst. når en måler avkastningen i utenlandsk valuta tilsvarende valutasammensetningen til fondets referanseportefølje. Den samlede markedsverdien til Statens petroleumsfond var ved utgangen av 2. kvartal 2000 304,6 mrd. kroner. Av dette var 121,8 mrd. kroner plassert i aksjer og 182,8 mrd. kroner plassert i obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer.

Norges Bank har åpnet et kontor i London for å styrke arbeidet med kapitalforvaltningen, i første rekke aksjeforvaltningen. Kontoret skal være en base for oppfølging av eksterne tjenesteleverandører og for å innhente markedsinformasjon som grunnlag for bankens egen forvaltning. Londonkontoret skal ikke selv stå for handel med verdipapirer, da all aksjehandel og den tilhørende sentrale risikostyringen av forvaltningen skal foregå fra Norges Banks lokaler i Oslo.

Det er i meldingen redegjort nærmere for forvaltningen av fondet og for risikostyring i denne forbindelse.

Petroleumsfondet ble opprinnelig bare investert i de mest utviklede finansmarkedene. En valgte å benytte den anerkjente markedsindeksen MSCI World Index som utgangspunkt for å definere hvilke land fondet skulle investeres i, fordi indeksen er konstruert etter samme type kriterier som er relevante for Petroleumsfondet. Hellas var da regnet som et framvoksende marked. Landet har derfor til nå verken vært inkludert i investeringsuniverset for obligasjoner eller i referanseporteføljen for aksjer eller obligasjoner.

Hellas vil bli opptatt som medlem i Den økonomiske og monetære union (ØMU) fra og med 1. januar 2001. MSCI World Index har også annonsert at landet vil bli flyttet til indeksen for utviklede markeder 31. mai neste år. Greske obligasjoner inkluderes derfor nå i investeringsuniverset for Petroleumsfondet. For aksjer inkluderes Hellas blant de utviklede markedene, og ikke blant framvoksende markeder som tidligere. Finansdepartementet har på denne bakgrunn endret forskriften for forvaltningen av Statens petroleumsfond samme dag som denne meldingen legges fram. Hellas inkluderes i referanseindeksene både for obligasjoner og aksjer fra årsskiftet. Dette er i samsvar med Norges Banks tilråding.

I Nasjonalbudsjettet 2000 ble det åpnet for aksjeinvesteringer i syv framvoksende markeder: Brasil, Mexico, Hellas, Tyrkia, Taiwan, Thailand og Sør-Korea. Landene ble imidlertid ikke inkludert i fondets referanseportefølje, bl.a. fordi en trengte noe mer tid på å identifisere egnede indekser som kan inngå i referanseporteføljen. Spørsmålet om å investere i obligasjoner i framvoksende markeder har så langt ikke blitt vurdert, jf. omtale i Nasjonalbudsjettet 2000.

Norges Bank anbefaler å inkludere Brasil, Mexico, Tyrkia, Taiwan og Sør-Korea i referanseporteføljen. Banken mener at Thailand ikke bør inkluderes fordi markedet ifølge nye tall er mindre enn det som ble lagt til grunn tidligere. Transaksjonskostnadene vil dermed redusere avkastningen uforholdsmessig mye. Norges Bank anbefaler å inkludere de fem markedene i referanseporteføljen under sine respektive regioner med en andel som svarer til markedets størrelse.

Finansdepartementet er enig i Norges Banks vurdering.

2.4.1.1.2 Komiteens merknader

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet tar dette til etterretning.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre er enig i dagens prinsipper for forvaltning av dagens Petroleumsfond som legger til grunn en langsiktig målsetting, og støtter derfor nødvendigheten av at en betydelig del av oljeinntektene avsettes i Statens petroleumsfond.

Disse medlemmer viser til budsjettavtalen med Arbeiderpartiet om å utrede et utviklingsfond som kan brukes til nærmere bistandsformål i fattige utviklingsland.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til sine respektive merknader og er, så lenge dagens system består, i hovedtrekk enig i gjeldende hovedprinsipper for forvaltning av Statens petroleumsfond. Men disse medlemmer vil likevel understreke betydningen av at fondets retningslinjer er av en slik karakter at forvaltningen i størst mulig grad skjer så forretningsmessig som mulig, og dermed legger et grunnlag for en best mulig avkastning.

Disse medlemmer har merket seg at Norges Bank "i noen grad" har startet egen aktiv aksjeforvaltning. Disse medlemmer mener at det ikke er hensiktsmessig at Norges Bank bruker ressurser på egen, aktiv forvaltning av aksjer, og at forvaltningen fortsatt bør baseres på å sette oppdragene ut på anbud.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen i Revidert nasjonalbudsjettet for 2001 vurdere spørsmålet om Norges Banks forvaltning av Statens petroleumsfond bør skje ved egen aktiv aksjeforvaltning, eller om forvaltningen fortsatt bør baseres på å sette oppdrag ut på anbud."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil for øvrig i utgangspunktet bruke store deler av petroleumsinntektene, som er plassert i Petroleumsfondet, til å etablere et fondsbasert system for folketrygden. Disse medlemmer viser til sine merknader under kap 2.4.2 i denne innstillingen.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener at den generelle, statlige sparingen i petroleumsfondet i stor grad bør gjøres om til privat sparing, gjennom en trygghetsreform av Folketrygden. Disse medlemmer mener at tilleggspensjonene som opptjenes fremover skal bli privat eiendom, ved at deler av trygde- og arbeidsgiveravgiften gjøres om til obligatoriske pensjonsinnskudd i private pensjonsfond. Den enkelte skal selv kunne bestemme hvem som skal forvalte pengene og hvordan de skal investeres. Staten skal fortsatt ha ansvar for å finansiere tilleggspensjonsopptjening basert på omsorgsforpliktelser og ved uførhet.

Et slikt system for fondering av pensjonene vil ha mange fordeler. Det vil gi bedre informasjon om fremtidige forpliktelser og dermed bidra til en forsvarlig langsiktig finanspolitikk. At den enkelte får eiendomsrett til midlene vil skape større interesse og forståelse for sparingen, enn når sparingen skjer i offentlig regi. En fondering av tilleggspensjonene i privat regi vil innebære endringer i pensjonsreglene som vil virke positivt på arbeidstilbudet. Tilgangen på privat kapital i samfunnet vil øke, og omleggingen vil i seg selv bidra

til å styrke finansnæringen i Norge. Balansen mellom offentlig og privat sparing vil bedres.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om en reform av Folketrygden, slik at deler av trygde- og arbeidsgiveravgiften gjøres om til innskudd i private pensjonsfond. Pensjonsytelsene fra disse fondene skal komme i stedet for tilleggspensjonene fra Folketrygden."

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Budsjett-innst. S. II (1998-1999), der dette medlem foreslo en ordning hvordan oljefondet kunne underlegges miljø- og etiske retningslinjer. Slike retningslinjer forefinnes i en rekke investeringsfond verden over, og er raskt voksende. Avkastningen av disse fondene er gjennomgående større enn andre sammenlignbare fond. Dette medlem vil understreke hvor viktig det er at oljefondet fremmer de standarder Norge ønsker på menneskerettigheter og miljøområdet, og hvor viktig signaleffekten vil være at en så betydelig investor som Petroleumsfondet fremmer slike standarder. Det finnes etter hvert internasjonale standarder som sikrer at bedrifter etterlever elementære etiske og miljømessige standarder. Det norske Veritas er blant de firmaer som overvåker og sertifiserer slike bedrifter. Slik det er i dag har oljefondet deler av sin portefølje i en rekke selskap som undergraver norske posisjoner knyttet til disse verdiene. Dette medlem fremmer forslag om at som et minimum skal oljefondet ikke investeres i selskap som driver innen våpen, tobakk og alkohol.

"Stortinget ber Regjeringen utarbeide regler for investeringer i oljefondet som sikrer at fondets midler ikke investeres i selskap som driver innen våpen-, tobakk- og alkoholproduksjon."

Dette medlem viser til at oljefondet ikke skal investeres i Norge, men i velfungerende marked verden over, med høyest mulig avkastning som eneste kriterie. Dette medlem konstaterer at dette medfører at en rekke land ikke motar investeringer fra oljefondet. Særlig er de aller fattigste land, de såkalte MULLand utenfor de internasjonale investeringsstrømmer. Historisk er utenlandske investeringer en viktig kilde til økonomisk utvikling, i kombinasjon med oppbygging av en velfungerende stat. Slik vi har sett det i Norge ved starten av forrige århundre, eller slik vi har sett det i en rekke asiatiske land de siste 30 år. Dette medlem vil understreke hvor viktig det er at disse land mottar en større del av de globale investeringer for å bygge opp næringsliv, infrastruktur og gjennomslutlig forvaltning. Dette medlem ønsker derfor at 5 mrd. kroner av oljefondets kapital øremerkes til investeringer i de aller fattigste land. Investeringene skal foretas på kommersielle vilkår, men må underkastes alminne-

lige krav til miljø, helse og sikkerhet som norske myndigheter forventer av norsk næringsliv sitt engasjement i utlandet. Slike investeringer i kombinasjon med bistand vil kunne bidra til at de aller fattigste land styrker sitt næringsliv. De fattigste lands krav har i mange år vært "Trade - not aid", et slikt forslag vil imøtekomme dette ønske. Dette medlem forventer ikke at avkastningen på kort sikt vil bli like høy som på andre av oljefondets investeringer. Dette medlem vil videre understreke at slike fondsinvesteringer vil bidra til å investere noe tilbake av de store inntektene Norge har fått av den rekordhøye oljeprisen. Dette medlem fremmer forslag om dette.

"Stortinget ber Regjeringen øremerke 5 mrd. kroner av Petroleumsfondet til investeringer i de 48 fattigste land i verden (de såkalte MUL-land)."

Disse medlemmer viser til at Norge ligger langt etter våre nordiske naboer og de fleste OECD-land når det gjelder hva som brukes på forskning. Satsing på forskning og utdanning er den beste investering for å sikre velferdsstaten, og sikre en overgang til et mer variert og robust næringsliv. Dette medlem viser videre til at Stortinget har vedtatt at Norge i løpet av en 4-årsperiode skal opp på gjennomsnittet av OECD i forskningsinnsats. Dette krever en helt annen innsats enn det som reflekteres i budsjettene. Dette medlem tror det vil være klokt at deler av forskningsinnsatsen gjøres størst mulig uavhengig av de årlige budsjettddragninger og ønsker å opprette et fond for grunnforskning der avkastningen skal gå til forskning. Fondet vil kun være å betrakte som en omplussing av nasjonens formue, og kun avkastningen skal gå til forskning. Dette medlem foreslår på denne bakgrunn å opprette et grunnforskningsfond på 10 mrd. kroner, der avkastningen hvert år skal gå til grunnforskning.

"Stortinget ber Regjeringen om å opprette et fond for grunnforskning med en kapital på 10 mrd. kroner."

2.4.1.2 Miljøfondet

2.4.1.2.1 Sammendrag

Miljøfondet på 1 mrd. kroner skal etableres ved utgangen av året i henhold til tidsplanen som ble skisert i Revidert nasjonalbudsjett 2000. Det er forutsatt at størrelsen på Miljøfondet skal vurderes på nytt etter tre år med tanke på en eventuell utvidelse av kapitalen. Før dette skal de økonomiske og miljømessige resultatene evalueres. Fondet skal utelukkende investeres i egenkapitalinstrumenter (aksjer). Det er tidligere besluttet at selskaper som oppfyller visse krav til miljørapportering eller miljøsertifisering, skal inkluderes. Dessuten inkluderes selskaper som vurderes å ha liten negativ innflytelse på miljøet, selv om de ikke oppfyller kravene til rapportering og sertifisering.

I Revidert nasjonalbudsjett 2000 informerte en om det videre arbeid med miljøkriteriene. Det britiske konsultantselskapet Ethical Investment Research Ser-

vice (EIRIS) innhenter og systematiserer miljødata for fondet. Det ble lagt til grunn at EIRIS' karaktersystem med fire nivåer (utmerket, god, moderat, dårlig) skulle benyttes ved rangeringen av selskapene. Det gjensto imidlertid å beslutte hvilket nivå en skulle kreve, siden en trengte ytterligere informasjon for å beregne porteføljens risiko. Det var også usikkert om miljødata kunne skaffes til veie for alle landene i Petroleumsfondets referanseportefølje.

EIRIS er nå ferdig med datainnsamlingen. Alle de utviklede markedene i referanseporteføljen kan inkluderes i Miljøfondet. Regjeringen legger opp til å inkludere selskaper som har en miljørapport eller et miljøstyringssystem som EIRIS gir minst nest beste karakter (god). Da blir fondets risiko akseptabel samtidig som miljøkravene er relativt ambisiøse.

Det er i meldingen redegjort nærmere for etableringen av Miljøfondet.

2.4.1.2.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til etterretning.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det endelig etter flere års arbeid er lyktes med å etablere et miljøfond innen oljefondet. Dette medlem understreker at fondets effekt som pådriver for et mer miljøvennlig næringsliv likeved ville vært sterkere hvis Regjeringen hadde valgt retningslinjer for investeringene som var mer offensive. Fondet har en kapital på 1 mrd. kroner. Dette medlem mener fondets kapital umiddelbart må økes og fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen øke miljøfondets kapital med 4 mrd. kroner - til 5 mrd. kroner."

2.4.2 Folketrygdfondet

2.4.2.1 Sammendrag

Under behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett 2000 vedtok Stortinget følgende (jf. Innst. S. nr. 220 (1999-2000), vedtak LI):

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til endring i Folketrygdfondets reglement, slik at Folketrygdfondet kan investere i børsnoterte aksjer i de øvrige nordiske land."

Det er etter Regjeringens mening viktig at en adgang for Folketrygdfondet til å investere i børsnoterte aksjer i de øvrige nordiske land gjøres innenfor klart definerte rammer og retningslinjer. Dette gjelder både med hensyn til hvor mye fondet samlet skal kunne plassere på de nordiske børsene, hvor mye fondet skal kunne eie i enkeltelskaper og hvordan slike plasseringer blir innpasset i Folketrygdfondets samlede strategi for risikostyring.

Plasseringer i utlandet vil være nytt for Folketrygdfondet. Slike plasseringer krever utvidet kompetanse. Dette taler også for at rammen for utenlandsplasseringer for Folketrygdfondet bør være moderat.

Folketrygdfondet kan i dag plassere inntil 20 pst. av sin kapital i aksjer notert på norsk børs. Ved utgangen av 1999 tilsvarte dette om lag 23 mrd. kroner. Rundt 13 mrd. kroner av denne rammen var utnyttet. Det foreslås at inntil 5 pst. av fondets ramme for aksjeplasseringer kan plasseres i børsnoterte selskaper i Sverige, Danmark og Finland. Dette tilsvarte ved utgangen av 1999 vel 1 mrd. kroner. Finansdepartementet er innstilt på at rammen kan økes fra 5 til 10 pst. i lys av de erfaringene en opparbeider seg.

Folketrygdfondet kan i dag eie inntil 15 pst. av verdien i enkeltelskaper. Fondets eierandeler på selskapene på Oslo Børs varierer fra under 1 pst. til opp mot maksimalgrensen på 15 pst. Grensen må ses i sammenheng med fondets størrelse i forhold til den norske aksjemarkedet. Ved utgangen av 1999 utgjorde aksjeporteføljen til Folketrygdfondet vel 3 pst. av verdien på Oslo Børs.

Folketrygdfondet vil bli en liten aktør på børsene i Sverige, Finland og Danmark. Hensynet til fondets størrelse vil således ikke være førende for fastsettelsen av maksimal eierandel i enkeltelskaper.

Ved å spre investeringene på en rekke aksjer eller kjøpe andeler i fond, vil Folketrygdfondet oppnå en diversifisering av porteføljen. Strategiske investeringer gir en dårligere spredning av investeringene. Risikohensyn tilsier at grensen for maksimal eierandel i enkeltelskaper settes lavt. En tilsvarende vurdering ligger til grunn for fastsettelsen av maksimal eierandel for Petroleumsfondet.

Det foreslås en maksimal grense for eierandel for Folketrygdfondet i enkeltelskaper notert på børser i Danmark, Finland og Sverige på 0,5 pst. Dette anses som en rommelig grense. Petroleumsfondet hadde ved utgangen av 1999 plassert til sammen om lag 4 mrd. kroner i aksjer på børsene i Sverige, Danmark og Finland. Den høyeste eierandelen i enkeltelskap var likevel lavere enn 0,5 pst. Petroleumsfondets eierandelsbegrensning på 3 pst. må ses i sammenheng med at Petroleumsfondet vil vokse markert i årene framover.

Det vises til forslag til vedtak i Gul bok om endring av § 5 i reglementet for Folketrygdfondet.

Spørsmålet om etablering av et risikostyringssystem for Folketrygdfondet ble omtalt i Revidert nasjonalbudsjett 2000, hvor det bl.a. heter:

"Folketrygdfondet skal ut fra retningslinjer fastsatt av Stortinget opptre som en finansiell investor, og investere på bakgrunn av forventet avkastning og risiko. I denne sammenhengen er det ønskelig og naturlig at det utvikles mer systematiske retningslinjer for hvor stor risiko fondet kan ta. Dette kan for eksempel gjøres ved at det settes en grense for hvor store avvik det kan være mellom fondets faktiske plasseringer og en nærmere bestemt referanseportefølje. Et slikt mål, relativ volatilitet, er også satt for Statens petroleumsfond og er nærmere beskrevet i Nasjonalbudsjettet 1998."

Det ble i vurderingen lagt vekt på at ulike referanseporteføljer og risikomål for Folketrygdfondet må ha en

faglig forankring. Det institusjonelle rammeverket for Folketrygdfondet gjør det naturlig at Finansdepartementets oppgave er å påse at Folketrygdfondets styre etablerer et risikostyringssystem. Et slikt pålegg ble tatt inn i reglementet for Folketrygdfondet gjennom tilføyelsen "Styret skal påse at det er etablert et betryggende risikostyringssystem for fondets forvaltning."

Folketrygdfondets styre skrev i brev av 4. mars 2000 til Finansdepartementet at fondet er innstilt på å definere referanseindekser og å ta i bruk risikomålet relativ volatilitet som et ledd i fondets risikostyring, i kombinasjon med allerede eksisterende rammer og retningslinjer. Ved en utvidelse av plasseringsadgangen må Folketrygdfondet således også definere referanseindekser for plasseringene i de øvrige nordiske landene, og hvilke avvik i form av relativ volatilitet som skal tilføres fra referanseindeksene.

I Revidert nasjonalbudsjett står det at det er naturlig at Folketrygdfondet gis vesentlig videre rammer enn Petroleumsfondet for hva som bør aksepteres av forskjeller i risiko mellom faktiske investeringer og referanseporteføljen. Dette har bl.a. sammenheng med at Folketrygdfondet er en forholdsvis stor aktør i det norske markedet, og at mulighetene til enhver tid å tilpasse seg til referanseporteføljen er begrenset. Dette vil imidlertid ikke være tilfellet for Folketrygdfondets plasseringer i utlandet. Dette tilsier at grensen for relativ volatilitet settes langt lavere for utenlandsplassingene enn for de norske plasseringene. En kan ikke se grunner for at grensen for relativ volatilitet for Folketrygdfondet bør settes høyere enn det som gjelder for Petroleumsfondet på 1,5 prosentpoeng.

Det vises til at det i reglementet for Folketrygdfondet er tatt inn en bestemmelse om at "Styret skal påse at det er etablert et betryggende risikostyringssystem for fondets forvaltning." Det forutsettes således at Folketrygdfondet ikke plasserer i øvrige nordiske land før fondet har lagt fram for Finansdepartementet et betryggende opplegg for risikostyring som på en god måte er innpasset i det risikostyringssystemet som er under etablering.

2.4.2.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, slutter seg til Regjeringens forslag til endring av § 5 i reglementet for Folketrygdfondet, jf. forslag III under kap. 11 Komiteens tilråding i denne innstillingen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, tar for øvrig omtalen av Folketrygdfondet i meldingen til etterretning.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser dessuten til merknad nedenfor.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at Stortinget i forbin-

delse med behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett for 2000 vedtok følgende:

" Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til endring i Folketrygdfondets reglement, slik at Folketrygdfondet kan investere i børsnoterte aksjer i de øvrige nordiske land."

I Nasjonalbudsjettet for 2001 har Regjeringen fremmet forslag om at Folketrygdfondet gis adgang til å kunne investere i børsnoterte aksjer i de øvrige nordiske land innenfor en ramme på 5 pst. av rammen for plassering i aksjer og andre egenkapitalinstrumenter. Disse medlemmer viser til at dette, i dagens situasjon, tilsvarer en ramme på ca. 1 mrd. kroner, ca. 1 pst. av Folketrygdfondets totale kapital. Selv om det åpnes for at rammen etter hvert kan økes, mener disse medlemmer at det potensielle investeringsvolum er foreslått satt svært lavt. Disse medlemmer mener også at forslaget om kvantitativ risikoramme er svært lav, med tanke på at det i reglementet er tillagt styret å fastsette risikorammer for forvaltningen av fondet. Plasseringsrammen for aksjer er av Stortinget satt til 20 pst. Disse medlemmer viser til at hensikten med å la Folketrygdfondet få investere i de øvrige nordiske land var at dette ville øke fondets avkastningsmuligheter og gi redusert markedsrisiko. Disse medlemmer mener at Folketrygdfondet vil kunne få en vesentlig meravkastning dersom mer midler kan plasseres i nordiske aksjer fremfor i norske rentepapirer. Folketrygdfondet må foreta enkelte grunninvesteringer når plasseringsadgangen skal utvides til Norden. Disse blir i hovedsak de samme selv om plasseringsrammen økes fra 5 pst. til 20 pst. av rammen for aksjeplasseringer. Folketrygdfondet vil lettere kunne spre risiko ved en utvidet investeringsramme i Norden, og også bli en større aktør med den interesse og økende mulighet for rådgivning dette medfører.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Endring av reglementet for Folketrygdfondet

Stortinget samtykker i at § 5 i reglement for Folketrygdfondet endres til følgende (endring i *kursiv skrift*):

Styret har ansvaret for at fondets midler anbringes med sikte på best mulig avkastning under hensyntaken til betryggende sikkerhet og den nødvendige likviditet. Styret skal påse at det er etablert et betryggende risikostyringssystem for fondets forvaltning.

Fondets midler kan plasseres i norske ihendehaverobligasjoner og sertifikater, som kontolån til statskassen og som innskudd i forretnings- og sparebanker. Innenfor en ramme på 20 pst. Av forvaltningskapitalen kan fondets midler plasseres i aksjer notert på norsk børs eller på børs i Danmark, Finland eller Sverige og, etter godkjenning fra Finansdepartementet, aksjer i norske selskaper ellers hvor aksjene er gjenstand for

regelmessig og organisert omsetning, børsnoterte grunnfondsbevis i norske sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper, og børsnoterte konvertible obligasjoner og børsnoterte obligasjoner med kjøpsrett til aksjer i norske selskaper. *Plassering i aksjer notert på børs i Danmark, Finland eller Sverige må samlet ikke overstige 20 pst. av Folketrygdfondets ramme for aksjeplasseringer.* Fondet kan delta i emisjoner i ikke-børsnoterte aksjer i norske selskaper umiddelbart før børsintroduksjon, dersom det er klargjort på emisjonstidspunktet at de aktuelle aksjene vil bli børsnotert kort tid etter emisjonen.

Annet ledd er ikke til hinder for at Folketrygdfondet kan beholde aksjer i norsk selskap som i forbindelse med oppkjøp, fusjon e.l. endrer status til å bli utenlandsk selskap.

Fondet kan videre, innenfor den samlede rammen på 20 pst. av fondskapitalen, gå inn med egenkapitalinnskudd i form av ikke-børsnoterte papirer, i tilfelle hvor fondet står i fare for å lide betydelige tap på plasseringer i obligasjoner. Dette må i så fall være ledd i en koordinert aksjon, hvor en dominerende gruppe av kreditorene deltar, og hvor siktemålet for fondet alene er å trygge fondets egne interesser.

Folketrygdfondet kan eie andeler for inntil 15 pst. av total aksjekapital eller grunnfondsbeviskapital i ett enkelt selskap i Norge. *Folketrygdfondet kan eie andeler for inntil 15 pst. av total aksjekapital i ett enkelt selskap i Danmark, Finland og Sverige.* Styret kan ta opp kortsiktige lån dersom dette finnes hensiktsmessig.

Folketrygdfondet kan, etter nærmere retningslinjer fastsatt av Finansdepartementet, inngå salgs- og gjenkjøpsavtaler knyttet egenkapitalinstrumenter og rentebærende instrumenter der erververen av instrumentene etter avtalen har plikt til å tilbakeføre disse til selger."

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til at Stortinget ba Regjeringen fremme forslag til endring i Folketrygdfondets reglement, slik at Folketrygdfondet kan investere i børsnoterte aksjer i de øvrige nordiske land. Dette er en start for investeringer i Norden. Disse medlemmer vil komme tilbake til en eventuell utvidelse når erfaringer foreligger.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er bekymret over at staten ikke har tatt inn over seg problemene knyttet til fremtidige pensjonsutbetalinger, og mener det er helt nødvendig å snarest endre systemet med forvaltning av pensjonsmidler.

Disse medlemmer mener at folketrygdens hovedoppgaver skal være å sikre alle en nødvendig pensjonsinntekt ved alderdom, uførhet og dødsfall (etterlattepensjon), og pensjon til barn yngre enn 18 år hvis en eller begge foreldre er døde. Folketrygden skal dessuten sikre alle nødvendige helse- og omsorgstjenester og inntekt ved sykdom. Disse hovedoppgaver mener disse medlemmer at folketrygden skal konsentrere seg om å løse på en slik måte at den

enkelte borger vet hva han eller hun betaler for, og hvilke reelle rettigheter han eller hun har. Innbetalingsene til folketrygden bør derfor være øremerket de nevnte formål. For å oppnå dette ønsker disse medlemmer å overføre rent sosiale velferdsordninger fra folketrygden til statsbudsjettet. Statsbudsjettet er det rette sted for politiske prioriteringer mellom grupper, støtte til arbeidsliv, og økonomisk støtte som er begrunnet i generelle politiske målsettinger.

Disse medlemmer viser til at Folketrygdfondet ble opprettet med hjemmel i folketrygdloven av 17. juni 1966 i forbindelse med innføringen av folketrygden. Den delen av folketrygdens inntekter som ikke gikk med til dekning av folketrygdens utgifter, skulle overføres til fondet. I perioden 1967-1979 ble fondet tilført 11,8 mrd. kroner fra folketrygden og tidligere fond. Etter at folketrygdens utgifter begynte å overstige inntektene i 1979, har disse midlene blitt værende i fondet. I tillegg har fondet vokst med den årlige avkastningen. Folketrygdfondet er i dag fristilt fra folketrygden i den forstand at det ikke blir overført midler til eller fra fondet, og det finnes ikke regler som hjemler bruk av fondet som likviditetsreserve for folketrygden.

Det er under ingen omstendighet nok midler i dagens folketrygdfond til finansiering av fremtidige og løpende pensjonsforpliktelser.

Disse medlemmer mener det derfor er nødvendig å vurdere et nytt system for finansiering av fremtidens trygde- og helseutgifter.

Avkastningen fra folketrygdfondet, petroleumsfondet og deler av statens eierskap i næringslivet kan benyttes til å delfinansiere pensjoner.

Det kan i tillegg utskrives trygdepremier og helsepremier som betales av arbeidsgivere og arbeidstagere. Behovet for premieinntekter vil avta etter hvert som et pensjonsfond bygges opp. Parallelt med dette kan inntektsskatter reduseres vesentlig slik at det samlede skattetrykk, representert ved skatter og trygde- og helsepremier reduseres.

Prinsippene og detaljeringen av et slikt system krever tid til utredninger. Hvis det imidlertid skal være innhold i uttalelser fra samtlige partier om at oljeformuen skal sikre fremtidige pensjonsforpliktelser, bør det være mulig å samle seg om hovedtrekkene i et slikt forslag.

Disse medlemmer vil avhende store deler av det statlige eierskapet i norsk næringsliv.

Men disse medlemmer mener at så lenge vi har statlig eierskap, må dette tilrettelegges slik at eierskapet profesjonaliseres og utøves best mulig, men vil understreke at det samtidig må gjennomføres omfattende deregulering av lovverket for private finansinstitusjoner slik at man ikke opplever en konkurransevridning til fordel for offentlig eiet virksomhet. Det er vesentlig at politiske myndigheter har en klar oppfatning av hvordan vi skal løse våre fremtidige pensjonsforpliktelser uten at dette medfører økning i det totale skatte- og avgiftstrykk i Norge. Det er derfor nødven-

dig å omorganisere statens eierskap og kapitalforvaltning på en slik måte at dette i størst mulig grad kommer norske skattebetalere til gode, og på en slik måte at uheldig sammenblanding av roller fra statlige myndigheters side unngås. En betydelig del av aksjekapitalen i bedrifter notert på Oslo Børs er statseid og disponert av Regjeringen via statsråder som generalforsamling, eller som representant for staten som mindretallseier. Den makt som dermed er sikret Regjeringen via eierrollen, er meget betydelig. Muligheten for sammenblanding av roller og avveininger mellom samfunnsøkonomiske og bedriftsøkonomiske interesser er betydelig. Disse medlemmer mener at det for alle statlige eide bedrifter må klargjøres om eierskapet har et styringsformål eller et finansielt avkastningsformål. Enhver kombinasjon av disse to formål avvises idet den ene eller den andre må velges etter en reell og konkret begrunnelse. Der eneste begrunnelse er såkalt nasjonalt eierskap for å bevare tilknytningen til Norge, og eventuelt hovedkontor i Norge, mener disse medlemmer at selskapets vedtekter må endres slik at en såkalt gylden aksje, eiet av staten, sikres veto i de spørsmål som faller innenfor slike begrunnelser. Deretter defineres det statlige eierskapet som finansielt eierskap.

Salg av alle statens eierandeler i alle selskap med finansielle avkastningsformål som begrunnelse, vil ikke ha norske kjøpere, da omfanget er for stort, og det er stor mangel på norske finansielle investorer i og med at de store pensjonsordningene er i statens hånd gjennom Folketrygdfondet. Statens pensjonsforpliktelser og finansielle eierposisjon kan kombineres ved å overføre statlige aksjer i bedrifter hvor finansiell avkastning er formålet, til Folketrygdfondet. Samtidig gis dette fondet gradvis en mer normal fondsrolle overfor pensjonsutbetalingene i folketrygdsystemet. Når slike aksjer er overført Folketrygdfondet vil muligheten for misbruk av statens eiermakt være bortfalt, og maktspredning være oppfylt. Ytterligere maktspredning kan oppnås ved å dele Folketrygdfondet opp i flere separate og selvstendige fond med egne styrever, administrasjoner og eierporteføljer, men med samme forhold til at Folketrygdfondet disponerer avkastningen.

2.5 Sysselsettings- og trygdepolitikken og det inntektspolitiske samarbeidet

2.5.1 Sammendrag

Regjeringen vil videreutvikle de offentlige velferdsordningene i årene framover. Økonomisk vekst vil i seg selv skape rom for realvekst i de offentlige utgiftene. Samtidig skaper den sterke veksten i folketrygdens utgifter store utfordringer for finanspolitikken. Dersom bruken av uførepensjons- og sykelønnsordningene fortsetter å øke like sterkt som de siste årene, vil utgiftsveksten i folketrygden i årene framover alene legge beslag på store deler av det finanspolitiske handlingsrommet som skapes gjennom økt verdiskaping. I

t tillegg vil den økonomiske veksten bli lavere fordi stadig flere trekkes ut av ordinært arbeid.

De siste årene har vel en tredel av den samlede utgiftsveksten i statsbudsjettet gått med til å finansiere veksten i disse to ordningene. Veksten i sykefraværet gjennom 2000 tilsvarer om lag 10 000 årsverk. Dette betyr at nesten halvparten av veksten i arbeidsstyrken på om lag 22 000 personer i praksis gikk med til å dekke opp det økte sykefraværet.

Den sterke veksten i overføringsordningene innebærer at mulighetene for vekst i økonomien reduseres og at større byrder legges på den yrkesaktive delen av befolkningen. På kort sikt synliggjøres disse kostnadene for samfunnet bl.a. ved at det er nødvendig å holde igjen på og til dels redusere utgiftene på andre områder i statsbudsjettet. I tillegg har en i budsjettet for 2001 funnet det nødvendig å foreslå skatteøkninger for å motvirke etterspørselsvirkningene av de økte utgiftene.

Regjeringen Bondevik nedsatte 9. april 1999 et offentlig utvalg ledet av fylkesrådmann Matz Sandman for å utrede og foreslå tiltak i forbindelse med det økende sykefraværet og den økende tilgangen til uførepensjon. Utvalget avga sin innstilling 15. september 2000. Innstillingen fra utvalget vil bli sendt på høring.

Befolkningsutviklingen innebærer at utgiftene under folketrygden vil fortsette å vokse. Målt som andel av BNP er pensjonsutgiftene i folketrygden anslått å bli doblet de neste 30 årene. I tillegg vil det bli et betydelig økt ressursbehov for det offentlige til helse og omsorg. Det internasjonale presset vi utsettes for gjennom grensehandel og et næringsliv som stadig lettere kan flytte produksjon mellom land, tilsier at disse økte utgiftene bare i begrenset grad kan dekkes gjennom økte skatter og avgifter i årene framover.

Nøkkelen til å møte disse utfordringene ligger først og fremst i arbeidsmarkedet, både på kort og lang sikt. Det er tilgangen på ressurser, og særlig arbeidskraft, som vil være avgjørende både for den økonomiske veksten og for hva slags rom det vil være for å videreutvikle det offentlige tjenestetilbudet framover. Tiltak for å styrke arbeidslinjen i sysselsettings- og trygdepolitikken og andre tiltak for å bedre økonomiens virkemåte (strukturpolitikk) er derfor en sentral del av den samlede økonomiske politikken. Ved å begrense den sterke underliggende utgiftsveksten og få flere til å delta i det ordinære arbeidslivet, vil det skapes rom for å satse mer på prioriterte områder.

Ved å styrke og fornye den offentlige sektoren kan ressurser brukt til administrasjon og kontroll frigjøres til tjenesteproduksjon. Regjeringen vil utarbeide et program der hovedmålet er å fornye, omstille og effektivisere forvaltningen slik at den bedre kan dekke befolkningens behov.

Arbeidsmarkedspolitikken skal bidra til at arbeidssøkere hurtigst mulig kommer i jobb. I dagens situasjon, med mangel på arbeidskraft i flere sektorer, vil det være særlig viktig at arbeidsmarkedsetaten raskt formidler informasjon om ledige stillinger og arbeidssø-

kernes kvalifikasjoner til brukerne. Den foreslåtte bevilgningen til arbeidsmarkedstiltak i 2001 gir grunnlag for et gjennomsnittlig tiltaksnivå på om lag 10 000 plasser i første halvår. Beregningsmessig er det lagt til grunn 9 000 plasser som gjennomsnitt over året. Det noe lavere tiltaksnivået i forhold til inneværende år må ses i sammenheng med at problemene i oljerelatert verkstedindustri er mindre enn tidligere lagt til grunn. Tiltaksnivået vil bli vurdert på nytt i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2001. De ordinære arbeidsmarkedstiltakene vil særlig bli rettet inn mot kvalifisering, bl.a. gjennom kortvarige, yrkesrettede arbeidsmarkedsopplæringskurs (AMO). Det er nødvendig for å sikre at ledige hurtigst mulig kan tilføres kvalifikasjoner tilpasset virksomhetenes kompetansebehov.

Det inntektspolitiske samarbeidet har vært en sentral del av den økonomiske politikken i Norge gjennom etterkrigstiden, og har bidratt til at vi de siste 30 årene har hatt lavere arbeidsledighet enn de fleste andre OECD-land. Den økonomiske utviklingen på 1990-tallet i Norge ville neppe vært like god hvis ikke myndighetene og partene i arbeidslivet gjennom et forpliktende inntektspolitisk samarbeid hadde vist vilje og evne til å møte de krevende utfordringene norsk økonomi sto overfor. Holden-utvalget støttet klart opp om det inntektspolitiske samarbeidet i sin rapport. Regjeringen legger vekt på å videreføre dette samarbeidet.

I årets lønnsoppgjør ble det avtalt sentrale tillegg både for inneværende og neste år i alle store forhandlingsområder. Dermed vil det ikke bli gjennomført sentrale forhandlinger i disse områdene i 2001. Resultatene fra oppgjøret tyder på at lønnsveksten også i år blir høyere enn hos våre handelspartnere. Den gjennomsnittlige årslønnsveksten fra 1999 til 2000 kan nå anslås til 41/4 pst. Til sammenlikning var årslønnsveksten 4,9 pst. fra 1998 til 1999. Tariff tilleggene vil bidra vesentlig mindre til årslønnsveksten i 2001 sammenliknet med inneværende år. Dersom en legger til grunn at lønnsglidningen neste år blir om lag som de siste årene, kan årslønnsveksten fra 2000 til 2001 anslås til 4 pst. I årets tariffoppgjør ble det avtalt å øke ferien med 2 dager i 2001 og med ytterligere 2 dager i 2002. Økt ferie vil isolert sett bidra til å trekke opp veksten i timelønnskostnadene med om lag 3/4 prosentenheter både i 2001 og 2002. I tillegg bidrar konjunkturavgiften til å øke lønnskostnadene i 2001 med vel 11/4 pst. Konsumprisene er anslått å øke med om lag 3 pst. i år og 23/4 pst. neste år. Dette innebærer at brede grupper vil få reallønnsvekst både i 2000 og 2001, i tillegg til utvidet ferie.

Det er i avsnitt 3.6 i meldingen redegjort nærmere for sysselsettings- og trygdepolitikken og det inntektspolitiske samarbeidet.

2.5.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, er enige i at vi står overfor store utfordringene når det gjelder utgiftsveksten i folketrygden i årene framover. Samtidig er flertallet

enig i at tilgangen på ressurser, og særlig arbeidskraft vil være avgjørende for den økonomiske veksten. Vurderingen av Sandman-utvalget må resultere i at Regjeringen fremmer konkrete forslag til hvordan veksten i sykefraværet og uføretrygden kan reduseres. Dette bør også være ett av flere elementer i et helhetlig opplegg for å bedre tilgangen på arbeidskraft.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, vil peke på at handlingsrommet i finanspolitikken i de siste årene har blitt begrenset av veksten i folketrygdens utgifter, særlig til uføre og sykelønn. Om lag halvparten av realveksten i Regjeringens forslag til budsjett kan knyttes til veksten i utgiftene til folketrygden og andre regelstyrte ordninger. Dersom bruken av uførepensjon og sykelønnsordningen fortsetter å øke like sterkt som de siste årene, vil disse utgiftene legge beslag på en stor del av den finanspolitiske handlingsfriheten. Endringer i befolkningen med en stadig større andel eldre gjør at veksten i utgiftene vil fortsette. Utgiftene til alderspensjon vil i løpet av de neste 30 årene bli fordoblet.

Flertallet mener at for å kunne opprettholde og videreutvikle ytelsene fra folketrygden og andre velferdstilbud i årene framover, er det viktig å sikre en positiv utvikling i arbeidsmarkedet, hvor det legges til rette for at flere kan komme i arbeid. Tiltak for å styrke arbeidslinja i sysselsettings- og trygdepolitikken, og andre tiltak for å få økonomien til å virke bedre, er derfor en sentral del av den økonomiske politikken. I en periode med mangel på arbeidskraft er det særlig viktig at arbeidsmarkedsetaten raskt formidler jobber, og at arbeidsmarkedstiltakene sørger for å kvalifisere for de ledige jobbene.

Flertallet mener det er viktig å se nærmere på andre elementer som påvirker arbeidskrafttilgangen. Dette fordi utgiftene til Folketrygden vil øke i årene framover, og behovet for å finne innretninger som er bedre tilpasset den tiden vi går inn i er derfor nødvendig. Det må lønne seg å arbeide, og det må være mer attraktivt å arbeide. Det må i større grad være mulig å kombinere arbeid og trygd, arbeid og pensjon, deltidsarbeid, samt at utdanning må tilrettelegges på en måte som bidrar til at flere kommer i arbeid.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at ledigheten nå er over 3 pst. av arbeidsstyrken. Disse medlemmer tar avstand fra holdningen om at dette er et akseptabelt ledighetsnivå, og den implisitte forutsetningen om at de som i dagens arbeidsmarked ikke har arbeid, ikke egner seg til arbeid. Disse medlemmer mener det må være en målsetning å få ledigheten ytterligere ned. Dette kan gjøres gjennom bruk av økonomiske virkemidler. Formidlingen av arbeidskraft styrkes og effektiviseres gjennom privat arbeidsformidling, og det gis langt større incitamenter til å ta lønnet arbeid ved hjelp av

skattelettelser og innstramninger i dagpengeordningen med innføring av plikt til å ta imot tilbudt arbeid.

Disse medlemmer er også opptatt av at arbeidsstyrken økes, gjennom tiltak som gjør det mer opportunt å søke å skaffe seg lønnet arbeid. I tillegg mener disse medlemmer at det er viktig at den arbeidskraften som til enhver tid er tilgjengelig, brukes på en best mulig måte med hensyn til å skape et grunnlag for økt vekst. Det offentlige byråkratiet må reduseres, støtten til ulønnsomme arbeidsplasser må reduseres og det må legges til rette for at arbeidskraften mobiliseres yrkesmessig og geografisk slik at denne, vår viktigste ressurs, brukes på en best mulig måte.

En konsekvens av økonomisk vekst, høyere og mer effektiv sysselsetting, er at det legges et grunnlag for generelt høyere lønnsvekst. Lønnsvekst er selvsagt et gode, og desto mer forholdene legges til rette for at lønningene kan øke, desto bedre er den økonomiske politikken.

Disse medlemmer tar avstand fra en forenklet moderasjonslinje. Det er for eksempel ikke noe mål at timelønnskostnadene skal øke mindre i Norge enn hos våre handelspartnere. Det er i utgangspunktet helt feil å sammenligne timelønnskostnader over landegrensene. Hvis produktiviteten øker, vil lønningene kunne øke, uten at kostnadene per produsert enhet i bedriftene øker. For disse medlemmer er det derfor et mål å øke lønningene, på samme måte som det er et mål å øke den økonomiske veksten og produktiviteten.

Disse medlemmer er samtidig klar over at LO og andre arbeidstakerorganisasjoner besitter en potensiell stor makt med hensyn til å kunne presse lønnsnivået høyere enn produktivitetsutviklingen gir grunnlag for. Da vil resultatet blir arbeidsledighet, eller feil bruk av arbeidskraften. Dette problemet mener disse medlemmer gradvis må løses ved at de lover som regulerer arbeidsmarkedet endres, slik at lønninger i større grad blir bestemt individuelt, eller på den enkelte bedrift. Disse medlemmer vil begrense organisasjonenes makt på arbeidsmarkedet. Disse medlemmer mener "solidaritetsalternativet" er et skjørt grunnlag å basere den langsiktige utviklingen i sysselsettingen på.

Disse medlemmer mener at lønnsfastsettelsen i hovedsak burde skje lokalt i den enkelte bedrift, og at dette må gjelde både offentlig og privat sektor. Dette for å styrke fleksibiliteten i arbeidsmarkedet. Sentral lønnsfastsettelse og detaljerte avtaler bidrar til å minske de lokale parterers ansvar for lønnsdannelsen. En omlegging til en slik inntektspolitikk vil etablere lønns- og forhandlingssystemer tilpasset en samfunnsutvikling som setter store krav til omstillinger og kompetanseoppbygging under skiftende rammebetingelser. Ressurser som i dag går til unødvendig administrasjon, tilsyn og kontroll må kanaliseres over i tjenesteytingen.

Norsk offentlig forvaltning har i for stor grad vært preget av sektorvise krav til likhet i organisering, likhet i økonomiske rammer og likhet i mål og krav, helt uav-

hengig av lokale utfordringer og forhold. Det må legges til rette for større differensiering lokalt. Det må også gjelde for lønnspolitikken. Holdenutvalget la frem sin utredning i juni. For første gang har et utvalg hvor partene i arbeidslivet var sterkt representert, gått langt i å erkjenne at måten lønnsfastsettelsen skjer på i offentlig sektor, må ta sin del av skylden for de problemer vi har i det offentlige.

Et stivbeint forhandlingssystem preget av generelle tillegg til alle, uavhengig av ansvar, innsats og kompetanse, har ikke tatt hensyn til det offentliges behov for å tiltrekke seg ettertraktet arbeidskraft. Resultatet er en sammenpresset lønnsstruktur og økte forskjeller mellom grupper med høyere utdanning i offentlig og privat sektor. Det har gjort det vanskeligere å få tak i kompetent arbeidskraft. Dette gjelder særlig yrker som har et alternativ i privat sektor. Har man muligheten, søker man seg gjerne over i en jobb hvor man føler seg skikkelig verdsatt. For yrkesgrupper som ikke har noe alternativ i privat sektor, er det rekrutteringen til yrket som rammes. Dette må stats- og kommunesektoren som arbeidsgiver nå ta hensyn til i sin lønnspolitikk.

Disse medlemmer mener fordelene med lokale forhandlinger er at de gir bedre samsvar mellom lønn, produktivitet og etterspørsel etter arbeidskraft. De lokale parter kan bruke individuelle vurderinger for å honorere dyktighet, ansvar og innsats. Det gir fleksibilitet og omstillingsevne. Hensynet til faktorer som bare kan bedømmes på arbeidsplassene krever lokal lønnsdannelse. Gjennom lokal lønnsdannelse økes motivasjonen for innsats på den enkelte arbeidsplass, som igjen bedrer produktiviteten både i privat og offentlig sektor og legger grunnlaget for styrket konkurransevne. Argumentene for lokal lønnsdannelse er dermed både geografiske, bransjemessige, utdanningsmessige, produktivitetsmessige og individuelle.

Ifølge Nasjonalbudsjettet har inntektspolitikken et hovedansvar når det gjelder å sørge for at inflasjonen holdes lav og på linje med våre handelspartnere. Inntektspolitikken, altså utfallet av lønnsoppgjørene, kan ikke ha dette ansvaret. Inntektsoppgjørene er av betydning for sysselsettingsutviklingen og påvirker den generelle realøkonomiske utviklingen, men den kan ikke delegeres et ansvar for økonomiens nominelle utvikling. Et ekspansivt lønnsoppgjør vil på sikt og i større grad føre til redusert sysselsetting og lavere vekst enn det vil føre til høyere inflasjon. Inflasjonsraten er i hovedsak bestemt av pengepolitikken og bestemmes uavhengig av inntektspolitikken.

Internasjonalt er det ikke noe sammenheng mellom lønnsutvikling og inflasjon. Mange land i euro-området har høyt lønnsnivå, lav sysselsetting i kombinasjon med lav inflasjon. Videre kan ikke et lønnsoppgjør vurderes som moderat eller ekspansivt uten å ta i betraktning produktivitetsutviklingen.

Disse medlemmer er svært bekymret over det økende sykefraværet i Norge og de påfølgende merutgifter for folketrygden. Det har vært en vedvarende økning i sykefraværet siden 1994. I 1994 ble det bevilget 9,85 mrd. kroner til sykelønn over statsbudsjettet,

mens det for 2001 er foreslått bevilget over 25 mrd. kroner. Årets bevilgningsforslag er en økning på 27 pst. sammenlignet med 2000. Sykefravær påfører det norske samfunn betydelige utgifter og medfører selvsagt tapt produksjon både i privat og offentlig sektor. Det er derfor nødvendig å foreslå endringer i regelverket for utbetaling av sykelønn. Sykelønnsordningen er en av få sosiale ordninger som ikke avkrever egenandel. Erfaringer fra Sverige viser at egenandel fører til betydelig redusert korttidsfravær. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet vil derfor foreslå å innføre en ordning med to karensdager og deretter 80 pst. ytelse for resten av fraværet. Disse medlemmer har selvsagt respekt for inngåtte tariffavtaler som også regulerer sykelønn, og vil derfor ikke blande seg inn i ordninger som er avtalefestet mellom arbeidstagere og arbeidsgivere. Men disse medlemmer vil at innsparingene som redusert sykefravær medfører skal tilfalle både folketrygden og arbeidsgiverne. Disse medlemmer vil derfor ikke inndra noe av arbeidsgiverbesparelsen, og heller ikke utvide arbeidsgiverperioden i sykelønnsordningen. Disse medlemmer vil også skjerme kronikere og fravær som følge av syke barn.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet legger til grunn som et meget forsiktig anslag at sykefraværet beregningsmessig vil gå ned med 7,5 pst. som følge av innføring av Fremskrittspartiets ordning. Dette betyr for eksempel at en bedrift med et sykefravær med dagens ordning på 7 pst. beregningsmessig vil ha et fravær på 6,5 pst.

Disse medlemmer viser til Sandman-utvalgets innstilling om sykefravær og uførepensjonering og mener at utvalgets utredning om uførepensjonsordningens utforming bør legges til grunn for fremtidig uførepensjonering. Disse medlemmer vil derfor foreslå en ordning der bare de som er 100 pst. uføre i medisinsk og yrkesmessig forstand skal tildeles varig pensjon. Samtidig vil disse medlemmer beholde 50 pst. uførhet som laveste inngangsnivå for å oppnå uføretrygd fra Folketrygden. Arbeidstakere med restarbeidsevne bør få en tidsbegrenset pensjon som skal revurderes og justeres i takt med utviklingen av arbeidsevnen. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet også vil fremme forslag om å fjerne dagens bestemmelse om mulighet til opptjening av 1G i tillegg til pensjonsytelsen 1 år etter at pensjon er tilstått og innføre en avkortingsmodell der økt inntekt medfører avkorting i pensjon på en slik måte at det skal lønne seg å arbeide mer. Disse medlemmer vil på denne måten gjøre det lettere å kombinere arbeid og trygd og gjøre det attraktivt å yte økt innsats i arbeidslivet for å utnytte og opparbeide restarbeidsevne. Fjerning av taket ved opptjening av 1G i tillegg til pensjonen bør kun gjelde nye tilfeller. Disse medlemmer vil foreslå at ordningen skal innføres fra 1. april 2001 og vil anslå en innsparing for Folketrygden på 500 mill. kroner for 2001. Dette anslaget er basert på Fremskrittspartiets vurdering av en reduksjon av antallet nye tilfeller av full uførepensjonering.

Komiteens medlemmer fra Høyre er enig i den beskrivelsen som gis i meldingen av de utfordringer Norge står overfor når det gjelder tilgangen på arbeidskraft. Disse medlemmer er samtidig skuffet over at Regjeringen ikke følger opp denne situasjonsbeskrivelsen med konkrete tiltak for å løse problemene.

Disse medlemmer viser til at Høyre har lagt frem en pakke med omfattende tiltak for å bedre tilgangen på arbeidskraft. Høyres politikk for å bedre tilgangen på arbeidskraft innebærer endringer på en rekke områder. Skattesystemet må endres for å gjøre det mer attraktivt å jobbe, både for dem som er i arbeid og for dem som er på trygd eller av andre grunner ikke arbeider. Pensjonsordningene må legges om slik at det blir lettere å kombinere arbeid med pensjon og slik at det lønner seg å delta lenger i arbeidslivet.

Disse medlemmer viser til at innføringen av AFP-ordningen har bidratt til en markert reduksjon av gjennomsnittlig pensjonsalder. For å øke tilgangen på arbeidskraft bør det derfor gjennomføres innstramninger i AFP-ordningen. Samtidig bør det legges til rette for at pensjonister mellom 67 og 70 år i større grad kan ha lønnet arbeid uten avkorting i pensjon.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag til innstramninger i AFP-ordningen."

Disse medlemmer viser til at rask behandling ved sykdom er viktig. Ved siden av de åpenbare fordelene for den enkelte, vil samfunnet dra nytte av at folk kommer raskere tilbake i arbeid. Derfor vil disse medlemmer bl.a. gi rett til behandling i utlandet dersom det norske helsevesenet ikke kan gi behandling innenfor medisinsk forsvarlige frister. Videre vil disse medlemmer gi skattefritak for arbeidsgivers betaling av behandling ved sykdom.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener også det er nødvendig å gjennomføre tiltak for å redusere omfanget av sykefravær og uførepensjonering. Veksten i sykefraværet i 2000 tilsvarer alene et tap på vel 10 000 årsverk. Disse medlemmer viser til at dette er bakgrunnen for at Høyre vil innføre egenandeler i sykkelønsordningen, på samme måte som det er egenandeler for andre sosiale ytelser. I tråd med Sandman-utvalgets tilråding vil Høyre også stramme inn reglene for og praktiseringen av uførepensjonering.

Disse medlemmer vil også styrke innsatsen for å få personer med behov for spesiell tilrettelegging og oppfølging i arbeid, bl.a. ved å gi Aetat konkurranse på dette området og prioritere lønnstilskudd for personer med nedsatt arbeidsevne.

Disse medlemmer vil også øke tilgangen på arbeidskraft ved å tillate midlertidige ansettelser og økt bruk av frivillig overtid. Kombinert med Høyres stand-

punkt om å gjøre arbeidsinnvandring enklere og effektivisere offentlig sektor, vil summen av tiltakene innebære betydelige forbedringer av tilgangen på arbeidskraft.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti understreker at det norske arbeidsmarkedet er stramt. Bedriftene melder om mangel på arbeidskraft. Svak tilgang på undervisnings- og helsepersonell svekker velferdstjenestene, og gjør videre utbygging av helse-, omsorg- og utdanningssektoren vanskeligere. Samtidig er det fortsatt ledige hender som ikke tas i bruk, og hender som kan brukes til nyttigere ting. Hovedutfordringen er å kvalifisere de som vil og kan jobbe mer til de jobber som står ledige.

Dette medlem legger fram en sysselsettingspakke som skal bedre tilgangen på arbeidskraft. Mens hovedutfordringen i sysselsettingspolitikken historisk har bestått i å skape flere jobber, består den nå i å finne folk som kan fylle de ledige jobbene. Pakka består både av tiltak som kan gjennomføres umiddelbart, og av tiltak som trenger grundigere behandling. Dette medlem ber Regjeringa om å legge fram en helhetlig pakke på dette området med basis i disse tiltakene:

1. Kontantstøtten avvikles fra 1. juli 2001

Dette medlem understreker at det skal lønne seg for småbarnsmødre å være yrkesaktive. Innsparingene bør brukes til å styrke barnehagene. Dette medlems mål er å innføre gratis kjernetid i barnehagen - 4 timers gratis tilbud for alle førskolebarn.

2. Fra uføretrygd til lønna arbeid

Dette medlem vil rette oppmerksomheten mot den sterke veksten i antall uføretrygdete. Dette er et stort problem for bevaringen av trygdesystemet. Dette medlem foreslår at alle uføretrygdete under 50 år innkalles til intervju for å gå gjennom mulighetene for å ta seg lettere arbeid på helt eller deltid. Arbeidsgivere som ansetter tidligere uføretrygdete skal tilbys et lønnstilskudd for å dekke deler av den nyansattes lønn. Funksjonshemmede må lettere få jobb, utdanning og transport. Aetat må utvikle kompetanse for å skreddersy opplegg for funksjonshemmede. Transportordninger må også utvikles for funksjonshemmede i høyere utdanning.

3. Redusert vernepliktstid

Dette medlem mener førstegangstjenesten bør reduseres til seks måneder. Ca. 15 000 unge menn avtjener førstegangstjeneste hvert år, følgelig kan 7 500 årsverk frigjøres på sikt hvis verneplikttida effektiviseres.

4. Kvalifisering av arbeidsledige

Dette medlem påpeker at sjøl om arbeidsledigheten i Norge for tida er lav, er 75 000 fremdeles uten arbeid. Blant disse finner vi mange av de svakeste gruppene i vårt samfunn. Dette medlem foreslår at

alle ledige skal få tilbud om jobb, utdanning eller til-
taks plass innen 4 uker, og at det innføres en ordning
med lønnstilskudd, jf. Innst. S. nr. 222 (1999-2000)
Utjamningsmeldinga.

5. Innvandringsstoppen må mykes opp

Dette medlem mener at innvandrere og flyktnin-
ger lettere må få godkjent kompetanse og utdanning fra
hjemlandet. Dette medlem vil etablere en "Green
card-ordning" der det åpnes for arbeidsinnvandring fra
land utenfor EØS. Reglene for å søke arbeids- og opp-
holdstillatelse i Norge bør gjøres smidigere, og
behandlingstida i Utlendingsdirektoratet må reduseres
kraftig.

6. Rekrutteringsmidler for kommunene

Dette medlem gir uttrykk for at det bør settes av
en pott hvor kommunene kan søke om midler til rekrut-
teringstiltak for helse-, omsorg og undervisningsperso-
nell. Kommunene skal sjøl vurderer hvilke tiltak som
vil fungere best i sin kommune: Bedre lønn, bedre
arbeidsmiljø, kortere arbeidstid, etc. eller kombinasjo-
ner av disse.

7. 3 års byggestopp for nye kjøpesentre

Norge trenger ikke flere kjøpesentre. Bygging av nye
kjøpepalass vil skape unødigg press i økonomien, og bør
etter dette medlems oppfatning forbys i en periode
på 3 år.

8. Økt grense for hvor mye studenter kan tjene ved siden av studiene

Studenter i våre storbyer er i en vanskelig økonomisk
situasjon pga. et tøft boligmarked. Dette medlem
vil gjennom å øke inntektsgrensa før Lånekassa avkorter
støtten, gjøre det mer lønnsomt for studenter å
arbeide ved siden av studiene.

9. Skattelette til lavtlønte

Dette medlem påpeker at økning av øvre grense
i særskilt fradrag i arbeidsinntekt kombinert med 26
pst. fradrag reduserer marginals-katten for lavtlønte, og
gjør overgang fra trygd til arbeid lønnsomt for denne
gruppa.

10. Øke beløpet pensjonister kan tjene i tillegg til pen- sjonen

Mange eldre kan bidra lenge i arbeidslivet. Dette
medlem vil stimulere til dette gjennom å heve grensa
som fører til avkorting i pensjonen.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge fram en plan for
økt tilgang på arbeidskraft, tidlig i 2001."

2.6 Tiltak for å bedre økonomiens virkemåte

2.6.1 Sammendrag

Tiltak for å bedre økonomiens virkemåte skal bidra
til at landets ressurser blir utnyttet så effektivt som

mulig. Effektiv ressursbruk er viktig for å opprettholde
høy verdiskaping og virkeliggjøre vekstmulighetene i
økonomien. Dette gir grunnlag for å videreutvikle vel-
ferdsordningene i samfunnet.

En viktig del av strukturpolitikken er å bidra til at
den økonomiske aktiviteten i offentlig sektor blir så
målrettet og effektiv som mulig. En annen viktig opp-
gave er å bidra til økt verdiskaping i privat sektor ved
å legge til rette rammebetingelsene for bedrifter og
husholdninger. Dette skjer dels via skatter, overførin-
ger og andre bevilgninger, og dels gjennom å regulere
markedene ved hjelp av lover og regler.

I produktmarkedene griper myndighetene inn på
flere måter:

- Næringsstøtte kan benyttes til å styrke forskning
og utvikling eller andre formål som den enkelte
bedrift ikke ivaretar fullt ut alene. Næringsstøtte
kan imidlertid også påvirke konkurransen mellom
ulike bedrifter. Samtidig er det realøkonomiske
kostnader knyttet til å finansiere næringsstøtten.
Ulike former for næringsstøtte bør derfor evalue-
res jevnlig for å sikre at de ønskede virkningene
oppnås på en kostnadseffektiv måte. Næringsstøtte
er omtalt i avsnitt 5.2 i meldingen.
- Konkurransopolitikken skal sørge for effektiv bruk
av ressurser ved å legge til rette for virksom kon-
kurranse. Det er vanskelig å utforme enkle hand-
lingsregler for hvordan konkurransepolitikken bør
utformes i praksis. Konkurransemyndighetene er
derfor avhengig av detaljert innsikt i enkeltmarke-
der for å utøve bestemmelsene i konkurranse-loven.
Konkurransopolitikken er omtalt i avsnitt 5.3 i
meldingen.
- I en del tilfeller er det nødvendig med særskilt
regulering for at et marked skal fungere effektivt.
Særskilt regulering er f.eks. nødvendig i fiskeri-
sektoren, der bl.a. utviklingen av bedre kvotesyste-
mer har bidratt til en mer effektiv forvaltning av
fiskeressursene. I andre sektorer fører myndighe-
tene tilsyn med vilkårene for bruk av infrastruktur
som benyttes av hele næringen. Dette er f.eks. til-
felle i telesektoren og kraftsektoren. I enkelte mar-
keder er det også omfattende offentlig eierskap.
Regulering av viktige enkeltsektorer og eierskap er
omtalt i avsnitt 5.3. Det vises til St.prp. nr. 1 (2000-
2001) for Nærings- og handelsdepartementet for
en omtale av forslaget om å opprette et statlig/pri-
vat investeringsselskap med en kapitalbase på 5
mrd. kroner.

Innen offentlig sektor er det viktig å etablere sty-
ringssystemer som sikrer effektiv ressursutnyttelse.
Strukturpolitikken i offentlig sektor er omtalt i avsnitt
5.4 i meldingen.

2.6.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra
Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti,

Senterpartiet og Venstre, er enige i målsettingen om at tiltak for å bedre økonomiens virkemåte skal bidra til at landets ressurser blir utnyttet så effektivt som mulig. Flertallet mener i denne sammenheng det er viktig at offentlig sektor blir så målrettet og effektiv som mulig. En sterk og velfungerende offentlig sektor er avgjørende for å nå politiske mål. Evne til omstilling og nytenkning, vilje til å utvikle fleksible løsninger som treffer nye og ulike behov, samt forenkling i lover og regelverk, vil være viktige forutsetninger for fornyelse.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre understreker at det overordnede målet med strukturpolitikken er å bidra til at landets samlede ressurser utnyttes så effektivt som mulig. Bedre utnyttelse av ressursene vil gi grunnlag for størst mulig verdiskaping og velferd i samfunnet. Det er gjennom en vellykket strukturpolitikk samfunnet får best mulighet til å oppfylle andre målsetninger. Disse medlemmer konstaterer at regjeringen Stoltenberg gjennom samfunnsøkonomisk uheldige skatteomlegginger og vegring mot nødvendige avreguleringer fører en negativ strukturpolitikk.

Disse medlemmer viser til at globaliseringen og den teknologiske utviklingen driver fram omfattende strukturendringer i næringslivet. Nye bedrifter etableres og gamle avvikes i et høyere tempo enn før. Utviklingen stiller større krav til omstilling, men byr også på store muligheter for land som greier å utvikle et klima for nyskaping og entreprenørskap. Hovedutfordringen i næringspolitikken blir derfor å øke tilveksten av ny næringsvirksomhet. Siden investeringskapital og kunnskapsmedarbeidere kan forflytte seg dit rammebetingelsene er best må Norge fremstå som et attraktivt område for investeringer og utvikling av nye ideer og virksomheter. For at norske bedrifter skal kunne konkurrere effektivt, og Norge oppfattes som et jevnbyrdig investeringsområde må norske rammebetingelser kompensere for ulempen av å stå utenfor eurosone. Skal vi sikre et høyt norsk velferdsnivå i fremtiden kan skatte- og avgiftsnivået ikke være høyere enn i EU-landene. Disse medlemmer mener det er en sentral strukturpolitisk erkjennelse at offentlige myndigheter ikke skal peke ut markedets vinnere, men legge til rette for verdiskaping ved å fjerne hindringer for vekst og nyskaping. Selektiv næringsstøtte til bedrifter og bransjer bør avvikes til fordel for bedre rammebetingelser for all næringsvirksomhet.

Disse medlemmer ønsker å fjerne reguleringer som gjør det vanskeligere å drive næringsvirksomhet og egen bedrift i Norge. Samtidig må det bli enklere og mer attraktivt å jobbe. Tilgangen på arbeidskraft må økes og det må legges til rette for økte investeringer. Til tross for at det på mange områder er mangel på arbeidskraft, fremmer Regjeringen ingen forslag for å få flere i arbeid. Stivbeinte regler om frivillig overtid, midlertidig ansettelser og begrensningene i åpnings- tidsloven er eksempler på reguleringer som hemmer

aktiviteten i bedriftene og reduserer tilgangen på arbeidskraft.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener samfunnets manglende utnyttelse av tilgjengelig arbeidskraft representerer en enorm ressursløsning. Disse medlemmer viser til at Høyre har foreslått en rekke tiltak som vil øke tilgangen på arbeidskraft. Større arbeidsinnvandring, økte muligheter for pensjonister mellom 67 og 70 år til å jobbe uten å få redusert pensjon, innstramminger i AFP-ordningen, raskere studentprogresjon, skattefritak for arbeidsgivers betaling av behandling ved sykdom, egenandeler i sykelønnsordningen og økt innsats for å bringe flere uføretrygdete tilbake i arbeid er tiltak som vil forbedre situasjonen på arbeidsmarkedet. I tillegg vil konkurranseutsetting av statlige og offentlige tjenester, redusert offentlig byråkrati, privatisering og effektivisering av offentlig næringsvirksomhet, samt færre skjemaer og forskrifter frigjøre arbeidskraft.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at arbeidskrevende og unødvendige rutiner og forskrifter fører til store mengder ekstraarbeid. Tall fra Foretaksregisteret i Brønnøysund viser at skjemabelastningen på norske bedrifter tilsvarer mer enn 7 000 årsverk. I tillegg er det ofte svært arbeidskrevende å holde oversikt over ulike offentlige regler og forskrifter. Disse medlemmer understreker at det er et betydelig samfunnsøkonomisk problem når knappe arbeidskraftressurser bindes opp i uproduktivt arbeid. Små bedrifter er særlig utsatt fordi de må bruke en uforholdsmessig stor andel av arbeidsressursene. Disse medlemmer mener næringslivet må få bruke mer tid på produktiv virksomhet og mindre tid på skjemautfylling og å tilpasse seg et uoversiktlig og komplisert offentlig regelverk. Til tross for at det er en erklært oppgave både for denne og den foregående regjering å redusere skjemaveldet er det ingen forbedringer å spore i den totale skjemabyrden. Disse medlemmer etterlyser derfor en samlet strategi med slagkraftige virkemidler som kan bidra til en omfattende reduksjon av skjemaveldet og forenkling og fjerning av lover og forskrifter. For konkrete forslag til virkemidler vises det til Høyres forslag i Dokument nr. 8:01 (1999-2000) som ble avvist av flertallet. Disse medlemmer understreker at de positive virkningene av ryddesjauer og forenklinger i lover, forskrifter og skjemaer vil forbli små så lenge stortingsflertallet og den til enhver tid sittende regjering har ambisjoner om å detaljregulere bedrifters og enkeltmenneskers hverdag. Det er Regjeringens og flertallets reguleringsiver som først og fremst har skapt skjemaveldet og forskriftsjungelen. Bare en grunnleggende politikkomlegging kan fjerne dem.

Disse medlemmer vil ha en offentlig sektor der det enkelte menneskets behov står sentralt. Siden alle mennesker er ulike og har forskjellige behov er det viktig med et mangfold av tilbud. Bedre tjenester og økt

mangfold oppnås best dersom brukeren av tjenestene selv kan velge mellom flere tjenestetilbud. Disse medlemmer ønsker en ordning der offentlige og private virksomheter må konkurrere om å tilby de beste tjenestene til pasienter, skoleelever og pleietrengende. Det offentlige skal fortsatt stå for finansieringen, men ikke nødvendigvis for tjenesteproduksjonen. Disse medlemmer mener en slik konsekvent bruk av konkurranseutsetting av offentlige tjenester er påkrevet for å få mest mulig mangfold og kvalitet igjen for tilgjengelige offentlige midler.

Disse medlemmer viser videre til at Arbeids- og administrasjonsdepartementet etter konkurranseloven er ankeinstans for vedtak fattet i Konkurransetilsynet. Denne organiseringen har ført til at konkurransepolitiske hensyn ofte må vike for politiske avveininger. Konkurransopolitiske hensyn settes i praksis til side når departementet griper inn. Disse medlemmer understreker at politisk omgjøring av tilsynets vedtak nesten uten unntak vil svekke konkurransen og ramme forbrukerne. Disse medlemmer mener dette er en grunnleggende svakhet ved norsk konkurranselovgivning. Det er derfor et stort behov for å etablere en ankeinstans som er uavhengig av departementet. Disse medlemmer viser i denne sammenheng til forslagene i NOU 1991:27. Også OECD har gitt uttrykk for at Norge bør vurdere sin klageordning etter konkurranseloven.

Disse medlemmer peker samtidig på at Konkurransetilsynet ikke engang kan fatte selvstendige vedtak i saker som berører konkurransevidende offentlige tiltak. Konkurransetilsynet er da henvist til å anmode Arbeids- og administrasjonsdepartementet om å gripe inn. Departementet har på sin side gjentatte ganger brukt hensynet til det kommunale selvstyret som begrunnelse for ikke å gripe inn mot klart konkurransehemmende offentlig virksomhet. Disse medlemmer understreker at en slik politisering av norsk konkurransepolitikk betyr at det ikke finnes et troverdig konkurranserettslig vern for norske bedrifter og forbrukere. Disse medlemmer ber derfor Regjeringen ta initiativ til å etablere et uavhengig Konkurransetilsyn som kan gripe inn også overfor konkurransevidende offentlig virksomhet.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å:

- endre klageordningen etter konkurranseloven ved at det opprettes en uavhengig klageinstans, og
- gi Konkurransetilsynet anledning til å gripe inn overfor offentlig konkurransehemmende virksomhet."

Disse medlemmer er tilfreds med at det skal åpnes for konkurranse på godstransport innen jernbanesektoren. Dette er i samsvar med hva Fremskrittspartiet og Høyre har foreslått tidligere. Det er i tillegg behov for ytterligere liberalisering innen jernbanesek-

toren. Fremskrittspartiet og Høyre har ved gjentatte anledninger foreslått å åpne jernbanesporene for konkurranse også innenfor persontransport, men uten å oppnå flertall for dette i Stortinget. Etter disse medlemmers oppfatning vil tilbudet til jernbanepassasjerene bli langt bedre hvis NSB får konkurranse på sporet.

Disse medlemmer mener samtidig at statens kjøp av persontransporttjenester fra NSB må konkurranseutsettes slik at de aktørene som har det beste tilbudet i forhold til pris, kvalitet og sikkerhet får kontraktene. I tillegg må NSB BA omdannes til aksjeselskap slik at selskapet får nødvendig handlefrihet og utviklingsmuligheter.

Disse medlemmer viser for øvrig til Fremskrittspartiet og Høyres merknader og forslag ved behandling av Samferdselsdepartementets budsjett for 2001.

Disse medlemmer slutter seg til Regjeringens vurdering av at det er et omfattende reformbehov i de offentlige sykehusene. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet og Høyre gjennom lengre tid har påpekt dette, og fremmet konkrete reformforslag for å møte dette behovet.

Disse medlemmer merker seg at Regjeringen vil vurdere eierskapet til sykehusene. Disse medlemmer viser til at dette spørsmålet har blitt vurdert flere ganger, både gjennom Hellandsvik-utvalgets innstilling (NOU 1996:5) og stortingsmeldingen om spesialisthelsetjenesten (St.meld. nr. 24 (1996-1997)). Senest da Stortinget våren 1999 behandlet Ot.prp. nr. 10 (1998-1999) om ny lov om spesialisthelsetjenesten, ble spørsmålet om eierskap til sykehusene reist gjennom forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre.

Disse medlemmer mener det politiske ansvaret for sykehusene i sin helhet må ligge hos staten, for å unngå uklare ansvarsforhold som gjør pasientene til kasterballe mellom forvaltningsnivåene. Statlig ansvar må kombineres med utstrakt lokal frihet for sykehusene, ved at disse fristilles som selvstendige juridiske enheter, som i en konkurransesituasjon som følge av økt vekt på innsatsstyrt finansiering kombinert med fritt sykehusvalg, må stå fritt til på et profesjonelt grunnlag å ta beslutninger knyttet til drift og investeringer. Det må skilles mellom det offentliges ansvar for å bestille og finansiere helsetjenester på vegne av befolkningen og ansvaret for å utføre disse tjenestene. Så lenge det offentlige finansierer og stiller krav til tjenestene, kan disse like gjerne utføres av private. Fremskrittspartiet og Høyre vil slippe private aktører til i det offentlig finansierte helsevesenet og legge til rette for konkurranse mellom private og offentlig eide sykehus. Det bør også åpnes for å privatisere offentlige sykehus dersom det kan gi mer effektiv drift og et bedre tilbud til pasientene.

For å sikre effektiv drift, mener disse medlemmer det er nødvendig å ta i bruk helserevisjonsfirmaer for å foreta internasjonale sammenligninger av effektivitet, kvalitet og behandlingsmetoder. Slike sammen-

ligninger vil gi grunnlag for en mer effektiv organisering slik at ressursene utnyttes best mulig.

Disse medlemmer mener det er nødvendig med en helhetlig gjennomgang av finansieringen av sykehusene. Disse medlemmer mener sykehusenes inntekter i størst mulig grad bør knyttes direkte til pasientbehandlingen gjennom en utvidelse av ordningen med innsatsstyrt finansiering.

Disse medlemmer viser for øvrig til Fremskrittspartiet og Høyres merknader i Budsjett-innst. S. nr. 11 (2000-2001).

Disse medlemmer er meget tilfreds med at Offentlig privat samarbeid (OPS) nå skal prøves ut innen vegsektoren. Fremskrittspartiet og Høyre fikk gjennomslag for utprøving av OPS i budsjettforliket for 2000 og dette er en ny måte å organisere vegutbygging på i Norge. Erfaringer fra andre land viser at OPS innebærer muligheter til bedre effektivitet og kostnadskontroll. Det medfører også at det blir enklere å vurdere kvaliteten på arbeidet Statens vegvesen utfører.

Disse medlemmer vil vise til at Stortinget har vedtatt at Statens vegvesens produksjonsavdeling skal dokumentere at den er konkurransedyktig i forhold til private entreprenører. Slik dokumentasjon er så langt ikke fremlagt. Som rapport 1999:14 "Vegen videre" fra Statskonsult viser, lar en slik konkurransedyktighet seg heller ikke dokumentere så lenge produksjonsavdelingen er en del av den statlige forvaltningen. Først når produksjonsavdelingen er utskilt som eget selskap lar konkurranseevnen seg dokumentere.

Disse medlemmer vil vise til at Fremskrittspartiet og Høyre ved flere anledninger har foreslått å omgjøre Statens vegvesens produksjonsavdeling til aksjeselskap men uten å oppnå flertall for dette. Ved en slik organisering vil det vise seg om produksjonsavdelingen er konkurransedyktig. Det er en forutsetning at produksjonsavdelingen må konkurrere om alle utbyggings- og vedlikeholdsoppdrag med private entreprenører.

Disse medlemmer vil vise til Fremskrittspartiets og Høyres merknader ved behandlingen av Samferdselsdepartementets budsjett for 2001 der Fremskrittspartiet og Høyre på nytt vil fremme forslag om å omdanne Statens Vegvesens produksjonsavdeling til aksjeselskap.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er forundret over at Regjeringen ikke foreslår noen tiltak av betydning får å nettopp bedre økonomiens virkemåte. Viktige tiltak er strukturpolitikk, bedring av økonomiens tilbudsside og dermed grunnlag for produktivitetsvekst, effektivisering av offentlig sektor, innstramminger i regelverket for en rekke ytelser som gis fra det offentliges side, reduksjon i subsidier og overføringer osv. Disse medlemmer viser

for øvrig til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, samt øvrige merknader i denne innstilling.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti understreker betydningen av et skattesystem med færrest mulige unntak og særordninger. Dette skaper uheldige vridninger i økonomien, og øker de samfunnsøkonomiske kostnadene ved å hente nødvendige offentlige inntekter.

Dette medlem vil særlig vise til det arbeid som gjøres innenfor OECD for å redusere uheldig skattekonkurranse, der de norske særordningene for rederibeskatningen plasserer Norge i selskap med land vi ikke liker å sammenligne oss med. Dette medlem vil derfor oppheve disse særordningene med virkning for inneværende år, og viser til forslag i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2000-2001), avsnitt 2.8.1.

Dette medlem viser for øvrig til sin merknad til avsnitt 2.1.2.

2.7 Skatte- og avgiftspolitikken

2.7.1 Skatte- og avgiftsopplegget for 2001

Komiteen viser når det gjelder merknader til skatte- og avgiftsopplegget for 2001 til avsnitt 3.2.23 i denne innstillingen og til Budsjett-innst. S. nr. 1 (2000-2001) under rammeområde 23. Når det gjelder skatteendringer viser komiteen til Innst. O. nr. 23 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 1 (2000-2001) og til Innst. O. nr. 24 (2000-2001), jf. Ot.prp. nr. 2 (2000-2001).

3. STATSBUJSJETTET MEDREGNET FOLKETRYGDEN FOR 2001

3.1 Hovedtrekk i forslaget til statsbudsjett

3.1.1 Sammendrag fra Nasjonalbudsjettet

Regjeringen vil videreutvikle et av verdens beste velferdssamfunn for å sikre grunnlaget for verdiskaping og rettferdig fordeling.

De viktigste prioriteringene på utgiftssiden i budsjettet for 2001 er:

- Mer penger til velferdstjenester i kommunene. De samlede inntektene til kommunene foreslås økt reelt med om lag 5 mrd. kroner i forhold til inntektsnivået i 2000 slik det ble anslått i Kommuneøkonomiproposisjonen. Regnet i forhold til anslag på regnskap for 2000 er den reelle veksten i de samlede inntektene vel 4 mrd. kroner, og i de frie inntektene 1,6 mrd. kroner. Kommunene har da blitt kompensert for kostnadene knyttet til utvidet ferie, ny arbeidstidsavtale for lærerne, den foreslåtte konjunkturavgiften og momsreformen. Effektiviseringsmuligheter knyttet til ny arbeidstidsavtale for lærerne og utvidet ferie, tilsvarende minst 500 mill. kroner i 2001, vil i tillegg gi muligheter for å bedre velferdstilbudet.

- Forbedre og styrke helsevesenet. Regjeringen foreslår om lag 2,6 mrd. kroner i økte bevilgninger til helsevern i 2001, målt i faste priser. De økte bevilgningene er både knyttet til videreføring av ekstrabevilgninger gitt våren 2000 og til nye satsinger i 2001, bl.a. knyttet til kreftbehandling, psykiatri og kjøp av sykehusutstyr. I tillegg kommer den økte innsatsen i kommunene gjennom styrking av de frie inntektene.
- Styrke innsatsen innen utdanning og forskning. Regjeringen vil øke kvaliteten i grunnskolen og har derfor økt lærerlønningene og inngått ny arbeidstidsavtale med lærerne. I tillegg til at økningen i kommunenes frie inntekter gir rom for kommunal satsing på skolen, foreslår Regjeringen en ekstra satsing på IKT i skolen på 100 mill. kroner og å videreføre ordningen med utlån av bøker i videregående opplæring. Samlet foreslår Regjeringen at det bevilges 520 mill. kroner til IKT i skolene og lærerutdanningen samt til utlån av skolebøker. Regjeringen foreslår økt forskningsinnsats innenfor prioriterte områder. Regjeringen foreslår dessuten å øke kapitalen i Fondet for forskning og nyskaping med 3 mrd. kroner til 7 mrd. kroner, og foreslår innført en egen tilskuddsordning for å stimulere til økt forskningsinnsats i næringslivet.
- Fortsette utbyggingen av eldreomsorgen. Regjeringen foreslår at det gis tilsagn om å bygge 5800 nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger i 2001 i tråd med den vedtatte handlingsplanen. I tillegg foreslår Regjeringen å øke driftsbevilgningene til kommunene med 800 mill. kroner. Den samlede handlingsplanen foreslås utvidet med ytterligere 5 000 nye plasser i 2002 til 29 400 plasser.
- Styrke tilbudet til barn og unge. Regjeringen legger opp til at det skal bygges 6 000 nye barnehageplasser i 2001. Det statlige driftstilskuddet til barnehager økes i 2001 og legger til rette for lavere foreldrebetaling i barnehagene for barn under 3 år. Regjeringen vil øke innsatsen mot barne- og ungdomskriminalitet og målrette innsatsen mot psykiske problemer blant barn og unge. Videre foreslår Regjeringen tiltak overfor ungdom på boligmarkedet, bl.a. økte rammer for etableringslån og boligtilskudd. Det foreslås å bygge 1 000 nye studentboliger. Innvilgningsrammene til Husbanken økes med 2 mrd. kroner.
- Satse på kultur og miljø. I tillegg til målrettede kulturtiltak for barn og unge foreslår Regjeringen å øke pressestøtten, å øke støtten til norsk film og å starte utbyggingen av bredbåndstilknytning til folkebibliotekene. Regjeringen øker bevilgningene til kulturminner og til nye friluftsområder. Regjeringen foreslår også å øke bevilgningene til klimaforskning, bl.a. til utvikling av miljøvennlige gasskraftverk.
- Målrette innsatsen innen nærings- og distriktsutvikling. Regjeringen foreslår å etablere et verdiskapingsprogram for norsk matproduksjon, et nyskappingsprogram for kommersiell utnyttelse av marine ressurser og et e-handelsprogram knyttet til anvendelse av IKT i bedriftene. Regjeringen foreslår i tillegg å opprette et investeringsselskap med kapitalbase på 5 mrd. kroner, der staten skal eie 49 pst. og der formålet er å medvirke til at norske bedrifter kan delta offensivt i strukturendringer og fusjonsprosesser i næringslivet.
- Styrke den internasjonale solidariteten. Regjeringen foreslår å øke bevilgningene til bistand med 1,5 mrd. kroner, herunder å bidra til at alle verdens barn får vaksine og til bekjempelse av HIV/AIDS. Regjeringen vil styrke FN's arbeid for bekjempelse av fattigdom. Regjeringen foreslår å øke bevilgningene til tiltak og samarbeid med Russland og Øst-Europa. Videre tar Norge ansvar for å lede det fredsskapende arbeidet i Kosovo og holder deltakelsen i internasjonale operasjoner på et høyt nivå også i 2001.

En nærmere omtale av Regjeringens prioriteringer er gitt i St.prp. nr. 1 (2000-2001) (Gul bok).

3.1.2 Komiteens merknader

3.1.2.1 Innledning

Komiteen viser når det gjelder det finanspolitiske opplegget for 2001 til avsnitt 2.1 i denne innstillingen. Komiteen viser videre til at Stortinget 19. oktober 2000 fordelte statsbudsjettet på rammeområder, jf. Innst. S. nr. 2 (2000-2001).

Regjeringen la 10. november 2000 fram 11 tilleggsposisjoner til St.prp. nr. 1 (2000-2001). Stortinget fordelte disse tilleggsposisjonene på komiteer og rammeområder i møte 14. november 2000, jf. vedlegg 1 til denne innstillingen.

3.1.2.1.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at disse partienes stortingsgrupper 18. november 2000 har inngått følgende avtale om statsbudsjettet for 2001:

"Regjeringens forslag til statsbudsjett legges til grunn for budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre (heretter kalt "avtalepartene") med følgende endringer:

1. Avtalepartene er enige om følgende bevilgningsendringer:

- økte utgifter	1 500 mill. kroner
- reduserte utgifter	1 172 mill. kroner
- økte inntekter (netto)	328 mill. kroner

0 mill. kroner

Utover dette kompenseres kommunenes avsetninger som følge av endringer i barne- og etterlappensjoner for inntil 11/4mrd. kroner, jf. pkt 27, og det settes av

ytterligere 500 mill. kroner til Fondet for forskning og nyskaping.

2. Avtalepartene er enige om følgende økte bevilgninger på til sammen 1 500 mill. kroner ut over Regjeringens forslag:

	Mill. kroner
Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet	435
228/21 Kvalitetsutvikling i grunnskolen	25
210/70 Privateide skole- og kirkebygg	7
240/70 Private skoler	25
253/60/70 Folkehøyskoler	10
Universiteter og høyskoler	
260/50 Nasjonalt senter for menneskerettigheter	5
260-263 Oppheve studieplasskutt ved universitetene	100
260-263 Forskningsopptrapping og omstillingsarbeid ved universitetene	100
260-263 Lønns- og priskompensasjon ved universitetene	10
273 Statlige kunsthøyskoler, Oslo	1
273 Statlige kunsthøyskoler, Bergen	1,5
274 Høyskolene	30
274 Høyskolene, forkurs ingeniørutdanning	9
2410/70 Stipendordning for 19-åringer på folkehøyskole	17
2410/70 Utenlandsstudenter, gebyrstipend	12
294 Kirken, OVF tilbakeføring	20
294/71/18 Økumenisk arbeid	3
294/71/18 Norges kristne råd	0,8
294/71/18 Kirkelig Fellesråd	25
282/70 Private høyskoler	30
282/70 Barrat Dues musikk institutt, husleietilskudd	1,7
284/71 Vannakademiet	2
Kulturdepartementet	75
320/60 Kulturbygg, lokale og regionale	23
320/50 Norsk kulturfond	3,5
320/51 Fond for lyd og bilde	2
320/80 Tilskuddsordning for frivillige organisasjoner	15
328/60 Tilskuddsordning for arkiv, bibliotek, museer (oppfølging ABM)	8
328/78 Internasjonalt kultursenter og museum	1
323/71 Region/landsdelsinstitusjoner - Regionale symfoniorkestre	10
320/74 Norsk Kulturråd, norsk kulturfond, barnebøker (Ungd. Kulturmonstring)	7
324/60 Scenekunst i fylkeskommunen (kulturbåten Innvik)	2,8
326/74 Det norsk Samlaget - etablering av Nynorsk Barnebokklubb	1,3
335/73 Pressestøtte, anvendt medieforskning	1,4
Justisdepartementet	50
466/1 Framskynde innføring av advokatsalærer	31
440/1 Politi- og lensmannsetaten	17
470/72 Fri rettshjelp, tilskudd til spesielle rettshjelpstiltak (studentdrevet fri rettshjelp)	2
Kommunal- og regionaldepartementet	172,5
580/70 Bostøtte	160
2425/51 SND, distriktsutviklingstiltak	12,5
Helse- og sosialdepartementet	160
719/71 Opplysningsstiltak, forebygging av uønskede svangerskap	2
719/72 AAN	1
673/61 Vertskommunetilskuddet	26
743/62 Psykiatriplanen	70
2711/75 Opptreningsinstitusjoner, godkjente	35
2711/74 Glittreklinikken	10

		Mill. kroner
610/70	Frivillig rusmiddelforebyggende arbeid	4
614/63	Tilskudd for rusmiddelmisbrukere m.v.	6
614/70	Tilskudd, bl.a. Evangeliesentrene og Kraft	6
	Barne- og familiedepartementet	40
830/21	Foreldreveiledning og samlivstiltak, samlivstiltak	3
846/70	Driftstilskudd til familie- og likestillingspolitiske organisasjoner	1
852/70	Adopsjonsstøtte	5
854/71	Barne- og ungdomstiltak, Landsforeningen for barnevernsbarn	0,5
857/70	Driftsstøtte barne- og ungdomsorganisasjoner	1
857/73	Ungdomstiltak i større bysamfunn	3
857/74	Ungdomssatsing i distriktene	0,5
857/75	Barne- og ungdomstiltak (Oppfylld av stortingsvedtak om ny tilskuddsordning)	25
857/79	Internasjonalt ungdomsarbeid	1
	Nærings- og handelsdepartementet	37,5
911/77	Teknologisk institutt	6
911/77	Veiledningsinstituttet for Nord-Norge	4
920/50	Forskning og utvikling	15
961/70	Reiselivstiltak	7,5
970/70	Internasjonaliseringstiltak, eksportfremme	5
	Fiskeridepartementet	20
1060/70	Redningsselskapet	10
1023	Fiskeri- og havbruksforskning	10
	Landbruksdepartementet	10
1142/71	Miljøtiltak i skogbruket	5
1140/77	Frivillige organisasjoner, bl.a. 4H	3
1100/ny	Kompetansesenter i Nord-Norge	2
	Samferdselsdepartementet	390
1301/70	Tilskudd til kollektivtransport	190
1320/23	Ferger	80
1301/70	Tilskudd til rasjonell og miljøvennlig transport, inkl. satsing på hydrogenbiler	5
1320/30	Samferdselsinvesteringer, bl.a. rassikring (gjenopprette egen post)	115
	Miljøverndepartementet	50
2465	Intensivere arbeidet med elektroniske sjøkart for norskekysten	20
1401/70	Opplysningsvirksomhet, tilskudd til organisasjoner	3
1427/70	Tilskudd til kalking og lokale fiskeformål	5
1427/74	Tilskudd til friluftstiltak	4
1429/60	Riksantikvaren, regionale kulturminnetiltak	6
1441/64	Statens forurensningstilsyn, Aksjon Jærvassdrag	3,5
1442/70	Miljødata, forurensing og miljøeffektivitet, tilskudd til kommunal formidling	3,5
1426/31	Tautra, departementets andel	5
	Olje- og energidepartementet	60
1825/72	Energiøkonomisering	60
SUM		1 500

Inntektssystemet

Avtalepartene er enige om å flytte 29 mill. kroner til leirskoler fra rammetilskuddet til kommunene tilbake

som øremerket tilskudd over Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets budsjett.

3. Avtalepartene er enige om følgende reduserte utgifter på til sammen 1 172 mill. kroner:

		Mill kroner
	Utenriksdepartementet	241,0
116/71	Låne- og tilskuddsordninger under EØS-avtalen	241,0
	Kirke-, utdannings- og forskningsdept:	101,0
202/01	Læringssenteret	2,0
203/01	Statens Utdanningskontor.	4,0
206/50	Tilskudd til Sametinget	2,0
229/62	Kommunale merutgifter, midl. lok	15,0
231/66	Tilskudd til tekn. undervisn.utstyr	10,0
238/01	Kvalitetsutv. i videreg.sk.	10,0
239/75	Tilskudd til videreg.	3,0
258/21	FoU-arbeid i voksenoppl.	5,0
274	Høgskolene, utstyr (ikke vitenskapelig utstyr)	10,0
285/55	Forskningsrådet, administrasjon	3,0
	Diverse kutt driftsposter og 21-23-poster	37,0
	Forsvardepartementet:	100,0
1733/01	Luftforsvaret	100,0
	Kulturdepartementet:	6,0
	Kutt driftsposter på følgende kapitler 300/301/305/320/321/322/323/324/326/328/329/334, post 01	6,0
	Arbeids- og administrasjonsdept.	62,0
1590	Aetat	20,0
2445/49	Statsbygg/Kjøp av eiendommer	25,0
1580/31	Videreføring av byggeprosjekter	17,0
	Landbruksdepartementet	6,0
	Diverse driftsposter	6,0
	Samferdselsdepartementet	76,7
1330/71	Tilskudd til ekspressbusser	76,7
	Miljøverndepartementet	8,0
1470/01	Int. samarbeid, drift	1,5
1442/01	Miljødata, forurensning etc., drift	1,5
1441/01	SFT, drift	1,0
1422/01	Biomangfold, friluftsliv etc.	1,0
1410/21	Miljøovervåkning	3,0
	Olje- og energidepartementet	5,0
1800/22	OED	1,0
1810/01	OD	1,0
1820/01	NVE	0,5
1830/21	Energiforskning, spes. Driftsutg.	0,5
1830/50	Norges Forskningsråd	2,0
	Nærings- og handelsdepartementet	56,0
	Driftsposter	6,0
2420/50	Utviklingstilskudd	50,0
	Kommunal- og regionaldepartementet	16,0
	Diverse driftskutt	5,0
521/71	Kunnskapsutvikling	2,2
536/21	Forsknings- og utviklingsoppdrag	1,0
551/58	Regionale samordningstiltak	1,0
552/56	Omstilling og nyskaping	3,0
581/71	Byfornyelse og boligkvalitet	2,0
581/73	Tilskudd til opplysning, info	1,0
581/78	Utv. av bomiljø/boligforv/boligpol.	0,8
	Barne- og familiedepartementet	2,0
844/21	Kontantstøtte, spes. driftsutg.	0,5

		Mill kroner
865/21	Forbrukerpol. tiltak og int. samarb.	0,5
	Diverse driftsposter og 21-23 poster	1,0
	Sosial- og helsedepartementet	45,0
	Diverse driftsposter og 21-23-poster	31,5
	Diverse NFR	3,0
701/21	Forskning og forsøksvirksomhet	7,0
739/21	Forsøk og utv. Sykehussektoren	3,5
	Justisdepartementet	47,3
	Diverse driftsposter og 21-23 poster	17,5
481/45	Dir. for sivilt beredskap	5,8
	Økt passgebyr, 360 kr til ca. 490 kr.	24,0
	Fiskeridepartementet	6,0
	Diverse driftsposter	6,0
	Annet	394,0
	Effektivisering av offentlige innkjøp	75,0
	Nedsatt ymse	269,0
	Uførepensjon, bedre oppfølging	50,0
Totalt		1 172,0

4. Avtalepartene er enige om følgende endringer på inntektssiden som til sammen øker de bokførte inntektene med 328 mill. kroner:

	Bokført	Påløpt
Red. momssatsen på mat til 12 pst. fra 1/7-01	-2 150	-3 250
Momskompensasjon på kjøtt fjernes	250	250
Persontransporten unntas fra momssystemet	-145	-213
Overnatting unntas	-133	-200
Reisebyråer unntas	-33	-50
Fornøyelsesparker og alpinanlegg unntas	-30	-45
Sirkus unntas	-2	-3
Null-sats for fering av kjøretøy opprettholdes	-23	-35
Null-sats for omsetning av el-biler fra 1.7.01	-8	-10
Reversere kompensasjon til busser	50	50
Reversere kompensasjon til jernbane	50	50
Reversere kompensasjon til ferger	35	35
Reversere kompensasjon til syketransport	40	40
Ikke redusere avgiften på brennevin	50	60
Reversere kompensatoriske tiltak - forebygging og kontroll, jf. foregående punkt	40	40
Økt mva. fra 23 til 24 pst. fra 1/1-01	4 300	5 200
Ikke innføre Regj. forslag til konjunkturavgift	-5 450	-7 030
Innføre konjunkturavgift på næringsbygg 10 pst.	0	1 600
Redusere satsene for saldoavskr. fra 1/1-00	2 630	2 630
11 pst. skatt på aksjeutbytte m/bunnfradrag	-280	-350
Endringer i Regj. Forslag til delingsmodellen	-320	-575
Ingen reduksjon i formuesskatten	0	0
Øke el-avg. 1 øre og tilsv. økn. i avg. på fyringsolje	590	750
Frita fjernvarmeprodusenter for el-avgift	-8	-11
Ikke øke el-avgiften for industrien	-360	-480
Innføre el-avgift for adm.bygg i industrien	100	135
Halvere lav sats på svovelavgiften	-50	- 55
Endret fordeling av gjeldsrentefradrag mellom Norge og utlandet	750	750
Øke utbytte fra statsselskapene	200	200
Øke ligningstakstene på fast eiendom med 5 pst.	235	295
SUM	328	-222

5. Avtalepartene er enige om å foreta en fornyelse av merverdiavgiftssystemet, med følgende endringer i forhold til Regjeringens forslag:
 - a) Moms-satsen på matvarer reduseres til 12 pst. med virkning fra 1. juli 2001. Den foreslåtte kompensasjonsordning for kjøttvarer faller bort.
 - b) Persontransport, med unntak av luftfart, og reiseliv unntas fra merverdiavgiftssystemet fra 1. juli 2001. Dette inkluderer adgangsbilletter til alpinanlegg og fornøylesparker.
 - c) Luftfart (persontransport med luftfartøy) skal ha null-sats i tråd med Regjeringens forslag.
 - d) Ferging av kjøretøy skal fortsatt ha null-sats.
 - e) Sirkus faller inn under momsfritaket for kultursektoren
 - f) Omsetning av el-biler skal ha null-sats fra 1. juli 2001.
 - g) Unntaket for lotterier m.v. og agenter/formidlere av lotterier skal også omfatte lotterientreprenører
 - h) Den generelle merverdiavgiftsatsen heves til 24 pst. fra 1. januar 2001.
6. Partene ber Regjeringen i Revidert nasjonalbudsjett 2001 komme tilbake med en nærmere vurdering av momsreformens virkning på forholdet mellom tjenester utført av egne ansatte og kjøp av tjenester. Virkningen for de frivillige organisasjoner må også vurderes i denne sammenheng.
7. Avtalepartene er enige om å fjerne investeringsavgiften med virkning fra 1. januar 2002. Investeringsavgiftsloven vedtas opphevet samtidig med endringer i merverdiavgiftsloven med virkning fra 1. januar 2002. Lovens oppkreivingsbestemmelser med mer må imidlertid gjelde så lenge som det er nødvendig for å få innbetaling av siste termin 2001.
8. Avtalepartene er enige om ikke nå å iverksette forslaget om fritak for skatt på næringsformue. Det foretas ikke endringer i aksjerabatten og 80 pst.-regelen i 2001.
9. Regjeringens forslag til konjunkturavgift innføres ikke. Den foreslåtte kompensasjonen overfor stat og kommune som følge av avgiften reverseres. Det innføres som alternativ en konjunkturavgift på 10 pst. på næringsbygg som pålegges investeringer i næringsbygg (nybygg eller påkostede bygg) knyttet til saldogruppe g og h i skatteloven § 14-41, fra 1. januar 2001. Avgiften skal ikke pålegges bygg som er kontrahert før 18. november 2000. Avgiften antas å ha en provenyvirkning på 1,6 mrd. kroner på påløpt basis og må sees i sammenheng med fjerning av investeringsavgiften fra 1. januar 2002.
10. Avtalepartene er enige om følgende endringer i avskrivningssatsene:
 - a) saldogruppe a) (kontormaskiner og lignende) reduseres fra 30 pst. til 25 pst.
 - b) saldogruppe b) (ervert forretningsverdi) reduseres fra 30 pst. til 20 pst. i tråd med

Regjeringens budsjettforslag

- c) saldogruppe c) (vogntog, lastebiler, busser m.v.) reduseres fra 25 pst. til 20 pst.
- d) saldogruppe d) (personbiler, maskiner, inventar m.v.) reduseres fra 20 pst. til 15 pst.
- e) saldogruppe e) (skip, rigger m.v.) reduseres fra 20 pst. til 14 pst.
- f) saldogruppe f) (fly, helikopter m.v.) endres ikke.
- g) saldogruppe g) (bygg og anlegg, hoteller m.v.) reduseres fra 4(8) pst. til 2(6) pst.
- h) saldogruppe h) (forretningsbygg) reduseres fra 1(2) pst. til 0(1) pst.
11. Avtalepartene er enige om at det innføres en midlertidig skatt på aksjeutbytte på mottakers hånd utbetalt etter 5. september 2000 i tråd med Regjeringens forslag. Skattesatsen settes til 11 pst., med et bunnfradrag på kr 10 000 i begge skatteklasser.
12. Det legges fram forslag til et nytt system for beskatning av nærings- og kapitalinntekter med virkning fra og med budsjettåret 2002. Reformen legges frem senest sammen med statsbudsjettet fra 2002. Partene er enige om at denne skattereformen skal bygge på følgende prinsipper:
 - a) en mer rettferdig fordeling
 - b) nøytralitet mellom ulike investerings-, finansierings- og virksomhetsformer
 - c) en effektiv beskatning av kapitalinntekter
 - d) en tilnærming mellom beskatningen av kapital og arbeid slik at delingsmodellen dermed blir avvirket.

Den midlertidige utbytteskatten faller bort ved overgangen til det nye skattesystemet for 2002.
13. Taket i delingsmodellen og identifikasjonsreglene for ikke-liberale yrker endres ikke.
14. Avtalepartene er enige om endringer i skattelovens regler om gjelds- og gjeldsrentefordeling mellom Norge og utlandet fra 2000 for etterskuddspliktige. Endringene forutsettes å stramme inn fradragsretten for lånefinansiering av filial i utlandet, når filialens overskudd er unntatt fra beskatning i Norge. Regjeringen bes fremme forslag til lovendring.
15. Regjeringens forslag om el-avgift på 1 øre pr. kWh på industrien m.m., frafaller. Det innføres i stedet en ordinær el-avgift på industriens forbruk av kraft til administrasjon og annen virksomhet. Avgiften skal ikke pålegges elektrisitet brukt til produksjon. Videre fritas fjernvarmeprodusenter for el-avgift. I tillegg er partene enige om å halvere den lave satsen i SO₂-avgiften.
16. Avtalepartene er enige om å avvike den ekstraordinære svovelavgiften på 26 øre på mineralolje som er omfattet av autodieselavgiften fra 1. juli 2001. Reduksjonen i autodieselavgiften på 32 øre fra samme dato gjøres kun gjeldende for diesel med opp til 50 ppm svovelinhold.
17. Avtalepartene er enige om å øke utbytte fra statselskapene med 200 mill. kroner utover Regjeringens forslag. Dette innebærer økt utbytte fra SND

- Invest med 60 mill. kroner og fra Statnett på 140 mill. kroner.
18. Auksjon av oppdrettskonsesjoner erstattes med et vederlag knyttet til tildeling og produksjon ved matfiskanlegg. Det skal ved tildeling settes de vilkår som finnes nødvendige, som for eksempel lokalisering på kommunenivå. Regjeringen vil komme tilbake med et konkret forslag ved årsskiftet i en egen odelstingsproposisjon.
 19. Avtalepartene viser til Regjeringens utlysning av konsesjon til drift av riksdekkende reklamefjernsyn. Avtalepartene er enige om at det skal kreves vederlag ved tildeling av konsesjon. Avtalepartene vil utover dette stå fritt ved behandlingen av saken i Stortinget.
 20. Avtalepartene viser til Regjeringens forslag om etablering av et felles statlig/privat investeringsselskap. Avtalepartene vil stå fritt ved behandlingen av saken i Stortinget. Forslaget har ikke konsekvenser for budsjettbalansen.
 21. Det skal stimuleres til økt innenlandsk bruk av naturgass i systemer med fjernbåren varme og i transportsektoren der dette lar seg gjøre, herunder ferger.
 22. Avtalepartene er enige om å be Regjeringen om å øke taket for støtte til fjernvarmeprosjekter i tråd med nivået på bevilgningene. Årsbegrensningen for støtte til fjernvarmeprosjekter fjernes.
 23. Regjeringen vil i statsbudsjettet for 2002 legge fram en vurdering av om det er mulig å tilpasse sluttbehandlingsavgiften for avfall slik at den i større grad enn i dag stimulerer til energigjenvinning og samsvarer med miljøkostnadene forbundet med sluttbehandling av avfall for alle anlegg.
 24. Avtalepartene er enige om at midler til støtte til naturgass under kap. 1825 post 72 (ENØK-bevilgningene under OED) skilles ut som egen budsjettpost.
 25. Avtalepartene ber Regjeringen fremme forslag til tiltak for å øke tilgangen på arbeidskraft i Norge bl. a. gjennom etter- og videreutdanningsreformen, økt arbeidsinnvandring, en aktiv arbeidsmarkedspolitikk og tiltak for å skape større fleksibilitet mellom arbeid og trygd.
 26. Avtalepartene viser til at Sandman-utvalgets innstilling ble lagt fram i september 2000 og at Regjeringen har sendt innstillingen på høring. Partene ber Regjeringen fremme konkrete forslag til hvordan veksten i sykefraværet og uføretrygding kan reduseres.
 27. Avtalepartene er enige om å kompensere for kommunenes avsetninger som følge av endringer i barne- og etterlattpensjoner for inntil 11/4 mrd. kroner. Det legges til grunn at overføringene benyttes til å bygge opp slike pensjonsfond. Overføringene er således en tvungen sparing på linje med avsetningen til utvidet ferie i 2000 og 2001.
 28. Avtalepartene ber Regjeringen i forbindelse med Kommuneøkonomiproposisjonen for 2002 foreta en gjennomgang og drøfting av gjeldssituasjonen i kommunesektoren.
 29. Avtalepartene viser til Hervik-utvalgets innstilling og Regjeringens oppfølging av denne i statsbudsjettet for 2001 med forslag om etablering av en ny tilskuddsordning fra 1. juli 2001 med budsjettamme på 200 mill. kroner. Partene er enige om å be Regjeringen komme tilbake i Langtidsprogrammet og Revidert nasjonalbudsjett 2001 med en drøfting av videre oppfølging for å sikre større forsknings- og utviklingsinnsats i næringslivet.
 30. Avtalepartene ber Regjeringen evaluere erfaringene med tiltakssonen i Finnmark og Nord-Troms og virkninger av ulike tiltak.
 31. Avtalepartene ber Regjeringen utrede et utviklingsfond som kan brukes til nærmere bestemte bistandsformål i fattige utviklingsland.
 32. Avtalepartene forplikter seg til å sørge for flertall for det justerte forslag til statsbudsjett - slik det fremgår av denne avtalen - under behandlingen av fagbudsjettene. På de punkter der det ikke er avtalt endringer, forplikter partene seg til å stemme for Regjeringens forslag.
 33. Det tas forbehold om mindre justering av tallene.
 34. Denne avtalen gjelder for budsjettet 2001. Eventuelle behov som noen av avtalepartene måtte ha for endringer av økonomiske størrelser som omfattes av denne avtalen, må drøftes med avtalepartene.
- Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til sine merknader under kap. 2.1.2 og til øvrige merknader under de enkelte rammeområder og til fraksjonsmerknader under avsnitt 9.2.
- ### 3.1.2.1.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet
- Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett som i korte trekk går ut på kraftige reduksjoner i skatter og avgifter, styrking av kjerneområder og reduksjon av offentlige utgifter til ikke-prioriterte områder. Disse medlemmer går mot alle Regjeringens næringsfiendtlige skatte- og avgiftsøkninger og går også imot å prisjustere alle avgifter. I tillegg foreslår disse medlemmer betydelige skatte- og avgiftsreduksjoner, som fører til at folk får beholde mer av sin egen inntekt og at næringslivet får et bedre grunnlag for vekst. Disse medlemmer foreslår skatte- og avgiftsreduksjoner i forhold til Regjeringens forslag på 40,160 mrd. kroner. Fremskrittspartiets budsjett har en underliggende utgiftsvekst på 2,13 pst. korrigert for prisstigning.
- Disse medlemmer har tradisjonelt ikke polemisert mot andre partifraksjoners merknader i budsjettinnstillingen, da vi mener dette må tas i de debatter som følger av budsjettet. I forbindelse med denne innstillingen må likevel disse medlemmer forholde seg til budsjettforliket mellom Arbeiderpartiet, Kriste-

lig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre fordi det ikke lenger er Regjeringens forslag som gjelder. I en slik sammenheng vil det være uansvarlig å ikke gi uttrykk for synspunkter knyttet til flertallsinnstillingen.

Disse medlemmer registrerer med undring at budsjettpartnerne i sine respektive merknader argumenterer for et mer velfungerende arbeidsmarked, men at det ikke foreslås tiltak av betydning for å oppnå nettopp dette.

Et annet slagord er rettferdig fordeling. Disse medlemmer kan ikke se at verken Regjeringens opprinnelige forslag eller budsjettforliket fører til en mer rettferdig fordeling, og disse medlemmer har heller ikke registrert hva avtalepartnerne mener med rettferdig fordeling. I det minste burde dette kunne tolkes til at det i større grad skal være mulig å leve av lønnet inntekt, og at overføringer fra det offentlige som skyldes en vanskelig livssituasjon, er til å leve av. Gjennom en årrekke har eksempelvis reguleringen av grunnbeløpet i forbindelse med trygdeoppgjørene ikke vært i takt med den øvrige kjøpekraftsutviklingen i Norge. Da Fremskrittspartiet krevet, som en del av den subsidiære budsjettenighet høsten 1997, at minstepensjonen skulle heves med 1 000 kroner pr. måned ble det hevdet at dette var uansvarlig og ikke ville virke etter intensjonene. I dag ser vi at dette løftet var reelt og bidro til å redusere gapet mellom minstepensjonister og andre inntektsgrupper. Det er etter disse medlemmers oppfatning vanskelig å registrere hvilke konkrete tiltak i budsjettavtalen som faktisk fører til en reell rettferdig fordeling, særlig fordi forslag til skatte- og avgiftsskjerper i seg selv bidrar til å ytterligere svekke en presset familieøkonomi.

Disse medlemmer registrerer videre at hovedinnvendingen mot å bruke mer av de såkalte oljepengene, er at omfattende bruk av oljeinntekter ved høy oljepris krever at velferdstilbudet blir redusert når oljeinntektene synker. Etter disse medlemmers oppfatning er dette å misforstå den handlefrihet som her ligger. Når det i tillegg hevdes at oljefondet skal brukes til å møte fremtidens utfordring med mange eldre, blir det hele enda verre. Disse medlemmer har ikke registrert noen vilje til verken å etablere et fondsbasert pensjonssystem eller til som det skrives av bl.a. Arbeiderpartiet; "Styre bruken av midler for mest mulig velferd." Etter disse medlemmers oppfatning dannes grunnlaget for fremtidig velferd bl.a. av omfattende investeringer i eget land, og vi viser i så henseende til Fremskrittspartiets forslag i denne innstilling. Når det hevdes at: "Den økonomiske politikken må sikre et godt utdanningstilbud, pleie og omsorg til de som trenger det og økonomisk trygghet ved alderdom, uførhet, sykdom og arbeidsledighet", er det merkelig at dette ikke følges opp med konkrete tiltak. Videre registrerer disse medlemmer at det for avtalepartnerne er viktig med stabile rammevilkår. Det er en gåte at man da kan tillate seg å foreslå skatteskjerpelser som i tillegg får tilbakevirkende kraft.

Det hevdes videre at budsjettavtalen gir en bedre situasjon for bedrifter og arbeidsplasser samt en styrket fordelingprofil. Dette er etter disse medlemmers oppfatning en gal beskrivelse av budsjettforliket, som verken bedrer bedriftenes situasjon eller fører til en såkalt styrket fordelingsprofil.

Disse medlemmer konstaterer at det er viktig for sentrum og Arbeiderpartiet å holde fast ved budsjettbalansen. Innstramningseffekten av budsjettavtalen ser ut til å være 328 mill. kroner på toppen av Regjeringens forslag. En videreføring av budsjettavtalen for 2002 innebærer imidlertid isolert sett en svekkelse av balansen med flere milliarder. Budsjettavtalen henger således tilfeldigvis sammen akkurat i 2001. Disse medlemmer etterlyser en mer konsistent politikk som henger sammen over tid.

Disse medlemmer viser til at Finansdepartementets beregninger av budsjettavtalens virkninger for inflasjonen i 2001 viser tilnærmet uendret resultat i forhold til Regjeringens forslag til budsjett. Disse medlemmer håper at disse beregninger ikke er beheftet med samme manglende logikk som ligger til grunn for svaret av 18. november 2000 fra Finansdepartementet til Fremskrittspartiets stortingsgruppe vedrørende prisseffekten av å tilføre 1,25 mrd. kroner til kommunesektorens drift, hvorfra siteres:

"Virkningen av å dekke opp de økte pensjonsforpliktelsene antas i seg selv ikke å gi noen prisstigningseffekter."

Disse medlemmer vil understreke at ekstrabeløpningen til kommunesektoren for å dekke opp pensjonsforpliktelser frigjør et tilsvarende beløp i kommunesektorens driftsbudsjetter som i Regjeringens budsjettforslag var forutsatt knyttet opp til pensjonsforpliktelsene. Etter Finansdepartementets keynesianske tankegang skulle denne etterspørselsimpulsen ha en klar prisstigningseffekt.

Disse medlemmer merker seg med undring at sentrumpartienes resultat av budsjettsamarbeidet med Arbeiderpartiet bl.a. innebærer;

- Skjerpet inntekts- og formuesskatt: 2 975 mill. kroner
- Merinntekter fra moms og investeringsavgift: 1 800 mill. kroner
- Reduserte inntekter i kommunesektoren: 1 600 mill. kroner
- Reduksjon av bevilgningene til SND

Disse medlemmer konstaterer at valget mellom Arbeiderpartiet og sentrumpartiene består i valget mellom mer skatt og enda mer skatt, og mellom dårlig kommunalt tilbud og enda dårligere kommunalt tilbud. Disse medlemmer vil bemerke at sentrumpartiene ved å søke en forsvarlig løsning uten Arbeiderpartiet ville ha kunnet oppnå både skattelettelse og styrkede kommunale tilbud.

Disse medlemmer mener at arkitektene bak budsjettavtalene bør være svært varsomme med å fremstille seg som noen slags moderne "Robin Hood". Fordelingsvirkningene av budsjettavtalen er udiskutable. De svakeste rammes hardest. Disse medlemmer viser her til Finansdepartementets egne beregninger som viser at husholdningene med de laveste inntektene rammes mer enn dobbelt så hardt av økningene i el-avgift og fyringsoljeavgift enn husholdningene med midlere inntekter.

Disse medlemmer viser også til at det er de med dårligst råd som rammes hardest av utvidelsen av momsgrunnlaget og økningen i momssatsen. Det er også et merkelig utslag av momsreformen slik den nå gjennomføres at staten direkte går inn og styrer folks kulturpreferanser i tillegg til de svært selektive ordninger som gjennomføres over kulturbudsjettet. Det er vanskelig å se begrunnelsen for et skarpt skille mellom sirkus og tivoli.

Disse medlemmer viser til at kombinert med økt passgebyr og økt ligningsverdi på boliger forverrer økt moms og økt el-avgift samlet sett husholdningenes økonomiske situasjon. Det er også i beste fall underholdende at konsekvensene av enigheten om momsreformen nå blir at vann tappet fra springen skal være fullt ut momsbelagt, mens vann kjøpt på flasker i butikken, skal ha halvert momssats.

Disse medlemmer viser videre til at Regjeringen i statsbudsjettforslaget skriver at elektrisk kraft som benyttes i industri m.v. ikke betaler el-avgift. Fritaket er avgrenset etter Statistisk Sentralbyrås standard for næringsgruppering. Bedrifter som er fritatt fra avgift får fritak for all elektrisk kraft som benyttes til den angitte næringsproduksjon, herunder elektrisk kraft som benyttes til administrasjon. Administrasjon m.v. skilles altså ikke ut i strømforbruket. En slik avgrensning må i så fall basere seg på en konkret vurdering av hver enkelt bedrift for å skille mellom de egentlige produksjonslokalene og lokaler av mer administrativ karakter. En effektiv kontroll med ordningen vil forutsette at det installeres særskilte kurser/målere for de ulike lokaler/formål. Etter departementets oppfatning ville praktiseringen av et slikt skille mellom avgiftsfritt og avgiftspliktig forbruk av elektrisk kraft komplisere avgiftssystemet betydelig. En slik differensiering ville bli administrativt kostbart og krevende og neppe stå i rimelig forhold til gevinstene. Etter departementets oppfatning bør det derfor ikke oppkreves en særskilt avgift på elektrisk kraft som benyttes i administrasjonsbygg m.v. hvor virksomheten som sådan er tilgodesett med fritak eller lavere avgiftssats.

Disse medlemmer konstaterer at Finansdepartementet ikke blir helt enig med seg selv når det gjelder differensiert el-avgift. "Watt"-politiet skal nå likevel innføres. Forskjellige avgiftssatser for industriens produksjonsbygg og administrasjonsbygg gir disse medlemmer fornøylige Wesensteen-assosiasjoner. Departementet skriver:

"Dep. har ikke oversikt over andelen kombinasjonsbygg. Det kan bli nødvendig å stille krav om at kraft som benyttes i forbindelse med produksjonen skilles ut på egen måler. Innføring av fritak og lettelser i avgiftsplikten vil i utgangspunktet alltid medføre økt behov for kontroll. Kostnadene for den enkelte bedrift vil variere og departementet har ikke oversikt over dette. Kostnadene vil uansett være lave i forhold til kostnadsbesparelsen ved å få fritak for el-avgiften for kraft som benyttes i produksjonen."

Disse medlemmer konstaterer dermed at landets elektrikere blir fullt opptatt med å strekke nye ledninger og montere nye målere i landets industribygg. Deretter kommer "Wattpolitiet" og sjekker at ikke "administrative kontorlamper" tjuvkobles i avgiftsfrie stikkontakter i rommet ved siden av. Disse medlemmer konstaterer videre at departementet er i bakvendtland. Det er ikke snakk om å innføre et fritak, men å innføre en ny avgift. Dermed får bedriftene først kostnadene ved nyinstallasjon av elektrisk anlegg, og deretter utgiften til el-avgift for den avgiftsbelagte delen av anlegget. Resultatet blir uansett at bedriftene taper på alle kanter.

Disse medlemmer mener det ikke er noen stor seier for sentrumspartiene at de har oppnådd å påføre nok en ny skatt på kapitalinntekter. Hele forskjellen mellom forliket og Regjeringens opprinnelige forslag er 3 prosentpoeng og et minimalt bunnfradrag som ikke vil påvirke provenyanslagene nevneverdig. Når man i budsjettforliket ikke har tatt tak i også andre elementer knyttet til Regjeringens forslag, betyr det i realiteten at man også omfavner regelendringer som i realiteten fører til at særlig små og mellomstore distriktsbedrifter blir tappet for egenkapital. Realiteten er at det nå blir en reell forskjell mellom illikvide og likvide aksjer knyttet til annenhåndsomsetning. For likvide aksjer blir satsen 28 pst., mens det for andre aksjer blir 35,2 pst.

Mange små og mellomstore bedrifter sliter for å få tilgang til egenkapital. Når de nå må sannsynliggjøre en avkastning på 7 pst. mer enn eksempelvis Orkla, Hydro og andre selskaper med omsettelige aksjer må, forverrer dette rammebetingelsene. Etter disse medlemmers oppfatning er det også uheldig at partier, som hele tiden hevder at det er viktig med forutsigbare rammebetingelser, slutter seg til Regjeringens forslag til endring av RISK-regler som skal ha tilbakevirkende kraft helt til 1992.

Skattevedtaket i denne saken betyr at de som skaper verdiene i selskapene, må betale enn høyere pris enn de som eventuelt kjøper opp selskaper og tar ut verdiene av dem uten å bli tilsvarende skattlagt. I alle år har man ønsket å motivere bedriftene til å beholde verdier i selskapene, mens dette vedtaket betyr at de som har tømt selskaper for fri egenkapital kan fortsette uforstyrret videre. Det å ha investeringer i eget navn betyr ordinær beskatning på 28 pst., mens det å investere i eget selskap betyr økt beskatning. Dette er forskjellsbehandling som ikke bidrar til å styrke næringsgrunnlaget og tilgangen på risikovillig egenkapital i bedriftsfloraen.

Disse medlemmer har hele tiden vært motstander av å innføre en generell konjunkturavgift, som i realiteten ikke er noe annet enn en ekstra arbeidsgiveravgift. Således er det fornuftig at dette nå er forkastet. Men det er derfor med betydelig undring disse medlemmer registrerer at man i stedet har forhandlet seg frem til å innføre konjunkturavgift på nærings-eiendommer. Dette betyr økt skattebyrde med 1,6 mrd. kroner i henhold til departementets beregninger. Disse medlemmer mener at innføring av konjunkturavgift på alle investeringer i næringsbygg med 10 pst. verken er nødvendig eller ønskelig, og viser her til merknaden ovenfor om nødvendigheten av incitamenter for å øke BNP i Norge. Disse medlemmer vil ytterligere kommentere at inntektsprovenyet på 1,6 mrd. kroner som følge av innføring av avgiften virker svært optimistisk. Det synes å være lagt til grunn at omfanget av investeringene i næringsbygg overhodet ikke påvirkes av innføring av avgiften.

Disse medlemmer vil fremholde at realiteten kan vise seg å være betydelig dystre. Ventelig presenteres ingen annen konsekvens av dette enn at statsregnskapet for 2001 gjøres opp med et større underskudd enn budsjettet, og dermed undergraves heldigvis tilliten til viktigheten av budsjettbalansen ytterligere.

Disse medlemmer viser videre til at endringene i RISK-reglene kombinert med forslag om reduserte avskrivningssatser i alle saldogrupper ikke er et håndslag til næringslivet, men en forverring av dagens rammebetingelser.

Reduserte saldoavskrivningsmuligheter øker selskapenes resultat før skatt, og dermed deres skattebyrde til staten med 2,6 mrd. kroner. Dette er nok en forverring av rammebetingelsene, og også her foreslår avtalepartnerne tilbakevirkende kraft. Med andre ord ser vi nok et eksempel på at det er forskjell mellom retorikk og handling når man ikke lenger er opptatt av stabile rammevilkår for næringslivet.

Disse medlemmer viser til at Norge allerede har betydelig høyere samlet beskatning av næringsinvesteringer enn hva som er gjennomsnittet for EU-landene. Disse medlemmer registrerer at avtalepartnerne forsøker å isolere hver enkelt økning fra hverandre, men det er totalen som er avgjørende og for Norges del må man altså inkludere bedriftsskatten, utbytteskatten, aksjegevinstskatten og formuesskatten sammen med forverringer av avskrivningssatser og dobbeltbeskatning av utbytte blir altså skattebyrden urimelig høy sammenlignet med et gjennomsnitt for EU. Da blir det, etter disse medlemmers oppfatning, umulig for avtalepartnerne å forsvare at de ønsker å føre en politikk som skal gjøre norske bedrifter konkurransedyktige og bringe pris-, kostnads- og lønnsveksten ned i forhold til de samme land.

Fremskrittspartiet har lenge ment at investeringsavgiften er en foreldet avgift som burde avvikles. Disse medlemmer vil derfor støtte avviklingen av investe-

ringsavgiften, men avventer det konkrete tiltaket fra Regjeringens side.

Disse medlemmer viser videre til at budsjettavtalen innebærer et ytterligere kutt i Luftforsvaret med 100 mill. kroner. Luftforsvaret er allerede i Regjeringens forslag til budsjett skåret mer enn til beinet. At ekstrakuttet på 100 mill. kroner ikke er reellt og dermed et fiktivt forsøk på å holde avtalepartnernes mystiske budsjettbalanse, fremkommer i Finansdepartementets brev av 18. november 2000 Fremskrittspartiets stortingsgruppe:

”Det blir foreslått ifm nysalderingen for 2000 at Forsvaret får dekket utgiftene til økte drivstoffpriser. Tilleggsbevilgningen på 123 mill. kroner, vil bli foreslått tilført Luftforsvaret....

...Når regjeringen ifm budsjettforliket for 2001 har funnet å måtte redusere Forsvarsbudsjettet med 100 mill. kroner, har FD bestemt at det er naturlig at Luftforsvaret tar dette kuttet siden inngangsverdien til 2001 er vesentlig bedret grunnet ovennevnte tiltak.”

Disse medlemmer konstaterer at avtalepartnerne i godt kompaniskap med Regjeringen legger til grunn at penger som bevilges til bruk i 2001 virker vesensforskjellig på økonomien avhengig av i hvilken proposisjon pengene foreslås bevilget. I prinsippet betyr dette at budsjettbalansen er hellig i én proposisjon og helt uten betydning i en annen som dreier seg om samme forhold.

Disse medlemmer ser at nullsats for omsetning av el-biler kan ha en miljøpolitisk begrunnelse, kanskje først og fremst knyttet til støy. Disse medlemmer mener imidlertid at Fremskrittspartiets forslag til statsbudsjett har det beste svaret på hvorledes både miljø- og sikkerhetsproblemer skal tas på alvor med hensyn til tiltak for fornyelse av personbilparken. Omsetningen av el-biler i Norge er mikroskopisk og er av avtalepartnerne forutsatt fortsatt å være mikroskopisk i 2001.

Disse medlemmer bemerker for øvrig at omfanget og detaljeringsgraden av budsjettavtalen burde reise en viss debatt om innflytelsen øvrige fagkomiteer har på budsjettbehandlingen.

3.1.2.1.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til budsjettforliket mellom Arbeiderpartiet og sentrumpartiene. Disse medlemmer konstaterer med skuffelse at sentrumpartiene opprettholder arbeiderpartiregjeringens kraftige forslag til økninger i skatte- og avgiftsnivået. Forliket fører til at folk flest rammes enda hardere enn Regjeringen la opp til: el-avgiften økes ytterligere, boligskatten økes med til sammen 15 pst., den generelle merverdiavgiftssatsen økes til 24 pst. og brennevinsavgiftene blir likevel ikke redusert. Sett i lys av dette hjelper det lite at sentrumpartiene samtidig har fått gjennomslag for lavere matmoms, som innebærer at den eneste næringen som får skattelette i dette budsjettet er landbruksnæringen,

den mest skjermede og minst konkurranseutsatte av alle næringer. Dette betyr i realiteten at man bruker 6,5 mrd. kroner i året på å unnlåte å foreta nødvendige omstillinger i jordbruket.

Disse medlemmer setter pris på at sentrumpartiene fikk Arbeiderpartiet med på å fjerne konjunkturavgift, forverringene av delingsmodellen og enkelte av de andre bedriftsfjendtlige skatte- og avgiftsforslagene. Dette hjelper imidlertid lite når sentrumpartiene innfører andre skatteskjerpelser; - reduserte avskrivningssatser, økt investeringsavgift på næringsbygg og økt beskatning av selskaper som satser i utlandet.

Disse medlemmer viser også til at Arbeiderpartiet og sentrumpartiene med dette forliket skyver betydelige ubetalte regninger foran seg. Det er i forliket ikke sagt noe om hvordan fjerningen av investeringsavgiften skal finansieres, og det er heller ikke sagt noe om hvordan de resterende 3,25 mrd. kronene i redusert matmoms skal dekkes inn. Dermed er realiteten at Arbeiderpartiet og sentrumpartiene har gitt løfter for 10 mrd. kroner, uten at det er sagt noe om hvordan dette skal betales. Det vil være av betydning å få klarlagt hvordan Arbeiderpartiet og sentrumpartiene vil finansiere dette i god tid før neste budsjettbehandling.

Disse medlemmer er også skuffet over at sentrumpartiene og Arbeiderpartiet har valgt å inngå avtale om utarbeidelse av et nytt system for beskatning av nærings- og kapitalinntekter. Dermed gjør forlikspartene det klart at de ikke ønsker å legge opp til et bredt politisk forlik om endringer i skattesystemet, slik det ble gjort på begynnelsen av 90-tallet. Konsekvensen av dette blir økt uforutsigbarhet og ustabilitet i rammevilkårene for næringslivet, fordi systemendringene ikke vil overleve skiftende politiske flertall.

Disse medlemmer viser også til at Arbeiderpartiet og sentrumpartiene hevder de beholder stramheten i budsjettet. Dette er åpenbart ikke riktig. Ekstrabeløpningen på inntil 1,25 mrd. kroner til kommunene, som forlikspartiene holder utenom sine egne regnestykker, vil bidra til økt aktivitet i norsk økonomi. Det er riktig at kommunenes avsetning til barne- og etterlattepensjoner vil være en form for sparing. Det er imidlertid klart at kommunene måtte foretatt denne sparingen uansett. Dermed innebærer forliket at kommunene kan bruke inntil 1,25 mrd. kroner mer enn de ville gjort med Regjeringens forslag. Ved siden av dette kommer budsjetttriks som å redusere bevilningene til Forsvaret i 2001, samtidig som man varsler ekstraordinære bevilgningsøkninger på budsjettet for 2000. På toppen av dette kommer at en vesentlig del av inndekking på inntektssiden er knyttet til investeringer i utlandet. Det er grunn til å tro at dette i betydelig grad kun vil virke inn på norske bedrifters investeringer i utlandet, og dermed ha liten virkning på det innenlandske aktivitetsnivået. Samlet sett mener derfor disse medlemmer det er grunn til bekymring for om dette forliket vil bidra til lavere rente.

Disse medlemmer viser til merknader under avsnitt 2.1 foran for en gjennomgang av Høyres alternative statsbudsjett og økonomiske politikk.

3.1.2.1.4 Merknader fra komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at budsjettforliket mellom Arbeiderpartiet og sentrumpartiene gir et dårligere statsbudsjett for neste år enn Regjeringas utgangspunkt. Dette medlem viser til at Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2001 inneholdt forslag om innstramming i privat sektor gjennom konjunkturavgiften, innføring av skatt på aksjeutbytte og endring av moms-systemet ved at tjenester som hovedregel skal momsbelegges.

Dette medlem viser til at budsjettforliket betyr at innstrammingene overfor privat sektor endres slik at vanlige forbrukere må bidra mer bl.a. gjennom økt generell momssats og økt el-avgift mens næringslivet og kapitaleiere skal bidra mindre bl.a. ved at forslaget om konjunkturavgift ikke får flertall og forslaget om lavere skatt på aksjeutbytte. Dette medlem påpeker at denne endringen gir en dårligere fordelingspolitikk.

Dette medlem viser til at budsjettforliket i betydelig grad binder opp midler i statsbudsjettet for 2002. Å fjerne investeringsavgiften gir betydelig redusert proveny, og inndekning av dette forslaget er ikke anvist. Også endringene i momssatsene gir en innstramming på statsbudsjettet for 2001 som ikke kan videreføres i 2002. Det betyr at forliket innebærer en økning av statsbudsjettet for år 2002 på nærmere 9 mrd. kroner uten inndekninger. Dette vil innebære et betydelig mindre økonomisk handlingsrom i framtidige budsjetter.

Dette medlem understreker at budsjettforliket innebærer en svekkelse av budsjettbalansen. Overføringer til kommunene som skal dekke økte krav om avsetninger til framtidige pensjonsforpliktelser, frigjør midler til andre formål i kommunal sektor. I tillegg vil flere av de foreslåtte inndekningene ikke innebære reelle utgiftskutt, men vil dreie seg om utgifter som utsettes, eller utgiftsanslag som reduseres uten at det sannsynliggjøres at utgiftene reelt vil bli mindre. Dette medlem påpeker at Regjeringen med dette har bekreftet at en mindre svekkelse av budsjettbalansen ikke vil bety en vesentlig svekkelse av norsk økonomi.

Dette medlem viser til at det er usikkert om hele effekten av halvert matmoms vil komme forbrukerne til gode. Det er en åpenbar risiko for at produsenter eller mellomledd i omsetningskjeden vil benytte avgiftsreduksjonen til å øke sin avanse – særlig på sikt. Lavere moms på mat er et lite treffsikkert virkemiddel for mer rettferdig fordeling. Dette medlem viser til at en mer sosial boligpolitikk, nasjonale standarder for sosialhjelp og økte overføringer til kommunene som skal føre til lavere egenbetalinger i barnehage, skolefritidsordninger og fjerning av egenandeler, slik Sosia-

listisk Venstrepartis alternative statsbudsjett innebærer, vil være langt viktigere fordelingspolitiske tiltak.

Dette medlem viser til at budsjettforliket endrer Regjeringas forslag til statsbudsjett i en mye større omfang enn det som har vært vanlig ved tidligere forlik. Til tross for dette vil budsjettforliket ikke gjøre Norge i stand til å gå løs på de viktigste oppgavene for framtida på en mer offensivt. Budsjettforliket betyr bl.a. at en helt nødvendig satsing på skole- og utdanning ikke vil skje neste år. Budsjettforliket gir ingen offensiv for å styrke kollektivtrafikken og redusere privatbilismen og dermed klimautslipp. Også etter budsjettforliket vil det viktigste virkemidlet på transportsektoren være reduserte avgifter på bensin og diesel – en oppskrift for økte utslipp. Budsjettforliket viser heller ingen vilje til å bekjempe fattigdomsproblemene som eksisterer i Norge. Dette medlem mener derfor at stortingsflertallet misbruker de mulighetene

Norge har til å satse systematisk på de viktigste utfordringene for framtida.

Dette medlem finner det oppsiktsvekkende at forlikspartnerne nå åpner for innstramminger i sykelønnsordningen, som beskrevet av Sandmannutvalget. Det vil i så fall innebære at syke må betale for skattelettelse til næringslivet. Fordelingspolitisk er dette svært uheldig.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett. Dette medlem vil holde fast ved egne hovedprioriteringer – og ikke foreta særlige endringer i skatte- og avgiftsopplegget på bakgrunn av forliket. Sosialistisk Venstreparti vil komme tilbake til de enkelte forslag under rammeområdene for departementene i forbindelse med den videre behandling av statsbudsjettet i Stortinget.

Dette medlem viser også til merknad under avsnitt 2.1 foran.

3.2 Gjennomgang av forslaget til statsbudsjett for 2001 etter den vedtatte inndelingen i rammeområder

3.2.1 Rammeområde 1 (Statsforvaltning), under familie-, kultur- og administrasjonskomiteen

3.2.1.1 Sammendrag

Tabell 3.1

Budsjettkapitler i rammeområde 1 (Statsforvaltning), under familie-, kultur- og administrasjonskomiteen med forslag til bevilgning i St.prp. nr. 1 (2000-2001) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 4 (2000-2001)

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 4
Utgifter rammeområde 1		
1	Det kongelige hus	27 500 000
11	Slottet, Bygdø kongsgård og Oscarshall (jf. kap. 3011)	65 995 000
20	Statsministerens kontor (jf. kap. 3020)	45 800 000
21	Statsrådet (jf. kap. 3021)	78 000 000
24	Regjeringsadvokaten (jf. kap. 3024)	31 500 000
664	Pensjonstrygden for sjømenn	185 000 000
666	Avtalefestet pensjon (AFP)	497 000 000
1500	Arbeids- og administrasjonsdepartementet (jf. kap. 4500)	199 782 000
1503	Midler til tjenestemannsorganisasjonenes opplærings- og utviklingsarbeid	151 111 000
1510	Fylkesmannsembetene (jf. kap. 4510)	762 729 000
1520	Statskonsult - Direktoratet for forvaltningsutvikling (jf. kap. 4520)	79 402 000
1521	Statens informasjonstjeneste	40 220 000
1522	Statens forvaltningstjeneste (jf. kap. 4522)	301 715 000
1530	Tilskudd til de politiske partier	230 899 000
1541	Pensjoner av statskassen	14 771 000
1542	Tilskudd til Statens Pensjonskasse og Pensjonsordningen for apoteketaten	6 671 021 000
1543	Arbeidsgiveravgift til folketrygden	269 609 000
1545	Ventelønn m.v. (jf. kap. 4545)	246 123 000
1546	Yrkesskadeforsikring (jf. kap. 4546)	13 217 000
1547	Gruppelivsforsikring (jf. kap. 4547)	66 883 000
1550	Konkurransetilsynet (jf. kap. 4550)	66 653 000
1560	Pristilskudd	147 000 000
1580	Bygg utenfor husleieordningen	734 480 000
1582	Utvikling av Fornebuområdet	109 900 000
1583	Utvikling av Pilestredet Park (jf. kap. 4583)	63 000 000
2445	Statsbygg (jf. kap. 5445)	852 900 000
2470	Statens Pensjonskasse	-656 000
Sum utgifter rammeområde 1		11 951 554 000

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 4
Inntekter rammeområde 1		
3011	Slottet, Bygdø kongsgård og Oscarshall (jf. kap. 11)	1 334 000
3024	Regjeringsadvokaten (jf. kap. 24)	2 800 000
4500	Arbeids- og administrasjonsdepartementet (jf. kap. 1500)	1 146 000
4510	Fylkesmannsembetene (jf. kap. 1510)	40 000 000
4520	Statskonsult - Direktoratet for forvaltningsutvikling (jf. kap. 1520)	28 789 000
4522	Statens forvaltningstjeneste (jf. kap. 1522)	50 824 000
4545	Ventelønn m.v. (jf. kap. 1545)	19 565 000
4546	Yrkesskadeforsikring (jf. kap. 1546)	52 707 000
4547	Gruppelivsforsikring (jf. kap. 1547)	22 364 000
4583	Salg av eiendom i Pilestredet Park (jf. kap. 1583)	150 000 000
5445	Statsbygg (jf. kap. 2445)	710 000 000
5446	Salg av eiendom, Fornebu	656 300 000
Sum inntekter rammeområde 1		1 735 829 000
Sum netto rammeområde 1		10 215 725 000

3.2.1.2 Støtte til politiske partier

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til de respektive opplegg for rammeområde 1 nedenfor og til at det i alle opplegg er lagt inn økt bevilgning til de politiske partier under kap. 1530 med i alt 11 545 000 kroner. Det forutsettes at hver post under kap. økes med om lag 5 pst. Økningen dekkes over kap. 2309 post 1, jf. rammeområde 20.

3.2.1.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, jf. avsnitt 3.1.2.1.1, innebærer flere konkrete økninger og reduksjoner på utgiftssiden, som også påvirker bevilgningsforslaget på denne rammen.

Flertallet fører opp netto 10 185 270 000 kroner under dette rammeområdet, som er 30 455 000 kroner mindre enn det som følger av Regjeringens forslag.

Flertallet viser for øvrig til forslag om å spare inn 75 mill. kroner under de statlige innkjøpsordningene i 2001 i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2000-2001) pkt. 8.1 kap. 2309.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil legge vekt på å videreføre en samordnet, helhetlig og langsiktig politikk basert på målet om å sikre en solid og velfungerende økonomi uten at dette går ut over rammene for en bærekraftig utvikling. Forvaltningen av våre samlede ressurser skal bidra til at velferdsutviklingen og en fortsatt sterk offentlig sektor som også gir fremtidige generasjoner handlefrihet og valgmuligheter. På terskelen til et nytt årtusen står landet

overfor en rekke utfordringer, bl.a. som følge av en hurtig teknologisk utvikling, økt internasjonal konkurranse, endringer i befolkningssammensetningen, befolknings bosettingen og en ventet reduksjon i oljeinntektene.

Disse medlemmer mener at hovedutfordringen ligger i å trygge velferden gjennom en sterk offentlig sektor, for å virkeliggjøre visjonen om like muligheter for alle. Disse medlemmer vil peke på at en sterk offentlig sektor bl.a. kjennetegnes ved at den er i stand til å omstille seg og fornye seg.

Disse medlemmer støtter derfor Regjeringens forslag om et program for fornyelse av offentlig sektor. I dette arbeidet mener disse medlemmer at man må ta hensyn til befolkningens behov og forventninger. Særlig i form av krav til flere, bedre og mer individuelt tilpassede offentlige tjenester. Dette henger sammen med den teknologiske og individualiserende utviklingen vi opplever. Konsekvensen av dette er et sterkt forventningspress til de tjenester som det offentlig tilbyr. I tillegg vil det være viktig å tilpasse de offentlige utgifter i forhold til det som økonomien og et stramt arbeidsmarked gir rom for. Disse medlemmer mener derfor at man i lys av dette må overføre ressurser fra administrasjon til produksjon av tjenester. Men her fremhever disse medlemmer at det også er viktig med en mer målrettet og samordnet innsats på tvers av etater/sektorer for eksempel for å dempe veksten i antall uføretrygdete.

Disse medlemmer er enig med Regjeringen i at en fornyelse ikke må gå på bekostning av rettssikkerheten, likebehandlingen og den demokratiske medvirkningen.

Disse medlemmer er av den oppfatning at det også at man må sikre en god og individuelt tilpasset velferdsproduksjon i regi av det offentlige, både sentralt, regionalt og lokalt. For at vi skal få til demokra-

tiske og gode løsninger tilpasset lokale behov, må den statlige detaljstyringen reduseres. Disse medlemmer er enig med Regjeringen i at man må ha en gjennomgang av oppgavefordelingen mellom de ulike forvaltningsnivå, med et utgangspunkt der brukeren står i sentrum, samt å sikre en sterk og fornyet offentlig sektor.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre er opptatt av fornyelse og effektivisering av forvaltningen. Forenklingsarbeidet må tas på alvor i hele forvaltningen. Sentrumsregjeringen satte i gang arbeidet med programmet "Et enklere Norge". Programmet omfattet både regelendringer og organisatoriske endringer. Tre hovedområder ble satt i fokus:

- Det skal bli enklere for enkeltpersoner og næringsliv å ha kontakt med det offentlige. Forvaltningen moderniseres.
- Forenkling av regel- og forskriftsverk med særlig vekt på regler som berører næringslivet. Fjerning av unødige detaljregler og dobbeltreguleringer.
- Økt handlefrihet for kommunene. Statlige styringsvirkemidler skal ikke føre til unødvendig ressursbruk eller hindre effektive, lokale løsninger.

Disse medlemmer legger vekt på at arbeidet med et enklere Norge må føres videre. Arbeidet er nødvendig for å sikre at en større del av de offentlige ressursene brukes til å produsere best mulig tjenester til folk flest, til næringslivet og til organisasjoner. Gjennom forenkling kan det frigjøres mer tid og ressurser til service til beste for innbyggerne.

Disse medlemmer viser at det i avtalen med Arbeiderpartiet er enighet om å effektivisere og forbedre offentlige innkjøp. Det vil frigjøre midler til andre viktige oppgaver.

Disse medlemmer viser videre til at det pågår et arbeid knyttet til oppgavefordelingen mellom de tre ulike forvaltningsnivåene. Det er viktig at ansvaret for viktige velferdsfunksjoner organiseres til beste for landets innbyggere.

Disse medlemmer viser for øvrig til merknad i Budsjett-innst. S. I (2000-2001), kap. 9.3.

3.2.1.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative opplegg foreslår at ramme 1 settes til 9 823 402 000 kroner som er en reduksjon i forhold til det som følger av Regjeringens forslag på 392 323 000 kroner. Innenfor ramme 1 mener Fremskrittspartiet at inntektene skal settes til 1 735 829 000 kroner som er det samme som Regjeringen foreslår, og at utgiftene skal settes til 11 559 231 000 kroner som er en reduksjon i forhold til det som følger av Regjeringens forslag på 392 323 000 kroner.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet mener det er rom for rasjonaliserings og effektiviseringstiltak innenfor store deler av statlig virksomhet. Videre viser disse medlemmer til at Fremskrittspartiet mener at dagens støtte til de politiske partier ligger på et for høyt nivå, og ønsker å redusere dette nivået.

3.2.1.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre foreslår at rammeområde 1 bevilges med 9 857 069 000 kroner, som er 359 mill. kroner lavere enn det beløp som følger av Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at det i Høyres alternative budsjett legges vekt på effektivisering av offentlig forvaltning. Det foreslås derfor lavere bevilgninger enn i Regjeringens forslag til Arbeids- og administrasjonsdepartementet, Fylkesmannsembetene, Statskonsult, Statens informasjonstjeneste, Statens forvaltningstjeneste, Statens pensjonskasse, Konkurransetilsynet og Statsbygg på til sammen 250 mill. kroner.

Som et ledd i Høyres tiltakspakke for å bedre tilgangen på arbeidskraft foreslås innstramminger i AFP-ordningen, som gir en innsparing på 20 mill. kroner. Videre foreslås å fjerne ordningen med frakttilskudd for drivstoff, som må ses i sammenheng med Høyres forslag om betydelige reduksjoner i drivstoffavgiftene. Dette gir en innsparing på 100 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 2 (2000-2001) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 1.

3.2.1.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti er opptatt av å forsvare en sterk offentlig sektor. Bare en sterk offentlig sektor kan sikre alle lik rett til deltakelse i samfunnet, og lik tilgang til velferdstjenester ut fra behov, uavhengig av kjønn, alder, etnisk bakgrunn eller økonomiske og sosiale ressurser. En sterk offentlig sektor er derfor, etter dette medlems mening, den beste måten å organisere samfunnet på. For å styrke tilliten til offentlig sektor må den fornyes og gjøres bedre. Omstillingen må komme fra venstre og utvikles ut fra de grunnprinsippene som kjennetegner velferdsstaten. Dette medlem understreker at offentlig sektor må møte folk med respekt slik at alle kan beholde verdigheten sin. Det skjer ikke alltid i dag. Det må legges større vekt på helhet, samarbeid og samordning mellom etater og forvaltningsnivå. departementene.

Etter dette medlems oppfatning må fylkesmennene få tilført større ressurser slik at embetene på en bedre måte enn i dag kan føre tilsyn av barnevernstjenestene i kommuner og fylkeskommuner. Dagens økonomiske overføringer fører til at fylkesmennene ikke klarer å oppfylle de pålagte oppgaver de faktisk har i forhold til tilsyn med barnevernsinstitusjoner.

Dette medlem mener det må føres en offentlig arbeidsgiverpolitikk som fremmer likestilling. Likelønn, arbeidstid, karrieremuligheter og muligheter til kompetanseutvikling er sentrale elementer. Tempoet på arbeidet med likelønn må økes. Dette medlem vil peke på at Stortinget har et direkte arbeidsgiveransvar for statlig sektor, og mener at Staten som arbeidsgiver må tilby en likelønnsrett ved lønnsoppgjøret i år 2001. Disponeringen av likelønnsretten skal avgjøres i forhandlinger.

Dette medlem vil peke på at mange kvinner velger å arbeide deltid som overlevelsesstrategi, for å få hverdagen til å henge sammen. I undersøkelser referert i NOU 1998:13 kommer det fram at deltid har negative effekter på så vel lønnsnivå som opprykk og karriereutvikling. I staten var 35 pst. av kvinnene deltidssys-selsatt i 1997. Dette medlem understreker at daglig redusert arbeidstid med lønnskompensasjon vil gjøre det mulig for flere kvinner å ha heltidsstillinger. Dette medlem mener derfor at det bør settes i gang prøveprosjekt med 6- timersdag i statlig sektor.

Dette medlem vil fokusere på viktigheten av å videreutvikle og utvide de lokale servicekontorene.

Slik gir man gode vilkår for brukere, som slipper å bli sendt fra en offentlig instans til en annen. En samordning av trygdekontor, sosialkontor og arbeidsformidling har mange positive effekter, og de offentlige servicekontorene kan også knytte til seg eller samlokaliseres med andre tjenester, variabelt fra kommune til kommune. Dette medlem har merket seg at Regjeringa vil gjennomføre et pilotprosjekt med Akershus fylke og støtter dette.

Dette medlem foreslår at rammeområde 1 bevilges med 10 230 270 000 kroner som er en økning på 14,5 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (2000-2001) med tilleggsproposisjon.

3.2.1.2.5 Merknader fra komiteens medlem representanten Steinar Bastesen

Komiteens medlem representanten Steinar Bastesen foreslår at rammeområde 1 bevilges med 10 215 725 000 kroner, som i Regjeringens forslag.

3.2.1.3 Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 1

Tabell 3.2

Forslag til netto rammesum for rammeområde 1 (Statsforvaltning) (alle tall i 1 000 kr)

Forslag fra	Forslag til netto rammesum	Avvik fra St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4
St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4	10 215 725	
Ap, KrF, Sp, V	10 185 270	-30 455
FrP	9 823 402	-392 323
H	9 857 069	-358 656
SV	10 230 270	14 545
SB	10 215 725	0

3.2.2 Rammeområde 2 (Familie og forbruker), under familie-, kultur- og administrasjonskomiteen

3.2.2.1 Sammendrag

Tabell 3.3

Budsjettkapitler i rammeområde 2 (Familie og forbruker), under familie-, kultur- og administrasjonskomiteen med forslag til bevilgning i St.prp. nr. 1 (2000-2001)

Kap	Formål:	St.prp. nr. 1
Utgifter rammeområde 2 (i hele tusen kroner)		
800	Barne- og familiedepartementet (jf. kap. 3800)	78 408
830	Foreldreveiledning og samlivstiltak	3 845
840	Tilskudd til krisetiltak	50 571
841	Familievern og konfliktløsning	10 613
844	Kontantstøtte	2 825 198
845	Barnetrygd	14 914 000
846	Familie- og likestillingspolitisk forskning, opplysningsarbeid m.v.	19 692
847	Kompetansesenter for likestilling	5 267
848	Likestillingsombudet	4 830

Kap	Formål:	St.prp. nr. 1
850	Barneombudet (jf. kap. 3850)	6 745
852	Adopsjonsstøtte	10 330
854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet	208 464
856	Barnehager	5 016 790
857	Barne- og ungdomstiltak	128 718
858	Statens ungdoms- og adopsjonskontor (jf. kap. 3858)	13 641
859	UNG i Europa (jf. kap. 3859)	4 630
860	Forbrukerrådet (jf. kap. 3860)	69 995
862	Positiv miljømerking	2 386
865	Forbrukerpolitiske tiltak og internasjonalt samarbeid	9 807
866	Statens institutt for forbruksforskning	17 406
867	Forbrukertvistutvalget	2 981
868	Forbrukerombudet	9 431
2530	Fødselspenger og adopsjonspenger	8 077 736
Sum utgifter rammeområde 2		31 491 484
Inntekter rammeområde 2 (i hele tusen kroner)		
3859	UNG i Europa (jf. kap. 859)	1 850
3860	Forbrukerrådet (jf. kap. 860)	18 854
Sum inntekter rammeområde 2		20 704
Sum netto rammeområde 2		31 470 780

3.2.2.2 Komiteens merknader

3.2.2.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, viser til at budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, jf. avsnitt 3.1.2.1.1, innebærer flere konkrete økninger og reduksjoner på utgiftssiden, som også påvirker bevilgningsforslaget på denne rammen.

Flertallet fører opp netto 31 465 780 000 kroner under dette rammeområdet, som innebærer en reduksjon på 5 mill. kroner i forhold til det som følger av Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet har som hovedmål å legge til rette for gode oppvekst- og levekår for barn og ungdom, en trygg økonomisk og sosial situasjon for barnefamiliene, samt full likestilling mellom kvinner og menn.

Disse medlemmer mener at et full barnehagedekning er helt nødvendig for å sikre en reell valgfrihet for småbarnsforeldre. Disse medlemmer er opptatt av at barnehagene er en viktig arena for integrering av ulike etniske minoriteter og barn fra ulike sosiale lag. Disse medlemmer mener det er riktig at Regjeringen i denne forbindelse starter en opptrapping av stats-tilskuddet opp mot 50 pst. Dette muliggjør lavere foreldrebetaling, inntektsgraderte satser og søskenmoderasjonen.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av å legge fram en melding med evaluering av kontantstøtten og evt. forslag til omlegging av denne våren 2001.

Disse medlemmer vil ivareta forbrukernes rettigheter, interesser og sikkerhet, samt videreutvikle en kvalitetsbevisst og effektiv barne-, familie- og forbrukerforvaltning.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen vil ta initiativ til å legge fram et forslag om en ny barnelov og støtter Regjeringens arbeid med å lage nye regler for barnebidrag som stimulerer til økt samvær mellom foreldre og barn. Disse medlemmer er opptatt av å styrke arbeide for barn og unge. Dette bør gjøres gjennom en styrket satsing på bl.a. barnevernet. Det bør arbeides videre med å styrke samarbeidet mellom barnevern, barnehager, barne- og ungdomspsykiatri, skole- og helsetjeneste, og det bør bli en tettere oppfølging av private barnevernsinstitusjoner gjennom f.eks. godkjenningsordning. Disse medlemmer viser til satsing på lokalt frivillig barne- og ungdomsarbeid, bl.a. gjennom FRIFOND. Dette arbeidet er svært viktig for demokrati byggingen blant ungdom fra alle samfunnslag, i by og i distrikt. I en tid der vi ser at ungdom i mindre grad velger å engasjere seg i frivillig arbeid og ungdomsorganisasjoner, vil dette kunne virke stimulerende for organisasjonene og nærmiljøene over hele landet. Disse medlemmer vil i denne sammenheng også påpeke at i en tid der ungdomskriminaliteten er økende, vil en satsing på de frivillige organisasjonene kunne virke forebyggende.

I tillegg vil disse medlemmer understreke sin støtte til Regjeringens innsats for å øke toleransen og aksepten overfor lesbiske og homofile, og ser fram til Regjeringens varslede stortingsmelding om de lesbiske og homofiles levkår Norge.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre vil understreke at familien er samfunnets grunnleggende sosiale enhet. I familien legges grunnlaget for den enkeltes trygghet og personlighetsutvikling. En politikk som satser på å styrke familienes situasjon, vil også bidra til å gjøre storsamfunnet bedre å leve i og vil medvirke til å sikre den oppvoksende generasjon et trygt oppvekstmiljø. I de tilfeller hjemmet ikke makter å ivareta omsorgsoppgavene, har samfunnet en særlig plikt til å tilrettelegge ordninger som sikrer at alle barn og unge får fullverdige omsorgstilbud og gode oppvekstvilkår.

Disse medlemmer vil ha en familiepolitikk som bidrar til å styrke likestillingen i samfunnet, og gir kvinner og menn reelle muligheter til å delta på lik linje både i arbeids- og organisasjonsliv og i familieliv. Familiepolitikken må også ivareta de ensliges situasjon.

Disse medlemmer mener barnefamiliene skal ha en reell valgmulighet når det gjelder omsorgsform for barna. Valgfrihet forutsetter at barnefamiliene har økonomi til å velge omsorgsform, at de som ønsker det kan få barnehageplass og at det gis mulighet for fleksible arbeidstidsordninger.

Disse medlemmer viser til at kontantstøtten har gitt flere foreldre mulighet til å velge å arbeide hjemme på hel- eller deltid mens barna er små. Målet om barnehageplass til alle som ønsker det står fast og er nødvendig for at valgfriheten skal være reell.

Disse medlemmer vil understreke det viktige arbeid som gjøres av ulike frivillige organisasjoner. Gjennom budsjettavtalen med Arbeiderpartiet har disse medlemmer fått flertall for økte bevilgninger til barne- og ungdomsorganisasjonene og til andre organisasjoner bl.a. innen kultur, likestilling og familiesektoren. Bortfall av konjunkturavgiften betyr i tillegg at organisasjonene får reduserte kostnader sammenlignet med det opprinnelige budsjettforslaget fra Regjeringen.

Disse medlemmer vil fremheve at budsjettforliket også har gitt rom for å øke adopsjonsstøtten og bevilgningene til foreldreveiledning og samlivstiltak.

Disse medlemmer viser for øvrig til merknad i Budsjett-innst. S. I (2000-2001), kap. 9.3.

3.2.2.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg foreslår at ramme 2 settes til 32 504 228 635 kroner som er en økning i forhold til det

som følger av Regjeringens forslag på 1 033 448 635 kroner.

Innenfor ramme 2 mener Fremskrittspartiet at inntektene skal settes til 20 704 000 kroner, som Regjeringens forslag, og at utgiftene skal settes til 32 524 932 635 kroner, som er en økning i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 1 033 448 635 kroner. Disse medlemmer mener at for at foreldre skal få reell valgfrihet må overføringene til barnefamiliene være nøytrale. Derfor må kontantstøtten og andre overføringer til barnefamiliene som barnetrygd, barnehagesubsidier og utgifter til fødselspenge og svangerskapspermisjon fordeles likt til alle med små barn. Disse medlemmer vil ikke redusere den økonomiske friheten for barnefamiliene ved å redusere barnetrygden slik Regjeringen foreslår.

Fremskrittspartiet foreslår også at kontantstøtten trappes opp, slik at også 4-åringer innlemmes i ordningen.

Disse medlemmer registrerer at Regjeringen ønsker å øke tilskuddet til barnehagene, uten tiltak som vil følge opp kontantstøtteavtalen om likestilling mellom private og offentlige barnehager.

Disse medlemmer anser situasjonen for de private barnehagene som uholdbar i forhold til de kommunale, og ønsker derfor en overgangsordning inntil intensjonene i kontantstøtteavtalen er innfridd.

3.2.2.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre foreslår at rammeområde 2 bevilges med 31 969 952 000 kroner, som er 499 mill. kroner høyere enn det beløp som følger av Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at Høyres budsjett innebærer en styrking av barnefamilienes økonomi. Høyre foreslår å prisjustere barnetrygden, som innebærer en økning på 320 mill. kroner. Videre går Høyre inn for å øke statstilskuddet til barnehagene, med en netto påplussing på 200 mill. kroner.

Samtidig foreslår Høyre enkelte andre mindre bevilgningsendringer innenfor rammen, som samlet innebærer en netto reduksjon på 21 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 2 (2000-2001) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 2.

3.2.2.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti understreker det uverdige i at 70 000 barn lever i fattigdom i et av verdens rikeste land. Folkehelsen offentliggjorde i mai 2000 en ny rapport som dokumenterer dette. I barnefamilier med barn fra 0 til 6 år, hvor begge foreldre er arbeidsledige lever 68 pst. i fattigdom. For samme gruppe med barn i aldersgruppen 7 til 17 år er andelen 79 pst. I dagens Norge mottar 10 000 husstander sosialhjelp, derav 20 pst. enslige forsørgerne og 12 pst. par med barn.

Dette medlem vil påpeke at det derfor må vedtas et statsbudsjett med en profil der utjamning prioriteres, og som bidrar til en mer rettferdig fordeling av inntekt og levkår mellom sosiale grupper og generasjoner, i tråd med utjanningsmeldinga som Stortinget behandlet våren 2000.

For å løfte barn og deres foreldre ut av fattigdom vil Sosialistisk Venstreparti iverksette en tiltaksplan med konsekvenser for en rekke budsjettområder.

Dette medlem vil ha et samfunn hvor barn og unge ikke skal måtte leve i fattigdom i verdens rikeste land. Dette er situasjonen i dag, og det er en skam for Norge at vi ikke har klart å skape et velferdssamfunn som også ivaretar de svakeste. Framtida er å satse på barn og unge, og da må muligheten til en god oppvekst gjelde alle barn og unge. Ingen barn og unge i Norge skal behøve å få barndommen preget av en tilværelse i fattigdom.

Dette medlem vil ha et samfunn hvor fordelingspolitikk skal bringe oss nærmere rettferdig fordeling, både inntekts og levkårmessig mellom sosiale grupper og generasjoner. Dette innebærer at hjelperne innenfor det offentlige må få de ressursene som skal til for å kunne yte reell hjelp. Styrking av kommuneøkonomien er en viktig del av dette.

Dette medlem vil påpeke at så vel ulikt nivå på stønad til livsopphold i forskjellige kommuner som lavt stønadsnivå bidrar til inntektsforskjeller og en nedverdiggende behandling av personer med en vanskelig livssituasjon. Sosialhjelpsmottakerne tilhører den gruppen i det norske samfunn med absolutt lavest disponibel inntekt. I gruppen av sosialhjelpsmottakere er det også en stor gruppe barnefamilier, og dagens system bidrar til at 70 000 barn og unge lever i fattigdom i det norske samfunnet.

For å oppnå rettferdig fordeling mener dette medlem derfor at det må gjennomføres en sosialreform for normerte satser til livsopphold, som fastsetter dette som en rettighet i samsvar med velferdsstatens prinsipper. Det vil løfte denne gruppen økonomisk og i stor grad fjerne innslaget av vilkårlig behandling.

Dette medlem ønsker en normert minsteytelse til livsopphold basert på folketrygdens minstepensjon, for personer med behov for økonomisk sosialhjelp.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i forbindelse med behandlingen av utjanningsmeldinga våren 2000 fremmet forslag om å øke boligtilskuddet til Husbanken slik at det dekker finansiering av minst 3 000 flere allmenntilretteleggende utleieboliger pr. år utover dagens tilskudd.

Billige utleieboliger vil også gi barnefamilier med dårlig økonomi en mulighet til et botilbud som gir stabilitet, forutsigbarhet. Samtidig bidrar det til at en større del av familieøkonomien hver måned kan brukes til andre ting enn å betale for dyre og mange ganger dårlige boligtilbud. En sosial boligpolitikk er grunnleggende for å heve folk ut av fattigdom. Barnefamilier i akutt bolignød risikerer å havne på hospits. Dette er

totalt uegnet for barn. Å sende bostedsløse barnefamilier på hospits er et overgrep, som straks må opphøre.

Dette medlem vil:

- bevilge 641 mill. kroner til bygging av 3000 billige utleieboliger
- øke bostøtten med 60 mill. kroner

Dette medlem vil påpeke at mens hovedutfordringen i sysselsettingspolitikken før var å skape flere jobber, består den nå i å finne hender som kan ta de jobbene som trengs. Sosialistisk Venstreparti fremmer en egen sysselsettingspakke som skal bedre tilgangen på arbeidskraft. Vi ønsker bl.a. å benytte dagens store behov for arbeidskraft til å finne tiltak som kan få langtidsledige inn på arbeidsmarkedet igjen, enten direkte eller gjennom utdanning og kvalifiseringstiltak. Dette vil være et effektivt virkemiddel i kampen mot fattigdom.

Dette medlem mener det er viktig å forbedre stønadsordningene for enslige forsørgere, slik at de både skal kunne sikre familiens økonomi alene, og ha tid til omsorg for barn alene. Enslige forsørgere er ofte i klemme både økonomisk og tidsmessig i forhold til familier der begge foreldrene har den daglige omsorgen for barn. For kvinner som brått havner i en slik familiesituasjon, er det i dag vanskelig å legge om fremtidsplanene for å sikre nødvendig inntekt til å kunne forsørge sin familie, noe som også gjør det vanskelig å ta hensyn til barn i en skilsmisssituasjon.

Dette medlem mener det må gis mulighet til utdanningsstønad som gir enslige forsørgere reell mulighet til å forsørge familien. Slik ordningen nå er lagt opp gis kvinner stønad til å utdanne seg til lavtlønnsyrker. Utdanningsstønadsordningen må gi mulighet til utdanning på inntil 5 år.

Dette medlem vil sette av 15 mill. kroner neste år til utvidelse av denne ordningen.

Dette medlem viser til at det i dag er ulik praksis for barnefamilier som ved fødsel mottar engangsstønad ved nedkomst og som i kortere eller lengre tidsrom er avhengig av sosial stønad. En del kommuner regner også denne engangsstønaden inn som del av inntekt som legges til grunn for det beløp som gis i stønad til livsopphold. Alle familier som får barn har behov for en del utstyr og nyanskaffelser til barnet, og disse utgiftene vil være spesielt tunge å bære for de barnefamiliene som i utgangspunktet har svak økonomi. Hvis man regner inn engangsstønaden ved utregning av livsopphold gir man disse familiene liten mulighet til å gi barn det utstyr de faktisk trenger etter fødsel.

Dette medlem vil ha en forpliktende plan for fordeling av utgiftene til barnehage, som gjør at foreldrebetalingen reduseres til et nivå som gjør barnehageplass mulig for alle barn. For å nå et slik mål skisseres tidfestet plan for gjennomføring. Innen 2005 skal stats-tilskuddet til barnehageplass være 55 pst. Den kommunale andelen skal være minst 30 pst. Dette gir en forel-

dreandel begrenset oppad til 15 pst., noe som vil bringe oss på nivå med Sverige og Finland.

Dette medlem vil videreføre arbeidet med å skape tilgjengelige barnehageplasser for alle barn. Innen 2008 vil vi ha innført et system på linje med det man nå legger opp til i Sverige med foreldrebetaling på 1 150 kroner/3 pst. av brutto husholdningsinntekt.

Dette medlem vil fjerne ordningen med kontantstøtte, og bruke midlene som bindes opp i denne ordningen til å styrke barnehagene og senke foreldrebetalingen.

Dette medlem styrker driftstilskuddet til barnehagene med 179,7 mill. kroner som bl.a. skal gå til reduksjon av foreldrebetalingen.

Dette medlem vil påpeke at fattige barn og unge settes utenfor fellesskapet med andre barn og unge, fordi de ikke har råd til å betale kontingenter for å drive idrett og være med på idrettsturneringer, gå på kino med kamerater eller reise på leirskole sammen med klassen. Det økte kjøpepresset mot barn og unge bidrar også etter dette medlems mening til å ytterligere synliggjøre de økte forskjellene, og det må settes større fokus på dette presset som både barn, unge og deres foreldre utsettes for.

Det er viktig at offentlige myndigheter gir de frivillige organisasjonene gode levekår, slik at de kan fungere i mangfold og som en ressurs både for barn og unge og for voksne. Når overføringene til kommunene er så svake som de er i dag, må kommunene selv gjøre kutt i sine tilbud, og meldinger fra kommunene viser at kutt skjer i tilbud til barn og unge og i kulturtilbud.

Dette medlem vil påpeke at barnevernet har sterkt behov for en styrking, både ressurs- og personellmessig, for å kunne drive et helhetlig arbeid. Dette arbeidet må drives både på forebyggingssiden og i forhold til barn og ungdom som allerede har problemer. Barnevernet skal fungere til barn og ungdoms beste. Vi ser at barnevernet, særlig i de større byene, sliter med mange problemer, både i forhold til tiltak og personellmangel. Barn og unge som kommer inn under barnevernet er hjelpetrengende og må aldri bli offer for ressursmangel eller manglende kapasitet til å iverksette tiltak.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti har foreslått en egen nasjonal handlingsplan for barnevernet.

Dette medlem vil øke bevilgningen til tiltak i barne- og ungdomsvernet med 30 mill. kroner.

Dette medlem vil påpeke at fritidsaktiviteter, kultur og frivillige organisasjoner er viktige for barn og ungdom. Det er viktig å legge til rette for at ungdom

kan få anledning til å utvikle ansvarlighet og sjøtillit gjennom tiltak som de sjøl deltar i og styrer, uten at dette nødvendigvis skal bidra til å løse bestemte problemer. I tillegg til å styrke nettverk mellom unge mennesker, kan dette bidra til at de unge i får være med på å utforme sin egen hverdag og sitt nærmiljø, og det er viktig i seg sjøl.

Men dette medlem understreker at det også er viktig å ta på alvor de problemer vi særlig tydelig ser i de større bysamfunnene, knyttet til vold og rusbruk. Vi mener det bør settes i gang målrettede tiltak i et samarbeid mellom barn og ungdom og utekontakt, politi, miljøarbeidere og annet nettverk i bydelene.

Dette medlem vil bevilge 10 mill. kroner ekstra til ungdomstiltak i større bysamfunn, styrke barne- og ungdomsorganisasjonene med 15 mill. kroner, styrke frivillig barne- og ungdomsarbeid på lokalplan med 18,5 mill. kroner og styrke ungdomstiltak i distriktene med 5 mill. kroner.

Dette medlem foreslår at rammeområde 2 bevilges med 30 604 810 000 kroner som er en reduksjon på 866 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (2000-2001) med tilleggsproposisjon.

3.2.2.2.5 Merknader fra komiteens medlem representanten Steinar Bastesen

Komiteens medlem representanten Steinar Bastesen støtter i hovedsak Regjeringens rammeforslag.

Dette medlem ønsker likevel en sterkere satsing for å bremse fraflyttingen fra distriktene. Dette medlem mener at en ikke bare kan bruke strukturelle virkemidler i satsingen på å bremse fraflyttingen, men også satse på kulturelt og holdningsskapende arbeide. Dette medlem vil derfor senere foreslå at det avsettes 35,0 mill. kroner mer til ungdomssatsing under kap. 857. Hvorav 5 mill. kroner til barne- og ungdomstiltak i distriktene.

Dette medlem støtter også Sosialistisk Venstrepartis forslag til økt bevilgning til barnehager og barnevernet, med henholdsvis 179,7 mill. kroner over kap. 856 og 30 mill. kroner over kap. 854.

Dette medlem støtter også påplussinger innenfor denne rammen som kom som et resultat av forliket mellom Arbeiderpartiet og sentrumpartiene.

Dette medlem foreslår en utgiftsramme på 31 745 684 000 kroner og en inntektsramme på 20 704 000 kroner. Netto rammeforslag er 31 724 980 000 kroner, som er en økning på 254 200 000 kroner i forhold til det som følger av Regjeringens forslag.

3.2.2.3 Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 2

Tabell 3.4

Forslag til netto rammesum for rammeområde 2 (Familie og forbruker) (alle tall i 1 000 kr)

Forslag fra	Forslag til netto rammesum	Avvik fra St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4
St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4	31 470 780	
Ap, KrF, Sp, V	31 465 780	-5 000
FrP	32 504 229	1 033 449
H	31 969 952	499 172
SV	30 604 810	-865 970
SB	31 724 980	254 200

3.2.3 Rammeområde 3 (Kultur), under familie-, kultur- og administrasjonskomiteen

3.2.3.1 Sammendrag

Tabell 3.5

Budsjettkapitler i rammeområde 3 (Kultur), under familie-, kultur- og administrasjonskomiteen med forslag til bevilgning i St.prp. nr. 1 (2000-2001) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 1 og 9 (2000-2001)

Kap.	Formål:	St. prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1 og 9
Utgifter rammeområde 3		
300	Kulturdepartementet	71 685 000
301	Deltaking i internasjonale organisasjoner (jf. kap. 3301)	23 586 000
305	Lotteritilsynet (jf. kap. 3305)	50 531 000
320	Allmenne kulturformål	536 639 000
321	Kunstnerformål	248 963 000
322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom (jf. kap. 3322)	193 144 000
323	Musikkformål (jf. kap. 3323)	368 461 000
324	Teater- og operaformål (jf. kap. 3324)	750 425 000
326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål (jf. kap. 3326)	303 255 000
328	Museums- og andre kulturvernformål (jf. kap. 3328)	398 459 000
329	Arkivformål (jf. kap. 3329)	156 234 000
334	Film- og medieformål (jf. kap. 3334)	359 266 000
335	Pressestøtte	234 559 000
336	Informasjonsberedskap - Norsk rikskringkasting	4 416 000
Sum utgifter rammeområde 3		3 699 623 000
Inntekter rammeområde 3		
3301	Deltaking i internasjonale organisasjoner (jf. kap. 301)	4 546 000
3305	Inntekter fra spill og lotterier (jf. kap. 305)	1 699 500 000
3322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom (jf. kap. 322)	4 697 000
3323	Musikkformål (jf. kap. 323)	14 935 000
3324	Teater- og operaformål (jf. kap. 324)	8 240 000
3326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål (jf. kap. 326)	11 601 000
3328	Museums- og andre kulturvernformål (jf. kap. 328)	14 453 000
3329	Arkivformål (jf. kap. 329)	5 202 000
3334	Film- og medieformål (jf. kap. 334)	22 599 000
Sum inntekter rammeområde 3		1 785 773 000
Sum netto rammeområde 3		1 913 850 000

3.2.3.2 Pressestøtte kap. 335 post 76

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til de respektive opplegg for rammeområde 3 nedenfor og til at det i alle opplegg er lagt inn økning under kap. 335 Pressestøtte post 7.6 Tilskudd til ymse publikasjoner økes med 3,4 mill. kroner. Økningen dekkes over kap. 2309 post 1, jf. rammeområde 20.

3.2.3.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, jf. avsnitt 3.1.2.1.1, innebærer flere konkrete økninger og reduksjoner på utgiftssiden, som også påvirker bevilgningsforslaget på denne rammen.

Flertallet fører opp netto 1 986 250 000 kroner under dette rammeområdet, som innebærer en økning på 72 400 000 kroner i forhold til det som følger av Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at kulturpolitikken er viktig for den enkeltes livskvalitet og identitet. Den enkeltes egenart formes i våre kulturelle omgivelser, og er viktig for mangfoldet i samfunnet. Kulturen er med på å ivareta verdier og normer, som er viktige for at samfunnsstrukturene skal holde sammen. Disse medlemmer mener at i en tid der globalisering og individualisering gir oss muligheter til å utøve vår egenart, kan man ikke utelukke at mulighetene globaliseringen gir, også vil kunne utøve en trussel mot de fellesskapsverdier som er skapt gjennom generasjoner. Her vil språk og kultur sammen gi rom for mangfoldet, samtidig som det knytter oss sammen.

Disse medlemmer mener derfor at Regjeringen satser riktig når man forbereder tiltaket "kulturell skolesekk". Å gi barn i en tidlig alder kunnskap om og kontakt med kulturens mangfold, vil kunne øke kulturens posisjon i Norge på lang sikt. Dette vil igjen styrke identiteten og fellesskapet.

Disse medlemmer mener at den teknologiske utviklingen fordrer store utfordringer i det å gi alle en reel mulighet på tilgang til bl.a. internett. Derfor mener disse medlemmer at Regjeringens satsing på bredbåndstilknytning til bibliotekene vil være et viktig virkemiddel.

Disse medlemmer er opptatt av å understreke viktigheten av å ha et sterkt og uavhengig filmmiljø i Norge, som kan ivareta et kunstneriske mangfold og ikke bare rent kommersielle hensyn. Det er derfor med glede at disse medlemmer registrerer Regjeringens økning på filmbudsjettet.

Disse medlemmer vil peke på viktigheten av å ha en mangfoldig presse. I denne sammenheng er pres-

sestøtten et viktig virkemiddel. Derfor er Regjeringens økning av denne nødvendig for å opprettholde mangfoldet og de målsetninger vi har om en fri og uavhengig presse.

Disse medlemmer er av den oppfatning at idretten er og skal være en viktig del av vår kultur. En god livskvalitet er avhengig av en god helse, og i denne sammenheng vil idretten være et viktig virkemiddel. Det viser seg dessverre at mange i alt for tidlig alder faller utenfor den organiserte idretten. Derfor er disse medlemmer av den oppfatning at man må satse spesielt på barn og ungdom, og gi denne gruppen en spesiell oppmerksomhet. Disse medlemmer er opptatt av at antidopingarbeidet fortsetter. Både bruk, salg og produksjon av dopingpreparater bør forbys.

Disse medlemmer viser for øvrig til at budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre innebærer flere konkrete økninger og reduksjoner på utgiftssiden som også påvirker bevilgningsforslaget på denne rammen.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre vil understreke kulturens betydning for den enkeltes livskvalitet og for utviklingen av fellesskapet. Kunsten og kulturen bidrar til å gi oss visjoner og utløser kreativitet. Investering i kunst og kultur er derfor en investering i et nyskapende samfunn. Det er en målsetning for disse medlemmer å gi alle mulighet til sjøl å delta i kulturelle aktiviteter og å oppleve kunst og kultur av høy kvalitet. Det er derfor nødvendig å styrke de nasjonale kunst- og kulturinstitusjonene, samt sikre rammebetingelser for økt kulturell egenaktivitet og kulturformidling i alle deler av landet.

Dette betinger, etter disse medlemmers oppfatning, en fortsatt opptrapping av bevilgningene til kultursektoren slik sentrumsregjeringen la opp til. Disse medlemmer viser til at en av de viktigste forutsetningene for bruken av kulturtilbud er tilgjengelighet. En rekke kulturbruksundersøkelser fastslår at kulturtilbudet i byene er langt større enn tilbudet i distriktene. I tråd med sentrumsregjeringens bevisste prioritering for å bedre tilgjengeligheten for alle grupper, og å stimulere til økt mangfold, foreslår disse medlemmer en "Kulturpakke" som innebærer en økning av kulturbudsjettet med 75 mill. kroner utover Regjeringens budsjettforslag. Innenfor denne satsingen vil disse medlemmer spesielt prioritere midler til kulturelle møteplasser, legge til rette for økt formidling av kulturarven, styrke tiltak som fremmer nyskapende virksomhet innen flere genre, samt øke bevilgningene til kulturtiltak for barn og unge.

I et samfunn i stadig endring, gir møte med kunst og kultur viktige referanserammer for kulturell innsikt, forankring i egen kultur og derigjennom grunnlag for respekt for ulike kulturelle uttrykksformer. Disse medlemmer mener det er en viktig oppgave å gi elever i grunn- og videregående skole mulighet til å glede seg over kunst og kultur. Disse medlemmer

vil at alle elever gis anledning til selv å utforske de kunstneriske uttrykkene og å oppleve kultur av høy kvalitet i tråd med Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen. Etter disse medlemmers oppfatning betinger dette først og fremst at kommunene som skoleeiere gis økonomiske rammebetingelser som setter dem i stand til å oppfylle sine forpliktelser på dette området. En styrket kommuneøkonomi vil sette både kommuner og fylkeskommuner i stand til å realisere sine egne ideer og prosjekter for økt kulturformidling. Samtidig ønsker disse medlemmer å styrke det sentrale virkemiddelapparatet og tiltak som tilbyr formidling av kultur til barn og unge.

Disse medlemmer vil understreke betydningen av det arbeid som utføres av frivillige lag og organisasjoner og viser i den forbindelse til St.meld. nr. 44 (1997-1998) og Innst. S. nr. 101 (1998-1999) der sentrumsregjeringen fikk gjennomslag for en ny tilskuddsordning for lokalt medlemsbasert virke blant barn og unge innen kultur og idrett. Disse medlemmer viser til budsjettavtalen mellom sentrumspartiene og Arbeiderpartiet hvor det har blitt flertall for å øke bevilgningene til frivillige organisasjoner innen kulturområdet.

Disse medlemmer viser for øvrig til merknad i Budsjett-innst. S. I (2000-2001), kap. 9.3.

3.2.3.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg foreslår at ramme 3 settes til 1 094 780 000 kroner som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 819 070 000 kroner. Innenfor ramme 3 mener Fremskrittspartiet at inntektene skal settes til 1 785 773 000 kroner, som i Regjeringens opplegg, og at utgiftene skal settes til 2 880 553 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det som følger av Regjeringens forslag på 819 070 000 kroner.

Disse medlemmer ønsker at kulturen i størst mulig grad skal være fri for politisk styring. Kultur må være basert på frivillighet og personlig engasjement, slik at enkeltmennesker med fantasi og kreativitet kan skape noe nytt. Statens rolle bør være begrenset til å opprettholde den rettslige ramme for individets egne valg.

Disse medlemmer ønsker at en større del av den offentlige støtten skal gå mer direkte til de som skal bruke pengene, og vil prioritere barn og unge.

Disse medlemmer mener at frivillige organisasjoner mye mer målrettet og riktig kan foreta fordeling av de statlige kulturmidler til alles beste og slik at forskjellsbehandling av forskjellige former for kulturelle ytringer blir redusert. Det er ingen prinsipielle forskjeller mellom en rocke konsert, en operaforestilling eller en countryfestival.

Disse medlemmer vil generelt bruke kulturpenge på noen nasjonalt viktige bygg og tiltak, og for

øvrig prioritere breddekultur, særlig for barn og unge, fremfor finkultur.

3.2.3.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre foreslår at rammeområde 3 bevilges med 1 547 291 000 kroner, som er 367 mill. kroner lavere enn det beløp som følger av Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at Høyre innenfor ramme 3 går inn for å fjerne ordningen med pressestøtte, som gir en innsparing på 235 mill. kroner. Videre foreslår Høyre lavere bevilgninger enn Regjeringen til film- og medieformål, kunstnerformål, allmenne kulturformål, Lotteritilsynet og til Kulturdepartementet på til sammen 132 mill. kroner, i tråd med Høyres mål om en mer effektiv offentlig forvaltning og behovet for en klar prioritering av det offentliges kjerneoppgaver.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 2 (2000-2001) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 3.

3.2.3.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti understreker at kultur og kunst gjør samfunnet rikere på opplevelser og utfordringer som gir oss muligheter til å utvikle skapende evner og identitet. Et nysgjerrig, kreativt og skapende menneske er et sentralt suksesskriterium for å kunne skape et samfunn med variasjon, nytenking, toleranse og plass til utfoldelse. Kunst og kultur må være en sentral del av morgendagens grønne kunnskapssamfunn. I det perspektivet er det særlig viktig å gi barn og unge muligheter til å være aktive deltakere i kunst og kulturytringer. På alle kunstfelt er samarbeid og kontakt mellom skole og kulturliv viktig for å sikre barn og unge en "kulturell bagasje". Det er en utfordring å sikre ungdom bedre muligheter til utfoldelse og opplevelser innenfor egne kulturuttrykk. Dette medlem mener det må gjøres mulig for aldersgruppene å skape og oppleve kunst og kultur sammen.

Dette medlem vil peke på at kunst og kulturytringer kan gi oss nye måter å forstå verden omkring oss, og til å stille spørsmål ved utviklinga. Kunst og kultur har en viktig rolle som buffer mot kommersiell enfold og forflatning. Det er derfor viktig å gi bedre rom for nyskapende kunst og det frie kulturlivet, enn det som ligger i budsjettforslaget fra Regjeringa. Trange budsjett og økende krav til egeninntekter og lønnsomhet kan true mangfoldet i kulturlivet og hindre nyskaping. Dette medlem vil gjennom økte bevilgninger arbeide for at kunstnere og kulturarbeidere får større armslag. Offentlig sektor - stat, kommuner og fylkeskommuner - har et særskilt ansvar for å gi kunstnere oppdrag

Dette medlem mener det er viktig å styrke det internasjonale kulturarbeidet og skape møteplasser

mellom ulike kulturer i Norge. Det flerkulturelle møtet vil bidra til nye og verdifulle impulser, til å utvikle kulturlivet i Norge og vil motvirke fremmedfrykt og rasisme. Dette medlem vil satse mer offensivt på presentasjon av utenlandsk kunst og kultur i Norge og norsk kunst og kultur i utlandet.

Dette medlem mener at kunst og kultur gir muligheter til å delta i fellesskap som fremmer livskvalitet. Kunst og kultur gir grobunn for arbeidsplasser i bygd og by. Satsing på kunst og kultur er derfor viktig for bevaring og gjenskapning av livskraftige lokalmiljø. Sammen med en bedret kommuneøkonomi kan økte rammer på kulturbudsjettet bidra til kulturell nyskaping. Levende kulturmiljøer over hele landet er en viktig forutsetning for levedyktige distrikter. Dette medlem vil sikre forutsetningene for at kunst og kultur kan formidles, oppleves og skapes i hele landet. Dette medlem vil derfor opprettholde statsstøtten til Den Norske Kulturbåten A/S (Innvik) slik at Norges flytende kulturhus kan bevares

Dette medlem understreker at kulturlivet trenger mer enn rosende ord i festtaler. For å få til et nødvendig løft mener dette medlem at bevilgningene til kulturområdet må økes til 1 pst. av statsbudsjettet.

Dette medlem vil peke på lokalavisenes-, nr. 2-avisenes- og de riksdekkende meningsbærende avisenes betydning for en levende samfunnsdebatt, som lokale møtesteder for meningsutveksling, og som informasjonsbærere om lokalt og nasjonalt kulturliv. Dette medlem vil sikre en uavhengig medieforskning. Dette medlem vil foreslå at pressestøtten bringes opp på 1997-nivå.

Dette medlem foreslår at ramme 3 settes til 2 217 250 000 kroner, som er en økning på 303,4 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (2000-2001) med tilleggsproposisjon.

3.2.3.2.5 Merknader fra komiteens medlem representanten Steinar Bastesen

Komiteens medlem representanten Steinar Bastesen viser til at kultursektoren har vært lavt prioritert i mange år. Dette medlem ønsker en større satsing.

Dette medlem støtter påplussingene som kom fremmes i forbindelse med forliket mellom Arbeiderpartiet og sentrumspartiene innenfor denne rammen.

Dette medlem viser til at Fiskeindustrimuseet ennå ikke er tildelt status som nasjonalt anlegg. Dette medlem mener at en av de største næringene i landet og en av de næringsgrenene som har lengst tradisjoner å vise til, bør få høyere anseelse. Dette medlem vil senere foreslå at kap. 328 økes med 5 mill. kroner til dette formålet, totalt fremmes økning i dette kapittel med 14 mill. kroner.

Dette medlem ønsker å opprettholde statsstøtten til Den Norske Kulturbåten A/S (Innvik).

Dette medlem foreslår at utgiftsrammen settes til 3 779 630 000 kroner, som er 85 000 000 kroner høyere en Regjeringens forslag. Inntektsrammen settes til 1 785 773 000 kroner, som er det samme som det som følger av Regjeringens forslag. Dette medlem foreslår derfor at rammeområde 3 bevilges med 1 993 857 000 kroner.

3.2.3.3 Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 3

Tabell 3.6

Forslag til netto rammesum for rammeområde 3 (Kultur) (alle tall i 1 000 kr)

Forslag fra	Forslag til netto rammesum	Avvik fra St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4
St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4	1 913 850	
Ap, KrF, Sp, V	1 986 250	72 400
FrP	1 094 780	-819 070
H	1 547 291	-366 559
SV	2 217 250	303 400
SB	1 993 857	80 007

3.2.4 Rammeområde 4 (Utenriks), under utenrikskomiteen

3.2.4.1 Sammendrag

Tabell 3.7

Budsjettkapitler i rammeområde 4 (Utenriks), under utenrikskomiteen med forslag til bevilgning i St.prp. nr. 1 (2000-2001) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 6 (2000-2001)

Kap	Formål:	St. prp. nr. 1 med Tillegg nr. 6
Utgifter rammeområde 4		
100	Utenriksdepartementet	359 009 000
101	Utenriksstasjonene (jf. kap. 3101)	790 425 000
102	Særavtale i utenriktjenesten	137 547 000
103	Regjeringens fellesbevilgning for representasjon	5 300 000
104	Kongefamiliens offisielle reiser i utlandet	8 000 000
115	Presse-, kultur- og informasjonsformål	56 660 000
116	Deltaking i internasjonale organisasjoner	1 057 499 000
140	Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen	119 040 000
141	Direktoratet for utviklingssamarbeid (NORAD)	158 060 000
142	NORADs administrasjon av utenriksstasjonene	191 915 000
143	Utenriksdepartementets administrasjon av utenriksstasjonene	94 800 000
150	Bistand til prioriterte land og regioner	2 187 000 000
154	Opplysningsarbeid, organisasjonsliv og mellomfolkelig samarbeid	1 066 500 000
155	Miljø og naturressursforvaltning	310 000 000
156	Tiltak for å bedre kvinners situasjon og likestilling	35 000 000
157	Næringsutvikling og økonomisk utvikling (jf. kap. 3157)	550 250 000
158	Utredning, forskning, evaluering og kvalitetssikring	142 500 000
159	Tilskudd til ymse hjelpetiltak	40 466 000
161	Generelle bidrag - FN-organisasjoner	2 249 500 000
163	Generelle bidrag - finansinstitusjoner	1 091 500 000
164	Generelle bidrag - andre organisasjoner	74 500 000
165	Bilateral bistand administrert av internasjonale organisasjoner (multi-bi)	352 100 000
166	Gjeldslettetiltak	350 000 000
190	Humanitær bistand ved naturkatastrofer	190 000 000
191	Menneskerettigheter, humanitær bistand og flyktningetiltak	1 239 300 000
192	Fred, forsoning og demokrati	877 200 000
195	Tiltak for flyktninger i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)	857 119 000
197	Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak	418 700 000
480	Svalbardbudsjettet	61 230 000
972	Internasjonale investeringstiltak	4 084 000
1471	Norsk Polarinstitut (jf. kap. 4471)	112 619 000
Sum utgifter rammeområde 4		15 187 823 000
Inntekter rammeområde 4		
3101	Utenriksstasjonene (jf. kap. 101)	14 682 000
3157	Tilbakeføringer samarbeid med næringslivet (jf. kap. 157)	8 460 000
4471	Norsk Polarinstitut (jf. kap. 1471)	29 373 000
Sum inntekter rammeområde 4		52 515 000
Sum netto rammeområde 4		15 135 308 000

3.2.4.2 Komiteens merknader

3.2.4.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti,

Senterpartiet og Venstre, viser til budsjettavtalen, jf. avsnitt 3.1.2.1.1, hvor det går frem at forskyvning i innbetalingene til låne- og tilskuddsordningen under EØS-avtalen medfører en innsparing på 241 mill. kroner i år 2001. Av denne grunn fremmer flertallet forslag om å bevilge rammeområde 4 med 14

894 308 000 kroner, som er 241 000 000 kroner mindre enn det som følger av Regjeringens forslag.

Flertallet viser til at det er flertall for en bevilgning på 5 000 000 kroner til opprettelse av et Nasjonalt senter for menneskerettigheter. Dette er et viktig bidrag til Norges arbeid med menneskerettigheter og vil styrke norsk kompetanse på dette viktige område.

Flertallet går også inn for å få utredet utviklingsfond som kan brukes til nærmere bestemte bistandsformål i fattige utviklingsland.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til St.prp. nr. 1 (2000-2001) fra Utenriksdepartementet. Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen øker støtten til Sentral- og Øst-Europa med 60 pst., til totalt 369,9 mill. kroner. Samtidig videreføres ekstrainsatsen for Balkan med 700 mill. kroner. Disse medlemmer viser til at Regjeringen med dette forslaget holder løftene om sterkere innsats, spesielt for Russland, gjennom bl.a. utvidet prosjektsamarbeid i nordområdet og styrket arbeid for atomsikkerhet. Disse medlemmer har merket seg at det prioriteres bekjempelse av smittsomme sykdommer i våre nærområder i Øst. Blant annet er 20 mill. kroner avsatt til en slik handlingsplan i Østersjø-regionen. Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen tar et aktivt medansvar for den stabilitetspolitikken utvidelsen av EU innebærer, og at 9,5 mill. kroner er avsatt til tiltak overfor søkerlandene.

Disse medlemmer viser til Regjeringens satsing på utenrikskultur og til bevilgningen til internasjonale presse, kultur- og informasjonsformål som øker med 5 mill. kroner til 56 mill. kroner. Økningen utgjør 10 pst. i forhold til inneværende års budsjett, og er den første vesentlige opptrapping på feltet siden 1994.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen øker bistandsbudsjettet med vel 1,5 mrd. kroner, eller 14,1 pst. Barna settes i sentrum og innsatsen øker for å gi de aller fattigste håp for framtiden og en tryggere oppvekst. Disse medlemmer viser særlig til innsatsen mot hiv/aids samt det globale vaksineprogrammet for barn, som eksempler på god, langsiktig støtte til de fattigste. Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen skjerper kravene til mottakerlandene betraktelig, for i enda større grad å sikre at bistanden faktisk kommer de fattigste til gode.

Disse medlemmer viser for øvrig til at budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre innebærer en bevilgning på 5 000 000 kroner til opprettelse av et nasjonalt senter for menneskerettigheter.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre vil framheve at budsjettet sikrer økt innsats for internasjonal solidaritet. Gjennom arbeid for demokrati og menneskerettigheter, fattigdomsbekjempelse og miljøvern bidrar Norge til å sikre menneskeverdet og en mer bærekraftig utvikling. Ved siden av innsatsen for disse

grunnleggende verdier og mål, må utenriktjenesten ivareta norske interesser og ta hånd om de nye oppgaver som følger av Norges medlemskap i FNs sikkerhetsråd.

Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen fastholder målet om en opptrapping av bistanden til 1 pst. av BNI, selv om budsjettforslaget for 2001 innebærer ODA-godkjent bistand også neste år utgjør 0,89 pst. av forventet BNI.

Disse medlemmer vil understreke at budsjettet for 2001 gis rom for økt engasjement i Norges nærområder, f.eks. i Nordvest-Russland og Baltikum. Gjennom et bedre miljø- og atomsikkerhetsarbeidet med Russland, kan en redusere faren for ulykker som kan ramme befolkningen i våre naboland så vel som i Norge.

Disse medlemmer viser for øvrig til merknad i Budsjett-innst. S. I (2000-2001), kap. 9.3.

3.2.4.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg foreslår at ramme 4 settes til 7 930 621 000 kroner som er en reduksjon i forhold til det som følger av Regjeringens forslag på 7 204 687 000 kroner. Innenfor ramme 4 mener Fremskrittspartiet at inntektene skal settes til 52 515 000 kroner, som i Regjeringens opplegg, og at utgiftene skal settes til 7 983 136 000 som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens opplegg på 7 204 687 000 kroner.

Disse medlemmer foreslår betydelige reduksjoner i statens utgifter til utviklingshjelp, og mener at bistand først og fremst bør være en oppgave for hver enkelt, som kan bestemme hvor pengene skal gå i henhold til egne prioriteringer, og tillit til den enkelte hjelpeorganisasjon.

Disse medlemmer er oppmerksom på at betydelige deler av verdens befolkning lever i fattigdom og nød, men vil peke på at dette i første rekke skyldes interne kultur og fordelingsproblemer. Det er særlig i ettpartistater som har vært styrt av en privilegert maktelite, støttet av det militære, politiet og et korrump byråkrati, og ofte, i hvert fall indirekte, finansiert av u-hjelpsmidler. Mange utviklingsland har en sentralisert styringsmodell som er uforenlig med markedsøkonomisk produksjonsprosesser som stimulerer til innsats og gir vekst i nasjonen.

Disse medlemmer vil særlig peke på at makteliten i u-land har presset prisene på landbruksprodukter til et nivå som innebærer utbytting av bøndene, og fører til stagnasjon i matvareproduksjonen. Vestlig bistand har ofte ført til at tradisjonelt landbruk er erstattet av en "moderne" landbruksproduksjon som ikke er i harmoni med miljøet.

Disse medlemmer mener at det viktigste for å sikre en positiv utvikling i de fleste u-land er å fjerne

handelshindringer, særlig på landbruksvarer, hvor mange u-land har konkurransemessige fortrinn.

Disse medlemmer mener at både u-hjelpsmidler og store lån til u-land i første rekke har gitt muligheter for autoritære og korrupte regimer til å finansiere undertrykkelse av eget folk, og at lite av pengene har kommet befolkningen til gode. Ellers har u-hjelpen stort sett vært preget av store prestisjeprosjekter som landene selv ikke har vært i stand til å drive eller vedlikeholde, eller av store monopolprosjekter som har revet bort grunnlaget for småbedrifter og enkeltmannsbedrifter.

3.2.4.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre foreslår at rammeområde 4 bevilges med 12 321 724 000 kroner, som er 2 814 mill. kroner lavere enn det beløp som følger av Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at Høyres forslag til bevilgning for ramme 4 innebærer et sterkere fokus på resultatoppnåelse fremfor målsettinger om bevilgningssummer i prosent av brutto nasjonalinntekt. Høyre går derfor inn for redusert direkte bistand, kombinert med fjerning av importbarrierene som u-landene møter på bl.a. tekstil og landbruksvarer.

Disse medlemmer støtter samtidig forlikets reduksjon på 241 mill. kroner til låne- og tilskuddsordninger under EØS-avtalen.

Disse medlemmer viser til at Høyre samtidig prioriterer handlingsprogrammet for Øst-Europa og atomsikkerhet i nordområdene, samt støtte til Europa-programmet og støtte til frivillige organisasjoners informasjonsarbeid innenfor EØS-samarbeidet.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 3 (2000-2001) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 4.

3.2.4.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at Norge har råd til solidaritet. Det store flertallet av økonomer, politikere og næringslivsledere er enige om at Norge på den ene siden har enorme inntekter men at vi på den andre siden ikke kan bruke så mye av disse inntektene i Norge. Dette har ført til en debatt om det "problemet" det medfører at vi ikke kan spytte mer penger inn i norsk økonomi. For dette medlem innebærer dette en mulighet - en mulighet til å investere penger i de deler av verden som trenger dette mest sårt.

Dette medlem går inn for å sette av 5 mrd. kroner fra oljefondet i et solidaritetsfond som skal investere i næringsvirksomhet i de fattigste delene av verden. Dette fondet skal først og fremst gå til investeringer i de 48 såkalte MUL-landene; det vil si de minst utviklede landene i verden. Storparten av disse ligger i Afrika, men også noen øystater og land i Asia er i denne gruppen. Det er en hovedutfordring å øke strøm-

men av privat kapital til de fattigste landene i verden. I dag er den private kapitalstrømmen fra nord til sør 5 ganger så stor som bistanden. Likevel er disse tallene orsmå i forhold til samlede kapitalbevegelser over landegrensene. Norge er - gjennom oljefondet - i ferd med å bli en betydelig aktør på det internasjonale finansmarkedet. Hvordan oljefondet blir investert er et politisk spørsmål, av interesse for alle i Norge som har del i denne formuen. Dette medlem vil at Norge skal bruke en del av denne formuen til investeringer i de fattigste landene i verden gjennom et solidaritetsfond.

Dette medlem er positiv til den økningen i bistandsbudsjettet som Regjeringen har lagt opp til. Det bør likevel understrekes at det er viktig å følge FNs anbefaling om at 1 pst. av BNI skal gå til utviklingshjelp. Dette medlem foreslår derfor en økning på bistandsbudsjettet for at vi skal nærme oss denne målsetningen.

Dette medlem er kritisk til at utgifter til flyktninger sitt opphold i Norge og tilbakevending til hjemlandet skal dekkes inn over bistandsbudsjettet. Disse bør dekkes inn over kommunaldepartementet sitt budsjett. Denne posten er økt kraftig i dette budsjettet, noe som er en oppfølging av den politikken sentrumsregjeringa stod for. Dette medlem vil nå begynne en utvikling i motsett retning. Vi overfører 250 mill. kroner av disse utgiftene til Kommunaldepartementet, penger som dermed kan brukes direkte til bistand.

Dette medlem vil peke på at u-landene sin gjeld til vestlige land og de internasjonale finansinstitusjonene er en hindring for å skape en bedre økonomisk utvikling i disse landene. Bistand til utviklingsland mister noe av effekten dersom den går til å nedbetale allerede eksisterende gjeld. Det bør derfor settes fortgang i arbeidet med å slette u-landene sin gjeld. Dette medlem mener at gjeldslettetiltak også bør settes i verk overfor mange såkalte mellominntektsland, og at bevilgningen til dette arbeidet bør økes med 150 mill. kroner.

Dette medlem viser til at Afrika er det uten sammenligning minst utviklede kontinentet. Det er derfor kritikkverdig at Regjeringen velger å kutte i den direkte bistanden til Afrika. Dette medlem støtter avviklingen av Zimbabwe som hovedsamarbeidsland, men mener at kuttet burde kommet annen bistand til Afrika til gode. Det er store behov både i andre hovedsamarbeidsland og innen humanitær nødhjelp.

Dette medlem vil peke på at klimaendringene er en overordnet global utfordring som alle land må bidra til å løse. Dette medlem foreslår derfor en økning til tiltak som er rettet mot å hindre utslipp av klimagasser. En bedre forvaltning av naturressursene er også en prioritert miljøutfordring som det er ønskelig å øke bevilgningene til. Til sammen foreslår dette medlem å bruke 100 mill. kroner ekstra på internasjonalt miljøarbeid.

Dette medlem viser til at Regjeringen legger opp til en endring av bistanden til Kosovo i form av redusert støtte til humanitær hjelp og økt satsing på institu-

sjonsbygging. Dette medlem er enig i støtten til institusjonsbygging for demokrati og rettssikkerhet, men mener at Regjeringen trapper ned den humanitære bistanden for raskt. Det er fortsatt stort behov for midler til bl.a. husbygging. Dette medlem ønsker også at det skal gjøres mer for kvinner i Kosovo som er rammet av systematisk voldtekt som del av den serbiske krigføringen. Dette har rammet mange kvinner og barna deres, og de har i liten grad fått hjelp.

Dette medlem foreslår at bevilgningene til rammeområde 4 blir satt til 15 472 975 000 kroner, en økning på 338 mill. kroner i forhold til det som følger av Regjeringens forslag.

3.2.4.2.5 Merknader fra komiteens medlem representanten Steinar Bastesen

Komiteens medlem representanten Steinar Bastesen støtter i all hovedsak rammeforslag som fremmes av Arbeiderpartiet og sentrumspartiene, men slutter seg til Høyres forslag når det gjelder nivået på bevilgningene til bistanden og satsingen på omstillingstiltak i Sentral- og Øst-Europa og bevilgningen til atomsikkerheten i Nordvest-Russland.

Dette medlem vil videre peke på de store problemene veksten i sjøpattedyrbestandene de siste årene skaper for kystbefolkningen. Dette medlem har flere ganger pekt på at informasjonsarbeidet vedrørende kval- og selfangst er viktig for å få aksept for eksport av produkter fra disse dyrene i andre land. Dette medlem har derfor flere ganger foreslått at bevilgningene til informasjonsarbeidet vedrørende fangst av sjøpattedyr skulle økes. Dette medlem mener derfor det er gledelig at Fremskrittspartiet i sitt utenriksbudsjett fokuserer på dette spørsmålet og foreslår 50 000 000 kroner i bevilgning til dette formål. Dette medlem vil foreslå at det opprettes en egen post under kap. 101 Utenriksstasjonene for utenlands informasjonsarbeid og at det bevilges 50 000 000 kroner til denne posten.

Dette medlem foreslår en utgiftsramme på 12 674 823 000 kroner, som er 2 513 000 kroner lavere enn Regjeringens forslag, og en inntektsramme på 52 515 000 kroner, som er lik Regjeringens forslag. Netto rammeforslag er etter dette på 12 629 308 000 kroner.

3.2.4.3 Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 4

Tabell 3.8

Forslag til netto rammesum for rammeområde 4 (Utenriks) (alle tall i 1 000 kr)

Forslag fra	Forslag til netto rammesum	Avvik fra St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4
St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4	15 135 308	
Ap, KrF, Sp, V	14 894 308	-241 000
FrP	7 930 621	-7 204 687
H	12 321 724	-2 813 584
SV	15 472 975	337 667
SB	12 629 308	-2 506 000

3.2.5 Rammeområde 5 (Justis), under justiskomiteen

3.2.5.1 Sammendrag

Tabell 3.9

Budsjettkapitler i rammeområde 5 (Justis), under justiskomiteen med forslag til bevilgning i St.prp. nr. 1 (2000-2001) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 2 (2000-2001)

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 2
Utgifter rammeområde 5		
61	Høyesterett (jf. kap. 3061)	45 994 000
400	Justisdepartementet (jf. kap. 3400)	210 492 000
405	Lagmannsrettene (jf. kap. 3405)	138 301 000
410	Herreds- og byrettene (jf. kap. 3410)	918 351 000
414	Domsutgifter	58 855 000
430	Kriminalomsorg (jf. kap. 3430)	1 455 009 000
432	Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS) (jf. kap. 3432)	93 915 000
440	Politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)	5 062 900 000
441	Oslo politidistrikt (jf. kap. 3441)	1 029 500 000
442	Politihøgskolen (jf. kap. 3442)	158 196 000

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 2
443	Oppfølging av innsynsloven	9 156 000
445	Den høyere påtalemyndighet (jf. kap. 3445)	65 465 000
446	Kontrollen med den militære påtale- og disiplinærmyndighet (jf. kap. 3446)	3 948 000
447	Politiberedskap	4 992 000
448	Grensekommissæren	3 727 000
450	Sivile vernepliktige (jf. kap. 3450)	231 510 000
455	Redningstjenesten (jf. kap. 3455)	103 727 000
460	De særskilte etterforskningsorganene	6 703 000
466	Advokatutgifter m.m.	288 687 000
467	Norsk Lovtidend	3 056 000
470	Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)	337 434 000
471	Statens erstatningsansvar	112 402 000
474	Konfliktråd	27 393 000
475	Bobehandling	54 730 000
1507	Datatilsynet (jf. kap. 4507)	18 413 000
Sum utgifter rammeområde 5		10 442 856 000
Inntekter rammeområde 5		
3400	Justisdepartementet (jf. kap. 400)	921 000
3410	Rettsgebyr (jf. kap. 410)	821 500 000
3430	Kriminalomsorg (jf. kap. 430)	65 879 000
3432	Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS) (jf. kap. 432)	156 000
3440	Politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 440)	173 499 000
3441	Oslo politidistrikt (jf. kap. 441)	3 014 000
3442	Politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 442)	4 891 000
3450	Sivile vernepliktige, driftsinntekter (jf. kap. 450)	57 313 000
3470	Fri rettshjelp (jf. kap. 470)	17 469 000
4507	Datatilsynet (jf. kap. 1507)	993 000
Sum inntekter rammeområde 5		1 145 635 000
Sum netto rammeområde 5		9 297 221 000

3.2.5.2 Komiteens merknader

3.2.5.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, foreslår at rammeområde 5 bevilges med 9 305 721 000 kroner, som er 8 500 000 kroner høyere enn det som følger av Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Arbeiderpartiet har som målsetting å ivareta folks trygghet for frihet fra overgrep, så vel som frihet fra frykt. Et samfunn med rettferdighet og trygghet forebygger og demper sosiale og etniske motsetninger, vold og kriminalitet.

Disse medlemmer mener til at kriminalitet må bekjempes etter to hovedstrategier; forebygging av kriminalitet og rask reaksjon på kriminelle handlinger. I kriminalitetsbekjempelsen er årsaker og virkemidler

sammensatte og kompliserte. Det finnes ingen enkle løsninger. God kriminalpolitikk krever at søkelyset rettes både mot det ansvaret den enkelte har for egne handlinger, og mot de forhold i samfunnet som innvirker på kriminalitetsutviklingen. Kampen mot kriminalitet kan ikke alene føres innenfor de rammer justissektoeren råder over, men krever en helhetlig politikk som gir like muligheter for utdanning og arbeid til alle, sosial trygghet og små forskjeller mellom folk. I arbeidet for trygghet og rettssikkerhet utgjør politi- og lensmannsetaten, domstoler og kriminalomsorgen en kjede der alle ledd krever oppfølging. Videre må samarbeidet med andre sektorer og frivillige organisasjoner stå sentralt.

Disse medlemmer viser til at samfunnet både har et ansvar for å søke å sikre individet mot overgrep og et ansvar for å bidra til å reparere skadene der overgrep har funnet sted. Det er et samfunnsansvar å hjelpe dem som blir utsatt for kriminalitet. På denne bakgrunn har regjeringen Stoltenberg fremmet forslag for Stortinget om å lovfeste ordningen med voldsoffererstat-

ning fra staten, jf. Ot.prp. nr. 4 (2000-2001), samt å øke den maksimale erstatningsutbetalingen per skadetilfelle fra 200 000 kroner til 1 000 000 kroner. Disse medlemmer viser videre til at ingen skal lide rettskap på grunn av manglende økonomisk evne. Økonomiske, sosiale og geografiske forskjeller bør ikke være avgjørende for enkeltmenneskers muligheter for å få juridisk bistand og informasjon om sine rettigheter. På denne bakgrunn foreslår regjeringen Stoltenberg i St.prp. nr. 1 (2000-2001) å heve inntektsgrensene for å få fri rettshjelp fra dagens 150 000 kroner/170 000 kroner til 200 000 kroner/210 000 kroner.

Kriminalitet kan i noen grad forklares ut fra samfunnsmessige forhold, men ikke forsvares med dette. Disse medlemmer mener at den enkeltes behov for trygghet, lov og orden må imøtekommes. Politiet har her en svært viktig oppgave, og har derfor de senere år blitt tilført store ressurser. Dette gir et godt grunnlag for at etaten blir enda bedre i stand til å forebygge og bekjempe kriminalitet. Arbeiderpartiet vil styrke denne innsatsen ytterligere.

For å styrke rettsikkerheten legger disse medlemmer vekt på å få en hurtigere straffesaksbehandling, herunder domsavsigelse og iverksetting av straff. En hurtigere straffesaksavvikling må særlig tilstrebes i saker der unge er tiltalt. Arbeidet for å hindre tilbakefall er mest effektivt når det ikke går for lang tid fra kriminell handling begås, til domsavsigelse og rehabilitering igangsettes. En hurtigere saksavvikling er også viktig for å unngå en oppsamling av straffbare forhold og en straffeutmåling i strid med den alminnelige rettsoppfatning.

Disse medlemmer legger vekt på at kriminalomsorgen må sikres ressurser til å ivareta sine oppgaver knyttet til straffeavvikling, rehabilitering og ettervern. Arbeidet med å hindre tilbakefall blant dem som allerede har utviklet en kriminell løpebane, understrekes. I dette arbeidet må en ha særlig fokus på innholdet i soningen. Arbeiderpartiet vil styrke denne innsatsen ytterligere.

Disse medlemmer viser for øvrig til at budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre innebærer flere konkrete økninger og reduksjoner på utgiftssiden som også påvirker bevilgningsforslaget på denne rammen.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til at en gjennom avtalen med Arbeiderpartiet har fått flertall for viktige bevilgningsforslag innenfor justis-sektoren. Det settes av 31 mill. kroner til advokatsalærer for å holde en tidligere inngått avtale. Politio- og lensmannsetaten styrkes med 17 mill. kroner, og det settes av 2 mill. kroner mer til studentdrevet fri rettshjelp.

Disse medlemmer er opptatt av å sikre en raske saksbehandling, inkludert domsavsigelse og soning. Det gir også et bedre grunnlag for å rehabilite-

ring og hindring av tilbakefall. Disse medlemmer vil også understreke viktigheten av det forebyggende arbeidet. I den sammenheng er skolen og frivillige lag og organisasjoner viktige.

Disse medlemmer viser for øvrig til merknad i Budsjett-innst. S. I (2000-2001), kap. 9.3.

3.2.5.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg foreslår at ramme 5 settes til 9 572 525 000 kroner som er en økning i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 275 304 000 kroner. Innenfor ramme 5 mener Fremskrittspartiet at inntektene skal settes til 1 095 635 000 kroner som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 50 000 000 kroner, og at utgiftene skal settes til 10 668 160 000 kroner som er en økning i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 255 304 000 kroner.

Disse medlemmer mener det er en prioritert oppgave å kjempe mot kriminalitet. Det er et sterkt behov for å styrke politiets muligheter til å forebygge kriminelle handlinger ved å være mer synlig i gatebildet, og til å styrke etterforskningskapasiteten. Det er også nødvendig å redusere den tiden som går fra et lovbrudd blir begått, til den skyldige blir dømt og innkalt til soning.

Det er derfor nødvendig å tilføre økte midler både til politiet, domstolene og kriminalomsorgen. Regjeringens forslag er dårligere enn på mange år.

Til tross for at over 400 studenter blir ferdig utdannet ved politihøyskolen våren 2001, er det ikke foreslått en eneste ny stilling i politiet, og til tross for at 1 300 straffedømte i dag må vente i mer enn 2 måneder fra de får dom til de innkalles til soning, foreslår Regjeringen å redusere bevilgningene til kriminalomsorgen, samtidig som flere planlagte byggeprosjekt av nye fengsler ikke blir satt i gang.

3.2.5.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre foreslår at rammeområde 5 bevilges med 9 361 721 000 kroner, som er 65 mill. kroner høyere enn det beløp som følger av Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at det i første halvdel av 2000 var 4 pst. økning i anmeldte lovbrudd sammenlignet med i fjor. Særlig har det vært økning i tyveri, grove volds- og narkotikalovbrudd samt flere anmeldte voldtekter. Dette til tross for at det i 1999 ble etterforsket og oppklart flere forbrytelser enn noe annet år tidligere. Disse medlemmer viser til at en slik omfattende kriminalitet gjør mange utrygge. Rettsikkerhet og trygghet for liv, helse og eiendom er en forutsetning for frihet og livsutfoldelse. Disse medlemmer mener derfor at forebygging og bekjempelse

av kriminalitet er en av myndighetens viktigste oppgaver. Det er viktig at alle kriminelle handlinger blir møtt med en rask og kontant reaksjon. Økte ressurser er nødvendig for å sikre økt oppklaring og raskere pådømmelse. Økt satsning på politi, rettsvesen og kriminalomsorg er forebyggende, men samtidig må det satses på styrking av barnefamilier og skolen for å forebygge kriminalitet.

Disse medlemmer understreker betydningen av å forhindre en kriminell løpebane for barn og unge. Forebyggende tiltak og reaksjoner må settes inn så tidlig som mulig overfor barn, unge og familier i risikozonen. Dette må gjøres i samspill mellom familie, skole, barnevern, helse- og sosialetat, frivillige organisasjoner og politiet.

Disse medlemmer konstaterer at kriminalitetsbildet i stadig større grad preges av internasjonale miljøer og grenseoverskridende kriminalitet. Det er derfor viktig at norsk lovverk og samarbeidsformer blir tilpasset til internasjonale forhold.

Disse medlemmer viser til at saksbehandlingstiden både i politiet og i domstolene fortsatt er for høy, f.eks. er saksbehandlingstiden for oppklarte saker på 173 dager, mens målsettingen er 90 dager. Disse medlemmer viser til Jahre-rapporten om effektivisering i straffesakskjeden som kommer til Stortingsbehandling før jul. Disse medlemmer understreker at jo raskere reaksjon som iverksettes ved lovbrudd, jo større forebyggende effekt vil reaksjonen ha. Derfor er fokus på økt tempo i straffesakskjeden første prioritet. Særlig er det nødvendig med økte ressurser for å fjerne flaskehalser, som restansene hos politijuristene.

Disse medlemmer viser til at Høyre foreslår styrking av hele straffesakskjeden for å fjerne flaskehalser, oppklare flere forbrytelser og få ned saksbehandlingstiden. I tråd med dette foreslår Høyre økte bevilgninger på til sammen 110 mill. kroner til prioriterte områder innenfor politi og kriminalomsorg. Samtidig foreslår Høyre reduserte bevilgninger til Justisdepartementet, til oppfølging av innsynsloven, til sivile vernepliktige, til fritt rettsråd og gjennom omprioriteringer innenfor bevilgningen til politi- og lensmannsetaten på til sammen 45 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 4 (2000-2001) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 5.

3.2.5.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at kriminalomsorgen er i endring, ved at man har fått en sammenslåing av kriminalomsorg i frihet og kriminalomsorg i anstalt. Det man ikke har tatt hensyn til er behovet for å øke innsatsen innen Kriminalomsorg i frihet med oppfølging av innsatte som har sonet ferdig. Dette medlem mener det er et sterkt behov for en opptrapping av denne delen av kriminalomsorgen. Sosialistisk Venstreparti ønsker en egen handlingsplan for Kriminalomsorg i frihet som

i løpet av en femårsperiode vil innebære en fordobling av personell i denne delen av kriminalomsorgen fra 250 til 500.

Dette medlem vil øke bevilgningen til Kriminalomsorg i frihet med 20 mill. kroner.

Dette medlem påpeker at ordningen med fri rettshjelp er blitt stadig innsnevret siden ordningen ble innført i 1981. Dette medfører at en rekke saker hvor det kan være behov for fri rettshjelp faller utenfor. Det gjelder for eksempel bistand i spørsmål om sosiale ytelser, bistand til forbrukere i forbrukstvister, bistand til samboere og bistand til innsatte i fengsler. Studentrettsorganisasjonene gjør en viktig jobb for alle disse gruppene, og må styrkes ytterligere grunnet stor saks-pågang.

Dette medlem vil øke bevilgningen til fri rettshjelpsordningen med 3 mill. kroner.

Dette medlem viser til at ordningen med konfliktråd er meget vellykket, og bør brukes i mye større grad enn i dag. Politiet må i mye større grad bevisstgjøres ordningen og dens betydning, og oppfordres til i større grad å henvise saker til konfliktrådene.

Også ordningen med skolemekling vært vellykket, og bør over tid bygges ut fra å være en prøveordningen til å bli en permanent ordningen for alle skoler i hele landet.

Dette medlem vil øke bevilgningen 15 mill. kroner til konfliktrådene og skolemeklingsordningen med 3 mill. kroner.

Dette medlem foreslår at rammeområde 5 bevilges med 9 281 221 000 kroner som er en reduksjon på 16 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (2000-2001) med tilleggsproposisjon.

3.2.5.2.5 Merknader fra komiteens medlem representanten Steinar Bastesen

Komiteens medlem representanten Steinar Bastesen slutter seg til Høyre og Fremskrittspartiets merknader om større satsing innenfor politi- og justissektoren.

Dette medlem vil derfor senere foreslå at rammen utvides med til sammen 281 mill. kroner.

Dette medlem vil senere foreslå at det bevilges 20 000 000 kroner mer til domstolene og 160 000 000 kroner mer til politi- og lensmannsetaten.

Dette medlem støtter også Sosialistisk Venstrepartis forslag om økte bevilgninger til kriminalomsorgen og konfliktrådene, med henholdsvis 38 mill. kroner og 15 mill. kroner

Dette medlem støtter også økningene til advokatutgifter med 31 mill. kroner og fri rettshjelp med 2 mill. kroner.

Dette medlem har flere ganger pekt på det urimelige misforholdet mellom ulike næringer vedrørende granskning av hendelsesforløp i samband med ulykker i henholdsvis fiskeriene og flytransport. Dette medlem støtter derfor bestrebelsene på å opprette en felles kommisjon for ulykker til sjø, land

og i luften. Dette medlem vil derfor foreslå at det bevilges 5 mill. kroner til utredninger vedrørende dette forslaget.

Dette medlem mener at ressursene til Redningstjenesten er alt for lave, og vil foreslå at bevilgningene til Redningstjenesten økes med 10 mill. kroner mer enn Regjeringens forslag.

Dette medlem foreslår en utgiftsramme på 10 723 856 000 kroner, som er 281 000 000 kroner mer enn Regjeringens forslag, og en inntektsramme på 1 145 635 000 kroner, som er lik Regjeringens forslag. Netto rammeforslag 9 578 221 000 kroner.

3.2.5.3 Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 5

Tabell 3.10

Forslag til netto rammesum for rammeområde 5 (Justis) (alle tall i 1 000 kr)

Forslag fra	Forslag til netto rammesum	Avvik fra St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4
St.prp. nr. 1 (2000-2001)		
med Tillegg nr. 4	9 297 221	
Ap, KrF, Sp, V	9 305 721	8 500
FrP	9 572 525	275 304
H	9 361 721	64 500
SV	9 281 221	16 000
SB	9 578 221	281 000

3.2.6 Rammeområde 6 (Innvandring, regional utvikling, bosted og arbeid), under kommunalkomiteen

3.2.6.1 Sammendrag

Tabell 3.11

Budsjettkapitler i rammeområde 6 (Innvandring, regional utvikling, bosted og arbeid), under kommunalkomiteen med forslag til bevilgning i St.prp. nr. 1 (2000-2001) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 4 og 6 (2000-2001)

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 4 og 6
Utgifter rammeområde 6		
500	Kommunal- og regionaldepartementet (jf. kap. 3500)	199 000 000
502	Valgutgifter	108 900 000
520	Utlendingsdirektoratet (jf. kap. 3520)	1 462 633 000
521	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere (jf. kap. 3521)	2 106 458 000
522	Senter mot etnisk diskriminering (jf. kap. 3522)	5 600 000
523	Kontaktutvalget mellom innvandrere og myndighetene	3 350 000
524	Klagenemnd for utlendingssaker	100 109 000
526	Nasjonale minoriteter	2 600 000
530	Arbeidstilsynet (jf. kap. 3530)	250 700 000
531	Statens arbeidsmiljøinstitutt (jf. kap. 3531)	65 300 000
532	Produktregisteret (jf. kap. 3532)	10 300 000
533	Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern (jf. kap. 3533)	63 750 000
534	Arbeidsretten, meklingsinstitusjonen m.m.	9 500 000
535	Arbeidsforskningsinstituttet (jf. kap. 3535)	25 400 000
536	Arbeidsmiljøtiltak	21 400 000
537	Produkt- og Elektrisitetsstilsynet (jf. kap. 3537)	52 600 000
538	Tilskudd til Norsk Elektroteknisk Komité	2 600 000
540	Sametinget	106 900 000
541	Tilskudd til samiske formål	3 430 000
550	Lokal næringsutvikling	265 140 000
551	Regional næringsutvikling i fylker og kommuner	507 500 000
552	Nasjonale programmer og tiltak for regional utvikling	278 000 000
580	Bostøtte	1 577 000 000

		St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 4 og 6
Kap. Formål:		
581 Bolig- og bomiljøtiltak		794 300 000
586 Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser		2 290 000 000
587 Statens bygningstekniske etat (jf. kap. 3587)		27 600 000
1590 Aetat (jf. kap. 4590)		1 777 930 000
1591 Arbeidsmarkedstiltak (jf. kap. 4591)		1 187 021 000
1592 Spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede		2 556 521 000
1593 Aetats salg av arbeidsmarkedstjenester (jf. kap. 4593)		278 400 000
2412 Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 5312 og 5615)		301 550 000
Sum utgifter rammeområde 6		16 441 492 000
Inntekter rammeområde 6		
3520 Utlendingsdirektoratet (jf. kap. 520)		674 274 000
3521 Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere (jf. kap. 521)		101 500 000
3530 Arbeidstilsynet (jf. kap. 530)		19 000 000
3531 Statens arbeidsmiljøinstitutt (jf. kap. 531)		8 700 000
3533 Direktoratet for brann- og eksplosjonsvern (jf. kap. 533)		43 700 000
3535 Arbeidsforskningsinstituttet (jf. kap. 535)		16 500 000
3537 Produkt- og Elektrisitetsilsynet (jf. kap. 537)		46 400 000
3587 Statens bygningstekniske etat (jf. kap. 587)		11 275 000
4590 Aetat (jf. kap. 1590)		40 333 000
4591 Arbeidsmarkedstiltak (jf. kap. 1591)		1 660 000
4593 Aetats salg av arbeidsmarkedstjenester (jf. kap. 1593)		290 400 000
5312 Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 2412)		30 384 000
5326 SIVA (jf. kap. 2426)		2 150 000
5613 Renter fra SIVA		54 925 000
5615 Renter fra Den Norske Stats Husbank (jf. kap. 2412)		5 995 000 000
Sum inntekter rammeområde 6		7 336 201 000
Sum netto rammeområde 6		9 105 291 000

3.2.6.2 Komiteens merknader

3.2.6.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, jf. avsnitt 3.1.2.1.1, innebærer flere konkrete økninger og reduksjoner på utgiftssiden, som også påvirker bevilgningsforslaget på denne rammen.

Flertallet fører opp netto 9 212 291 000 kroner under dette rammeområdet, som innebærer en økning på 107 000 000 kroner i forhold til det som følger av Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at Arbeiderpartiets mål for flyktning-, innvandring- og integreringspolitikken er en regulert innvandring, beskyttelse av kvoteflyktninger, samt likestilling, deltakelse og integrering. Disse medlemmer viser til at Regjeringen foreslår en vesentlig økning av integreringstilskuddet til kommunene. Dette

er i overensstemmelse med kommunenes uttalte behov. Det vil, sammen med forslag til ny bosettingsordning, bidra til en hurtigere og økt bosetting i kommunene. Disse medlemmer viser i den forbindelse til målet om at oppholdstiden i statlige mottak må reduseres. Disse medlemmer legger videre vekt på en hurtigere behandling av saker etter utlendingsloven, og viser til en ny bevilgning i forbindelse med opprettelse og iverksettelse av Utlendingsnemnda fra 1. januar 2001.

Disse medlemmer støtter Regjeringens forslag til økning av bevilgningene til arbeidsmiljø- og sikkerhetsområdet. For å nå målet om trygge og gode arbeidsforhold, forsvarlig sikkerhet, samt demokrati i arbeidslivet er økningene nødvendige.

Disse medlemmer er enige i Regjeringens forslag som innebærer en økning av bevilgningene til regional- og distriktpolitikken. Disse medlemmer viser til at hovedmålet med distrikts- og regionalpolitikken er å bidra til at hovedtrekkene i bosettingsmønsteret opprettholdes, samt å sikre likeverdige levekår i alle deler av landet. Disse medlemmer mener at et konkurransedyktig- og nyskapende regio-

nalt næringsliv er avgjørende for at bosettingen i distriktene kan opprettholdes.

Disse medlemmer støtter Regjeringens forslag i budsjettet der det legges opp til en vesentlig økt satsing i boligpolitikken, bl.a. gjennom en økning i husbankens utlånsramme med 2 mrd. kroner. Disse medlemmer viser videre til at boligtilskuddet er økt med 67 mill. kroner, og at aktivitetsnivået er økt med 152 mill. kroner. Dette er oppfølgingen av behandlingen i Stortinget av St.meld. nr. 49 (1997-1998) om boliger for vanskeligstilte. Disse medlemmer viser til at vi ser en kritisk situasjon på boligmarkedet for mange grupper av befolkningen. Disse medlemmer mener det er behov for å føre en solidarisk boligpolitikk og støtter økningen i budsjettet på dette punkt. Det er et stort behov for å få opp takten i byggingen av boliger. Spesielt gjelder dette husbankhus, utleieboliger for unge og vanskeligstilte og for studenter.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen foreslår å endre regelverket for bostøtte slik at ordningen med sjablon til lys og varme faller bort.

Disse medlemmer viser til at etter budsjettforliket er Arbeiderpartiet og sentrumpartiene blitt enige om å opprettholde ordningen med bostøtte for lys og varme etter sjablon i tillegg til økningen av bostøttetaket på 5 000 kroner som Regjeringen foreslo.

Disse medlemmer viser til at arbeid for alle er til det beste både for den enkelte og for samfunnet. Høy sysselsetting er etter disse medlemmers vurdering det beste fordelingsmessige tiltaket vi har for å utjevne forskjeller mellom folk. Disse medlemmer vil peke på at det nå er tendenser til at arbeidsledigheten stiger. Disse medlemmer viser i den forbindelse til at det i budsjettet legges opp til 9 000 tiltaksplasser i 2001, samt at den sterke prioriteringen av arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede videreføres. Sett i lys av knapphet på arbeidskraft i deler av arbeidsmarkedet er det av spesielt viktig å mobilisere alle ledige grupper for å kunne motvirke denne knapphet på arbeidskraft vi nå har på enkelte områder.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at den petroleumsrelaterte leverandørindustrien gikk inn i en dyp krise etter oljeprisfallet i 1998. Denne krisen er enda ikke over. Flertallet mener at behovet for arbeidsmarkedstiltak fortsatt er stort, både for å sikre kompetansen i en tid med lavt aktivitetsnivå og for å omstille grupper av ansatte til nye oppgaver. Flertallet viser til at for inneværende år ble en egen tiltakspakke tilsvarende 3 000 årsverk forbeholdt arbeidstakere fra denne bransjen. Flertallet ber Regjeringen vurdere om forutsetningene som ble lagt til grunn for opplegget for 2000 rettet mot leverandørindustrien kan følges opp for 2001 på et nivå som er tilpasset de utfordringer leverandørindustrien står overfor.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser

til at Regjeringens forslag til økning i bevilgningene til regional- og distriktspolitikk i all hovedsak kan forklares med at 14 kommuner kompenseres for merkostnader på næringslivssiden som følge av økt arbeidsgiveravgift fra 1. januar 2001 samt at aksjekapital IT-Fornebu er lagt til programkategorien regional- og distriktspolitikk. Disse medlemmer viser til at budsjettavtalen med Arbeiderpartiet på flere områder bedrer muligheten til å føre en aktiv regional- og distriktspolitikk. Det gjelder bl.a., økte bevilgninger til samferdsel, reduksjon av ferjetakstene, ingen moms på reiseliv og avvisning av prinsippet om auksjon på oppdrettskonsesjoner,

Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen følger opp den opptrappingen av Husbankrammen som sentrumsregjeringen foretok. Disse medlemmer mener også det bør utredes hvordan Husbankens virkemidler kan brukes mer målrettet overfor prioriterte grupper.

Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen følger opp Stortingets behandling av St.meld. nr. 49 (1997-1998) Om boliger for vanskeligstilte. Disse medlemmer ønsker et forsterket engasjement knyttet til boliger for vanskeligstilte.

Disse medlemmer viser til man gjennom budsjettavtalen med Arbeiderpartiet har sikret flertall for økte bevilgninger til bostøtte, slik at ordningen med sjablon til lys og varme videreføres.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen foreslår en økning av integreringstilskuddet. Disse medlemmer mener dette er en naturlig oppfølging av økningen inneværende år og vil støtte forslaget.

Disse medlemmer viser til at det for 2001 vil bli gitt tilsagn for 5 800 boenheter som oppfølging av handlingsplanen for eldreomsorgen. Disse medlemmer viser til den store avstand mellom behovet for slike boliger som kommunene har dokumentert og det totale antall boliger som vil bli bygd i henhold til eldreplanen. Disse medlemmer vil komme tilbake til dette forholdet under behandlingen av St.meld. nr. 34 (1999-2000) om evaluering av handlingsplanen for eldreomsorgen etter to år. Denne er til behandling i Stortingets sosialkomite.

Disse medlemmer viser for øvrig til merknad i Budsjett-innst. S. I (2000-2001), kap. 9.3.

3.2.6.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg foreslår at ramme 6 settes til 6 262 422 000 kroner som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 2 842 869 000 kroner. Innefor rammeområde 6 mener Fremskrittspartiet at inntektene skal settes til 7 283 401 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 52 800 000 kroner, og at utgiftene settes til 13 545 823 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 2 895 669 000 kroner.

Disse medlemmer vil peke på at dagens måte å utøve den kommunale virksomhet på er gammeldags og for lite preget av evne til nytenking og reell omstilling. Modernisering både av drift og organisering av kommunene blir sterkt hemmet av rådende ideologiske holdninger hos det politiske flertallet.

I tillegg har den tjenesteytende delen av kommunal sektor lenge vært fanget i et jerngrep av faglige og organisasjonsmessige interesser som effektivt har forhindret høyst nødvendige omstilling. Det er derfor et akkumulert og prekært behov for vesentlig omstilling på de fleste områder innen kommunal virksomhet.

Disse medlemmer mener at økt effektivitet, kostnadsreduksjoner og kvalitetsøkning i kommunesektoren forutsetter fri konkurranse om å utføre de ulike tjenester som kommunene i dag stort sett har monopol på.

Disse medlemmer er av den oppfatning at det innenfor de tradisjonelle kommunale oppgaver som kommunaltekniske tjenester, helse, eldreomsorg og skole er et økonomisk innsparingspotensiale som bl.a. kan realiseres gjennom utstrakt bruk av konkurransestimulering. Det er derfor nødvendig at momskompensasjonsordningen gjøres generell.

3.2.6.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre foreslår at rammeområde 6 bevilges med 7 687 542 000 kroner, som er 1 418 mill. kroner lavere enn det beløp som følger av Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at Høyre mener det er bedre å legge til rette for næringsutvikling og distriktsbosetting gjennom generelt gode rammevilkår i form av et konkurransedyktig skatte- og avgiftsnivå og en oppdatert infrastruktur, enn gjennom direkte tilskudd og "kunstig åndedrett" til utvalgte bedrifter. Som et bidrag til finansieringen av Høyres forslag til skatte- og avgiftslettelser foreslås derfor betydelige kutt i bevilgningene til lokal og regional næringsutvikling mv, på til sammen 520 mill. kroner.

Disse medlemmer visere videre til at Høyre går inn for et lavere gjennomsnittlig antall arbeidsmarkedstiltak, som gir en innsparing på 436 mill. kroner. Høyre er også mot opprettelsen av en klagenemnd for utlendingssaker, og går derfor mot den foreslåtte bevilgningen til dette formålet på 100 mill. kroner. I tråd med Høyres mål om en mer effektiv offentlig forvaltning foreslås også reduserte bevilgninger til offentlig administrasjon m.v. på til sammen 362 mill. kroner.

Disse medlemmer vil vise til at Høyre foreslår å øke bevilgningen til bostøtte med 160 mill. kroner. I forhold til 2000-budsjettet foreslår Regjeringen å redusere denne bevilgningen med 160 mill. kroner ved at sjablonen for lys og varme fases ut. Dette vil ramme 69 000 husstander som fra før har trange økonomiske kår. En reduksjon i bostøtteordningen i samsvar med Regjeringens forslag vil derfor ha en svært usosial

virkning. Situasjonen for personene i denne gruppen blir ytterligere forverret av forslaget om økt el-avgift.

Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt budsjettforslag foreslår å øke bevilgningen til av UDIs driftsbudsjett med 9 mill. kroner og vil øremerke disse midlene til tiltak som vil bedre situasjonen for mindreårige asylsøkere.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 5 (2000-2001) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 6.

3.2.6.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti og representanten Steinar Bastesen

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil peke på at Sosialistisk Venstreparti innenfor vårt alternative budsjett for 2000, har prioritert boligsatsing og satsing på kollektivtransporten, i tillegg til en kraftig økning i innbyggertilskuddet til kommuner og fylkeskommuner, innenfor Kommunal- og regionaldepartementets budsjett. Regjeringens opplegg er langt fra godt nok til å løse boligproblemene for ungdom og vanskeligstilte. Norge er blant Europas mest liberale på boligpolitikk, med svært få sosiale utleieboliger og lite offentlig boligbygging.

Dette medlem har som mål at 10 pst. av boligmassen skal være billige utleieboliger. For 1 mrd. kroner kan vi bygge 3 000 flere slike boliger hvert år. Dette vil bidra til å lette presset på boligmarkedet, særlig for ungdom som i stor grad er henvist til leiemarkedet, eller ikke ønsker å etablere seg i eiet bolig. Under rammeområde 6 vil Sosialistisk Venstreparti foreslå å bevilge på kap. 581 post 75 Boligtilskudd til etablering, utbedring og utleieboliger med 591 mill. kroner, og kap. 581 post 79 Strakstiltak med 50 mill. kroner. Dette vil, sammen med Regjeringens bevilgning, gi 3 000 flere utleieboliger neste år. Strakstiltak på 50 mill. kroner er til å etablere "straksbo-ordninger" for boligløse og mennesker med lav boevne, m.a. ved etablering av offentlig støttet bokollektiv.

Dette medlem går ikke inn for nedskjæring i bostøtten, slik Regjeringen har foreslått. Tvert imot må bostøtten økes, slik at flere kan nytte seg av ordningen. Dette medlem vil foreslå å øke boutgiftstaket i bostøtteordningen med 2 000 kroner utover Regjeringens forslag. Dette medlem foreslår å øke bevilgningen på kap. 580 post 70 Bostøtte med 60 mill. kroner.

Dette medlem går inn for å øke tilskuddet til byfornyelse og boligkvalitet med 10 mill. kroner.

Dette medlem vil peke på at samferdselsektoren i flere år har vært salderingspost når kommuner og fylkeskommuner skal få budsjettene sine til å gå i hop. I tillegg er samferdselsektoren globalt den raskest voksende kilde til utslipp av drivhusgasser. Dette medlem foreslår en 10-års plan for en miljøvennlig og moderne transportsektor. Dette kan gjøres gjennom en kraftig økning i satsingen på kollektivtrafikken gjennom økt tilskudd. For at dette skal resultere i en reell overgang fra privatbil til kol-

ektivtrafikk, foreslår dette medlem et system der deler av tilskuddene til kommunen frigjøres først når en økning i passasjergrunnlaget kan dokumenteres. Dette medlem vil be Regjeringen utarbeide et system for slik resultatorientert kollektivtilskudd til kommunene, og at det fremlegges i Revidert nasjonalbudsjett for 2001. Dette medlem vil også styrke fylkeskommunenes mulighet til å forbedre veinettet, noe som også fører til mindre drivstofforbruk, og en mer effektiv transport. Dette medlem foreslår å øke bevilgningen til kollektivtrafikk med 200 mill. kroner og til fylkesveier med 100 mill. kroner.

Dette medlem vil peke på at arbeidsmarkedsetatsens bedriftsundersøkelse i 2. kvartal i år tyder på en betydelig knapphet på arbeidskraft i mange sektorer. Å skaffe nok arbeidskraft blir en av de viktigste utfordringene i de nærmeste åra. Spesielt vil det være stort behov for nye arbeidstakere i utdanning, helse og omsorg. Samtidig øker antall uføretrygdede, sjukefraværet er høyt og ledigheten er stigende. Det er viktig å merke seg at mange unge blir uføretrygdet og at ledigheten blant funksjonshemmede har vært stabilt høy og økende selv i perioder der ledigheten i alle andre grupper har gått ned.

Dette medlem vil peke på alvoret i den omfattende overregistreringen av antall formidlinger i strid med retningslinjene i Aetat, som er avdekket i rapporten fra Det norske Veritas og til at Stortingets kontroll- og konstitusjonskomite vil behandle denne rapporten. Dagens fokus på høye formidlingstall, avsløringene av den uakseptable jukseulturen og manglende fokus på kvaliteten i formidlings- og opplæringsarbeidet, kan være forklaringer på at mange personer med stort bistandsbehov ikke har fått hjelp i et arbeidsmarked som preges mer og mer av korte og løse tilsettingsforhold, mer inn- og utleie og stort arbeidspress, blir mennesker med dårlig helse eller funksjonshemming svært utsatt.

Dette medlem vil foreslå å øke bevilgningen på kap. 1592 post 70 Spesielle arbeidsmarkedstiltak for yrkeshemmede med 10 mill. kroner. Dette vil gi 1 000 flere tiltaksplasser for denne gruppen.

Dette medlem går imot å avvikle ordningen med jobbskappingsprosjekt og foreslår dermed å bevilge på kap. 1591 post 73 Jobbskappingsprosjekter med 13 mill. kroner.

Dette medlem mener distriktpolitiske hensyn må inn i vurderingen av alle saker. Kommuneøkonomi og redusert arbeidsgiveravgift er bærebjelkene i norsk distriktpolitikk. En svekket kommuneøkonomi river grunnlaget vekk for annen satsing. Gode offentlige tjenester er en forutsetning for å få til ny næringsetablering. Reell desentralisering av makt og beslutninger er nødvendig for å få dette til. Samordning på statlig nivå vil aldri gi rom for lokale valg og tilpasninger.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og representanten Steinar Bastesen vil peke på at særlige distriktpolitiske virkemidler må settes inn, både rettet mot personer, mot

næringer og geografiske områder. Disse medlemmer går derfor imot Regjeringens forslag til kutt på en hel rekke tiltak for næringsutvikling i kommunene. Disse medlemmer vil opprettholde denne satsingen på dagens nivå, både når det gjelder tilskudd til utkantkommuner, tilskudd til kommunale næringsfond, programmer for næringsutvikling, omstilling og nyskaping, og distriktsutviklingstilskuddet.

Når det gjelder program for vannforsyning, er Regjeringens forslag langt fra nok for å følge opp programmet for vannforsyning. Dette er særlig et problem for deler av næringslivet, som næringsmiddelbedrifter og reiselivsbedrifter. Disse medlemmer vil derfor øke bevilgningen på kap. 552 post 54 Program for vannforsyning med 26 mill. kroner.

Disse medlemmer vil påpeke alvoret i at hele ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift som statsstøtte ble kjent ulovlig i EFTA-domstolen (ESA) 20. mai 1999. Ordningen med differensiert arbeidsgiveravgift er godkjent ut 2003. Etter dette må Norge fremme notifikasjon av ordningen til ESA, før den eventuelt kan videreføres. ESA vil da gjennomføre en ny vurdering av ordningen, og om de gjeldende satsdifferenser kan videreføres. Finansministeren svarer på spørsmål fra Sosialistisk Venstrepartis stortingsgruppe 3. november i år at Regjeringen ennå ikke har startet arbeidet med en notifisering. Disse medlemmer ber Regjeringen om snarest å klargjøre de mer langsiktige virkningene dette vil få for den differensierte arbeidsgiveravgiften og norsk distriktpolitikk, og legge frem forslag til notifikasjon, slik at ordningen og støttenivået kan opprettholdes også utover 2003.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti foreslår at ramme 6 bevilges med 10 191 791 000 kroner som er en økning på 1 086,5 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (2000-2001) med tilleggsproposisjon.

Komiteens medlem representanten Steinar Bastesen vil fremme forslag om å øke bevilgningene innenfor denne rammen med samlet 276 mill. kroner for hovedsakelig å styrke det lokale næringslivet.

Dette medlem ønsker likevel at satsingen på næringsutvikling i utkantkommuner må prioriteres høyere enn det som det legges opp til i Regjeringens rammeforslag i St. prp. nr. 1 (2000-2001) om en skal nå målene om fortsatt bosetting i utkantkommunene. Det bør legges opp til at avhengigheten av primærnæringene bør bli mindre og den noe ensidige næringsstrukturen som enkelte utkantkommuner har må bli supplert med innslag av andre næringer. Dette for å gjøre utkantkommunene mindre utsatt for svingningene som de ulike næringene opplever.

Dette medlem vil derfor senere foreslå en utviding av rammen med 40 000 000 kroner til kap. 550 Lokal næringsutvikling og 40 000 000 kroner mer til kap. 551.

Dette medlem støtter også forslaget om økt bevilgning til kap. 552 på 26 000 000 kroner og til kap. 1592 med 10 000 000 kroner.

Dette medlem foreslår at bevilgningen til bostøtten økes med 160 000 000 kroner i forhold til Regjeringens forslag.

Dette medlem foreslår en utgiftsramme på 16 717 492 000 kroner, som er 276 000 000 kroner mer enn Regjeringens forslag, og en inntektsramme på 7 336 201 000 kroner, som er lik Regjeringens forslag. Netto rammeforslag 9 381 291 000 kroner.

3.2.6.3 Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 6

Tabell 3.12

Forslag til netto rammesum for rammeområde 6 (Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid) (alle tall i 1 000 kr)

Forslag fra	Forslag til netto rammesum	Avvik fra St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4
St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4	9 105 291	
Ap, KrF, Sp, V	9 212 291	107 000
FrP	6 262 422	-2 842 869
H	7 687 542	-1 417 749
SV	10 191 791	1 086 500
SB	9 381 291	276 000

3.2.7 Rammeområde 7 (Dagpenger m.m.), under kommunalkomiteen

3.2.7.1 Sammendrag

Tabell 3.13

Budsjettkapitler i rammeområde 7 (Dagpenger m.m.), under kommunalkomiteen med forslag til bevilgning i St.prp. nr. 1 (2000-2001)

Kap	Formål:	St.prp. nr. 1
	Utgifter rammeområde 7 (i hele tusen kroner)	
2540	Stønad under arbeidsløse til fiskere og fangstmenn	45 000
2541	Dagpenger	6 519 000
2542	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs m.v. (jf. kap. 5704)	280 000
2543	Ytelser til yrkesrettet attføring	5 977 000
Sum utgifter rammeområde 7		12 821 000
Inntekter rammeområde 7 (i hele tusen kroner)		
5704	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs m.v. (jf. kap. 2542)	50 000
5705	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs, dagpenger	18 000
	Sum inntekter rammeområde 7	68 000
Sum netto rammeområde 7		12 753 000

3.2.7.2 Komiteens merknader

3.2.7.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, jf. avsnitt 3.1.2.1.1, innebærer flere konkrete økninger og reduksjoner på utgiftssiden, som også påvirker bevilgningsforslaget på denne rammen.

Flertallet fører opp netto 12 753 000 000 kroner under dette rammeområdet, som er det samme som følger av Regjeringens forslag.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at dagpengebevilgningen for 2001 er foreslått til 6 519 mill. kroner. Dagpengebevilgningen for 2000 er 6 600 mill. kroner. Den positive utviklingen på arbeidsmarkedet har i perioden 1993-1998 bidratt til at antall dagpengemottakere og utbetaling av dagpenger har blitt betydelig redusert. Dette innebærer at bevilgningene er redusert med mange milliarder kroner i denne perioden. En så lav ledighet vil ha en naturlig motpost i økte utgifter til sykelønn og uføretrygd.

3.2.7.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettsopplegg foreslår at ramme 7 settes til 11 753 000 000 kroner som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på

1 000 000 000 kroner.

Innenfor ramme 7 mener Fremskrittspartiet at inntektene skal settes til 68 000 000 kroner, som i Regjeringens forslag, og at utgiftene skal settes til 11 753 000 000 kroner, som er en reduksjon på 1 000 000 000 kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag.

3.2.7.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre foreslår at rammeområde 7 bevilges med 12 753 000 000 kroner, som er det samme beløp som følger av Regjeringens forslag.

3.2.7.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil peke på at arbeidsmarkedsetatens bedriftsundersøkelse i 2. kvartal i år tyder på en betydelig knapphet på arbeidskraft i mange sektorer. Å skaffe nok arbeidskraft blir en av de viktigste utfordringene i de nærmeste åra. Spesielt vil det være stort behov for nye arbeidstakere i utdanning, helse og omsorg. Samtidig øker antall uføretrygdete, sjukefraværet er høgt og ledigheten er stigende. Det er viktig å merke seg at mange unge blir uføretrygdete og at ledigheten blant funksjonshemmede har vært stabilt høg og økende selv i perioder der ledigheten i alle andre grupper har gått ned. Ledigheten er også høg i innvandrerbefolkningen. Fokus må derfor rettes mot å skaffe folk

til de ledige jobbene og bedre opplæring, kvalifisering, tilrettelegging og hjelpemidler slik at ingen hindres fra å bruke sine ressurser og skyves ut av arbeidslivet.

Dette medlem vil peke på alvoret i den omfattende overregistrering av antall formidlinger i strid med retningslinjene som er avdekket i rapporten fra Det norske Veritas og til at Stortingets kontroll- og konstitusjonskomite vil behandle denne rapporten. Dagens fokus på høge formidlingstall, avsløringene av den uakseptable jukseulturen og manglende fokus på kvaliteten i formidlings- og opplæringsarbeidet, kan være forklaringer på at mange personer med stort bistandsbehov ikke har fått hjelp. Den økte formidlingen til jobber av kort varighet som det vises til i St.prp. nr. 1 (2000-2001) fra Kommunal- og regionaldepartementet, kan være både et resultat av triksing med tall, men også et resultat av at det blir lagt for liten vekt på å sikre mer varige eller faste arbeidstilbud til mennesker med liten kompetanse eller funksjonshemming. I et arbeidsmarked som preges mer og mer av korte og løse tilsetningsforhold, mer inn- og utleie og stort arbeidspress, blir mennesker med dårlig helse eller funksjonshemming svært utsatt.

Dette medlem vil understreke at det er behov for en total gjennomgang av politikken, virkemidlene og organiseringen av dette. Dette medlem mener derfor med bakgrunn i alle de nevnte forhold at det er behov for en stortingsmelding om arbeidsmarkeds- og sysselsettingspolitikk i det 21. århundret.

Dette medlem foreslår at rammeområde 7 bevilges med 12 753 000 000 kroner som er det samme beløp som følger av Regjeringens forslag.

Komiteens medlem representanten Steinar Bastesen foreslår at bevilgningen innenfor denne rammen settes til 12 753 000 000 kroner, som er i samsvar med det som følger av Regjeringens forslag.

3.2.7.3 Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 7

Tabell 3.14

Forslag til netto rammesum for rammeområde 7 (Dagpenger m.v.) (alle tall i 1 000 kr)

Forslag fra	Forslag til netto rammesum	Avvik fra St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4
St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4	12 753 000	
Ap, KrF, Sp, V	12 753 000	0
FrP	11 753 000	-1 000 000
H	12 753 000	0
SV	12 753 000	0
SB	12 753 000	0

3.2.8 Rammeområde 8 (Forsvar), under forsvarskomiteen

3.2.8.1 Sammendrag

Tabell 3.15

Budsjettkapitler i rammeområde 8 (Forsvar), under forsvarskomiteen med forslag til bevilgning i St.prp. nr. 1 (2000-2001)

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1
Utgifter rammeområde 8 (i hele tusen kroner)		
42	Forsvarets ombudsmannsnemnd	3 400
451	Sivilt beredskap (jf. kap. 3451)	275 357
993	Skipsfartsberedskap	3 400
1700	Forsvarsdepartementet	148 157
1710	Fellesinstitusjoner og statsforetak under Forsvarsdepartementet (jf. kap. 4710)	603 301
1719	Fellesutgifter under Forsvarsdepartementet (jf. kap. 4719)	182 310
1720	Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 4720)	1 175 528
1725	Fellesinstitusjoner og –utgifter under Forsvarets overkommando (jf. kap. 4725)	1 737 983
1731	Hæren (jf. kap. 4731)	4 500 386
1732	Sjøforsvaret (jf. kap. 4732)	2 791 532
1733	Luftforsvaret (jf. kap. 4733)	3 707 579
1734	Heimevernet (jf. kap. 4734)	737 252
1735	Forsvarets etterretningstjeneste	547 390
1760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 4760)	8 280 984
1790	Kystvakten (jf. kap. 4790)	553 473
1791	Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 4791)	189 122
1792	Norske styrker i utlandet (jf. kap. 4792)	1 922 000
1795	Kulturelle og allmennyttige formål (jf. kap. 4795)	146 951
Sum utgifter rammeområde 8		27 506 105
Inntekter rammeområde 8 (i hele tusen kroner)		
3451	Sivilt beredskap (jf. kap. 451)	9 270
4710	Fellesinstitusjoner og statsforetak under Forsvarsdepartementet (jf. kap. 1710)	50 943
4720	Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 1720)	17 933
4725	Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarets overkommando (jf. kap. 1725)	36 063
4731	Hæren (jf. kap. 1731)	72 308
4732	Sjøforsvaret (jf. kap. 1732)	46 485
4733	Luftforsvaret (jf. kap. 1733)	97 411
4734	Heimevernet (jf. kap. 1734)	2 391
4760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 1760)	373 059
4790	Kystvakten (jf. kap. 1790)	317
4791	Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 1791)	20 000
4795	Kulturelle og allmennyttige formål (jf. kap. 1795)	5 135
4799	Militære bøter	1 109
Sum inntekter rammeområde 8		732 424
Sum netto rammeområde 8		26 773 681

3.2.8.2 Komiteens merknader

3.2.8.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, jf. avsnitt 3.1.2.1.1, innebæ-

rer flere konkrete økninger og reduksjoner på utgiftssiden som også påvirker bevilgningsforslaget på denne rammen. Flertallet foreslår at det føres opp netto 26 667 881 000 kroner under dette rammeområdet, som innebærer en reduksjon på 105 800 000 kroner i forhold til det som følger av Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil påpeke at den viktigste oppgaven for forsvaret

de kommende år er å rette opp det som er blitt kalt "den doble ubalansen". For det første har det utviklet seg en ubalanse mellom drift og investeringer, og for det andre en ubalanse mellom oppgaver og ressurser. Disse medlemmer viser i den forbindelse til at det i sommer kom to omfattende utredninger gjennom NOU 200:20 "Et nytt forsvar" og Forsvarssjefens forsvarsstudie 2000, og at Forsvarsdepartementet med bakgrunn i disse skal legge frem en langtidsmelding neste vår.

Disse medlemmer understreker nødvendigheten av at langtidsproposisjonen redegjør for de behov for omstilling som forsvaret står foran, og hvilke tiltak som må iverksettes som et resultat av dette. Disse medlemmer vil peke på at årets budsjett er det siste som legger langtidsmeldingen for perioden 1999-2002 til grunn. Disse medlemmer mener det er viktig å understreke at man etter årets budsjett vil ha et avvik på ca. 1,75 mrd. kroner i forhold til langtidsmeldingens forutsetninger. Disse medlemmer viser til at årets budsett gir høyest prioritet til avdelinger som skal delta i internasjonale operasjoner, grensevaktordninger og HMK garde når det gjelder utstyr og trening - deretter vil kampfartøyer, kampfly og 6 divisjon prioriteres. Disse medlemmer mener at de viktigste investeringene i 2001 vil være fregatter og tilhørende prosjekter, IT-infrastruktur og prosjekter som ansees som nødvendig for å delta i internasjonale operasjoner for at investeringer for perioden er 10 pst. lavere enn forutsett.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til merknad i Budsjett-innst. S. I (2000-2001), kap. 9.3, og til omtale av budsjettavtalen med Arbeiderpartiet i kap. 3.12.

Disse medlemmer viser til at det i St.prp. nr. 1 (2000-2001) står "Det søkes å begrense investeringer i bygg og anlegg til de stedene hvor Forsvaret med stor sannsynlighet skal være lokalisert i fremtiden".

Disse medlemmer viser til at Forsvarets struktur og organisering er under vurdering. Det er i denne sammenheng avgjørende at det ikke foretas investeringer nå som i løpet av kort tid kan vise seg å være feilslått som følge av de endringer Forsvaret skal gjennom.

Disse medlemmer er opptatt av at Forsvaret skal ha stabile og forutsigbare rammebetingelser, men mener likevel det er riktig å redusere bevilgningen til Forsvaret i tråd med budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet og sentrumpartiene.

3.2.8.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettsopplegg foreslår at ramme 8 settes til 28 250 681 000 kroner som er en økning i forhold til det som følger av Regjeringens forslag på 1 477 000 000

kroner. Innenfor ramme 8 mener Fremskrittspartiet at inntektene skal settes til 732 424 000 kroner, som i Regjeringens opplegg, og at utgiftene skal settes til 28 983 105 000 kroner som er en økning på 1 477 000 000 kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag.

Disse medlemmer mener at et troverdig forsvar er en betingelse for en fri og suveren nasjon, og mener at forsvarets betydning etter bortfall av den kalde krigen har blitt neglisjert av stortingsflertallet. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at forsvars- og sikkerhetspolitikk må bygge på en plattform preget av langsiktighet. Det er derfor viktig at de mål som settes for vår forsvarsstruktur følges opp og ikke fravikes slik vekslende regjeringer har hatt for vane.

Disse medlemmer erkjenner at dagens og fremtidens forsvar vil måtte hvile på ny teknologi og ny kompetanse hos befal og spesialister i forsvaret.

Disse medlemmer slår fast at forsvaret har blitt satt i en meget vanskelig situasjon der resultatet har blitt sterkt reduserte lagerbeholdninger av ammunisjons typer, reservedeler til våpen og annet materiell, noe som fører til at fullt brukbart materiell må "kannibaliseres" for å frembringe reservedeler.

Reduserte lagerbeholdninger av drivstoff sammen med sviktende driftsbudsjetter fører til at fartøyer må ligge ved kai, samt at fly må stå på bakken, mens piloter og sjøoffiserer ikke kan gjøre den jobben de er utdannet til, noe som igjen fører til tap av nødvendig treningskompetanse og lav beredskapsmessig status. Videre fører utviklingen til at vernepliktmassen ikke utnyttes, samt at de som gjør tjeneste får denne forkortet. Dette gjør at de mister opplæring i samvirke mellom avdelinger. Soldatenes grunnlag for å være kvalifisert i tjeneste i internasjonale operasjoner svekkes derved.

Disse medlemmer ønsker å bevare et troverdig nasjonalt forsvar for derved å ha et bedre grunnlag for å kunne tjenestegjøre internasjonalt sammen med allierte.

Disse medlemmer vil stå ved Stortingets beslutning om å tilleggsfinansiere operasjoner i utlandet, og vil videre bruke midler til å anskaffe våpen, ammunisjon, reservedeler og annet stridsmateriell fra utlandet for å bedre egen beholdning, og legger til grunn at nye materiellanskaffelser kan gjøres uten krav om kostbare gjenkjøpsordninger

3.2.8.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre foreslår at rammeområde 8 bevilges med 27 698 681 000 kroner, som er 925 mill. kroner høyere enn det beløp som følger av Regjeringens forslag. Dette kommer i tillegg til en klar omprioritering innenfor rammen.

Disse medlemmer viser til at Høyre i flere sammenhenger har påpekt det manglende samsvar mellom vedtatte målsettinger og bevilgede ressurser til Forsvaret, og at konsekvensen av dette er en alvorlig ubalanse

mellom drift og investeringer. Disse medlemmer viser til at Høyre på grunnlag av Forsvarsstudien av 1996 (FS 96) anslo at en årlig vekst på 1,5 pst. var nødvendig for oppfylle de forutsetninger som lå til grunn i Langtidsmeldingen. Disse medlemmer må konstatere at stortingsflertallet gjennom mange år har valgt å overse denne ubalansen og at denne forverres betydelig med årets forslag til budsjett.

Disse medlemmer vil påpeke at Forsvaret står foran betydelige omstillinger på grunnlag av innstillingen fra Forsvarspolitisk utvalg (NOU 2000:20) og Forsvarssjefens forsvarstudie 2000 (FS 2000). Disse medlemmer mener et fremtidig forsvar må ha høy teknologisk kompetanse i tillegg til tilstrekkelig størrelse for å møte fremtidige sikkerhetsutfordringer. Et redusert forsvarsbudsjett kombinert med nye driftsøkende forhold innenfor forsvarsrammen bidrar ikke til å gi Forsvaret gode forutsetninger og den nødvendige fleksibilitet i en omstillingsperiode. Disse medlemmer mener årets budsjett ytterligere understreker behovet for en snarlig politisk avklaring av Forsvarets fremtidige oppgaver, organisering og struktur. Langsiktighet og forutsigbarhet er nå absolutt nødvendig for Forsvaret. Disse medlemmer vil påpeke det alvorlige i at årets bevilgninger ligger 1,3 mrd. kroner under forutsetningene for FS 2000 og vil advare mot en ny ubalanse i forsvarspolitikken.

På grunn av underbudsjettering har Forsvaret vært nødt til å tære på beredskapslagre av ammunisjon, reservedeler og drivstoff. Øvingsnivået er sterkt redusert og man har gjort førstegangstjenestens lengde til en salderingspost. Disse medlemmer vil derfor bruke de økte ressursene blant annet til å opprettholde førstegangstjenestens lengde på vedtatt nivå, fylle opp beredskapslagre, gi Heimevernet mulighet til å opprettholde treningen på vedtatt nivå og gi rom for tilstrekkelig trening i Luftforsvaret og Marinen. Disse medlemmer vil holde fast ved Stortingets forutsetning om å tilleggsfinansiere utgiftene til internasjonale operasjoner. Samtidig vil Høyre styrke Forsvarets investeringsevne. Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 7 (2000-2001) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 8.

3.2.8.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti observerer at Norge i dag ikke står overfor konvensjonelle militære trusler på kort eller middels lang sikt. Russlands militære kapasitet er imidlertid dramatisk svekket og viljen til militær aggresjon er liten. Trusselbildet er endret og Norge og Europa sin sikkerhet blir i økende grad påvirket av globale miljøproblemer, sosial og etnisk uro i sentral- og Øst-Europa, forskjellene mellom fattige og rike land og ressursituasjonen og atomtrusselen i nordområdene. Dette er utviklingstrekk som viser at det kreves en helhetlig sikkerhetspolitikk der økonomisk samar-

beid, felles miljøtiltak og overføring av kompetanse og teknologi står sentralt. Mange av de nye sikkerhetsutfordringene kan ikke løses med militære midler. Dette medlem påpeker derfor at sikkerhetspolitikk innebærer å bruke mindre på forsvaret og mer på bistand, miljøtiltak og internasjonalt samarbeid.

Dette medlem viser til at Forsvaret står foran en stor omstillingsprosess som Sosialistisk Venstreparti imøteser. Denne skal blant annet føre til en kraftig rasjonalisering av driften, noe som vil legge grunnlaget for lavere driftsutgifter til forsvaret på sikt.

Dette medlem mener det bør innføres en investeringspause i forsvaret til man har behandlet og vedtatt innrettingen på det nye forsvaret. Mange aktuelle investeringer er farlig uavhengige av den nye strukturen. Dette medlem går på denne bakgrunn imot bevilgningen til kjøp av nye fregatter. Dette våpenet er i for stor grad knyttet opp til et tradisjonelt forsvarskonsept og er en uklok investering i en presset økonomisk situasjon. Dette medlem går også imot bevilgningene til flere mindre materiellinvesteringer, og mot penger til byggingen av nytt skytefelt ved Rena leir.

Dette medlem vil peke på at forsvarets trening- og øvingsvirksomhet er under press på bakgrunn av stramme budsjetter. Det er på bakgrunn av dette nødvendig å begrense driftsutgifter på ledelsesnivå for å frigjøre midler til operativ virksomhet. Dette medlem foreslår derfor å kutte i overføringene til forsvarets sentrale ledelse, til etterretning og til investeringer i NATO.

Dette medlem går inn for å øke overføringene til kystvakten og redningshelikoptertjenesten. Disse enhetene er særlig viktige i oppfølgingen av våre ressurser i havet og ved sivile og militære ulykker.

Dette medlem foreslår å sette bevilgningene til rammeområde 8 til 24 087 681 000 kroner, en reduksjon på 2 686 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (2000-2001) med tilleggsproposisjon.

3.2.8.2.5 Merknader fra komiteens medlem representanten Steinar Bastesen

Komiteens medlem representanten Steinar Bastesen mener det bør satses mer på Forsvaret enn det legges opp til i St. prp. nr. 1 (2000-2001). Dette medlem mener at satsingen på Forsvaret må ha et langsiktig perspektiv. De lave bevilgningene til Forsvaret som det i Regjeringens forslag legges opp til, vil være å spille hasard med mulighetene til å møte eventuelle militære utfordringer i framtida. Dette medlem viser også til at Norge har store interesser i nordområdene og i farvann som i store deler av året er islagt. Det bør derfor etter dette medlems mening også avspeile seg i løyvingene til bl.a. nyanskaffelser til Kystvakta. Løyvingene til Heimevernet bør være såpass høye at det gir rom for årlige øvelser og et skikkelig luft- og panservern-utstyr til det personellet som eventuelt skal møte en militær utfor-

dring. Dette medlem vil videre at Redningshelikoptertjenesten utvides slik at det ikke er nødvendig å redusere tjenestetilbudet i en landsdel for å styrke det i en annen.

Dette medlem vil senere foreslå at løyvingen til kap. 1731 Hæren blir økt med 50 000 000 kroner.

Dette medlem vil senere komme med forslag om at løyvingen til kap. 1732 Sjøforsvaret blir økt med 50 000 000 kroner.

Dette medlem vil etter hvert foreslå at løyvingen til kap. 1733 Luftforsvaret blir økt med 25 000 000 kroner.

Dette medlem kommer senere med forslag om at løyvingen til kap. 1734 Heimevernet blir økt med 75 000 000 kroner.

Dette medlem kommer tilbake med forslag om at løyvingen til kap. 1760 Nyanskaffelser av materiell

m.m. post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold økes med 100 000 000 kroner til 8 380 984 kroner for å gi rom til startbevilgning til nye redningshelikopter av typen EH 101.

Dette medlem vil senere foreslå at løyvingene til kap. 1790 Kystvakta økes med 25 000 000 kroner til 545 137 000 kroner.

Dette medlem vil etter hvert foreslå at kap. 1791 Redningshelikoptertjenesten økes med 50 000 000 kroner til 239 303 000 kroner.

Dette medlem foreslår en utgiftsramme på 27 881 105 000 kroner, som er 375 000 000 kroner mer enn det som følger av Regjeringens forslag, og en inntektsramme på 732 424 000 kroner, som er lik Regjeringens forslag. Netto rammeforslag er 27 148 681 000 kroner, som er en økning på 375 000 000 kroner i forhold til det som følger av Regjeringens forslag.

3.2.8.3 Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 8

Tabell 3.16

Forslag til netto rammesum for rammeområde 8 (Forsvar) (alle tall i 1 000 kr)

Forslag fra	Forslag til netto rammesum	Avvik fra St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4
St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4	26 773 681	
Ap, KrF, Sp, V	26 667 881	-105 800
FrP	28 250 681	1 477 000
H	27 698 681	925 000
SV	24 087 681	-2 686 000
SB	27 148 681	375 000

3.2.9 Rammeområde 9 (Næring), under næringskomiteen

3.2.9.1 Sammendrag

Tabell 3.17

Budsjettkapitler i rammeområde 9 (Næring), under næringskomiteen med forslag til bevilgning i St.prp. nr. 1 (2000-2001) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 7 (2000-2001)

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 7
Utgifter rammeområde 9		
900	Nærings- og handelsdepartementet (jf. kap. 3900)	166 800 000
901	Styret for det industrielle rettsvern (jf. kap. 3901)	154 000 000
902	Justervesenet (jf. kap. 3902)	74 550 000
903	Standardisering	26 000 000
904	Brønnøysundregistrene (jf. kap. 3904)	143 116 000
910	Statens veiledningskontor for oppfinnere	15 050 000
911	Bedriftsrettet kompetanseoverføring	57 100 000
922	Norsk Romsenter	246 700 000
923	Forsknings- og utviklingskontrakter	151 000 000
924	Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer	510 800 000
926	Spesielle IT-tiltak	42 900 000
928	FoU-prosjekter i næringslivets regi	200 000 000
932	Norges geologiske undersøkelse (jf. kap. 3932)	132 000 000
933	Bergvesenet (jf. kap. 3933)	13 350 000
941	Sjøfartsdirektoratet (jf. kap. 3941)	200 500 000
942	Skipsregistrene (jf. kap. 3942)	6 850 000

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 7
943	Tilskudd til sysselsetting av sjøfolk	290 000 000
944	Ventelønn	800 000
951	Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S	61 000 000
952	Svalbard Samfunnsdrift og Næringsutvikling	40 000 000
953	Kings Bay AS	11 000 000
961	Reiselivstiltak	94 000 000
966	Støtte til skipsbygging	1 200 000
970	Internasjonaliseringstiltak	202 500 000
990	Industri- og forsyningsberedskap (jf. kap. 3990)	13 500 000
2420	Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (jf. kap. 5320 og 5620)	504 000 000
2425	Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) og fylkeskommunene	880 900 000
Sum utgifter rammeområde 9		4 239 616 000
Inntekter rammeområde 9		
3900	Nærings- og handelsdepartementet (jf. kap. 900)	1 900 000
3901	Styret for det industrielle rettsvern (jf. kap. 901)	153 000 000
3902	Justervesenet (jf. kap. 902)	51 400 000
3904	Brønnøysundregistrene (jf. kap. 904)	390 100 000
3932	Norges geologiske undersøkelse (jf. kap. 932)	31 600 000
3933	Bergvesenet (jf. kap. 933)	700 000
3941	Sjøfartsdirektoratet (jf. kap. 941)	140 900 000
3942	Skipsregistrene (jf. kap. 942)	10 000 000
3990	Industri- og forsyningsberedskap (jf. kap. 990)	6 800 000
5320	Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (jf. kap. 2420)	45 300 000
5327	Statens nærings- og distriktsutviklingsfond og fylkeskommunene m.v.	105 000 000
Sum inntekter rammeområde 9		936 700 000
Sum netto rammeområde 9		3 302 916 000

3.2.9.2 Komiteens merknader

3.2.9.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, viser til at budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, jf. avsnitt 3.1.2.1.1, innebærer flere konkrete økninger og reduksjoner på utgiftssiden, som også påvirker bevilgningsforslaget på denne rammen.

Flertallet fører opp netto 3 281 916 000 kroner under dette rammeområdet, som innebærer en reduksjon på 21 mill. kroner i forhold til det som følger av Regjeringens forslag.

Flertallet viser til at Norge har et godt utgangspunkt for å møte framtidige næringspolitiske utfordringer. Norge har en høyt utdannet arbeidsstyrke. På mange områder er vår forskning, teknologi og kompetanse langt framme. Norsk økonomi er sterk og det gode samspillet mellom partene i arbeidslivet og myndigheter bidrar til stabilitet. Tunge deler av norsk næringsliv har lang erfaring med internasjonal virksomhet.

Flertallet viser til at et velfungerende og lønnsomt næringsliv danner grunnlaget for sysselsetting og verdiskaping i Norge og er med på trygge det økonomiske fundamentet for det norske velferdssamfunnet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2001 for Nærings- og handelsdepartementet. Disse medlemmer støtter Regjeringens offensive og framtidsrettede næringspolitikk, som bl.a. framkommer av budsjettforslaget.

Disse medlemmer mener i likhet med Regjeringen at dagens næringspolitikk ikke er godt nok tilpasset alle de utfordringer vi nå står overfor. Derfor må næringspolitikken i enda sterkere grad fokusere på nyskaping og kompetanse.

Disse medlemmer vil fremheve betydningen av nasjonalt eierskap og den betydning statlig kapital, i samspill med privat, vil ha for å sikre det nasjonale eierskap. Norsk næringslivet trenger tålmodige, langsiktige eiere. Nasjonalt eierskap vil sikre at viktige funksjoner som hovedkontor, forsknings- og utviklingsavdelinger og produksjonsenheter blir i Norge.

Disse medlemmer viser til Regjeringens forslag om å opprette et statlig/privat investeringselskap med

investeringsbase på 5 mrd. kroner, hvor private skal ha 51 pst. av aksjene. Det foreslåtte investeringsselskapet skal bidra til å videreutvikle eksisterende dynamiske næringsmiljøer og delta i større omstrukturingsprosesser, og det skal gis i oppgave å tilby kapital til både små og store bedrifter, på og utenfor børs og både hjemme og utenlands.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen vil bygge opp langsiktig og strategisk kompetanse på områder som vil være viktige for næringslivet i framtiden. Den næringsrettede forskningen skal bidra til å øke innovasjon og nyskaping i hele landet. Disse medlemmer viser til at Regjeringens forslag til budsjett for 2001 vil medføre en vesentlig styrking av disse virkemidlene, bl.a. økes bevilgning til forskning og utvikling med nærmere 20 pst. og det etableres et nærings- og distriktsprogram på 250 mill. kroner.

Disse medlemmer er positive til at Regjeringen foreslår etablert et offensivt program for e-handel som skal få små og mellomstore bedrifter til å ta i bruk elektronisk forretningsdrift og handel, ved bl.a. bevisstgjøring, kompetanseutvikling og spredning av erfaringer.

Disse medlemmer er positive til at det i budsjettet for 2001 er foreslått bevilget om lag 60 mill. kroner som er direkte knyttet til styrking av bredbåndsutbygging i Norge. I tillegg er det foreslått aktiviteter og tiltak av ulik art i størrelsesorden 300-350 mill. kroner som er relatert til bredbåndsutviklingen over ulike departementers budsjetter.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til merknad i Budsjett-innst. S. I (2000-2001), kap. 9.3, og til omtale av budsjettavtalen med Arbeiderpartiet i kap. 3.1.2.

Disse medlemmer vil fremheve at en gjennom avtalen med Arbeiderpartiet har styrket næringslivets rammevilkår vesentlig gjennom viktige endringer i skatter og avgifter. Ikke minst er det viktig at konjunkturavgiften ikke blir innført og at investeringsavgiften skal fjernes fra 1. januar 2002. Disse medlemmer vil også peke på at en gjennom avtalen har funnet rom for å øke bevilgningene til Teknologisk Institutt, Veiledningsinstituttet i Nord-Norge, midlene til forskning og utvikling, til reiselivstiltak, til internasjonalisering og eksportfremme og til distriktsutviklingstiltak i SND.

3.2.9.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg foreslår at ramme 9 settes til 2 400 216 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det som følger av Regjeringens forslag på 902 700 000 kroner. Innenfor ramme 9 mener Fremskrittspartiet at inntektene skal settes til 936 700 000 kroner, som i Regjeringens forslag, og at utgiftene skal settes til 3 336 916 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til

det beløp som følger av Regjeringens forslag på 902 700 000 kroner.

Disse medlemmer mener det er viktig å legge grunnlaget for en fremtidsrettet næringspolitikk ved å prioritere gode, langsiktige, forutsigbare og generelle rammebetingelser for alle bransjer og bedrifter. Et hovedmål må være å utvikle et sterkt næringsliv i fastlands-Norge som kan bidra til at oljeavhengigheten reduseres.

Disse medlemmer mener at det norske skatte- og avgiftstrykket er en bremsekloss for utviklingen av et stabilt og lønnsomt næringsliv.

For høye skatter og avgifter, særlig særavgifter, regulerer både forbrukeradferden og tilbudssiden i økonomien slik at markedsmekanismer hindres i å fungere, og gir resultater som verken er tilsiktet eller samlet sett bedre enn friere markedsøkonomi.

Hovedoppgaven i nærings- og strukturpolitikken må være å bedre økonomiens virkemåte, med særlig vekt på å øke verdiskapningen i næringslivet.

Disse medlemmer mener det er viktig å tilrettelegge for eksport og internasjonalisering og vil derfor styrke innsatsen til eksportfremmende tiltak gjennom Norges Eksportråd.

Det er særlig viktig å satse på små og mellomstore bedrifter i internasjonaliseringsprosessen.

Disse medlemmer har registrert at antallet gjestetdøgn og antallet turister i Norge har stagnert. Dette er bekymringsfullt, særlig for distriktene, hvor mange reiselivsbedrifter sliter med lav lønnsomhet. Disse medlemmer vil derfor øke bevilgningene til internasjonal markedsføring. Disse medlemmer har merket seg at antallet registrerte norske sjøfolk er økende med dagens ordning som innebærer at rederiene får refundert 12 pst. av brutto lønnsutgifter dersom vilkårene ellers er oppfylt. Evalueringen av ordningen som ble gjort i St.prp. nr. 51 (1997-1998), viste at ordningen generelt vellykket og fungerer etter hensikten. På denne bakgrunn vil disse medlemmer øke dagens støttenivå til 20 pst., samt inkludere passasjerbetjeningen på NOR-ferger og bøyelastere i råoljetransport i Nordsjøen.

Disse medlemmer har registrert at etableringen av Brønnøysundregistrene ikke har ført til den ønskede reduksjon i antall skjemaer eller tidsbruk for næringsdrivende.

Samtidig har registrene gått med betydelige overskudd og har vært en netto inntektskilde for staten, og vil derfor foreslå å tilpasse gebyrinntektene til driften av registrene ved å innarbeide nivåer for gebyrene i tråd med selvfinansieringsprinsippet over en 2 års periode.

3.2.9.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre foreslår at rammeområde 9 bevilges med 2 658 116 000 kroner, som er 645 mill. kroner lavere enn det beløp som følger av Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at Høyre går inn for økt satsing på Norges Eksportråd og markedsføring av Norge som turistmål med 21 mill. kroner og økte bevilgninger til Teknologisk institutt og Veiledningsinstituttet i Nord-Norge på til sammen 30 mill. kroner. Som ledd i en nyskappingspakke foreslår disse medlemmer også økt satsing på såkornfond og Statens veiledningskontor for oppfinnere.

Disse medlemmer viser til at Høyre mener det er bedre å legge til rette for næringsutvikling og distriktsbosetting gjennom generelt gode rammevilkår i form av et konkurransedyktig skatte- og avgiftsnivå og en oppdatert infrastruktur, enn gjennom direkte tilskudd og til utvalgte bedrifter. Som et bidrag til finansieringen av Høyres veisatsing og forslag til skatte- og avgiftslettelse foreslås derfor betydelige kutt i bevilgningene til SND på til sammen 675 mill. kroner. Videre foreslår Høyre enkelte andre bevilgningsreduksjoner, i tråd med Høyres mål om en mer effektiv forvaltning.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 8 (2000-2001) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 9.

3.2.9.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti understreker at i den næringsstrategien som skal danne grunnlaget for et livskraftig næringsliv i fremtiden må utdanning, skole og forskning være sentralt. Innenfor denne må små innovative bedrifter få nødvendig støtte i oppbyggingsfasen, og hvor bedriftene bidrar mer til samfunnet i høstingsfasen. Skal vi sikre og utvikle et næringsliv som gir grunnlag for sysselsetting og velferd inn i neste årtusen, må vi til enhver tid ha bedrifter som er nyskapende og utviklende.

Vår oppgave blir derfor å legge til rette for at næringslivet, både det offentlige og det private, har rammebetingelser som stimulerer til nyskaping. Dette medlem er også opptatt av at Staten utvikler en ny, fremtidsrettet eierstrategi med industriell kompetanse. Nasjonens midler må forvaltes på en bedre organisert, mer effektiv og langsiktig måte. Slik det er i dag, utøver Staten et passivt eierskap uten langsiktige målsetninger. Dette gjør store fellesverdier svært utsatt for press. I tillegg er dette medlem opptatt av at fellesskapets verdier forvaltes på en måte som ikke er i strid med våre mål innen miljø og sosiale rettigheter. Vi må videre utvikle en strategi der næringsvirksomheten forskyves fra oljebasert til miljøvennlig virksomhet.

Dette medlem vil derfor styrke SNDs evne til å støtte opp om næringsprosjekter ved å utvide låneram-

mene med hhv. 40 mill. kroner i utviklingstilskudd og 55 mill. kroner i distriktsutviklingstilskudd. SND skal bidra til å realisere næringsprosjekter som ellers ikke ville fått lånefinansiering. Dette medlem vil derfor øke risikoeksponeringen i SND ved å øke tapsfondet med 55 mill. kroner utover Regjeringens forslag.

Dette medlem er videre opptatt av at Norge skal fortsette å hevde sin suverenitet på Svalbard. Til nå har dette vært gjennomført ved en solid bosetning på øygruppa, tilknyttet kullvirksomheten. Bruk av kull er imidlertid ikke forenlig med en bærekraftig miljøpolitikk. Derfor vil dette medlem starte omleggingen fra en virksomhet basert på kulldrift til en virksomhet med en helt annen og miljøvennlig basis. Regjeringen har fremmet forslag i Tilleggsproposisjon nr. 7 om en bevilgning til Store Norske Spitsbergen Kulkompani, etter først å ha foreslått å utsette bevilgningsspørsmålet til våren. Dette medlem viser til at begrunnelsen for tilleggsbevilgningen blant annet er økte kostnader i sammenheng med anleggsvirksomhet og utredninger knyttet til eventuell kulldrift i Svea Nord og går imot bevilgningen, men vil bevilge 5 mill. kroner til fortsatt utvikling av nye næringsområder på Svalbard.

Dette medlem foreslår at rammeområde 9 bevilges med 3 146 916 000 kroner som er en reduksjon på 156 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (2000-2001) med tilleggsproposisjon.

3.2.9.2.5 Merknader fra komiteens medlem representanten Steinar Bastesen

Komiteens medlem representanten Steinar Bastesen er skeptisk til den nedprioriteringen av kystnæringene og skipsfart som det legges opp til i Regjeringens budsjettforslag for 2001, jf. St.prp. nr. 1 (2000-2001).

Dette medlem støtter Høyres forslag til økte bevilgninger til Bedriftsrettet kompetanseoverføring med til sammen 30 000 000 kroner.

Dette medlem støtter forslagene om økte bevilgninger til kap. 920, kap. 961, kap. 2425 og kap. 970, med til sammen 40 000 000 kroner.

Dette medlem støtter også Sosialistisk Venstreparti forslag om økte bevilgninger til SND, kap. 2420, og til næringsutvikling på Svalbard, kap. 952, med til sammen 155 000 000 kroner.

Dette medlem foreslår en utgiftsramme på 4 564 616 000 kroner, som er 225 000 000 kroner mer enn Regjeringens forslag, og en inntektsramme på 936 700 000 kroner. Netto rammeforslag er 3 527 916 000 kroner.

3.2.9.3 Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 9

Tabell 3.18

Forslag til netto rammesum for rammeområde 9 (Næring) (alle tall i 1 000 kr)

Forslag fra	Forslag til netto rammesum	Avvik fra St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4
St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4	3 302 916	
Ap, KrF, Sp, V	3 281 916	-21 000
FrP	2 400 216	-902 700
H	2 658 116	-644 800
SV	3 146 916	-156 000
SB	3 527 916	225 000

3.2.10 Rammeområde 10 (Fiskeri), under næringskomiteen

3.2.10.1 Sammendrag

Tabell 3.19

Budsjettkapitler i rammeområde 10 (Fiskeri), under næringskomiteen med forslag til bevilgning i St.prp. nr. 1 (2000-2001) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 9 (2000-2001)

Kap.	Formål:	St. prp. nr. 1 med Tillegg nr. 9
Utgifter rammeområde 10		
1000	Fiskeridepartementet (jf. kap. 4000)	64 500 000
1001	Deltakelse i internasjonale organisasjoner	6 250 000
1030	Fiskeridirektoratet (jf. kap. 4030)	261 800 000
1040	Til gjennomføring av fiskeriatvanten	120 000 000
1050	Diverse fiskeriformål	23 400 000
2415	Statens nærings- og distriktsutviklingsfond, fiskeri- og andre regionalpolitiske tiltak	67 000 000
Sum utgifter rammeområde 10		542 950 000
Inntekter rammeområde 10		
4000	Fiskeridepartementet (jf. kap. 1000)	10 000
4030	Fiskeridirektoratet (jf. kap. 1030)	36 640 000
Sum inntekter rammeområde 10		36 650 000
Sum netto rammeområde 10		506 300 000

3.2.10.2 Komiteens merknader

3.2.10.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, jf. avsnitt 3.1.2.1.1, innebærer flere konkrete økninger og reduksjoner på utgiftssiden, som også påvirker bevilgningsforslaget på denne rammen. For enkeltsaker vises til behandling i fagkomiteene.

Flertallet fører opp netto 503 800 000 kroner under dette rammeområdet, som innebærer en reduksjon på 2,5 mill. kroner i forhold til det som følger av Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Regjeringens forslag til budsjett for Fis-

keridepartementet for 2001. I forhold til saldert budsjett for 2000 innebærer forslaget en nominell økning på ca. 150 mill. kroner eller 7,5 pst., korrigert for fiskeriatvanten.

Disse medlemmer viser til at hovedårsaken til den foreslåtte økningen i budsjettet er Regjeringens satsing for å fremme verdiskapingen i fiskeri- og havbruksnæringen gjennom marin forskning og utvikling, samt satsing på næringsutvikling, trygg sjømat, havne- og farledsutbygging og sikkerhet til sjøs. Disse medlemmer støtter den foreslåtte satsingen og mener at den vil bidra positivt for utvikling av sektoren.

Disse medlemmer viser til at fiskerisektoren inkludert havbruk er Norges nest største eksportnæring. Næringen utgjør en viktig faktor for å sikre sysselsetting og bosetting i de kystnære deler av landet og er viktig for landets verdiskaping og importinntekter. Som eksportnæring, er næringen særlig avhengig av at det føres en økonomisk politikk som sikrer konkurranseevnen gjennom lav pris- og kostnadsvekst.

Disse medlemmer mener at fiskeri- og havbrukspolitikken skal bidra til økt verdiskaping i en lønnsom og bærekraftig fiskeri- og havbruksnæring. Forvaltningen av fiskeressursene må skje på et vitenskapelig fundert grunnlag. Disse medlemmer vil derfor peke på behovet for satsing på marin forskning for å kunne utnytte potensialet i fiskeri- og havbruksnæringen.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til at det overordnede målet for Fiskeridepartementet er å utvikle de marine næringene som oppdrett, havbeite og tradisjonelle fiskerier ut i fra et perspektiv om at Norges økonomiske utvikling i fremtiden vil være svært avhengig av hvordan man lykkes nettopp i denne sektoren. Disse medlemmer mener at de marine næringer må sikres gode og stabile vilkår for vekst. Fiskeridepartementets budsjett i de nærmeste årene må styrkes for å kunne sikre tilstrekkelige midler til forskning, utvikling og bistand til markedsføring for å nå dette målet.

Disse medlemmer vil videre peke på de marine næringers viktighet for bosetting og sysselsetting langs kysten, og vil sikre at verdiskapningen langs kysten kommer kystens befolkning til gode.

Disse medlemmer vil også understreke at en stadig større aktivitet i og rundt de marine næringene, også vil skape ulike problemstillinger i forhold til miljø og etikk. Disse medlemmer mener at en best kan redusere slike problemstillinger gjennom førevarprinsippet. Disse medlemmer vil her særlig understreke de problemstillinger som reiser seg i forbindelse med de økende bestandene av sel og hval. Disse medlemmer mener at denne ressursen må utnyttes bedre, samtidig som en gjenoppbygger markeder som er gått tapt. Disse medlemmer mener derfor at en må ha en målsetning om større uttak av sjøpattedyr, samtidig som miljø- og verneinteresser blir ivarettatt på en hensiktsmessig måte slik at kostbare og unødvendige konflikter kan unngås.

Disse medlemmer viser for øvrig til merknad i Budsjett-innst. S. I (2000-2001), kap. 9.3.

3.2.10.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg foreslår at ramme 10 settes til 330 300 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det som følger av Regjeringens forslag på 176 000 000 kroner. Innenfor ramme 10 vil Fremskrittspartiet at inntektene settes til 36 650 000 kroner, som i Regjeringens opplegg, og at utgiftene settes til 366 950 000 kroner som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 176 000 000 kroner.

Disse medlemmer vil hevde at dereguleringen og liberaliseringen av fiskerinæringen går for langsomt. Det som burde være en effektiv og frittstående næring er fortsatt delvis subsidieavhengig på grunn av offentlige tiltak, regulering og pålegg.

Det erkjennes imidlertid at næringen må reguleres til en viss grad, bl.a. fordi ingen har naturlig eiendomsrett til havets ressurser. Det er behov for omfattende endringer for at rike fiskefelt skal kunne utnyttes på en måte som gir bedre lønnsomhet.

Disse medlemmer vil understreke havbruksnæringens store vekstpotensiale i fremtiden. Norge har pga. naturgitte forhold fortsatt stor ubenyttet produksjonskapasitet. Markedet etterspør stadig mer fisk, og økt konkurranse om viktige forvarer vil trolig favorisere fisk foran kjøtt i internasjonal matvareproduksjon.

Disse medlemmer mener det er for strenge vilkår for tildeling av konsesjon for havbruk/oppdrett, og at dette kan virke negativt for næringen. Konsesjonsordningen bør fjernes, og begrensninger bør kun være de som følger av forurensning og veterinære hensyn.

Disse medlemmer mener det er behov for å likestille fiskerinæringen med andre næringer, og vil motsette seg ordninger som ikke har karakter av fiskeritiltak.

Disse medlemmer mener også at investeringer i fiskefartøyer skal baseres på bedriftsøkonomiske kriterier uten offentlige tilskudd.

3.2.10.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre foreslår at rammeområde 10 bevilges med 466 300 000 kroner, som er 40 mill. kroner lavere enn det beløp som følger av Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at fiskerinæringen er en av Norges mest vekstkraftige næringer. Gjennom en oppdatert infrastruktur, konkurransedyktige skatt- og avgiftsbetingelser og økt satsing på forskning og utvikling vil disse medlemmer legge til rette for økt lønnsomhet og utvikling i fiskeri- og havbruksnæringen.

Disse medlemmer viser til at Høyre går inn for reduserte bevilgninger til Fiskeridepartementet, Fiskeridirektoratet og til kvinnerettede og kompetansehevede tiltak på til sammen 40 mill. kroner. Samtidig foreslås en betydelig satsing på utbygging av fiskerihavner og på Redningstjenesten under rammeområde 18.

Økt satsing på gode fiskerihavner og farleier vil ha betydning for verdiskapningen i en samlet fiskerinæring og i mange lokalsamfunn langs kysten. Som et første skritt foreslår Høyre en ekstra bevilgning på 25 mil. kroner til dette formålet. Sammen med Høyres veisatsing gir dette en betydelig satsing på infrastruktur knyttet til fiskerinæringen.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 8 (2000-2001) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 10.

3.2.10.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at fiske er Norges nest største og eldste eksportnæring. Den har alltid spilt en helt avgjørende og sentral rolle i norsk distriktpolitikk.

For å sikre en god forvaltning av våre marine ressurser, understreker dette medlem nødvendigheten av at kystflåten styrkes. Kystflåten kan høste på den mest effektive, økologiske og lønnsomme måten. Dette medlem mener at fiskekvotene må omfordes fra fabrikktrålere til kystfiskerne, og begrenses for den resterende trålerflåten. Dette medlem vil også påpeke behovet for økt kontroll, både med overholdelse av kvoteomfang og minstemål.

Dette medlem går derfor inn for å en tilskuddsordning under SND til fornying og kapasitetstilpasning i kystfiskeflåten med 35 mill. kroner.

Dette medlem foreslår at rammeområde 10 bevilges med 541 300 000 kroner som er en økning på 35 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (2000-2001) med tilleggsproposisjon.

3.2.10.2.5 Merknader fra komiteens medlem representanten Steinar Bastesen

Komiteens medlem representanten Steinar Bastesen mener at det til tross for fiskerieringens store betydning for nasjonaløkonomien ikke bevilges midler som står i forhold til denne betydningen. Fiskerieringen er, utenom oljeindustrien, den største eksportnæringen. Det satses for lite på å tilfredsstille kravene til nødvendig infrastruktur som f.eks. havner, farleder og veitransport for ferskfiskindustrien.

Dette medlem mener også at det ikke gis et tilstrekkelig tilbud om redningshjelp for næringene som er avhengig av operere på havet og under værforhold som kan være særlig tøffe. Redningsselskapet er et av de viktigste elementene i redningstjenesten til sjøs. En velfungerende redningstjeneste er avgjørende særlig for kystfiskeflåten som bruker etter forholdene små båter som er spesielt sårbare for uvær. Uten en økning i resurssene til redningstjenesten vil vi trolig se en enda mindre satsing på kystfiskeflåten enn slik situasjonen er nå.

Dette medlem vil i forbindelse med de økende bevilgningene til Havforskningsinstituttet peke på de

store variasjonene som forskerne opererer med i sine bestandsanslag for kvotebelagte fiskerier. Dette medlem er skeptisk til at så store ressurser som brukes til havforskning gir så usikre resultater, og stiller seg tvilende til at et nytt forskningsfartøy vil løse dette problemet, all den tid det stadig fra forskerhold gis uttrykk for det er feil landingsdata som er årsaken til de usikre bestandsanslagene. Dersom dette er tilfellet, må innsatsen i forskningen nå konsentreres om denne problematikken. Dette medlem støtter derfor forslaget om økt bevilgning til Fiskeri- og havbruksforskning på 10 000 000 kroner over kap. 1023.

Dette medlem vil videre peke på de store problemene veksten i sjøpattedyrbestandene de siste årene skaper for kystbefolkningen, og fastsettelse av kvoter for kommersielt fiske. Dette medlem ser ikke at det i dette budsjettet er tatt høyde for investeringer til oppgraderinger og nybygg av selfangstfartøy så vel som modernisering av industrien på land.

Dette medlem har flere ganger pekt på at informasjonsarbeidet vedrørende kval- og selfangst er viktig for å få aksept for eksport av produkter fra disse dyrene. Dette medlem har derfor flere ganger foreslått at bevilgningene til informasjonsarbeidet vedrørende fangst av sjøpattedyr skulle økes.

Dette medlem foreslår at kap. 1050 post 79 Informasjon resursforvaltning økes med 1 000 000 kroner i forhold til Regjeringens forslag, disse midlene forsettes bruk hovedsakelig innenlandsk i motsetning til de foreslåtte midlene under kap. 1001.

Dette medlem foreslår også at bevilgningene til sosiale tiltak og kvinnerettete tiltak under kap. 1050 økes med henholdsvis 2 000 000 kroner og 3 000 000 kroner.

Dette medlem støtter også Sosialistisk Venstrepartisorslag om å øke bevilgningen til kondemnering og kapasitetstilpassing med 35 000 000 kroner.

Dette medlem foreslår på denne bakgrunnen at rammeområde 10 bevilges 593 950 000 kroner, som er 87 650 000 kroner mer enn Regjeringens forslag.

3.2.10.3 Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 10

Tabell 3.20

Forslag til netto rammesum for rammeområde 10 (Fiskeri) (alle tall i 1 000 kr)

Forslag fra	Forslag til netto rammesum	Avvik fra St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4
St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4	506 300	
Ap, KrF, Sp, V	503 800	-2 500
FrP	330 300	-176 000
H	466 300	-40 000
SV	541 300	35 000
SB	593 950	87 650

3.2.11 Rammeområde 11 (Landbruk), under næringskomiteen

3.2.11.1 Sammendrag

Tabell 3.21

Budsjettkapitler i rammeområde 11 (Landbruk), under næringskomiteen med forslag til bevilgning i St.prp. nr. 1 (2000-2001) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 10 (2000-2001)

Kap.	Formål:	St. prp. nr. 1 med Tillegg nr. 10
Utgifter rammeområde 11		
1100	Landbruksdepartementet (jf. kap. 4100)	117 570 000
1107	Statens dyrehelsetilsyn (jf. kap. 4107)	233 110 000
1110	Statens landbrukstilsyn (jf. kap. 4110)	91 567 000
1112	Forvaltningsstøtte, utviklingsoppgaver og kunnskapsutvikling m.m.	143 852 000
1114	Statens næringsmiddeltilsyn (jf. kap. 4114)	174 788 000
1140	Miljø- og næringstiltak i jordbruket	51 180 000
1142	Miljø- og næringstiltak i skogbruket	148 088 000
1143	Statens landbruksforvaltning (jf. kap. 4143)	165 159 000
1144	Merverdiavgiftskompensasjon	250 000 000
1145	Jordskifteverket (jf. kap. 4145)	132 777 000
1146	Norsk institutt for jord- og skogkartlegging (jf. kap. 4146)	58 001 000
1147	Reindriftsforvaltningen (jf. kap. 4147)	37 556 000
1148	Naturskade - erstatninger og sikring	60 083 000
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m. (jf. kap. 4150)	12 522 008 000
1151	Til gjennomføring av reindriftsavtalen	83 000 000
1161	Statskog SF - forvaltningsdrift	23 210 000
2411	Statens nærings- og distriktutviklingsfond, lån til landbruksformål (jf. kap. 5311 og 5614)	6 500 000
Sum utgifter rammeområde 11		14 298 449 000
Inntekter rammeområde 11		
4100	Landbruksdepartementet (jf. kap. 1100)	375 000
4107	Statens dyrehelsetilsyn (jf. kap. 1107)	19 303 000
4110	Statens landbrukstilsyn (jf. kap. 1110)	78 946 000
4114	Statens næringsmiddeltilsyn (jf. kap. 1114)	174 942 000
4143	Statens landbruksforvaltning (jf. kap. 1143)	24 088 000
4145	Jordskifteverket (jf. kap. 1145)	15 247 000
4146	Norsk institutt for jord- og skogkartlegging (jf. kap. 1146)	16 261 000
4147	Reindriftsforvaltningen (jf. kap. 1147)	1 586 000
4150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m. (jf. kap. 1150)	121 000 000
5571	Totalisatoravgift	98 000 000
Sum inntekter rammeområde 11		549 748 000
Sum netto rammeområde 11		13 748 701 000

3.2.11.2 Komiteens merknader

3.2.11.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, jf. avsnitt 3.1.2.1.1, innebærer flere konkrete økninger og reduksjoner på utgiftssi-

den, som også påvirker bevilgningsforslaget på denne rammen.

Flertallet fører opp netto 13 502 701 000 kroner under dette rammeområdet, som innebærer en reduksjon på 246 mill. kroner i forhold til det som følger av Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at landbrukspolitikken er et aktivt distriktspolitisk virkemiddel. Disse medlemmer vil

derfor videreføre et variert landbruk der det må tas hensyn til heltidsbonden.

Disse medlemmer vil videre framheve at all mat som blir omsatt i Norge skal være helsemessig trygg. En må unngå at det skapes usikkerhet hos forbrukerne med hensyn til matens kvalitet. Disse medlemmer vil understreke at helsemessig trygg mat vil avhenge av et tilfredsstillende regelverk, et effektivt tilsyn og kvalitetssikring langs hele verdikjeden fra jord til bord.

Disse medlemmer viser til Regjeringens forslag til budsjett for Landbruksdepartementet for 2001 og støtter hovedlinjene i forslaget. Disse medlemmer støtter forslagene om to verdiskapningsprogrammer; ett for norsk matproduksjon og ett for bruk og foredling av trevirke.

Disse medlemmer er positive til at tiltak for å sikre forbrukerne trygge matvarer av god kvalitet er høyt prioritert i forslaget til budsjett.

Disse medlemmer har merket seg at Landbruksdepartementet er i ferd med å utvikle et system for dokumentasjon av prisdanning og prisutvikling i matvaremarkedet.

Disse medlemmer støtter Regjeringens forslag til fornying, omstilling og effektivisering av etater og regelverk i landbrukssektoren.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre ønsker en landbrukspolitikk som ivaretar de verdiene bonden og skogbrukeren produserer i Norge. Dette innebærer både produksjon av matvarer, men også andre verdier som opprettholdelse av kulturlandskapet og historiske tradisjoner og dermed økt potensiale for turisme. Dessuten er landbruket en viktig premisseleverandør for positive opplevelser gjennom tilrettelegging for jakt, fiske og friluftsliv i utmarka. Disse medlemmer finner også grunn til å understreke den store betydningen landbruket har for bosetting og sysselsetting i distriktene.

Disse medlemmer mener at landbrukspolitikken må legges til rette slik at en sikrer rekruttering og nyskaping. Landbrukspolitikken må sikre aktive utøvere i jordbruket en inntektsutvikling og sosiale vilkår på linje med andre grupper i samfunnet. Disse medlemmer finner grunn til å understreke at landbruket i Norge må sikres på en slik måte at produksjonen av samfunnsgoder ikke blir redusert eller faller bort.

Disse medlemmer viser for øvrig til merknad i Budsjett-innst. S. I (2000-2001), kap. 9.3.

3.2.11.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg foreslår at ramme 11 settes til 9 217 701 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 4 531 000 000 kroner. Innenfor ramme 11 vil Fremskrittspar-

tiet at inntektene settes til 544 748 000 kroner som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 5 000 000 kroner, og at utgiftene settes til 9 762 449 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 4 536 000 000 kroner.

Disse medlemmer vil føre en landbrukspolitikk som gjenvinner den norske bondes tapte frihet, som avvikler behovet for ressursødende subsidier og som sikrer norske bønder forbrukernes tillit og støtte.

Disse medlemmer vil fremme en rekke loven-dringsforslag, herunder avvikling av konsesjonsgrenser, statlig forkjøpsrett til landbrukseiendommer, bo- og driveplikten og omsetningsloven. Disse medlemmer vil hevde at de enorme overføringene til landbruket tilsier en sterk omlegging av en overføringspolitikk som hittil har virket mot sin hensikt og som bidrar til å svekke næringens konkurranseevne.

Disse medlemmer ønsker en nedbygging av landbruksbyråkratiet og av støtte og tilskuddsordninger til næringen, slik at primærprodusenter på sikt og i større grad kan sammenlignes med selvstendige næringsdrivende i andre bransjer og næringer som eksponeres for konkurranse. Parallelt med subsidiere-duksjoner bør det gjennomføres radikale endringer i rammebetingelsene for jordbrukets næringsliv. Bl.a. gjennom å liberalisere lovverket.

Dersom overføringene reduseres i takt med omfanget av de reguleringer som hindrer landbruket i å være rasjonelt og effektivt, vil nødvendig vekstkraft utløses.

Disse medlemmer vil avvikle ordningen med jordbruksavtale, en komplisert affære knyttet til over hundre tilskudds- og støtteordninger, og som betinger saksbehandling av flere tusen landbruksbyråkrater. Deregulering og konkurranseeksposering vil være nøkkelford dersom norsk landbruk skal ha livets rett i større utstrekning. Det vil bety færre aktører i næringen, og derved frigjøring av verdifull arbeidskraft.

Disse medlemmer erkjenner at kraftige omlegginger av landbrukspolitikken nødvendigvis vil få umiddelbare konsekvenser for enkelte bønder. Derfor foreslår disse medlemmer å innføre en kompensasjonsordning som gjør det mulig for berørte å få økonomisk handlingsrom i en overgangsperiode.

3.2.11.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre foreslår at rammeområde 11 bevilges med 11 926 582 000 kroner, som er 1 822 mill. kroner lavere enn det beløp som følger av Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at Høyre foreslår endringer i landbrukspolitikken som vil bidra til flere økonomisk robuste driftsenheter. Dette innebærer en sterkere prioritering av bønder som henter en betydelig del av sin inntekt fra jordbruket. Innenfor rammen av reduserte overføringer til jordbruket ønsker Høyre en omlegging av tilskuddsordningene slik at det gis mer lik støtte per dekar og per husdyr, uavhengig av går-

dens størrelse. Høyres mål er at tilskuddsordningene skal stimulere til rasjonell drift enten bruket er stort eller lite. Høyre mener tilskuddene til landbruket i større grad bør utformes som vederlag for landbrukets produksjon av kollektive goder som matvareberedskap, kulturlandskap og bosetting, mens inntektene av den løpende produksjonen i størst mulig grad bør komme fra markedet.

Disse medlemmer viser til at Høyres alternative budsjett innebærer en reduksjon av bevilgningene til gjennomføring av jordbruksavtalen på 1 529 mill. kroner. Videre går Høyre mot forslaget om å innføre en merverdiavgiftskompensasjonsordning for kjøttvarer, som gir en innsparing på 250 mill. kroner. Høyre foreslår for øvrig reduserte bevilgninger på til sammen 70 mill. kroner innefor de fleste deler av landbruksbyråkratiet, noe som blant annet må ses i sammenheng med Høyres forslag om færre reguleringer.

Disse medlemmer viser til at Høyre vil forbedre skogavgiftsordningen og styrke tilskuddene til langsiktige investeringer og næringstiltak i skogbruket med til sammen 20 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 8 (2000-2001) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 11.

3.2.11.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti ønsker et jordbruk som produserer sunn mat på en miljøvennlig måte, og som gir flest mulig arbeidsplasser og desentralisert bosetning for pengene. Dette medlem skuffet over at Regjeringen ikke benytter de mulighetene til å legge om jordbrukspolitikken som selv WTO-avtalen gjør mulig. Hvert år brukes det nå mer penger på gal utvikling. Det blir mer på de store, og mindre på de små, færre arbeidsplasser og større overføringer til store bruk som kunne klare seg selv.

Dette er bakgrunnen for at dette medlem ønsker å bedre vilkårene for økologisk jordbruk. Kun gjennom aktiv politikk vil vi få den omleggingen av jord-

bruket som mange forbrukere ønsker, og som miljøet krever. Dette medlem foreslår derfor å øke tilskuddet til økologisk jordbruk med 75 mill. kroner i forhold til Regjeringens forslag. Dette finansieres i sin helhet ved å gjeninnføre miljøavgiften på kunstgjødsel som ble fjernet under sentrumsregjeringen. Ved slik å stimuleres til å minimere bruken av kunstgjødselseavgiften oppnås ytterligere miljøgevinster.

Dette medlem foreslår at rammeområde 11 bevilges med 13 993 701 000 kroner som er en økning på 245 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (2000-2001) med tilleggsproposisjon.

3.2.11.2.5 Merknader fra komiteens medlem representanten Steinar Bastesen

Komiteens medlem representanten Steinar Bastesen slutter seg til i hovedsak til rammeforslaget fra Regjeringen. Dette medlem støtter også påplussingene på 10 000 000 kroner som fremmes i forliket mellom Arbeiderpartiet og sentrumspar-tiene.

Dette medlem har merket seg endringene i Jordskifteverket, og dette medlem er imot den sammenslåingen og sentraliseringen som foregår. Dette medlem mener at alle impliserte parter er tjent med en rask og effektiv behandling av jordskiftesakene. Dette medlem vil derfor foreslå at bevilgningen til kap. 1145 Jordskifteverket økes med 5 000 000 kroner utover Regjeringens forslag.

Dette medlem er imot endringene av momssystemet, og ønsker derfor ikke å støtte bevilgningen til momskompensasjon. Dette medlem viser til at dette medlem har fremmet forslag om halvering av matmomsen som vil gi et enda bedre resultat i høve til matvareprisene enn Regjeringens opplegg vedr. momskompensasjon for kjøtt. Dette medlem vil derfor gå imot forslaget om bevilgning av 250 000 000 kroner under kap. 1144.

Dette medlem foreslår at rammeområde 11 bevilges 13 518 701 000 kroner, som er 230 000 000 kroner mindre enn Regjeringens forslag.

3.2.11.3 Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 11

Tabell 3.22

Forslag til netto rammesum for rammeområde 11 (Landbruk) (alle tall i 1 000 kr)

Forslag fra	Forslag til netto rammesum	Avvik fra St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4
St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4	13 748 701	
Ap, KrF, Sp, V	13 502 701	-246 000
FrP	9 217 701	-4 531 000
H	11 926 582	-1 822 119
SV	13 993 701	245 000
SB	13 518 701	-230 000

3.2.12 Rammeområde 12 (Olje- og energi), under energi- og miljøkomiteen

3.2.12.1 Sammendrag

Tabell 3.23

Budsjettkapitler i rammeområde 12 (Olje- og energi), under energi- og miljøkomiteen med forslag til bevilgning i St.prp. nr. 1 (2000-2001)

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1
Utgifter rammeområde 12 (i hele tusen kroner)		
1800	Olje- og energidepartementet	152 175
1810	Oljedirektoratet (jf. kap. 4810)	306 500
1820	Norges vassdrags- og energidirektorat (jf. kap. 4820 og 4829)	314 525
1825	Omlegging av energibruk og energiproduksjon	287 200
1830	Energiforskning (jf. kap. 4829)	202 700
2440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 5440)	16 870 000
2441	Petroleumsrettet teknologiutvikling	50 000
2442	Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen	150 000
2490	NVE Anlegg (jf. kap. 5490)	9 210
Sum utgifter rammeområde 12		18 342 310
Inntekter rammeområde 12 (i hele tusen kroner)		
4810	Oljedirektoratet (jf. kap. 1810)	104 700
4820	Norges vassdrags- og energidirektorat (jf. kap. 1820)	66 100
4829	Konsesjonsavgiftsfondet (jf. kap. 1820 og 1830)	116 900
4860	Statsforetak under Olje- og energidepartementet	80 000
5440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 2440)	104 700 000
5490	NVE Anlegg (jf. kap. 2490)	5 410
5608	Renter av lån til statsforetak under Olje- og energidepartementet	261 000
Sum inntekter rammeområde 12		105 334 110
Sum netto rammeområde 12		-86 991 800

3.2.12.2 Komiteens merknader

3.2.12.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, viser til at budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, jf. avsnitt 3.1.2.1.1 innebærer flere konkrete økninger og reduksjoner på utgiftssiden, som også påvirker bevilgningsforslaget på denne rammen.

Flertallet fører opp netto -86 936 800 000 kroner under dette rammeområdet, som er 55 mill. kroner mer enn det som følger av Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet peker på at Norge er en stor nettoeksportør av energi, i hovedsak olje og gass. I et normalår vil vi likevel være avhengig av import av elektrisk kraft. Energi-produksjon står for en betydelig del av klimagassutslippene i Europa. Bruk av norsk gass i kraftproduksjon kan erstatte mer forurensende kraft.

Forskning på teknologi som kan redusere CO₂-utslippene fra gasskraftverk er et ytterligere bidrag til en renere kraftproduksjon i Europa. Bare en liten del av gassen vi produserer blir brukt i Norge. Målsettingen må være å øke denne andelen. Gass er et miljøvennlig alternativ til andre og mer forurensende energikilder.

Aktuelle bruksområder vil eksempelvis være i transportsektoren til drivstoff på ferjer, busser og andre kjøretøy, til oppvarming i fjernvarmeanlegg og andre systemer for vannbåren varme.

En forutsetning for å øke det innenlandske forbruket av gass er en utbygging av infrastruktur for distribusjon. Statlig støtte kan i mange tilfeller være nødvendig for å realisere slike prosjekt, og disse medlemmer gir sin tilslutning til dette, slik statsbudsjettet for 2001 legger opp til.

Disse medlemmer viser til energimeldingen og Stortingets behandling av denne. Meldingen viser at det norske forbruket av elektrisk kraft i et normalår vil være større enn produksjonen. Og forbruket vil øke i årene fremover. Det må derfor satses på tiltak som reduserer veksten i kraftforbruket. El-avgift er et av flere virkemidler. Det ligger også store potensiale i

ulike ENØK-tiltak. Potensialet er også stort ved å ta i bruk spillvarme til fjernvarmeanlegg. Det er derfor viktig med gode støtteordninger og at avgiftsinnretninger stimulerer til bygging av slike anlegg. Større nybygg bygges med systemer for vannbåren varme. Utover å gi tilskudd til konkrete prosjekt må det statlige ENØK-arbeidet organiseres på en bedre måte, mer fremtidsrettet måte som i sterkere grad målretter tiltakene i tråd med de politiske prioriteringer. Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen foreslår å opprette et eget ENØK-organ, og at den vil legge frem en egen sak for Stortinget. Etter disse medlemmers oppfatning vil det være et viktig bidrag til å bedre arbeidet med ENØK-arbeidet i framtiden. Disse medlemmer viser for øvrig til budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre legger stor vekt på en langsiktig og forsvarlig forvaltning av energiressursene. For Norge er det også viktig å kombinere rollen som en stor energiproducent med å være foregangsland innen miljøpolitikken. De store inntektene fra petroleumsvirksomheten kommer fra en felles ressurs og må derfor forvaltes slik at de kommer hele samfunnet til gode. Disse medlemmer vil også påpeke at det er siktemål å sikre et stabilt aktivitetsnivå på norsk sokkel som tar hensyn til velferds-, miljø- og langsiktighetsperspektivet.

Disse medlemmer mener det bør utredes et nytt prissystem på elektrisitet som ivaretar miljødifferensiering. Avgift på produksjon må vurderes som alternativ til forbruksavgift.

Disse medlemmer mener det er viktig at Norge som energinasjon i større grad legger opp til å bruke og utvikle nye fornybare energikilder. Tiltak for en mer effektiv energibruk og energiøkonomisering står også sentralt i en miljøvennlig energipolitikk. Det vises i denne sammenheng til St.meld. nr. 29 (1998-1999) fra regjeringen Bondevik og Innst. S. nr. 122 (1999-2000) hvor flertallet på Stortinget legger opp til økt satsing på ENØK og nye fornybare energikilder. Disse medlemmer er tilfreds med at sentrumpartiene gjennom budsjettavtalen med Arbeiderpartiet fikk økt innsatsen på dette området.

Disse medlemmer viser for øvrig til merknad i Budsjett-innst. S. I (2000-2001), kap. 9.3.

3.2.12.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg foreslår at ramme 12 settes til -87 325 000 000 kroner, som medfører økte inntekter i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 333 200 000 kroner. Innenfor ramme 12 vil Frem-

skeppspartiet at inntektene skal settes til 105 334 110 000 kroner, som i Regjeringens opplegg, og at utgiftene skal settes til 18 009 110 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 333 200 000 kroner.

Disse medlemmer mener det skal være fri konkurranse mellom forskjellige former for energibærere, uten noen form for subsidiering. Disse medlemmer vil heller ikke bruke av skattebetalernes penger til andre tiltak som har til formål å endre energiforbruket, og heller ikke bruke økte avgifter som virkemiddel for å endre eller redusere forbruket.

Rapporter fra Norges Vassdrags og Energidirektorat, Energiforsynings Fellesorganisasjon og Norsk Elektroentreprenørforbund viser klart at man i Norge ikke har større energiforbruk i husholdningene enn andre land vi normalt sammenligner oss med.

Det er i dag ingen mangel på energi i Norge, men mangel på politisk vilje og handlekraft til å utvikle våre enorme energiressurser.

Disse medlemmer tar klar avstand fra Regjeringens forslag om å innføre el-avgift på kraft til industrien. Kraftkrevende industri trenger langsiktighet og forutsigbarhet, da de operer i et internasjonalt marked. Resultatet vil være at vi får færre investeringer i Norge og flere i utlandet.

Disse medlemmer mener at Norge som energinasjon må satse på en bredere utnyttelse av våre gassressurser i samfunnet generelt, i tillegg til kraftproduksjon. Dagens oljepriser og høye dollarkurs i tillegg til relativt høy oljeproduksjon medfører at denne viktige næringen tilfører Norge store inntekter. Det er imidlertid viktig at vi hele tiden fokuserer på næringens rammebetingelser og sikrer langsiktighet og forutsigbarhet, slik at vi står bedre rustet ved eventuelle kraftige fall i oljeprisen.

Teknologiutviklingen innen oljebransjen har vært og er meget bra, og vi må derfor legge forholdene til rette for å hindre oppsplitting av de teknologi og kompetansemiljøer som det har tatt tre tiår å bygge opp.

Disse medlemmer mener det må legges til rette for et større mangfold på norsk sokkel, og vil arbeide for et mer rettferdig skattesystem som i større grad fordeler både oppsider og nedsider, noe som vil bidra til å sikre aktiviteten også ved lavere oljepriser. Disse medlemmer vil hevde at tiden er overmoden for en delprivatisering og børsnotering av selskapene Statoil og Statkraft, og viser til Dokument nr. 8:52 (1998-1999) fra representantene Vaksdal, Korsberg og Jensen om Statoil, som ble nedstemt i Stortinget våren 2000, samt flere forslag fra Fremskrittspartiet om delprivatisering og børsnotering av Statkraft som heller ikke har oppnådd flertall i Stortinget. Disse medlemmer mener at det i en tid med store internasjonale omstruktureringer og sammenslåinger innen oljebransjen er svært uheldig at Norge som verdens nest største oljeeksportør er politisk handlingslammet i disse spørsmål.

3.2.12.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre foreslår at rammeområde 12 bevilges med -87 081 000 000 kroner, som innebærer reduserte bevilgninger til utgifter innenfor rammeområdet på 89 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at Høyre går inn for å styrke satsingen på energiforskning med 10 mill. kroner. For øvrig går Høyre inn for reduserte bevilgninger til Olje- og energidepartementet, Oljedirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat og til tilskudd til omlegging av energibruk og energiproduksjon med til sammen 99 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 9 (2000-2001) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 12.

3.2.12.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at miljøproblemene krever at norsk olje- og energipolitikk bør dreie seg mer om energi og mindre om olje. Det er et faktum at bruk av fossile brennstoffer fører til store miljøproblemer både lokalt, regionalt og globalt. Det er videre et faktum at oljen på et tidsrom må erstattes av alternative energiformer, og etter dette medlems mening kan og bør slik teknologi utvikles også i Norge. Dette vil gi de som i dag er ansatt i oljeindustrien alternative bein å stå på når fossile brennstoffer ikke lenger er like sentralt.

Dette medlem ønsker en redusert satsing på leting etter mer olje og gass, og en styrket satsing på alternative energiformer. Det innebærer en betydelig styrking i arbeidet med omlegging av energiproduksjonen- og bruken, slik at ENØK-arbeidet samt satsingen på bygging av vindmøller får økte rammer. Det innebærer også en kraftig økt satsing på forskning på alternative energiformer.

Dette medlem ønsker dessuten å redusere letevirksomheten etter mer olje og gass. For det første er det allerede funnet mer fossile brennstoffer enn det som kan brukes uten at det medfører store klimaendringer, dessuten trenges disse midlene til den økte satsingen på effektivisering, omlegging og ny energiteknologi.

Dette medlem foreslår at rammeområde 12 bevilges med -87 019 500 000 kroner, som medfører økte inntekter på 28 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (2000-2001) med tilleggsproposisjon.

3.2.12.2.5 Merknader fra komiteens medlem representanten Steinar Bastesen

Komiteens medlem representanten Steinar Bastesen slutter seg til rammeforslaget fra Regjeringen med en merbevilgning på 60 000 000 kroner under kap. 1825.

Dette medlem foreslår at rammeområde 12 bevilges med -86 931 800 000 kroner, som er 60 000 000 kroner mindre enn Regjeringens forslag.

3.2.12.3 Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 12

Tabell 3.24

Forslag til netto rammesum for rammeområde 12 (Olje og energi) (alle tall i 1 000 kr)

Forslag fra	Forslag til netto rammesum	Avvik fra St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4
St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4	-86 991 800	
Ap, KrF, Sp, V	-86 936 800	55 000
FrP	-87 325 000	-333 200
H	-87 081 000	-89 200
SV	-87 019 500	-27 700
SB	-86 931 800	60 000

3.2.13 Rammeområde 13 (Miljø), under energi- og miljøkomiteen

3.2.13.1 Sammen drag

Tabell 3.25

Budsjettkapitler i rammeområde 13 (Miljø), under energi- og miljøkomiteen med forslag til bevilgning i St.prp. nr. 1 (2000-2001)

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1
Utgifter rammeområde 13 (i hele tusen kroner)		
1400	Miljøverndepartementet (jf. kap. 4400)	124 729
1401	Opplysningsvirksomhet, tilskudd til organisasjoner	34 879

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1
1410	Miljøvernforskning og miljøovervåkning (jf. kap. 4410)	313 930
1422	Biomangfold, friluftsliv og kulturminner	11 709
1425	Vilt- og fisketiltak (jf. kap. 4425)	82 645
1426	Statens naturoppsyn (jf. kap. 4426)	71 937
1427	Direktoratet for naturforvaltning (jf. kap. 4427)	408 738
1429	Riksantikvaren (jf. kap. 4429)	194 151
1441	Statens forurensningstilsyn (jf. kap. 4441)	639 870
1442	Miljødata, forurensning og miljøeffektivitet	71 910
1443	Statens beredskapsansvar mot akutt forurensning	41 933
1463	Regional og lokal planlegging	28 852
1465	Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk	318 030
1470	Internasjonalt samarbeid, tiltak for luftmiljø og polarforvaltning (jf. kap. 4470)	73 607
2422	Statens miljøfond	1 000
2465	Statens kartverk (jf. kap. 5491 og 5603)	12 000
Sum utgifter rammeområde 13		2 429 920
Inntekter rammeområde 13 (i hele tusen kroner)		
4410	Miljøvernforskning og miljøovervåkning (jf. kap. 1410)	5 868
4425	Refusjoner fra Viltfondet og Statens fiskefond (jf. kap. 1425)	82 645
4426	Statens naturoppsyn (jf. kap. 1426)	206
4427	Direktoratet for naturforvaltning (jf. kap. 1427)	11 607
4429	Riksantikvaren (jf. kap. 1429)	4 736
4441	Statens forurensningstilsyn (jf. kap. 1441)	57 671
4470	Internasjonalt samarbeid, tiltak for luftmiljø og polarforvaltning (jf. kap. 1470)	1 285
5621	Statens miljøfond, renteinntekter	5 000
Sum inntekter rammeområde 13		169 018
Sum netto rammeområde 13		2 260 902

3.2.13.2 Komiteens merknader

3.2.13.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, jf. avsnitt 3.1.2.1.1, innebærer flere konkrete økninger og reduksjoner på utgiftssiden, som også påvirker bevilgningsforslaget på denne rammen.

Flertallet fører opp netto 2 302 902 000 under dette rammeområdet, som innebærer en økning på 42 mill. kroner i forhold til det som følger av Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet har merket seg de prioriteringer som er foreslått på Miljøverndepartementets budsjett. Disse medlemmer har også merket seg at driftsutgiftene til fylkesmannens miljøvernnavdeling er overført til Arbeids- og administrasjonsdepartementets budsjett. Redusert biologisk mangfold, økt konsentrasjon av klimagasser i atmosfæren og spredning av helse- og miljøfarlige kjemikalier påvirker menneskenes helse og miljø

negativt. Miljøvernpolitikken må derfor gis nødvendig prioritet. Den nasjonale og lokale miljøkvaliteten må ikke bare sikres, også forbedres. Videre må forholdene legges til rette for at alle får mulighet til friluftsliv og naturopplevelser. Allemannsretten må styrkes. I strandsonen er behovet for offentlige friluftsområder stort. Bruken av eksisterende områder er høy. Forvaltningen av skjærgårdsparker og friluftsområder må derfor holdes på et høyt nivå. Kulturminner og kulturmiljøer skaper identitet og er en viktig arv å ivareta. Kulturminnearven vår er stor, og utfordringene mange. Det store engasjementet viser at det er behov for mye ressurser til dette arbeidet i årene fremover. Å sikre et biologisk mangfold er viktig i miljøvernarbeidet. Forebyggende tiltak mot rovviltskader og omstillingstiltak må ha høy prioritet. Villaksen i norske vassdrag er truet, blant annet av lakseparasitten Gyrodactylus salaris og fra sur nedbør. Tilskudd til kalking av vassdrag og andre tiltak er viktige i arbeidet med å styrke de ville laksebestandene. Arbeidet med å bevare de ville laksebestandene våre vil bli omtalt i en egen sak fra Regjeringen. Mange tiltak er allerede iverksatt, og det vil være behov for en styrking slik Regjeringen legger opp til.

En av de største miljøutfordringene vi står overfor er drivhuseffekten. Utslippene av klimagasser må reduse-

res i henhold til Kyotoprotokollen og i forhold til andre klimaavtaler Norge har forpliktet seg til. Energiproduksjon står for en betydelig del av klimagassutslippene i Europa. Norsk naturgass kan bidra til å redusere utslippene. I en slik sammenheng vil forskning på å redusere CO₂-utslippene fra gasskraftproduksjon kunne bidra vesentlig til reduksjon i klimagassutslippene.

Ved utgangen av 1999 var bare 20 pst. av norske kysten dekket med elektroniske sjøkart etter internasjonal standard. Selv om ny teknologi gjør kartleggingsarbeidet mer effektivt, vil det årlig kreve store ressurser å få resten av kysten dekket opp med elektroniske sjøkart innen et tilfredsstillende tidspunkt.

Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen varsler en ny stortingsmelding om Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand, og at denne vil gi en samlet oversikt over miljøtilstand, miljømål og resultater.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre legger vekt på å føre en miljøpolitikk basert på målet om en bærekraftig utvikling. Et mål om en bærekraftig utvikling stiller særlige krav til forvaltningen av økosystemene og de økologiske kretsløpene. Det er i den forbindelse viktig å være bevisst på at enkelte miljøskader vil være uopprettelige. Et aktuelt eksempel på det er reduksjon i det biologiske mangfoldet. Når en art eller et økosystem er borte er det ikke mulig å gjenopprette det som det tapt. Disse medlemmer legger derfor naturens tålegrense og førevar-prinsippet til grunn for miljøpolitikken. Videre baseres miljøpolitikken på prinsippet om at forurensere skal betale for de skadene som påføres miljøet. Dette gir viktige incentiver i forhold til at det skal lønne seg å opptre miljøvennlig.

Disse medlemmer ser på klimautfordringen som en av de største miljøutfordringene vi står overfor. For å redusere utslippene av miljøødeleggende klimagasser må det satses på energiøkonomisering, nye fornybare energikilder, ny teknologi og miljøvennlig samferdsel og bedre kollektivtransport.

Disse medlemmer vil spesielt peke på at en i budsjettavtalen med Arbeiderpartiet har sikret økt bevilgninger til viktige miljøtiltak på rammeområdet 13. Det gjelder arbeidet med elektroniske sjøkart, kalking, friluftsliv, Lokal Agenda 21, Aksjon Jærvassdrag, kulturminner og miljøorganisasjonene.

Disse medlemmer vil understreke at avtalen med Arbeiderpartiet innebærer en styrket miljøprofil i budsjettet også innenfor andre rammeområder.

Disse medlemmer viser for øvrig til merknad i Budsjett-innst. S. I (2000-2001), kap. 9.3.

3.2.13.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative

statsbudsjettopplegg foreslår at ramme 13 settes til 2 041 953 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 218 949 000 kroner. Innenfor ramme 13 vil Fremskrittspartiet at inntektene settes til 169 018 000 kroner som i Regjeringens opplegg, og at utgiftene settes til 2 210 971 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 218 949 000 kroner.

Disse medlemmer mener at miljølovgivningen må bygge på prinsipper som likhet for loven og vern av folks liv, helse og eiendom mot krenkelser.

Disse medlemmer mener, utfra et prinsipielt synspunkt, at det ikke bør være en offentlig oppgave å gi miljøvernorganisasjonene økonomisk støtte, og vil peke på at økonomien blant befolkningen og næringslivet generelt er god og at organisasjonene bør hente en større del av sine inntekter fra privat sektor.

Disse medlemmer vil peke på at behovet for kalking av vassdrag er økende, spesielt i store deler av Sør-Norge, og bevilgningene til dette formål er en god samfunnsmessig investering. Videre er disse medlemmer bekymret over signalene om nye statlige direktiver og lover når det gjelder strandsoneproblematikken. En rekke kommuner langs kysten har funnet frem til gode løsninger for å sikre allemannsretten i et samarbeid med grunneiere. Disse medlemmer mener at Regjeringens hovedmålsetting når det gjelder miljøfarlige kjemikalier skal være at kriteriene og virkemidlene som utvikles, må fremme en trinnvis risikoreduksjon gjennom produktutvikling, miljøriktige forbruksvalg og en sikker håndtering.

Utslippskrav er viktige konkurransevilkår for industrien. Av hensyn til konkurranseforholdene for norsk industri som konkurrerer på verdensmarkedet, blant annet med industri fra andre europeiske land, er det viktig at fremtidige utslippskrav i Norge skjer i takt med gjennomføringen av IPPC-direktivet i EØS-området, og ikke gjennom forserte nasjonale konsesjonsrunder.

Disse medlemmer har registrert at FNs klimapanel mener at menneskeskapte CO₂-utslipp har betydning for global oppvarming og fører til klimaendringer.

Disse medlemmer er i likhet med en rekke forskere skeptiske til dette, og registrerer at det er stor uenighet blant forskere om omfanget de eventuelle betydninger dette har for klimaet, og vil videre vise til at menneskelig virksomhet bidrar med om lag 3 pst. av de totale globale CO₂-utslipp.

Disse medlemmer er skeptiske til Regjeringens klimatiltak, og de tiltak som foreslås iverksatt, og vil gå imot en ratifikasjon av Kyotoavtalen.

3.2.13.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre foreslår at rammeområde 13 bevilges med 2 224 302 000 kroner, som er 37 mill. kroner lavere enn det beløp som følger av Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at Høyre foreslår en klar satsing på utvikling av elektroniske sjøkart, for å nå målet om ferdigstillelse innen 2006, og øker bevilgningene til dette med 30 mill. kroner. Videre foreslår Høyre å øke bevilgningene til opprydding av PCB, til miljøvernforskning, til båndlegging av friluftsområder og til vern og sikring av kulturminner med til sammen 18 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til at Høyre samtidig foreslår reduserte bevilgninger til Miljøverndepartementet, Statens naturoppsyn, Direktoratet for naturforvaltning og Statens forurensingstilsyn, samt enkelte andre tiltak, med til sammen 85 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 9 (2000-2001) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 13.

3.2.13.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti er opptatt av at miljøpolitikken prioriteres i budsjettet, og ser nødvendigheten av store omlegginger. Deler av denne omleggingen må skje i budsjettet til Miljøverndepartementet, slik at viktige områder som ligger innenfor departementets ansvarsområde blir prioritert og styrket. Men det er også viktig med omprioriteringer innen budsjettet til Olje- og energidepartementet, Samferdselsdepartementet og Kommunaldepartementet.

Dette medlem peker på betydningen av at Miljøverndepartementet opprettholder aktiviteten på fjorårets nivå, og går derfor imot de generelle reduksjoner som er foreslått i budsjettet. Videre ønsker dette medlem å prioritere og styrke noen konkrete områder.

Det gjelder for det første midler som skal brukes til oppryddingen av miljøforurensing langs kysten, i første omgang av miljøgiften PCB. Det er en absurditet at det bevilges penger til å etablere skjærgårdsparker i områder som er så forurensat at man ikke kan spise fisken, samtidig som man nedprioriterer arbeidet med opprensning og fjerning av farlige miljøgifter. Dette medlem foreslår derfor en kraftig øking av midlene til dette formålet.

Videre ser dette medlem behovet for å styrke miljøforskningen, særlig i skjæringspunktet mellom miljø og næring. Slik forskning vil sikre at forvaltningen av ressurser mange lever av i distrikts-Norge skjer på en måte som ikke truer det biologiske mangfoldet. Miljøforskning er også viktig for spørsmål i tilknytning til klimaproblemet. Blant annet har flere forskere uttrykt ønske om flere midler til å forske på kostnadene som medfølger forventede klimaendringer.

Dette medlem går også inn for øking av midlene til kalking som mottiltak mot sur nedbør. Sammen med andre økte bevilgninger fører dette til en styrking av arbeidet med å bevare det biologiske mangfoldet.

Dette medlem foreslår at rammeområde 13 bevilges med 2 420 882 000 kroner, som er en øking på 160 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (2000-2001) med tilleggsproposisjon.

3.2.13.2.5 Merknader fra komiteens medlem representanten Steinar Bastesen

Komiteens medlem representanten Steinar Bastesen slutter seg i all hovedsak til rammeforslaget fra Regjeringen.

Dette medlem støtter forslagene om påplussinger som fremmes i forliket mellom Arbeiderpartiet og sentrumpartiene. Dette medlem har ved flere anledninger pekt på betydningen av riktige sjøkart og ønsker at bevilgningen til arbeidet med ikke bare digitalisering av men også oppmålingene til, sjøkartene får større bevilgninger. Dette medlem vil derfor foreslå at bevilgningen under kap. 2465 økes med 40 000 000 kroner mer enn Regjeringens forslag.

Dette medlem har også pekt på behovet for en større innsats for å bevare historiske fartøyer. Derfor vil dette medlem foreslå at avsettes midler til dette formålet på et eget kapittel og at det bevilges 10 000 000 kroner til et nytt kap. 1428 Fartøyvern.

Dette medlem foreslår også at bevilgningen til kap. 1429 økes med 6 000 000 kroner utover Regjeringens forslag.

Dette medlem foreslår at rammeområde 13 bevilges 2 346 902 000 kroner, som er 86 000 000 kroner mer enn Regjeringens forslag.

3.2.13.3 Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 13

Tabell 3.26

Forslag til netto rammesum for rammeområde 13 (Miljø) (alle tall i 1 000 kr)

Forslag fra	Forslag til netto rammesum	Avvik fra St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4
St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4	2 260 902	
Ap, KrF, Sp, V	2 302 902	42 000
FrP	2 041 953	-218 949
H	2 224 302	-36 600
SV	2 420 882	159 980
SB	2 346 902	86 000

3.2.14 Rammeområde 14 (Stortinget), under kontroll- og konstitusjonskomiteen

3.2.14.1 Sammendrag

Tabell 3.27

Budsjettkapitler i rammeområde 14 (Stortinget), under kontroll- og konstitusjonskomiteen med forslag til bevilgning i St.prp. nr. 1 (2000-2001) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 11 (2000-2001)

Kap.	Formål:	St. prp. nr. 1 med Tillegg nr. 11
Utgifter rammeområde 14		
41	Stortinget (jf. kap. 3041)	535 600 000
43	Stortingets ombudsmann for forvaltningen (jf. kap. 3043)	24 300 000
44	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste	3 200 000
51	Riksrevisjonen (jf. kap. 3051)	252 600 000
Sum utgifter rammeområde 14		815 700 000
Inntekter rammeområde 14		
3041	Stortinget (jf. kap. 41)	5 910 000
3051	Riksrevisjonen (jf. kap. 51)	500 000
Sum inntekter rammeområde 14		6 410 000
Sum netto rammeområde 14		809 290 000

3.2.14.2 Komiteens merknader

Komiteen foreslår at rammeområde 14 bevilges med 809 290 000 kroner, som er det samme som det beløp som følger av Regjeringens forslag.

3.2.14.3 Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 14

Tabell 3.28

Forslag til netto rammesum for rammeområde 14 (Stortinget m.v.) (alle tall i 1 000 kr)

Forslag fra	Forslag til netto rammesum	Avvik fra St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4
St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4	809 290	
Ap, KrF, Sp, V	809 290	0
FrP	809 290	0
H	809 290	0
SV	809 290	0
SB	809 290	0

3.2.15 Rammeområde 15 (Sosial og helse), under sosialkomiteen

3.2.15.1 Sammendrag

Tabell 3.29

Budsjettkapitler i rammeområde 15 (Sosial og helse), under sosialkomiteen med forslag til bevilgning i St.prp. nr. 1 (2000-2001) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 8 (2000-2001)

Kap.	Formål:	St. prp. nr. 1 med Tillegg nr. 8
Utgifter rammeområde 15		
600	Sosial- og helsedepartementet (jf. kap. 3600)	166 800 000
604	Etat for rådssekretariater og enkelte helse- og sosialfaglige oppgaver m.v. (jf. kap. 3604)	96 900 000
610	Rusmiddeldirektoratet (jf. kap. 3610)	81 580 000
612	Statens institutt for rusmiddelforskning og dokumentasjon (jf. kap. 3612)	21 200 000
614	Utvikling av sosialtjenesten, tiltak for rusmiddelmissbrukere m.v.	233 950 000

Kap.	Formål:	St. prp. nr. 1 med Tillegg nr. 8
616	Statens klinikk for narkomane (jf. kap. 3616)	23 630 000
660	Krigspensjon	1 003 000 000
670	Tiltak for eldre	3 505 700 000
673	Tiltak for funksjonshemmede	1 153 750 000
674	Handlingsplan for funksjonshemmede	86 600 000
675	Tiltak for eldre og funksjonshemmede	87 600 000
676	Kompetansesentra for funksjonshemmede	117 850 000
700	Statens helsetilsyn og fylkeslegene (jf. kap. 3700)	233 550 000
701	Forsknings- og forsøksvirksomhet	169 800 000
702	Nemnd for bioteknologi	5 820 000
703	Helsetjenesten for innsatte i fengsel	68 770 000
704	Giftinformasjonssentralen (jf. kap. 3704)	12 000 000
705	Kursvirksomhet og stipendier	133 500 000
710	Statens institutt for folkehelse (jf. kap. 3710)	320 100 000
711	Statens rettsstoksikologiske institutt (jf. kap. 3711)	52 160 000
712	Statens helseundersøkelser (jf. kap. 3712)	47 920 000
713	Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet (jf. kap. 3713)	36 800 000
714	Statens tobakksskaderåd (jf. kap. 3714)	42 700 000
715	Statens strålevern (jf. kap. 3715)	80 850 000
716	Kreftregisteret (jf. kap. 3716)	32 800 000
718	Rehabilitering	11 400 000
719	Helsefremmende og forebyggende arbeid	116 050 000
730	Fylkeskommunenes helsetjeneste	18 744 200 000
731	Rikshospitalet	1 068 600 000
733	Nasjonalt råd for spesialistutdanning av leger og legefordeling	4 700 000
734	Det norske Radiumhospital	298 600 000
735	Statens senter for epilepsi (jf. kap. 3735)	132 300 000
737	Barnesykehus (jf. kap. 3737)	44 200 000
738	Helsetjenesten på Svalbard (jf. kap. 3738)	12 500 000
739	Andre utgifter	880 200 000
742	Forpleining, kontroll og tilsyn med psykiatriske pasienter	24 300 000
743	Statlige stimuleringstiltak for psykisk helsevern	2 033 600 000
750	Statens legemiddelkontroll (jf. kap. 3750 og 5578)	104 850 000
751	Apotekvesenet (jf. kap. 3751 og 5577)	77 600 000
797	Helse- og sosialberedskap	12 000 000
Sum utgifter rammeområde 15		31 380 430 000

Inntekter rammeområde 15

3600	Sosial- og helsedepartementet (jf. kap. 600)	5 000
3610	Rusmiddeldirektoratet (jf. kap. 610)	8 896 000
3612	Statens institutt for rusmiddelforskning og dokumentasjon (jf. kap. 612)	330 000
3616	Statens klinikk for narkomane (jf. kap. 616)	17 232 000
3700	Statens helsetilsyn og fylkeslegene (jf. kap. 700)	10 793 000
3710	Statens institutt for folkehelse (jf. kap. 710)	67 609 000
3711	Statens rettsstoksikologiske institutt (jf. kap. 711)	752 000
3712	Statens helseundersøkelser (jf. kap. 712)	2 631 000
3713	Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet (jf. kap. 713)	67 000
3714	Statens tobakksskaderåd (jf. kap. 714)	46 000
3715	Statens strålevern (jf. kap. 715)	31 349 000
3716	Kreftregisteret (jf. kap. 716)	1 164 000
3735	Statens senter for epilepsi (jf. kap. 735)	82 825 000
3737	Barnesykehus (jf. kap. 737)	5 057 000
3738	Helsetjenesten på Svalbard (jf. kap. 738)	1 432 000

Kap.	Formål:	St. prp. nr. 1 med Tillegg nr. 8
3750	Statens legemiddelkontroll (jf. kap. 750)	159 000
3751	Apotekvesenet (jf. kap. 751)	212 000
5527	Vinmonopolavgiften m.m.	19 700 000
5577	Avgift til staten av apotekenes omsetning (jf. kap. 751)	105 300 000
5578	Avgift på farmasøytiske spesialpreparater (jf. kap. 750)	90 950 000
Sum inntekter rammeområde 15		446 509 000
Sum netto rammeområde 15		30 933 921 000

3.2.15.2 Komiteens merknader

3.2.15.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, foreslår at rammeområde 15 bevilges med 30 844 721 000 kroner, som er en reduksjon på 89,2 mill. kroner i forhold til det som følger av Regjeringens forslag

Flertallet viser for øvrig til at budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre innebærer flere konkrete økninger og reduksjoner på utgiftssiden som også påvirker bevilgningsforslaget på denne rammen.

Flertallet viser til at Norge bruker store summer på helse- og omsorgstjenester. Likevel har vi helsekøer og mange eldre får ikke tilstrekkelig hjelp i hjemmet eller sykehjemsplass. Det er derfor en viktig utfordring å sikre en bedre organisering av helsetjenesten og en mer effektiv utnyttelse av ressursene.

Flertallet mener det er viktig at helseplanene innen psykiatri, kreftomsorg og utstyrssatsing, følges opp. Psykiatrien har i en årrekke vært et forsømt område i helsevesenet. Dette skal nå rettes opp. Budsjettavtalen med Arbeiderpartiet bidrar til dette ved at bevilgningene til psykiatriplanen økes med 70 mill. kroner.

Flertallet viser til at det ved behandlingen av Utjamningsmeldingen ble vedtatt en utredning om garantert minsteinntekt, og mener det er viktig at dette blir fulgt opp.

Flertallet vil understreke at budsjettavtalen har sikret flertall for økte bevilgninger til en rekke områder. Bevilgningene økes både til AAN og til forebygging av uønskede svangerskap. Det frivillige rusmiddelearbeidet får økte bevilgninger både til organisasjonene og til arbeid som drives blant annet av evangeliesentrene og Kraft. Vertskommunetilskuddet til kommuner som hadde store HVPU- institusjoner økes.

Flertallet viser for øvrig til merknad i Budsjett-innst. S. I (2000-2001), kap. 9.3.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet understreker målet om rettferdig fordeling og

likeverdige tilbud. Disse medlemmer legger vekt på det overordnede målet å holde arbeidsstyrken høy og arbeidsledigheten lav. Velferdsordningene skal gi flest mulig anledning til ut fra egne evner å delta i arbeids- og samfunnsliv.

Disse medlemmer legger vekt på at utjevning av levekår også bidrar til bedring av folkehelsen og ser at det haster med å få lagt fram en handlingsplan for sosial og økonomisk trygghet basert på Stortingets behandling av utjevning meldinga. Disse medlemmer ser alvorlig på at en mindre gruppe mennesker, særlig familier med barn, har blitt hengende etter den allmene velstandsutviklingen.

Disse medlemmer følger også i budsjettet for 2001 opp satsingen på de omfattende handlingsplanene for eldre, psykiatri, kreft og utstyr til sykehusene. Disse medlemmer støtter utvidelse av handlingsplanen for eldre med ytterligere 5 000 sykehjemsplasser/omsorgsboliger i 2002 og en noe forsert driftsoppbygging innen psykiatri i primærkommunene. Disse medlemmer har registrert en samlet vekst på 6 060 nye årsverk i løpet av 2 år til primærkommunenes pleie- og omsorgstjenester og understreker fortsatt satsing på rekruttering og utdanning av helsepersonell for å nå handlingsplanenes mål for personellvekst.

Disse medlemmer vil påpeke at de viktigste ressursene i helse- og sosialtjenesten er personellens kunnskaper, ferdigheter, holdninger og personlige egenskaper. Disse medlemmer understreker at fornyelse av norsk helse- og sosialvesen må sikre rettferdig personelldekning og tilgang på kvalifisert personell, klar ledelse og brukerrettet samarbeid på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer. Ved politisk styring og bedre utnyttelse skal flere få nytte av tjenestene.

Disse medlemmer vil særlig vise til at det tas sikte på statlig eierskap til sykehusene og at disse skal styres etter foretaksmodellen. Disse medlemmer viser til at det legges til grunn en vekst i pasientbehandlingen på 2 pst. Disse medlemmer mener det er nødvendig at finansieringsordningene for sykehusene gjennomgås, herunder håndtering av investeringsutgifter. Forskning innenfor medisin og helse styrkes med om lag 45 mill. kroner. Disse medlemmer mener en slik satsing er nødvendig for å styrke kompetansen ved regionsykehusene og å sikre uavhengig forskning innen feltet.

Disse medlemmer legger vekt på at iverksetting av de fire helselovene og fastlegeordningen vil bedre koordinerte tilbud av helsetjenester på tvers av forvaltningsnivåer.

3.2.15.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg foreslår at ramme 15 settes til 34 636 281 000 kroner, som er en økning i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 3 702 360 000 kroner. Innenfor ramme 15 vil Fremskrittspartiet at inntektene skal settes til 446 509 000 kroner, som i Regjeringens opplegg, og at utgiftene skal settes til 35 082 790 000 kroner, som er en økning i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 3 702 360 000 kroner.

Disse medlemmer betrakter helse og omsorgstjenester som de viktigste offentlige oppgaver som må prioriteres fra samfunnets side.

I Regjeringen Stoltenbergs tiltredelseserklæring ble det lovet sterk satsing på helse og omsorg. Disse løftene er senere i ulike sammenhenger gjentatt både av statsminister Jens Stoltenberg og helseminister Tore Tønne, og begge har lovet at problemene i helsevesenet skulle løses i løpet av en toårsperiode. Den satsningen som har blitt lovet er totalt fraværende i stasbudsjettet. Det er i beste fall triksing med tall når Regjeringen hevder at helse- og sosialbudsjettet har en realvekst på 4,6 pst. I denne prosentregningen har Regjeringen sett bort fra den tilleggsbevilgning som norske sykehus fikk i Revidert nasjonalbudsjett for 2000, og som naturlig nok er videreført i budsjettet.

Legger man så inn lønns- og prisjusteringer og i tillegg det driftsunderskudd som de fleste sykehus har pådratt seg i inneværende driftstermin, vil resultatet måtte bli at sykehusene i 2001 vil få en enda strammere og vanskeligere driftssituasjon enn i 2000. Manglende ressurser i budsjettet vil i særlig grad få konsekvenser for kreftomsorgen, psykiatrien og anskaffelse av medisinsk teknisk utstyr til våre offentlige sykehus.

Det er i løpet av 2000 avdekket betydelige mangler ved den kreftplanen som Stortinget vedtok for 1 1/2 år siden. Det samme gjelder psykiatrien hvor vi har betydelig økende ventelister.

Utstyrplanen, med et spleiselag mellom staten og fylkeskommunene når det gjelder medisinsk teknisk utstyr, viser at fylkeskommunene ikke er i stand til å dekke sine 40 pst. av kostnadene, noe som har medført at de statlige midlene ikke har blitt benyttet.

Disse medlemmer foreslår derfor at staten skal bære 90 pst. av kostnaden ved utstyrsanskaffelsen og at fylkeskommunene må dekke 10 pst.

Disse medlemmer viser til at den innsatsbaserte finansieringen så langt har gitt som resultat større behandlingskapasitet og flere behandlede pasienter. Ordningen kan imidlertid forbedres vesentlig, og disse medlemmer vil derfor foreslå at den innsatsbaserte

prosentandelen økes fra 50 til 60 pst., og at kryptaket fjernes.

Disse medlemmer registrerer at Regjeringen foreslår en økning av egenandelene på alle områder, tilsvarende 250 mill. kroner, eller 4,5 pst. i snitt.

Denne økningen vil disse medlemmer gå imot, og vil i tillegg foreslå å redusere egenandelene for medisiner på blå resept.

Disse medlemmer finner det svært urovekende at Sverige og Danmark bruker henholdsvis tre og to ganger så mye pr. hode på medisinsk forskning som Norge gjør, og vil fremme forslag om en generell økning av medisinsk forskning på en rekke områder innen helse og omsorg.

Det er viktig at det offentlige går inn i et fruktbart samarbeid med den farmasøytiske industri for å tiltrekke seg forskningsmidler, noe som er helt vanlig i andre europeiske land, og særlig i de land hvor den farmasøytiske industrien har etablert seg med store produksjonseenheter. Totalt vil disse medlemmer foreslå å øke bevilgningen til forskning på de ulike områder med til sammen 167 mill. kroner.

Disse medlemmer sier seg tilfreds med at Regjeringen foreslår å øke antall boenheter i eldreomsorgen med 5 000, men vil advare mot at det blir en overvekt av omsorgsboliger som prioriteres, og ikke sykehjemsplasser.

Disse medlemmer viser til at det tidvis fremkommer rapporter, både offentlige og andre, om uverdige forhold innen eldreomsorgen, og særlig i våre sykehjem. Dette tilskrives lav bemanning. Disse medlemmer er enig i denne vurderingen.

Vi har i dag en pleiefaktor i snitt på 065, som er en ubetydelig økning i forhold til bemanningen på 1970-tallet da snittalderen på pasienter lå på 70-75 år.

Snittet i dag i de offentlige sykehjem ligger i alderen 85-87 år, noe som betinger en langt høyere pleiefaktor.

Disse medlemmer vil derfor foreslå en tilleggsbevilgning på 200 mill. kroner for opprettelse av 1 000 nye hjelpepleierstillinger.

Noen vil sikkert hevde at denne arbeidskraften ikke finnes. Det er disse medlemmer uenig i. Vi vet at 70 pst. av hjelpepleierne i dag går i brøkstillinger, og til dels små brøkstillinger. Disse medlemmer mener at det vil være mulig å få tilsatt tilstrekkelig med hjelpepleiere hvis forholdene legges til rette for det, og kommunene får tilstrekkelige bevilgninger til å tilsette nye pleiere.

3.2.15.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre foreslår at rammeområde 15 bevilges med 33 467 921 000 kroner, som er 2 534 mill. kroner høyere enn det beløp som følger av Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at Høyre vil forbedre finansieringsordningen for sykehusene og foreslår å øke stykkprisandelen av sykehusenes inntekter fra 50 til 60 pst. Dette innebærer en økning av de øremerkede

bevilgningene til helse på 2 500 mill. kroner. Videre foreslår Høyre å bevilge 150 mill. kroner ekstra til kreftplanen og å styrke satsingen på kjøp av helsetjenester til sykmeldte. Høyre foreslår også å øke bevilgningene til rehabiliterings- og opptreningsinstitusjonene med 50 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til at Høyre samtidig foreslår reduserte bevilgninger til helsebyråkratiet på til sammen 116 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 11 (2000-2001) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 15.

3.2.15.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil påpeke at med en god helsepolitikk ønskes det å sikre et helsetilbud til hele befolkningen, uavhengig av bosted, alder eller den enkeltes økonomi. Derfor er det viktig å beholde et desentralisert helsevesen, med særlig vekt på tjenestetilbudet ute i kommunene, og med lave egenandeler, slik at alle har råd til å benytte seg av tjenestene.

Dette medlem viser til at det i årets budsjettforslag fra dette medlem videreføres de forslag til tiltak som Sosialistisk Venstreparti har fremmet i hele denne stortingsperioden: Nedgang i egenandelene, styrking av tiltak innen psykiatrien og rusvernet, og en bedret og mer forutsigbar ramme for sykehusenes drift gjennom reduksjon av den innsatsstyrte finansieringen fra 50 til 45 pst. Gjennom en betydelig økt tilførsel av frie inntekter til kommuner og fylkeskommuner (jf. dette medlems alternative forslag til kommunalbudsjett) blir mulighetene til en langt mer offensiv satsing på helse innen kommunehelsetjenesten muligjort. Sosialistisk Venstreparti har i år fremmet forslag om en tannhelsereform, og i dette budsjettet foreslår som et første tiltak at tannhelsetjenesten styrkes med 100 mill. kroner.

Dette medlem vektlegger en kraftig styrking av kommunehelsetjenesten, og Sosialistisk Venstreparti har i hele perioden vært en pådriver for å få igangsatt fastlegeordningen. På alle sentrale helse- og sosialområder (tiltak for barn og unge, boligtiltak, oppbygging av psykiatrien, styrking av tannhelsetjenesten, helsestasjonsarbeidet etc., rusmiddelomsorgen) vil dette medlem legge særlig vekt på styrking av ressursene til kommunene slik at disse får større muligheter til å utvikle differensierte tilbud utfra behovene i den enkelte kommune.

Dette medlem vil:

- Styrke kommunenes økonomi for å gi større frihet til å utvikle differensierte helsetilbud.
- Bidra med virkemidler til at fastlegeordningen blir vellykket også i de små distriktskommunene.
- Bedre mulighetene for rekruttering av helsepersonell til kommuner med særlige rekrutteringsvaner.

Dette medlem mener at de langsiktige tiltakene innen rusvernet vil være de viktigste for at det over tid skal bli mindre rusmiddelmissbrukere, og som ledd i å få ned antallet overdosedødsfall. Det må sikres gode og trygge oppvekstmiljøer for barn og unge slik at rusmisbruk oppstår i så liten grad som mulig. Dette krever en helhetlig politikk langt utover rammene for helse- og sosialbudsjettet, ikke minst i form av økte rammer for en bedret boligpolitikk. Ved rusmiddelmissbruk vil ettervernet spille en helt sentral rolle. Sosialistisk Venstreparti ønsker derfor å styrke det generelle rusmiddelvernet gjennom ekstrabevilgninger til denne sektoren.

Dette medlem vil:

- Styrke ettervernet innen rusomsorgen med 35 mill. kroner.
- Styrke tiltak for vanskeligstilte boligløse med 15 mill. kroner.

Dette medlem mener at det psykiske helsetjenestetilbudet bør styrkes raskere og mer omfattende enn det legges opp til i opptrappingsplanen for psykisk helse. Dette medlem ser det som spesielt viktig å styrke tiltakene overfor barn og unge, både som ledd i det langsiktige forebyggende helsearbeidet, og fordi tall fra Norsk Pasientregister viser at svært mange barn og unge venter lenge på behandling eller helt mangler et behandlingstilbud, innen barne- og ungdomspsykiatrien.

Dette medlem vil:

- Styrke barne- og ungdomspsykiatrien generelt med 50 mill. kroner.
- Styrke det psykiske helsevernet i kommuner og fylkeskommuner med 50 mill. kroner.

Dette medlem vil påpeke at bevilgningene til de ulike sykehusenhetene bør påvirkes av aktivitetsnivået. Dette medlem tror likevel at når hele 50 pst. av driftskostnadene er basert på innsats, bidrar dette til uforutsigbare driftsrammer, og også vridningseffekter for hvilke tilstander som behandles, avhengig av refusjonsordningene til disse. Dette medlem ønsker å redusere den innsatsstyrte finansieringen til 45 pst. (tilsvarende 1 253 mill. kroner), mens dette medlem foreslår en styrking av fylkenes frie inntekter langt utover dette kuttet (se kap. 572 post 60 Rammetilskudd til fylkeskommunene). De midlene som spares inn gjennom den foreslåtte reduksjonen brukes i sin helhet til å styrke andre deler av helsebudsjettet, inkludert rammene for driften av sykehusene, blant annet i form av 400 mill. kroner mer til utstyrsinnkjøp. Dette medlem ønsker at 80 pst. av dette utstyret skal finansieres av staten, og ikke 60 pst. slik det er i dag.

Dette medlem vil:

- Redusere den innsatsstyrte finansiering fra 50 til 45 pst., tilsvarende 1 mrd. kroner.
- Øke statens andel til utstyrsanskaffelser ved sykehus fra 60 til 80 pst.

- Øke regionsykehustilskuddet med 200 mill. kroner.
- Øke rammetilskuddet til øvrige sykehus med 400 mill. kroner.

Dette medlem viser til at Regjeringen har startet et arbeid med sikte på å etablere offentlige servicekontorer i mange kommuner. Tanken er å samle mange offentlige tjenester slik at disse skal bli lettere tilgjengelige for befolkningen. Videre eksisterer det allerede noen få etablerte offentlige servicekontor.

Dette medlem er positiv til dette, og mener offentlige servicekontor over tid kan fylle mange av de tjenestebehov befolkningen har. Dette medlem mener derfor det er grunnlag for å sette i gang prøveprosjekt ved allerede etablerte servicekontor med et utvidet tjenestetilbud. Dette medlem mener bl.a. at et begrenset tilbud av vin og brennevin vil være et slikt tilbud. Mange av servicekontorene ligger langt unna etablerte Vinmonopol, og tilgjengeligheten i disse kommunene til legal omsetting av alkohol kan være lang. Dette medlem vil derfor understreke at en slik utvidelse av tjenestetilbudet i servicekontorene kan virke positivt for å hindre illegal omsetting av alkohol.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen sette i gang forsøk ved etablerte offentlige servicekontor om å åpne for begrenset salg av brennevin og vin."

Dette medlem foreslår at ramme 15 bevilges med 30 767 421 000 kroner som er 166,5 mill. kroner lavere enn det som følger av Regjeringens forslag.

3.2.15.2.5 Merknader fra komiteens medlem representanten Steinar Bastesen

Komiteens medlem representanten Steinar Bastesen slutter seg til ønsket om bedre vilkår for sykehusene og helsesektoren ellers.

Dette medlem støtter påplussingene innenfor denne rammen som fremmes som et resultat av forliket mellom Arbeiderpartiet og sentrumpartiene. Dette medlem mener at disse påplussingene ikke er tilstrekkelige til å få helsetilbudet om på et tilfredsstillende nivå.

Dette medlem mener at alle skal ha lik rett til helse og helsetilbudet, uavhengig av inntekt og formue. Dette medlem går derfor imot økte egenandeler og støtter også Fremskrittspartiets forslaget om reduserte egenandeler på blå resept.

Dette medlem støtter også Høyres forslag om økte bevilgninger til kreftbehandling og rehabilitering og opplæring, på til sammen 200 000 000 kroner.

Dette medlem støtter også Høyres forslag om å øke stykkprisandelen av sykehusenes inntekter fra 50 til 60 pst., som innebærer en utgiftsøkning på 2 500 000 000 kroner.

Dette medlem foreslår en utgiftsramme på 34 345 430 000 kroner, som er en økning på 2 965 000 000 kroner i forhold til Regjeringens forslag, og en inntektsramme på 446 509 000 kroner, som er samme beløp som følger av Regjeringens forslag. Netto rammefforslag er 33 898 921 000 kroner.

3.2.15.3 Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 15

Tabell 3.30

Forslag til netto rammesum for rammeområde 15 (Sosial og helse) (alle tall i 1 000 kr)

Forslag fra	Forslag til netto rammesum	Avvik fra St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4
St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4	30 933 921	
Ap, KrF, Sp, V	30 844 721	-89 200
FrP	34 636 281	3 702 360
H	33 467 921	2 534 000
SV	30 767 421	-166 500
SB	33 898 921	2 965 000

3.2.16 Rammeområde 16 (Folketrygda, sosial og helse), under sosialkomiteen

3.2.16.1 Sammendrag

Tabell 3.31

Budsjettkapitler i rammeområde 16 (Folketrygda, sosial og helse), under sosialkomiteen med forslag til bevilgning i St.prp. nr. 1 (2000-2001) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 8 (2000-2001)

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 8
Utgifter rammeområde 16		
2600	Trygdeetaten	4 044 900 000
2603	Trygderetten	41 000 000

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 8
2650	Sykepenger	25 362 000 000
2660	Uførhet	35 297 000 000
2662	Yrkesskadetrygd, gml. lovgivning	76 000 000
2663	Medisinsk rehabilitering m.v.	8 688 300 000
2670	Alderdom	66 606 000 000
2680	Etterlatte	2 156 000 000
2683	Stønad til enslig mor eller far (jf. kap. 5701)	4 449 500 000
2686	Gravferdsstønad	240 300 000
2711	Diverse tiltak i fylkeshelsetjenesten m.v.	2 580 900 000
2750	Syketransport m.v.	1 895 000 000
2751	Medisiner m.v.	7 407 000 000
2752	Refusjon av egenbetaling	1 795 000 000
2755	Helsetjeneste i kommunene	2 979 000 000
2790	Andre helsetiltak	431 000 000
Sum utgifter rammeområde 16		164 048 900 000
Inntekter rammeområde 16		
5701	Diverse inntekter	3 100 000 000
Sum inntekter rammeområde 16		3 100 000 000
Sum netto rammeområde 16		160 948 900 000

3.2.16.2 Komiteens merknader

3.2.16.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, viser til at budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, jf. avsnitt 3.1.2.1.1, innebærer flere konkrete økninger og reduksjoner på utgiftssiden, som også påvirker bevilgningsforslaget på denne rammen.

Flertallet fører opp netto 160 883 100 000 kroner under dette rammeområdet, som innebærer en reduksjon på 65,8 mill. kroner i forhold til det som følger av Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at utgiftene til folketrygd har økt med 8,5 pst. innen sosiale formål og 12,2 pst. innen helsevern og ser det som viktig at tiltak for å satse på å få mennesker til å bli i arbeid eller til å vende tilbake til arbeid videreutvikles og styrkes. Disse medlemmer legger vekt på at arbeidslinjen følges opp i innstilling om utvikling av ordningene for sykefravær og uførepensjonering.

Disse medlemmer vil understreke behovet for tverrfaglig samarbeid om individuelle planer for pasienten i rehabiliterings- og attføringsarbeidet. Disse medlemmer legger til grunn at forbedring av enkelttiltak som undervisningstolk for døve, trygdestatens kjøp av helsetjenester til sykemeldte, tilskott til arbeidsreiser og aktive tiltak for å etterprøve tilståtte

ytelser samlet bedrer menneskers mulighet til yrkesdeltakelse.

Disse medlemmer vil understreke betydningen av at Folketrygden er slik innrettet at den sikrer alle økonomisk grunntrygghet og at tjenstepensjonssystemet utformes som gode, supplerende ordninger for alle. Disse medlemmer viser til at pensjonistorganisasjonene og Regjeringen har fått på plass et godt forhandlingssystem og i trygdeoppgjøret gjennomføre en økning av gjennomsnittlig grunnbeløp som da noe høyere enn forventet årslønnsvekst for yrkesaktive.

Disse medlemmer understreker målet om å sikre befolkningen i alle deler av landet rimelig tilgang på effektiv medisinsk behandling utenfor institusjon og medisiner. Disse medlemmer ser at skjerming mot høye egenandeler for funksjonshemmede og kronisk syke er noe bedret, men at et godt system for å skjerme disse grupper med en frikortordning, som omfatter ulike tjenester fra forskjellige offentlige tjenesteleverandører, er vanskelig å konstruere.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre vil understreke at folketrygden er sikkerhetsnett i velferdsstaten og ligger i bunn som en garanti for vår velferd. Folketrygden må også i fremtiden være en grunnpilar i velferdsordningene våre.

Disse medlemmer viser til at folketrygdens utgifter øker med mange milliarder kroner hvert år. En hovedårsak til dette er den sterke veksten i utbetalinger av sykepenges og den store økningen i antall uføretrygdede. Det er en utfordring å møte den sterke veksten i folketrygdens utgifter med tiltak som bidrar til å dempe veksten, samtidig som folketrygden som sik-

kerhetsnett for befolkningen opprettholdes. Disse medlemmer regner med at Regjeringen så snart som mulig vil legge fram konkrete forslag til hvordan veksten i sykefraværet og uføretrygding kan reduseres på bakgrunn av Sandmann-utvalgets innstilling.

Disse medlemmer vil peke på det viktige arbeid som utføres i opptreningsinstitusjonene. I budsjettavtalen økes bevilgningene med 35 mill. kroner til de godkjente institusjonene. I Budsjett-innst. S. nr. 11 (1999-2000) gikk en samlet komite inn for at Glittreklinikken skulle sikres full drift av nye plasser fra 1. januar 2001. Budsjettavtalen med Arbeiderpartiet gir økte bevilgninger til Glittreklinikken slik at de nye plassene kan komme i drift.

Disse medlemmer viser for øvrig til merknad i Budsjett-innst. S. I (2000-2001), kap. 9.3.

3.2.16.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg foreslår at ramme 16 settes til 158 428 500 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det tall som følger av Regjeringens forslag på 2 520 400 000 kroner. Innenfor ramme 16 vil Fremskrittspartiet at inntektene skal settes til 3 100 000 000 kroner, som i Regjeringens opplegg, og at utgiftene settes til 161 528 500 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 2 520 400 000 kroner.

Disse medlemmer viser til at stortingsflertallet og Regjeringen i en årrekke bevisst har underregulert grunnbeløpet i folketrygden, slik at pensjonistenes reelle kjøpekraft årlig har blitt svekket, og vil påpeke viktigheten av at grunnbeløpet blir regulert på linje med utviklingen for lønsmottakere.

Disse medlemmer viser til Sandmann-utvalgets innstilling om sykefravær og uførepensjonering, og mener at utvalgets utredning om uførepensjonsordningens utforming bør legges til grunn for fremtidig uførepensjonering.

Disse medlemmer vil derfor foreslå en ordning der bare de som er 100 pst. uføre i medisinsk og yrkesmessig forstand skal tildeles varig pensjon. Samtidig vil disse medlemmer beholde 50 pst. uførhet som laveste inngangsnivå for å oppnå uføretrygd fra Folketrygden. Arbeidstagere med restarbeidsevne bør få en tidsbegrenset pensjon som skal revurderes og justeres i takt med utviklingen i arbeidsevnen. Disse medlemmer vil også fremme forslag om å fjerne dagens bestemmelse om mulighet til opptjening av 1 G i tillegg til pensjonssystemet 1 år etter at pensjon er tilstått, og innføre en avkortingsmodell der økt inntekt medfører avkorting i pensjon, på en slik måte at det skal lønne seg å arbeide mer.

3.2.16.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre foreslår at rammeområde 16 bevilges med 154 101 900 000 kroner, som er 6 847 mill. kroner lavere enn det beløp som følger av Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at Høyre foreslår å innføre egenandeler i sykelønnsordningen og økt satsing på behandling for trygd som til sammen gir innsparinger i Folketrygdens sykelønnsutgifter på 5,9 mrd. kroner. Videre foreslår Høyre innstramminger i reglene for uføretrygding som anslås å gi innsparinger på om lag 500 mill. kroner.

Disse medlemmer viser også til at Høyre går inn for å øke inntektsgrensen for avkorting av trygd fra 1 til 2 G, og bevilger 60 mill. kroner til dette.

Disse medlemmer viser også til at Høyre i tråd med målet om en mer effektiv offentlig forvaltning foreslår reduserte bevilgninger til Trygdeetaten, Trygderetten, anskaffelse av hjelpemidler og sykepleieartikler som følge av mer effektive innkjøpsrutiner, stønad til enslige foreldre og diverse tiltak i fylkeshelsetjenesten på til sammen 549 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 11 (2000-2001) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 16.

3.2.16.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil påpeke at egenandelene til helse-tjenester økte gjennom hele nittitallet. Også i Regjeringens budsjett for 2001 øker egenandelene med 4,5 pst. og egenandelstaket for frikort løftes ytterligere. Egenandeler er skatt på sykdom, som rammer hardest de som har størst behov for å bli skjermet, fordi de sykeste også ofte har den laveste inntekten. Sosialistisk Venstreparti går derfor imot alle økninger i egenandeler som foreslås i budsjettet for 2001.

Dette medlem vil:

- Gå imot økning av alle egenandeler på helsetjenester i budsjettet.
- Beholde utgiftstaket for frikort uendret.

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti har lagt inn forslag i Stortinget om en tannhelse-reform, som både har som mål at forskjellene i utgifter til tannhelse- og vanlig helsebehandling skal utjevnes, samt at den generelle rekrutteringen til den offentlige tannhelsetjenesten skal bedres. I budsjettet for 2001 foreslår Sosialistisk Venstreparti at det bevilges 100 mill. kroner utover Regjeringens forslag (270 mill. kroner), og at dette knyttes opp til en utvidet refusjonsordning til hele befolkningen, men med størst refusjon for personer under 18 og over 67 år. Midlene er også ment å dekke særlig omfattende og kostnadskrevende tannbehandling (proteser/brøer).

Dette medlem foreslår at ramme 16 bevilges med 160 948 900 000 kroner som er det samme beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1. (2000-2001) med tilleggsproposisjon.

3.2.16.2.5 Merknader fra komiteens medlem representanten Steinar Bastesen

Komiteens medlem representanten Steinar Bastesen mener at man må øke innsatsen

innen helsesektoren og vil derfor foreslå økte bevilgninger innenfor denne rammen.

Dette medlem mener at Regjeringens forslag om å øke egenbetalingen for helsetjenester vil føre til ytterligere belastning for grupper som alt i dag har det vanskelig. Derfor vil dette medlem gå imot økningen av egenbetalingene og senere komme med forslag om at dagens egenbetaling for medisiner på blå resept reduseres.

Dette medlem støtter forslaget fremmet i forbindelse med forliket mellom Arbeiderpartiet og sen-

trumspartiene om søkte bevilgninger under kap. 2711 med til sammen 45 000 000 kroner.

Dette medlem støtter også Sosialistisk Venstrepartis forslag om utvidelse av refusjonsordningen vedrørende tannhelsebehandling, og vil derfor fremme forslag om 100 000 000 kroner i bevilgning til dette formålet.

Dette medlem foreslår en utgiftsramme på 164 193 900 000 kroner, som er 145 000 000 kroner mer enn Regjeringens forslag, og en inntektsramme på 3 100 000 000 kroner. Netto rammeforslag 161 093 900 000 kroner.

3.2.16.3 Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 16

Tabell 3.32

Forslag til netto rammesum for rammeområde 16 (Folketrygden, sosial og helse) (alle tall i 1 000 kr)

Forslag fra	Forslag til netto rammesum	Avvik fra St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4
St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4	160 948 900	
Ap, KrF, Sp, V	160 883 100	-65 800
FrP	158 428 500	-2 520 000
H	154 101 900	-6 847 000
SV	160 948 900	0
SB	161 093 900	145 000

3.2.17 Rammeområde 17 (Utdanning og forskning) under kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

3.2.17.1 Sammendrag

Tabell 3.33

Budsjettkapitler i rammeområde 17 (Utdanning og forskning), under kirke-, utdannings- og forskningskomiteen med forslag til bevilgning i St.prp. nr. 1 (2000-2001) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 3 og 9 (2000-2001)

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 3 og 9
Utgifter rammeområde 17		
200	Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (jf. kap. 3200)	149 862 000
202	Læringssenteret (jf. kap. 3202)	111 609 000
203	Statens utdanningskontorer (jf. kap. 3203)	115 601 000
204	Foreldreutvalget for grunnskolen (jf. kap. 3204)	5 169 000
206	Samisk utdanningsadministrasjon (jf. kap. 3206)	27 954 000
210	Tilskudd til trossamfunn m.m. og privateide skole- og kirkebygg	107 767 000
221	Tilskudd til grunnskolen (jf. kap. 3221)	1 305 956 000
222	Statens grunnskoler og grunnskoleinternat (jf. kap. 3222)	48 979 000
228	Kvalitetsutvikling i grunnskolen (jf. kap. 3228)	291 873 000
229	Andre formål i grunnskolen	603 342 000
231	Tilskudd til videregående opplæring	288 526 000
232	Statlige skoler med opplæring på videregående nivå (jf. kap. 3232)	156 154 000
234	Tilskudd til lærebedrifter m.m.	330 522 000
238	Kvalitetsutvikling i videregående opplæring (jf. kap. 3238)	94 163 000
239	Andre formål i videregående opplæring	263 100 000
240	Private skoler m.v.	1 174 629 000
243	Kompetansesentra for spesialundervisning (jf. kap. 3243)	786 556 000
249	Andre tiltak i utdanningen	186 926 000
253	Folkehøgskoler	395 950 000
254	Tilskudd til voksenopplæring (jf. kap. 3254)	719 700 000
256	VOX – Voksenopplæringsinstituttet (jf. kap. 3256)	65 028 000

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 3 og 9
258	Forskning, utviklingsarbeid og fellestiltak i voksenopplæringen	91 646 000
259	Kompetanseutviklingsprogrammet	100 000 000
260	Universitetet i Oslo	2 196 746 000
261	Universitetet i Bergen	1 326 705 000
262	Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	1 719 349 000
263	Universitetet i Tromsø	764 076 000
264	Norges handelshøgskole (jf. kap. 3264)	185 206 000
265	Arkitektthøgskolen i Oslo (jf. kap. 3265)	60 207 000
268	Norges idrettshøgskole (jf. kap. 3268)	90 660 000
269	Norges musikkhøgskole (jf. kap. 3269)	92 202 000
270	Studier i utlandet og sosiale formål for elever og studenter	394 065 000
273	Statlige kunsthøgskoler (jf. kap. 3273)	155 464 000
274	Statlige høyskoler (jf. kap. 3274)	5 852 048 000
278	Norges landbrukshøgskole (jf. kap. 3278)	507 381 000
279	Norges veterinærhøgskole (jf. kap. 3279)	212 318 000
281	Fellesutgifter for universiteter og høyskoler (jf. kap. 3281)	697 216 000
282	Privat høyskoleutdanning	365 094 000
283	Det norske meteorologiske institutt (jf. kap. 3283)	345 013 000
285	Norges forskningsråd	812 797 000
286	Fondet for forskning og nyskaping (jf. kap. 3286)	203 500 000
287	Forskningsinstitutter og andre tiltak	85 529 000
288	Internasjonale samarbeidstiltak	92 070 000
294	Kirkelig administrasjon (jf. kap. 3294)	255 249 000
295	Presteskapet (jf. kap. 3295)	557 462 000
297	Nidaros domkirke m.m. (jf. kap. 3297)	26 988 000
299	Opplysningsvesenets fond (jf. kap. 3299)	41 500 000
920	Norges forskningsråd	907 500 000
1020	Havforskningsinstituttet (jf. kap. 4020)	278 700 000
1021	Drift av forskningsfartøylene (jf. kap. 4021)	119 900 000
1023	Fiskeri- og havbruksforskning (jf. kap. 4023)	282 000 000
1137	Forskning og utvikling	266 351 000
2410	Statens lånekasse for utdanning (jf. kap. 5310)	7 811 453 000

Sum utgifter rammeområde 17**34 125 761 000****Inntekter rammeområde 17**

3200	Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet (jf. kap. 200)	721 000
3202	Læringssenteret (jf. kap. 202)	18 935 000
3203	Statens utdanningskontorer (jf. kap. 203)	11 351 000
3204	Foreldreutvalget for grunnskolen (jf. kap. 204)	206 000
3221	Tilskudd til grunnskolen (jf. kap. 221)	24 395 000
3222	Statens grunnskoler og grunnskoleinternat (jf. kap. 222)	340 000
3232	Statlige skoler med opplæring på videregående nivå (jf. kap. 232)	12 721 000
3238	Kvalitetsutvikling i videregående opplæring (jf. kap. 238)	2 060 000
3243	Kompetansesentra for spesialundervisning (jf. kap. 243)	47 083 000
3254	Tilskudd til voksenopplæring (jf. kap. 254)	57 112 000
3256	VOX – Voksenopplæringsinstituttet (jf. kap. 256)	17 658 000
3264	Norges handelshøgskole (jf. kap. 264)	19 609 000
3265	Arkitektthøgskolen i Oslo (jf. kap. 265)	4 666 000
3268	Norges idrettshøgskole (jf. kap. 268)	13 760 000
3269	Norges musikkhøgskole (jf. kap. 269)	1 491 000
3273	Statlige kunsthøgskoler (jf. kap. 273)	4 665 000
3274	Statlige høyskoler (jf. kap. 274)	419 991 000
3278	Norges landbrukshøgskole (jf. kap. 278)	183 342 000

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 3 og 9
3279	Norges veterinærhøgskole (jf. kap. 279)	77 332 000
3281	Fellesutgifter for universiteter og høyskoler (jf. kap. 281)	277 000
3283	Det norske meteorologiske institutt (jf. kap. 283)	142 928 000
3286	Fondet for forskning og nyskaping (jf. kap. 286)	203 500 000
3294	Kirkelig administrasjon (jf. kap. 294)	9 835 000
3295	Presteskapet (jf. kap. 295)	2 057 000
3297	Nidaros domkirke m.m. (jf. kap. 297)	10 713 000
3299	Opplysningsvesenets fond (jf. kap. 299)	41 500 000
4020	Havforskningsinstituttet (jf. kap. 1020)	127 450 000
4021	Drift av forskningsfartøylene (jf. kap. 1021)	32 000 000
4023	Fiskeri- og havbruksforskning (jf. kap. 1023)	8 250 000
5310	Statens lånekaske for utdanning (jf. kap. 2410)	135 066 000
5617	Renter fra Statens lånekaske for utdanning (jf. kap. 2410)	4 941 000 000
Sum inntekter rammeområde 17		6 572 014 000
Sum netto rammeområde 17		27 553 747 000

3.2.17.2 Komiteens merknader

3.2.17.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, jf. avsnitt 3.1.2.1.1, innebærer flere konkrete økninger og reduksjoner på utgiftssiden, som også påvirker bevilgningsforslaget på denne rammen.

Flertallet fører opp netto 27 939 747 000 kroner under dette rammeområdet, som innebærer en økning på 386 mill. kroner i forhold til det som følger av Regjeringens forslag.

Flertallet viser til at avtalepartene er enige om å flytte 29 mill. kroner, jf. rammeområde 19, til leirskoler fra rammetilskuddet til kommunene tilbake som øremerket tilskudd over Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets budsjett.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil understreke at utdanning er viktig for utvikling av enkeltindividet og som ny verdiskaping for å bygge velferdsstaten videre. I et slikt samfunn der kunnskap og kompetanse blir stadig viktigere, blir satsingen på utdanning helt sentral i å legge det økonomiske grunnlaget for velferdsstaten. Disse medlemmer bygger sin utdanningspolitikk på visjonen om at alle skal ha de samme muligheter til utdanning, ut fra egne forutsetninger, uavhengig av bosted, kjønn og sosial bakgrunn. En rettferdig utdanningspolitikk er nøkkelen til et mer rettferdig samfunn. Kunnskapssamfunnet stiller helt andre krav til kompetanse enn tidligere. Disse medlemmer mener derfor det er viktig å styrke de ulike grunnskole, videregående opplæring og universitet, høyskoler, samt forskning.

Disse medlemmer viser også til at Regjeringens forslag til budsjett for kirke-, utdannings- og forskningsformål har en økning på 12,1 pst. i forhold til saldert budsjett for 2000.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av å satse på den offentlige skolen, fellesskolen, som en møteplass for barn og unge med ulik bakgrunn. Skolen har blitt mer flerkulturell, og mangfoldet vil øke. Målet er en skole preget av likeverd, trygghet og kvalitet. Disse medlemmer vil understreke at endringer i arbeidsavtalen for lærerne er et ledd i prosess for å nå dette målet.

Disse medlemmer vil presisere at skolefritidsordningen er et særdeles viktig tilbud og det har en sentral funksjon i forhold til tilrettelegging av en helhetlig skolehverdag. Disse medlemmer fremhever at kvalitet skal være styrende for utdanningspolitikken. Disse medlemmer viser til Regjeringens forslag om satsning på grunnskolen, og videregående opplæring, elever og lærlinger, blant annet gjennom fortsatt satsning på informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT), og gjennom en styrking av innsatsen for et positivt lærings- og oppvekstmiljø. IKT er et viktig redskap og hjelpemiddel i undervisningen, og for å møte behovene til den enkelte elev. Oppfølging av handlingsplanen mot barne- og ungdomskriminalitet er et viktig ledd i arbeidet for en bedre skole.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at alle elever i videregående opplæring skal få gratis lærebøker. Disse medlemmer viser til at utlånsordningen i videregående skole blir ført videre. Utlånsordningen bidrar også til å fremme pedagogisk nytenkning og kvalitetsutvikling i skolen, der elev og lærer samarbeider. Disse medlemmer ser på læremiddel på internett som et viktig skritt i denne utviklingen.

Disse medlemmer vil understreke at forskning er en viktig side av utdanningssektoren, og at det er et ønske om å satse på forskning. En investering i forsk-

ning, preget av langsiktighet, er en investering i framtiden. Disse medlemmer mener derfor at Regjeringens forslag til utvidelse av kapitalen i Fondet for forskning og nyskaping, er positivt. Satsning på forskning krever menneskelige ressurser. Det er et stort behov for rekruttering til forskning. Disse medlemmer hilser velkommen forslaget om penger til 100 nye doktorgradsstipendiatstillinger.

Disse medlemmer vil presisere at rettferdighet handler også om at alle må få ta del i kunnskapsutviklingen og at Kompetansereformen er et ledd i arbeidet for alles rett til utdanning. Disse medlemmer vil peke på det har blitt gjennomslag for individuell rett for voksne til grunnskoleopplæring og til videregående opplæring. Disse medlemmer viser til at det er satt av penger til videreutvikling av Kompetansereformen gjennom blant annet satsning på kompetanseutviklingsprogrammet og på voksne med lese- og skrivevansker.

Disse medlemmer fremhever at universitets- og høyskolesektoren står overfor store utfordringer som vil kreve omfattende omstillinger. Disse medlemmer vil styrke grunnforskningen, men ønsker først og fremst å prioritere penger til omstilling ved institusjonene. Disse medlemmer mener at forslaget om å bygge ut et nytt bredbåndsforskningsnett er positivt for å forbedre kapasiteten i forskningsnettet (UNINETT). Disse medlemmer mener også at høyskolereformen har bidratt til at høyskolene ansees som viktigere forskningsaktører regionalt, både hos offentlige samarbeidspartnere og som samarbeidspartnere for det lokale næringsliv.

Disse medlemmer ser på utdannings- og forskningsinstitusjonene som viktige for likestillingsarbeidet. De må fremstå som likestilte og attraktive for begge kjønn. Det er en kjensgjerning at det er behov for flere kvinner i universitets og forskningsverdenen. Disse medlemmer viser til Regjeringens forslag til øremerking av 40 postdoktorstillinger og 20 nye professorat for kvinner.

Disse medlemmer vil understreke at tilgang til studentboliger, er sentralt i forhold til lik rett til utdanning, og at en videreføring av fjorårets satsning på studentboliger er viktig. Disse medlemmer viser til Regjeringens forslag om å øke tildelingene til studentboliger.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til at kunnskap er nøkkelen for å videreutvikle det norske velferdssamfunnet, ikke minst i en tid hvor samfunnet blir mer mangfoldig og den enkeltes valgmuligheter større. Sentrumpartiene prioriterer utdanning og forskning høyt.

Disse medlemmer vil fremheve at en gjennom avtalen med Arbeiderpartiet har sikret en betydelig styrking av skole, høyere utdanning, forskning, private skoler og høyskoler og kirken. Universitetene styrkes ved at studieplasskuttene oppheves og forskningsopp-

trappingen og omstillingsarbeid ved universitetene tilføres mer midler. Stipendene til utenlandsstudenter og folkehøgskoleelever økes i forhold til Regjeringens forslag. Regjeringens forslag om reduserte bevilgninger til kirken avvises, og det blir ikke tatt midler fra opplysningsvesenets fond til formål som tidligere har vært dekket av ordinære bevilgninger. Forskningen styrkes også over Næringsdepartementets og Fiskeridepartementets budsjetter.

Disse medlemmer viser til budsjettavtalen hvor Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til Hervik-utvalgets innstilling og Regjeringens oppfølging av denne i statsbudsjettet for 2001 med forslag om etablering av en ny tilskuddsordning fra 1. juli 2001 med budsjetttramme på 200 mill. kroner. Det er også enighet om å be Regjeringen komme tilbake i Langtidsprogrammet og Revidert nasjonalbudsjett 2001 med en drøfting av videre oppfølging for å sikre større forsknings- og utviklingsinnsats i næringslivet.

Disse medlemmer viser til at en gjennom budsjettavtalen med Arbeiderpartiet har sikret flertall for 5 mill. kroner til et nasjonalt senter for menneskerettigheter.

Disse medlemmer viser for øvrig til merknad i Budsjett-innst. S. I (2000-2001), kap. 9.3.

3.2.17.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg foreslår at ramme 17 settes til 27 042 503 200 kroner, som er en reduksjon i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 511 243 800 kroner. Innenfor ramme 17 vil Fremskrittspartiet at inntektene skal settes til 6 559 014 000 kroner, som er en reduksjon på 13 000 000 kroner i forhold til Regjeringens forslag, og at utgiftene skal settes til 33 601 517 200 kroner, som er en reduksjon på 524 243 800 kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag.

Disse medlemmer ser på en kvalitetsmessig god opplæring som en forutsetning for videre utvikling og økonomisk fremgang i Norge.

Den grunnleggende opplæringen må legges til rette for alle barn ut fra den enkeltes forutsetninger og behov. Det er denne grunnutdanningen som danner basis for videre utdanning og spesialisering samt fremtidig arbeid.

Disse medlemmer vil arbeide for en sterkere medvirkning og medinnflytelse i skolen. Dette er spesielt viktig for å utvikle en helhetlig og kvalitetsmessig god opplæring i samarbeid mellom hjem og skole.

Disse medlemmer vil hevde at reform-94 ble initiert vesentlig på bakgrunn av et ønske om å spare penger, ved å øke gjennomstrømningen. Dette ble gjort ved å kutte antall grunnkurs og redusere innholdet i den praktisk, faglige opplæringen, til skade for den håndverksmessige kvaliteten. Erfaringen viser at

mange av de praktisk flinke elevene etter dette faller ut av den videregående skolen på grunn av den økte veksten på det teoretiske grunnkurset. Dette er til skade for den faglige kvalitative utvikling.

Disse medlemmer vil arbeide for strukturelle endringer i den høyere utdanningen.

En omorganisering av opplæringen i Norge, vil måtte innebære autonomi for den enkelte institusjon, direkte finansiering av opplæringen og valgfrihet for den enkelte utdanningssøkende. Grunnforskning må utføres der kompetansen er høyest i samarbeid med andre internasjonale aktører. Dette for å opprettholde kvalitet og bredde.

For å kunne oppnå en forskning i Norge med høy internasjonal kvalitet er det en forutsetning at forskningen blir finansiert direkte, og ikke koblet opp mot antall studenter og store svingninger i årskull. Forskningsfondet er et supplement, og en tilleggsfinansiering av forskning for å bringe Norsk forskning opp på et gjennomsnittlig OECD-nivå. Det synes nå som om fondet nå blir tillagt hovedansvaret for finansieringen norsk forskning, og således blir et forskningsalibi for Regjeringen.

Disse medlemmer mener at studiefinansieringen må legges om. Det betyr omlegging av lånekassens funksjon og arbeidsoppgaver. Studenter ved private institusjoner som blir belastet med betydelige kostnader til studieavgift, må få dette kompensert gjennom stipend. Dersom all utdanning i Norge skal være tilgjengelig for alle uten hensyn til den enkeltes økonomi, er det viktig at staten behandler alle studenter likeverdig.

Den offentlige finansieringen av utenlandsstudier må ta opp i seg den sterke variasjon i skolepenger, det enkelte lands generelle kostnadsnivå, og ha en innebygget mekanisme som ivaretar behovet for å holde den enkelte student skadesløs ved store svingninger i valutakurser.

3.2.17.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre foreslår at rammeområde 17 bevilges med 28 092 747 000 kroner, som er 539 mill. kroner høyere enn det beløp som følger av Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at Høyre går inn for en betydelig satsing på utdanning og forskning, med en økning på vel 800 mill. kroner til prioriterte formål. Høyre går inn for å øke timetallet på 1. - 7. klassetrinn med én uketime, og bevilger 125 mill. kroner til dette. Videre foreslår Høyre å styrke etterutdanning av lærere i grunnskolen og videregående skole med til sammen 60 mill. kroner. Samtidig styrker Høyre satsingen på IT i skolen, og øker Regjeringens satsing fra 60 til 100 mill. kroner.

Disse medlemmer viser videre til at Høyre styrker universiteter og høyskoler med 298 mill. kroner, blant annet for å gjøre det mulig å videreføre det viktig omstillingsarbeidet ved universitetene. Høyre går også

inn for å styrke studiefinansieringen med 195 mill. kroner, bl.a. for å fjerne Regjeringens forslag til stipendkutt for utenlandsstudenter og folkehøgskoleeleven.

Disse medlemmer peker samtidig på at Høyre øker bevilgningene til private skoler og høyskoler med vel 70 mill. kroner utover Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at Høyre også styrker bevilgningene til kirkebudsjetten bl.a. ved å gå imot Regjeringens forslag om å redusere bevilgningen til kirkelig virksomhet i kommunene med 25 mill. kroner. Høyre vil opprettholde tilskuddsordningen til private skole- og kirkebygg.

Disse medlemmer viser til at Høyre foreslår å redusere bevilgningene til skolefritidsordningen med 150 mill. kroner. Dette må blant annet ses i sammenheng med at Høyre øker timetallet i grunnskolen. Høyre foreslår også å fjerne bevilgningen til utlånsordning for skolebøker i videregående opplæring, tilsvarende 100 mill. kroner. Videre foreslår Høyre reduserte bevilgninger til Statens utdanningskontorer, Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, Lærings-senteret og til administrasjonen av Statens lånekasse for utdanning med til sammen 41 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 12 (2000-2001) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 17.

3.2.17.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti tar utgangspunkt i at vi er på veg fra industrisamfunnet til et kunnskapssamfunn. Sysselsettinga i industrien (og primærnæringene) har vært på vei ned i flere tiår, mens en stigende del er ansatt i tjenesteytende næringer. Handelen med tjenester over landegrensene øker også langt raskere enn handelen med varer. Hver enkelt kan også merke overgangen i det daglige. Måten vi kommuniserer med hverandre på, handler varer og får utført tjenester på er forandret. Tilgangen på informasjon og kunnskap har vokst kraftig etter hvert som nye medier har kommet til. De fleste kan lære langt mer enn før, men det er også vanskeligere å orientere seg i strømmen av informasjon. Denne samfunnsendringen gjør at utdanning er viktigere enn noensinne, og er bakgrunnen for at dette medlem vil satse på utdanning.

Dette medlem vil peke på at det både må skje store forbedringer i innholdet i skolen og at det skal brukes mer penger på skolen. De elevene som begynner på skolen i dag skal leve to-tre generasjoner framover. De må få en grunnutdanning som gjør dem egnet til å møte et samfunn i stor endring, og som stiller store krav til oss. Arbeidslivet vil i framtida etterspørre menneske som har initiativ og skapende evner. Samfunnet vil etterlyse menneske som kan delta aktivt og spille på et bredt register. Den gamle puggeskolen er ikke egnet til framtidens utfordringer. Vi trenger en skole der elevene lærer å tenke selv, samtidig som de kan samarbeide med andre. Elevene må ut fra klasserommet mens sam-

funnet må inn i skolen. Det må utvikles nye og bedre måter å evaluere elevene på og alternative undervisningsformer må prøves ut. Samtidig må vi få til en kraftig opprustning av skolebygg og skolemateriell. En god skole må være en moderne og velfungerende arbeidsplass både for elever og lærere.

Dette medlem mener at det viktigste enkelttiltaket for en bedre grunnskole er en satsing på elevene sitt undervisningstilbud. Dette medlem vil bruke nesten en halv milliard kroner på at elever og lærere skal få mer tid til hverandre gjennom økt minstetimetall. Dette vil vi sikre at gjelder alle skoler i landet. Dette oppnår vi ved at hver klasse får et minste timetal som er lovfestet.

Dette medlem mener at ungdomsskolen trenger et særlig løft, gjennom videreføring av vår kampanje for opprusting av ungdomsskolen. Denne kampanjen innebærer en satsing på 10 mill. kroner over 4 år, det meste i form av investeringer. Dette medlem var en sterk forkjemper for et lønnsløft for lærerne, og dette var en nødvendig del av en satsing på ungdomsskolen. De viktigste tiltakene for å få til et løft for ungdomsskolen er å redusere tallet på elever i klassen, å ruste opp datautstyret og IT-kompetansen, å forbedre det fysiske miljøet, å stimulere til økt mangfold gjennom alternativ undervisning og å gi mer etterutdanning slik at de blir bedre.

Dette medlem vil foreslå at alle elever i videregående skole skal få et stipend til læringsmateriell eller et "bokstipend". Dette stipendet skal være nok til å dekke nettoutgiftene til læringsmateriell for de elevene som har høyest utgifter, det vil si at det skal dekke utgifter opp til 2 100 kroner pr. år. Dette medlem ber også Regjeringen om å utarbeide en ordning for å gradere stipendet i forhold til variasjoner i utgiftene på ulike studieretninger.

Dette medlem ser på voksenopplæring som et stadig mer aktuelt virkemiddel i utdanningspolitikken. Det er derfor for få elevplasser som er satt av til denne ordningen i forhold til behovet. Dette medlem vil øke tallet på elevplasser med 3 000 til en kostnad av 150 mill. kroner.

Dette medlem ser det som uheldig at det ikke blir arbeidet bedre med å begrense tallet på private skoler i Norge. Enkelte slike skoler er gode, pedagogiske alternativer som ikke konkurrerer med det offentlige skoleverket. Det er imidlertid også sterke kommersielle innslag i det private skoleverket. Dette medlem ser det ikke som en prioritert offentlig oppgave å støtte etablering av flere private tilbud.

Dette medlem har merket seg at Regjeringen ikke har gitt folkehøgskolene kompensasjon for lønnsoppgjøret. Dette vil svekke skolene sin økonomi med 20 mill. kroner. Dette medlem foreslår en økning i bevilgningene tilsvarende dette.

Dette medlem vil peke på at de høyere utdanningsinstitusjonene vil spille en hovedrolle i den viderekomne delen av utdanningssatsinga. Universiteter og høyskoler er helt sentrale institusjoner for forskning,

opplæring og utvikling. Dette medlem har merket seg at budsjettet innebærer en klar svekkelse av de høyere lærestedene. Dette medlem går derfor inn for å øke bevilgningene til Universitet og statlige høyskoler med til sammen 300 mill. kroner. 100 mill. kroner går til å hindre kutt i studieplasser som Regjeringen har lagt opp til, 50 mill. kroner går til drift. De siste 150 mill. kronene går til å fortsette arbeidet med utvikling og omstilling av universitetet og statlige høyskoler.

Dette medlem vil peke på at framtidens næringsliv og framtidens offentlig sektor blir utviklet ved de valgene vi tar i dag. En av de viktigste tingene vi kan gjøre er å bruke store midler på forskning. Den forskningen som blir utført i dag legger grunnlaget for etablering av nye produkter i framtida, for reorganisering av institusjoner og for bedre kvalitet på varer og tjenester. Norge ligger langt nede på rangstigen blant de vestlige landene i OECD når det gjelder innsatsen til forskning; Langt under snittet, og langt bak de andre nordiske landene. Det trengs en stor økning i bevilgningene til forskning for at vi skal komme opp på gjennomsnittlig OECD-nivå, 5 mrd. kroner av dette må komme fra offentlig sektor i følge den siste forskningsmeldingen. Regjeringen har økt satsingen på forskning i sitt forslag til statsbudsjett. Denne satsingen er imidlertid for liten dersom vi skal nå den ambisiøse - men helt nødvendige - målsetningen fra forskningsmeldingen. Dette medlem ønsker derfor å sette av 10 mrd. kroner av oljeformuen til et forskningsfond. Den årlige avkastningen fra dette fondet skal brukes til økt forskningsinnsats. For neste år innebærer det at bevilgningene til grunnforskning blir økt med over 600 mill. kroner neste år, i tillegg kommer forslag om økning til forskning over andre budsjetter.

Dette medlem viser til at den største innsatsen blir lagt i en økning i overføringene til forskningsrådet med 500 mill. kroner. En slik økning gir rom for en kraftig bedring av bevilgningene til grunnforskning på en rekke felt. Dette medlem mener at disse midlene best blir forvaltet gjennom den kompetansen og oversikten over forskningsaktivitet og behov som forskningsrådet representerer. Midlene må fordeles til en rekke felt, men miljørelatert forskning og forskning innen havbruk og fiske må være to hovedprioriteringer.

Dette medlem vil peke på at de økonomiske vilkårene for studenter i Norge har blitt bedret på 1990-tallet, men at det likevel er store utfordringer på dette området. To områder peker seg ut. For det første er kostnadsnormen for lav, det vil si det en student får utbetalt i måneden i stipend og lån. Dette medlem foreslår at dette skal heves med 135 mill. kroner, til same nivå som minstepensjonen pr. i dag. Videre foreslås det å bruke 450 mill. kroner til å redusere renta på studielån. Dette medlem er skeptisk til markedsrente på studielån, da de svingningene dette innebærer kan ramme mange som har trang økonomi i etableringsfasen.

Dette medlem vil også peke på at Regjeringen har foreslått å kutte vekk flere fag fra gebyrstipendord-

ningen for studenter i utlandet, uten en helhetlig behandling. Dette medlem går mot dette kuttet. Dette medlem går også mot kutt i stipendordningen til 19-åringer som tar folkehøgskole som del av videregående opplæring.

Dette medlem foreslår å sette bevilgningen til rammeområde 17 til 29 695 747 000 kroner, en økning på 2 142 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (2000-2001) med tilleggsproposisjon.

3.2.17.2.5 Merknader fra komiteens medlem representanten Steinar Bastesen

Komiteens medlem representanten Steinar Bastesen ønsker å heve bevilgningene til utdannings- og forskningsformål.

Dette medlem vil støtte påplussingene som fremmes som et resultat av forliket mellom Arbeiderpartiet og sentrumpartiene, med til sammen 430 000 000 kroner.

Dette medlem kommer tilbake med forslag om at det bevilges 250 000 000 kroner mer til universitetene og høyskolene enn Regjeringens forslag.

Dette medlem vil etter hvert foreslå at bevilges 163 000 000 kroner mer til studiefinansiering enn Regjeringens forslag.

Dette medlem mener det er et stort problem for fiskerinæringen at det ikke finnes skolefartøy ved alle fiskerifagsskolene, som gir elevene mulighet til praktisk trening i det yrket som elevene har valgt. Dette medlem vil komme tilbake med forslag om bevilgning til kap. 231 Tilskudd til videregående opplæring post 66 Øremerket tilskudd til anskaffelse av skolefartøy på 7 500 000 kroner.

Dette medlem ønsker også en ordning som sikrer distriktene og særskilt Nord-Norge god tilgang til helsepersonell. Det har vist seg at nesten alle ordninger som skulle stimulere til bedre dekning av behovet for leger og annet helsepersonell, har sviktet i forhold til de målsetninger disse ordninger hadde. Det bør etter dette medlems mening prøves ut en ordning som stimulerer ungdom fra utkantstrøkene til å ta utdanning innen fagområder som det er svak dekning av i utkant-

kommunene. Dette medlem foreslår at det derfor opprettes en ekstrastipendordning for å stimulere utkantungdom til å velge utdanning innen enkelte hel-sefag. Dette medlem vil senere foreslå at det settes av 5 000 000 kroner til en prøveordning med ekstrastipend til ungdom fra utkantstrøk som velger særskilt etterspurte yrker, og som forplikter seg til å bosette seg i områder med mangel på yrkesutøvere med spesialutdanning. Det bør også være et vilkår at utdanningen tas så nært målområdet som mulig.

Dette medlem vil senere komme med forslag om at det under kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning opprettes en egen post 76 Ekstrastipend til studenter fra utkantkommuner, og at det bevilges 5 000 000 kroner til denne posten.

Dette medlem vil etter hvert foreslå at Regjeringen gis i oppgave å foreslå retningslinjer for prøveordningen med ekstrastipend til den nevnte gruppe studenter.

Dette medlem har i flere av sine merknader pekt på behovet for større satsing for å opprettholde bosetningsmønsteret og ønsket om et bedre og mer variert næringsmønster og tjenestetilbud. Dette medlem mener at en i denne sammenheng også må stimulere de kulturelle miljøene som er bygget opp i Nord-Norge. Dette medlem mener det er et nasjonalt ansvar at disse sikres tilfredsstillende vilkår.

Dette medlem vil, på dette grunnlag, senere foreslå at bevilgningen under kap. 249 Andre tiltak i utdanningen, post 61 Tilskudd til Nordland kunst og filmskole, økes med 2 000 000 kroner.

Dette medlem er misfornøyd med Regjeringens forslag til bevilgninger til kirkeformål, og viser i den forbindelse til flere signaler om manglende midler til å hjelpe personer som søker kirken med sine problemer og sorger, og støtter derfor budsjettforlikets forslag om ekstra bevilgninger til kirkelige formål.

Dette medlem foreslår en utgiftsramme på 34 983 261 000 kroner, som er 857 500 000 kroner mer enn Regjeringens forslag, og en inntektsramme på 6 572 014 000 kroner. Netto rammeforslag 28 411 247 000 kroner.

3.2.17.3 Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 17

Tabell 3.34

Forslag til netto rammesum for rammeområde 17 (Utdanning og forskning) (alle tall i 1 000 kr)

Forslag fra	Forslag til netto rammesum	Avvik fra St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4
St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4	27 553 747	
Ap, KrF, Sp, V	27 939 747	386 000
FrP	27 042 503	-511 244
H	28 092 747	539 000
SV	29 695 747	2 142 000
SB	28 411 247	857 500

3.2.18 Rammeområde 18 (Samferdsel), under samferdselskomiteen

3.2.18.1 Sammen drag

Tabell 3.35

Budsjettkapitler i rammeområde 18 (Samferdsel), under samferdselskomiteen med forslag til bevilgning i St.prp. nr. 1 (2000-2001) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 5 og 9 (2000-2001)

Kap.	Formål:	St. prp. nr. 1 med Tillegg nr. 5 og 9
Utgifter rammeområde 18		
1060	Kystadministrasjon (jf. kap. 4060)	127 200 000
1064	Havnetjenesten (jf. kap. 4064)	254 700 000
1065	Fyrtjenesten (jf. kap. 4065)	232 700 000
1066	Lostjenesten (jf. kap. 4066)	365 350 000
1067	Trafikksentraler (jf. kap. 4067)	29 000 000
1070	Elektroniske navigasjonshjelpemidler (jf. kap. 4070)	34 100 000
1300	Samferdselsdepartementet (jf. kap. 4300)	113 200 000
1301	Forskning og utvikling m.v.	92 000 000
1310	Flytransport	387 800 000
1311	Tilskudd til regionale flyplasser	104 000 000
1313	Luftfartstilsynet (jf. kap. 4313)	108 800 000
1314	Havarikommisjonen for sivil luftfart	16 000 000
1320	Statens vegvesen (jf. kap. 4320)	9 957 400 000
1330	Særskilte transporttiltak	272 600 000
1350	Jernbaneverket (jf. kap. 4350)	3 904 700 000
1351	Overføringer til NSB BA	987 000 000
1354	Statens jernbanetilsyn	12 000 000
1360	Samferdselsberedskap	41 909 000
1370	Kjøp av posttjenester	540 000 000
1380	Post- og teletilsynet (jf. kap. 4380)	161 300 000
2450	Luftfartsverket (jf. kap. 5450, 5491 og 5603)	566 000 000
Sum utgifter rammeområde 18		18 307 759 000
Inntekter rammeområde 18		
4060	Kystadministrasjon (jf. kap. 1060)	55 000
4064	Havnetjenesten (jf. kap. 1064)	10 000
4065	Fyrtjenesten (jf. kap. 1065)	70 840 000
4066	Lostjenesten (jf. kap. 1066)	374 620 000
4067	Trafikksentraler (jf. kap. 1067)	22 750 000
4070	Elektroniske navigasjonshjelpemidler (jf. kap. 1070)	2 910 000
4300	Samferdselsdepartementet (jf. kap. 1300)	1 800 000
4313	Luftfartstilsynet (jf. kap. 1313)	34 900 000
4320	Statens vegvesen (jf. kap. 1320)	263 400 000
4350	Jernbaneverket (jf. kap. 1350)	483 700 000
4380	Post- og teletilsynet (jf. kap. 1380)	151 300 000
5450	Luftfartsverket (jf. kap. 2450)	340 000 000
5611	Renter av lån til NSB BA med datterselskaper	197 000 000
5612	Renter av lån til Posten Norge BA	26 000 000
5619	Renter av lån til Oslo Lufthavn AS	500 000 000
Sum inntekter rammeområde 18		2 469 285 000
Sum netto rammeområde 18		15 838 474 000

3.2.18.2 Komiteens merknader

3.2.18.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti,

Senterpartiet og Venstre, viser til at budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, jf. avsnitt 3.1.2.1.1, innebærer flere konkrete økninger og reduksjoner på utgiftssiden, som også påvirker bevilgningsforslaget på denne rammen.

Flertallet fører opp netto 16 125 274 000 kroner under dette rammeområdet, som innebærer en økning på 286,8 mill. kroner i forhold til det som følger av Regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet er opptatt av å øke sikkerheten og bedre framkommeligheten til sjøs, og viser til regjeringen Jagland havneplan fra 1997 (St.meld. nr. 46 (1996-1997)). Disse medlemmer viser til at Regjeringen med sitt budsjettforslag har fulgt opp den nominelle rammen for denne planen. Disse medlemmer vil understreke infrastrukturens viktige rolle i forhold til så vel næringsliv som sikkerhet til sjøs, og vil derfor fremme denne satsingen.

Disse medlemmer viser til samferdselens betydning for næringslivet og distriktene. Disse medlemmer viser til at Regjeringen i St.meld. nr. 46 (1999-2000) har lagt fram Nasjonal Transportplan 2002-2011, som er en helhetlig strategi for utvikling av alle samferdselssektorer i årene framover, og til Stortingets behandling av denne.

Disse medlemmer er tilfreds med at Regjeringen i sitt budsjettforslag vil øke satsingen på drift og vedlikehold på vegsektoren. Disse medlemmer viser til at det er et stort etterslep på vedlikeholdssiden på vegnettet, og ser positivt på at Regjeringen med sitt forslag tar tak i disse utfordringene.

Disse medlemmer viser til budsjettforliket mellom Arbeiderpartiet og sentrumspartiene, og ser positivt på at dette innebærer en styrking av veginvesteringer, av fergetrafikken og av tilskuddet til kollektivtransport. Disse medlemmer viser særskilt til behovet for å styrke satsingen på rassikring.

Disse medlemmer er kjent med ESAs bestemmelser om at dagens tilskuddsordning til ekspressbuser ikke kan fortsette i sin nåværende form. Disse medlemmer ønsker ikke å svekke kollektivtilbudet, og vil understreke at budsjettforliket medfører en styrking av den totale støtten til kollektive transportmidler.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre vil understreke viktigheten av et godt utbygd infrastrukturnett. Gode samferdselsløsninger er viktig for økt verdiskaping, velfungerende lokalsamfunn og bosettingen i distriktene. Disse medlemmer viser til at Regjeringen sitt framlegg ikke i tilstrekkelig grad løser de utfordringene som samferdselssektoren står overfor i de ulike deler av landet.

Disse medlemmer viser til budsjettavtalen hvor 80 mill. kroner er avsatt til ferger. Samferdselsinvesteringene er økt med 115 mill. kroner.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av en balansert samferdselspolitikk for hele landet hvor det kreves ulike virkemiddel for å løse utfordringene. Disse medlemmer viser til at det er behov for en ekstrasatsing fra staten side for å styrke kollektivtrafikken. For å løse miljøproblemene i byene er det

helt avgjørende at vi har gode kollektivtilbud. Disse medlemmer vil prioritere dette området og viser til budsjettavtalen som sikrer momsfritak på persontransport og 190 mill. kroner til økt satsing på kollektivtrafikk.

Disse medlemmer vil også understreke viktigheten av et postnett med godt utbygd servicetilbud i hele landet.

3.2.18.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg foreslår at ramme 18 settes til 17 693 374 000 kroner, som er en økning i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 1 854 900 000 kroner. Innenfor ramme 18 vil Fremskrittspartiet at inntektene settes til 2 474 285 000 kroner, som er en økning i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 5 000 000 kroner, og at utgiftene settes til 20 167 659 000 kroner, som er en økning i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag på 1 859 900 000 kroner.

Disse medlemmer mener det bør være fri konkurranse innen transportnæringen.

I praksis vil det si at den enkelte transportgren kun skal belastes de eventuelle utgifter den påfører samfunnet. Dersom en transportform påfører omgivelsene utgifter eller ulemper, bør miljøavgifter kunne tas i bruk. Samferdselsnettet må sees i helhet, der bil, båt, bane og lufttransport utfyller hverandre.

Gjennom konkurranseeksponering av alle ledd og alle deler av samferdselsnettet skapes sunne og rettferdige konkurranseforhold som vil redusere de totale transportkostnader i person og godstrafikken, og øke lønnsomheten i næringslivet.

Staten, fylkeskommunene og kommunene bør avvikle sitt eierskap i alle transportselskap.

Disse medlemmer vil gå inn for at kollektivtransport i størst mulig grad skal skje i privat regi. Disse tjenester må i større grad utvikles i tråd med etterspørselen etter tjenestene. Derfor vil disse medlemmer gå inn for å fjerne konsesjonsordninger basert på behovsprøving, samt å redusere subsidier og tilskudd.

Disse medlemmer mener det ikke er en statlig oppgave å eie lufthavner, og vil derfor gå inn for å avvikle det statlige eierengasjement i de sivile lufthavnene.

Kostnader til flykontroll, navigasjonshjelpemidler og andre sikkerhetstjenester dekkes av avgifter. Imidlertid vil disse medlemmer med bakgrunn i flyplassens store betydning for infrastrukturen i regionen, gå imot at Sandefjord Lufthavn, Torp, i en viktig utbyggingsfase, belastes for lufttrafikkteneste. Disse medlemmer vil hevde at Norge har et for dårlig utbygget veinett sammenlignet med andre europeiske land. En god veistandard er avhengig av at utbyggings-takten økes. Bevilgningene til veiformål har reelt sett

gått ned de senere år, samtidig som trafikkveksten har vært sterk og ulykkesfrekvensen negativ. Stamveinetet må derfor prioriteres. Beregnet etterslep for å bringe stamveinetet til ønsket standard er av Vegdirektoratet anslått til ca. 8 mrd. kroner, mens Regjeringens budsjettforslag fører til en ytterligere svekkelse av veibevilningene.

Disse medlemmer vil også satse på privat utbygging og drift, og er positive til forsøk med offentlig og privat samarbeid. Det forutsetter imidlertid at avgiftene til staten reduseres slik at man ikke betaler flere ganger for samme vei.

Disse medlemmer viser til anleggsbransjens egne tall som viser at ca. 3 000 tusen ansatte i bransjen enten "går på tomgang", eller er ledige. Dersom ikke samferdselsbudsjettet får økte midler, vil en stor andel av anleggsbransjens arbeidskraft og kompetanse forsvinne.

3.2.18.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre foreslår at rammeområde 18 bevilges med 16 510 774 000 kroner, som er 672 mill. kroner høyere enn det beløp som følger av Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at Høyre foreslår en ekstra satsing på bygging av veier med 1 000 mill. kroner, økning av tilskuddet til Redningsselskapet med 8,7 mill. kroner og økt satsing på fiskerhavner med 25 mill. kroner. Disse medlemmer styrker også satsingen på kollektivtransport med 113 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til at Høyre foreslår å redusere bevilgningen til betaling for persontransporttjenester til NSB med 467 mill. kroner, under henvisning til at NSB ikke leverer de transporttjenestene det er avtalt at staten skal kjøpe av selskapet.

Disse medlemmer viser til at Høyre samtidig foreslår reduserte bevilgninger til Samferdselsdepartementet, Luftfartstilsynet, Kystadministrasjonen og Post- og teletilsynet med til sammen 17 mill. kroner, i tråd med Høyres mål om en mer effektiv offentlig forvaltning.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 13 (2000-2001) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 18.

3.2.18.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti ønsker å prioritere to felter i samferdselspolitikken: Kollektivtrafikken i de store byene og veibygging i distriktene. Bakgrunnen er det faktum at begge områdene lider under manglende prioritering over mange år. Resultatet av denne politikken er alvorlig og tydelig: I storbyene øker den private bilbruken kraftig, med økt forurensing og press på veiene som resultat. Mange veistreknings i distriktene har veikvalitet av så dårlig karakter at det er umulig for to vogn-

tog å passere hverandre. Dette kan Norge som nasjon ikke kan være bekjent av.

Dette medlem ønsker en kraftig økt satsing på kollektivtrafikken gjennom økte tilskudd. Men det er viktig at økte tilskudd resulterer i økt antall passasjerer. For at økte tilskudd skal resultere i en reell overgang fra privatbil til kollektivtrafikk, vil dette medlem ha et system der deler av tilskuddene til kommunene frigjøres først når en øking i passasjergrunnlaget kan dokumenteres.

Dette medlem peker på det store behovet for utbedring av mange av veiene i distriktene, og ønsker å bruke økte midler til å gjøre noe med dette. Ikke minst er behovet for rassikring og tiltak som gjør veiene tilgjengelige hele året, stort. Videre ønsker dette medlem å sette de nødvendige midler til side for å løse problemet med veien til det unike Tautra-reservatet for ender, vadefugl og våtmarksnatur i Frosta i Nord-Trøndelag. Her trengs det midler til bygging av en bro til erstatning for den nåværende moloen.

Dette medlem mener at en kraftig satsing på jernbanene er nødvendig. Dette kreves for at mer gods skal kunne transporteres på bane, en overgang et flertall på Stortinget går inn for. Det er viktig at jernbanen kan fremstå som et konkurransedyktig og effektivt transportmiddel for folk flest. Dette er viktig ikke minst i og omkring de store byene. Dessuten vil en kraftig satsing på jernbanene muliggjøre overføring av gods fra vei til bane. Dette vil redusere det forurensingsproblemet veitrafikken utgjør betraktelig.

Videre er det viktig for dette medlem at folk i de store byene kan anvende alternative transportmidler som sykkel, og går derfor inn for en kraftig satsing på sykkelveier. Rapporter fra Transportøkonomisk Institutt viser at antall ulykker øker med antall personer som anvender sykkel som transportmiddel i byene, og en hovedårsak til denne utviklingen er manglende sykkelveier.

Dette medlem foreslår at rammeområde 18 bevilges med 17 017 174 000 kroner, som er en økning på 1 178,7 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (2000-2001) med tilleggsproposisjon.

3.2.18.2.5 Merknader fra komiteens medlem representanten Steinar Bastesen

Komiteens medlem representanten Steinar Bastesen mener at det til tross for fiskerierhvervets store betydning for nasjonaløkonomien ikke bevilges midler som står i forhold til denne betydningen. Fiskerierhvervet er, utenom oljeindustrien, den største eksportnæringen. Det satses for lite på å tilfredsstille kravene til nødvendig infrastruktur som f.eks. havner og farleder. Dette medlem mener også at det ikke gis et tilstrekkelig tilbud om redningshjelp for næringene som er avhengig av operere på havet og under værforhold som kan være særlig tøffe. Dette medlem mener derfor at bevilgningene til redningstjenestene bør heves. Redningsselskapet er et

av de viktigste elementene i redningstjenesten til sjøs, og den økonomiske evnen til Redningsselskapet er helt avgjørende for å opprettholde og helst utvikle redningstjenestetilbudet til kystnæringene og brukerne av kystfarvannene.

Dette medlem mener det er bedre å investere i infrastruktur her i landet enn å plassere overskudd i utlandet, i alle fall slik verdensøkonomien er nå. Dette medlem mener derfor det er rom for betydelige økninger av løyvingene til riksveg- og fylkesvegformål.

Dette medlem mener at neglisjeringen transportsektoren er en av de største ulempene det norske samfunnet har i forhold til våre konkurrentland. Dette gjelder spesielt sjøtransportnæringen og fiskerinæringen. Det satses for lite på å tilfredsstillende kravene til nødvendig infrastruktur som for eksempel havner og farleder. Dette medlem mener det er bedre å investere i infrastruktur her i landet enn å plassere statens overskudd i utlandet, i alle fall slik verdensøkonomien er nå. Dette medlem mener derfor det er rom for betydelige økninger av løyvingene til havner og farleder og til veisektoren.

Dette medlem har flere ganger pekt på særskilte farleder som har vært under utredning i mange år uten at disse er fulgt opp i praksis. Dette medlem viser til at det i forbindelse med Revidert budsjett for 2000 ble omtalt initiativet til tidligere stortingsrepresentant Harald Warholms vedrørende bedre oppmerkingen av tverrforbindelsen mellom ytre og indre hovedled sør vest av Vega. Dette medlem viser til at det er nå foretatt nye beregninger av kostnadene og tekniske løsninger, og det er lagt nye planer for å bedre oppmerkingen langs denne strekningen fra Kystdirektoratet. Kostnadene beløper seg til om lag 5 mill. kroner. Dette medlem mener dette er en rimelig livsforsikring for de sjøfarende. Noe som forsterker behovet for bedre oppmerking med Blink på Høgbraken med Racon samt lys på Kollsett-grunnene, er det faktum at det 1996 var en brann i Bremstein Fyr som gjorde at rekkevidden til dette sentrale fyret er redusert fra 18 nautiske mil til 13 nautiske mil. Fyret dekker ikke lenger innseilingen ved Høgbraken i tilstrekkelig grad. Dette medlem viser videre til Nord-Norges losforening alt i 1983 uttale seg positiv til en bedre oppmerking av dette farvatnet. For øvrig er det bred støtte fra andre kompetente instanser. Kystverkets 4. distrikt sier i skriv av 15. juli 1998 at oppføringen av blink på Høgbraken vil lang på vei kompensere tapt lysstyrke på Bremstein Fyr, og vil således i vesentlig grad imøtekomme behovet for bedre oppmerking. Dette medlem viser til Regjeringens omtale av dette prosjektet i St.prp. nr. 1 (2000-2001), og ber om at Regjeringen følger opp den omtalen og iverksetter den omtalte konsekvensutredningen og fremmer fremdriftsplan vedr. dette prosjektet.

Dette medlem har også gjennom sitt forslag om økt bevilgning til farleder inndekning for en konse-

kvensutredning samt anleggsstartbevilgning vedrørende Stadt-tunnelen.

Dette medlem vil derfor foreslå at bevilgningene til farledene under kap. 1064 økes med 30 000 000 kroner, i forhold til Regjeringens forslag.

Dette medlem støtter de påplussinger som fremmes i forliket mellom DNA og sentrumpartiene på til sammen 400 000 000 kroner, av disse er 125 000 000 kroner inkludert i egne forslag i denne rammen vedrørende kap. 1060 og kap. 1320. Dette medlem mener at disse økningene ikke er tilfredsstillende.

Dette medlem mener også at det ikke gis et tilstrekkelig tilbud om redningshjelp for næringene som er avhengig av operere på havet og under værforhold som kan være særlig tøffe. Dette medlem mener derfor at bevilgningene til redningstjenestene bør heves. Redningsselskapet er et av de viktigste elementene i redningstjenesten til sjøs, og den økonomiske evnen til Redningsselskapet er helt avgjørende for å opprettholde og helst utvikle redningstjenestetilbudet til kystnæringene og brukerne av kystfarvannene. Dette medlem vil derfor foreslå at bevilgningene til Redningsselskapet økes med 21 700 000 kroner i forhold til Regjeringens forslag i statsbudsjettet for 2001.

Dette medlem har tidligere fremhevet betydningen av tilfredsstillende navigasjonshjelpemidler, og mener at situasjonen tilsier at man må få avklart situasjonen til Loran C-stasjonen i Bø. Dette medlem viser til at komiteen har behandlet denne saken i Revidert statsbudsjett for 1999 og i Revidert statsbudsjett for 2000. Flertallet i komiteen har ved begge anledningene gått inn for å sikre en varig løsning for dette midlertidige kontrollsenderet for Loran C i Bø. Komiteen uttalte:

"Flertallet i komiteen formoder at denne utredningen blir lagt fram i forbindelse med statsbudsjettet for 2001."

Utredningen er ferdig for lengst, men den ble ikke lagt fram i forbindelse med statsbudsjettet for 2001. Dette medlem vil derfor foreslå at bevilgningen til Loran C under kap. 1070 økes med 11 400 000 kroner i forhold til Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2001. Dette medlem tanke på å få Loran C-stasjonen gjort permanent.

Dette medlem mener at rassikringen av veiene må tilføres flere ressurser, og foreslår at bevilgningene under kap. 1320 post 30 settes til 125 000 000 kroner.

Dette medlem mener at utbyggingen av Lofast ikke kan utsettes lenger. Ferskfiskindustrien har lenge etterlyst en tilfredsstillende veistandard på E6 i Nordland. Dette medlem vil derfor foreslår at bevilgningene til nyinvesteringer under kap. 1320 økes med 500 000 000 kroner til disse to formålene.

Dette medlem foreslår at ramme 18 bevilges 19 270 859 000 kroner, som er 3 432 385 000 kroner mer enn Regjeringens forslag.

3.2.18.3 Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 18

Tabell 3.36

Forslag til netto rammesum for rammeområde 18 (Samferdsel) (alle tall i 1 000 kr)

Forslag fra	Forslag til netto rammesum	Avvik fra St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4
St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4	15 838 474	
Ap, KrF, Sp, V	16 125 274	286 800
FrP	17 693 374	1 854 900
H	16 510 774	559 300
SV	17 017 174	1 178 700
SB	19 270 859	3 432 385

3.2.19 Rammeområde 19 (Rammetilskudd til kommunesektoren), under finanskomiteen

3.2.19.1 Sammendrag

Tabell 3.37

Budsjettkapitler i rammeområde 19 (Rammetilskudd til kommunesektoren), under finanskomiteen med forslag til bevilgning i St.prp. nr. 1 (2000-2001)

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1
Utgifter rammeområde 19 (i hele tusen kroner)		
571	Rammetilskudd til kommuner (jf. kap. 3571)	35 491 000
572	Rammetilskudd til fylkeskommuner (jf. kap. 3572)	18 586 000
Sum utgifter rammeområde 19		54 077 000
Sum inntekter rammeområde 19		0
Sum netto rammeområde 19		54 077 000

3.2.19.2 Komiteens merknader

3.2.19.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, jf. avsnitt 3.1.2.1.1, innebærer flere konkrete økninger og reduksjoner på utgiftssiden, som også påvirker bevilgningsforslaget på denne rammen.

Flertallet fører opp netto 52 398 000 000 kroner under dette rammeområdet, som innebærer en reduksjon på 1,7 mill. kroner i forhold til det som følger av Regjeringens forslag.

Flertallet viser til merknader under avsnitt 2.2 og fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med forslag til bevilgning til kommunesektoren til kompensasjon for økte kostander til barne- og etterlattepensjoner på inntil 1,25 mrd. kroner".

Flertallet viser til at avtalepartene er enige om å flytte 29 mill. kroner til leirskoler fra rammetilskuddet til kommunene tilbake som øremerket tilskudd over

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets budsjett.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at det legges opp til en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter på 5 mrd. kroner i forhold til inntektsnivået i 2000. Videre foreslår Regjeringen å kompensere kommunenes merutgifter til utvidelse til ferie og den nye arbeidstidsavtalen for lærere med til sammen 3,4 mrd. kroner. I tillegg vil disse medlemmer vise til at Arbeiderpartiet og sentrumpartiene i budsjettavtalen er enige om å kompensere for kommunenes merutgifter til pensjonsutgifter med inntil 1 mrd. kroner, jf. forslag ovenfor.

Disse medlemmer mener at kommunalt selvstyre og likeverdige velferdstilbud til alle, uansett bosted, er viktige målsettinger. Gjennom en styrking av kommuneøkonomien legges det opp til en videreutvikling og styrking av det offentlige velferdstilbudet, også i distriktene.

Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen gjennom framlegget øker kommunesektorens handlingsrom ved at 1,6 mrd. kroner av merinntektene kommer som frie inntekter. Disse medlemmer støtter Regjeringens fremlegg om å innlemme øremerkede tilskudd med omlag 1,1 mrd. kroner i kommunesektorens inntektssystem, dette vil være et viktig bidrag for å styrke det kommunale selvstyret samt å

redusere den statlige detaljstyringen av kommunesektoren.

Disse medlemmer understreker at Regjeringen har foreslått en kompensasjon på 3,4 mrd. kroner i 2001 knyttet til utvidet ferie og ny arbeidstidsavtale for lærere og støtter dette framlegget, som bidrar positivt til å styrke offentlige velferdstjenester.

Disse medlemmer viser til at budsjettavtalen innebærer at Regjeringen i kommuneøkonomiproposisjonen for 2002 vil foreta en drøfting av gjeldssituasjonen i kommunesektoren.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre viser til at Regjeringen foreslår at den reelle inntektsveksten neste år vil være 4 mrd. kroner. I tillegg foreslår Regjeringen å kompensere kommunenes merutgifter til utvidelse til ferie og den nye arbeidstidsavtalen for lærere med til sammen 3,4 mrd. kroner.

Disse medlemmer registrerer at denne inntektsveksten ikke er tilstrekkelig for å unngå at mange kommuner og fylkeskommuner må foreta nedskjæringer i tjenestetilbudet neste år.

Disse medlemmer peker på at Kommunenes Sentralforbund i møte i finanskomiteen la fram dokumentasjon på at det er nødvendig å styrke kommuneøkonomien med langt utover Regjeringen forslag. Disse medlemmer viser til at budsjettavtalen innebærer en styrking av kommunenes rammer med 1 250 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til at kommunesektorens nettogjeld anslås til å være om lag 95 mrd. kroner ved utgangen av 2001. Da er fordringer knyttet til aksjer og andeler i kommuneforetak og utlån til kommuneforetak holdt utenom. Tar en hensyn til disse fordringene, er nettogjelden 67 mrd. kroner. Av denne totale gjelden tilhører ca. 80 pst. primærkommunene og ca. 20 pst. fylkeskommunene. Av de 95 mrd. kronene knytter knapt 4 mrd. kroner seg til grunnskoleformen og 8-9 mrd. kroner seg til eldreforhøringen.

Disse medlemmer viser til at gjeldsbelastningen for mange kommuner er tyngende, og den legger beslag på driftsmidler som trengs til å opprettholde et godt tjenestetilbud. Dette taler iverksettes tiltak som kan redusere gjeldsbelastningen for kommunesektoren. En gjeldslette må skje på en måte som kommunene og fylkene opplever som rettferdig. Det innebærer blant annet at ordningen ikke må premiere kommuner som har hatt en dårlig økonomistyring. En ordning med gjeldslette må også avgrenses i forhold til at midlene ikke må gå til å sanere gjeld som ellers ville bli betjent gjennom avgifter/gebyrer, kapitalrefusjon fra staten, leieinntekter eller tilbakebetaling av egenkapitaltall i Husbanken.

Disse medlemmer viser til at budsjettavtalen innebærer at Regjeringen i kommuneøkonomiproposisjonen for 2002 vil legge fram en gjennomgang og drøfting av gjeldssituasjonen i kommunesektoren.

3.2.19.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjettopplegg foreslår at ramme 19 settes til 49 158 652 000 kroner, som en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på 4 918 348 000 kroner.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative opplegg som overfører finansieringsansvaret for primær oppgavene skole, helse og omsorg til staten gjennom stykkprisfinansiering. Et slikt system vil endre overføringene fra staten til kommunene med sikte på å få en jevnere standard på primær oppgavene i alle landets kommuner, uavhengig av kommunens økonomi og lokale politiske prioriteringer, og vil skjerme primær oppgaven mot svingninger i kommunens inntekter.

Disse medlemmer vil peke på at inntektssystemet bygger på prinsipper som vi er uenige i, men at disse medlemmer legger dagens system til grunn.

Disse medlemmer viser til at reduksjonen på 4 918 348 000 kroner delvis skyldes overføring til IFS systemet på 2 857 200 000 kroner, og forslag om endring av kostnadsnøkkelen ved kjøp av sykehusutstyr fra 60-40 til 90-10, som vil bety en innsparing for fylkeskommunene på 375 000 000 kroner. Netto kutt for kommunesektoren blir altså 1 686 148 000 kroner, eller uttrykt i prosent, ca. 0,75 pst. av sektorens samlede inntekter. Ser en dette i sammenheng med effekten for kommunesektoren av Fremskrittspartiets samlede økonomiske opplegg, vil det bety en betydelig styrking av kommunesektoren. I tillegg foreslår Fremskrittspartiet at staten skal bruke 1 250 000 000 kroner til kjøp av sykehusutstyr på et eget utenlandsbudsjett. Fremskrittspartiets opplegg innebærer en reduksjon i innbyggertilskuddet til kommunene på 1 000 000 000 kroner. Dette kuttet fordeles på alle landets kommuner, og må sees i sammenheng med effekten av Fremskrittspartiets samlede opplegg som vil bety redusert prisstigning og lavere lønnskostnader for kommunene.

Nord-Norge tilskuddet har sin bakgrunn i en politisk målsetting om at kommunene i Nord-Norge skal kunne gi sine innbyggere et bedre kommunalt tilbud enn kommunene i resten av landet. Dette er Fremskrittspartiet uenig i, og mener tvert imot at tilbudet av de viktigste kommunale tjenestene bør være tilnærmet likt over hele landet. Som ledd i en nedtrapping av dette tilskuddet, bør Nord-Norge tilskuddet til kommunene reduseres med 200 000 000 kroner.

Skjønntilskuddet inneholder to elementer. Ordinært skjønntilskudd som fordeles av departementet til kommuner og fylkeskommuner etter skjønn, og ekstraordinært skjønntilskudd som er en kompensasjon til de kommuner og fylkeskommuner som tapte på omleggingen av inntektssystemet i 1997, og som ikke har fått dette tapet dekket gjennom regionaltilskuddet. Dette er et tilskudd til de kommuner som gjennom mange år har fått for mye på bekostning av de kommuner som gjennom mange år har fått for lite. Frem-

skrittspartiet vil redusere det ekstraordinære skjønnstilskuddet til kommunene med 800 000 000 kroner.

Regionaltilskuddet er sammen med basistillegget i innbyggertilskuddet med på å sementere kommunestrukturen i Norge. Disse tilskuddene fordeles på en slik måte at sammenslåinger av små kommuner vil gi betydelig reduserte overføringer fra staten, og på den måten bli ulønnsomme for kommunene.

Disse medlemmer mener at kommunesammenslåinger bør skje ved frivillighet, men overføringene fra staten må ikke være innrettet slik at kommuner som ønsker å slå seg sammen oppfatter det slik at de blir straffet økonomisk. Regionaltilskuddet til kommunene bør derfor reduseres med 150 000 000 kroner. Disse medlemmer vil peke på de store byenes spesielle problemer, og mener at de bør tillegges stor vekt. Hovedstadstilskuddet bør derfor endres til et storbytilskudd og økes med 317 752 000 kroner, til 500 000 000 kroner som fordeles skjønnsmessig mellom de store byene.

Disse medlemmer ønsker å øke den innsatsbaserte finansieringen av sykehusene fra 50 til 60 pst., og å fjerne kryptaket. Dette utgjør 2 857 200 000 kroner, som tas fra overføringene til fylkeskommunene og øremerkes. I tillegg vil fylkeskommunene få en innsparing på 375 000 000 kroner som følge av forslaget om endring av finansieringsnøkkelen for innkjøp av sykehusutstyr. Til sammen 3 232 200 000 kroner.

Disse medlemmer foreslår kutt i innbyggertilskuddet for fylkeskommunene på 2 686 100 000 kroner, Nord-Norge tilskuddet 200 000 000 og skjønnstilskuddet 200 000 000 kroner. Til sammen 3 086 100 000 kroner. Dette gir en økning i overføringene til fylkeskommunene på 146 100 000 kroner. Denne økningen, i tillegg virkningen av Fremskrittspartiets samlede opplegg, vil sette fylkeskommunene bedre i stand til å følge opp sitt ansvar overfor sykehusene. At Regjeringen følger opp Stortingets vedtak om at en større del av kommunenes inntekter skal komme som skatteinntekter er positivt, og vil få Fremskrittspartiets støtte. Den foreslåtte økningen i skattøret på 1 for kommunene og 0,45 for fylkeskommunene utgjør 5 000 000 000 kroner, og fører til at skatteandelen øker fra 44 til 46 pst. i 2001. Målet er en andel på 50 pst. innen 2006, men disse medlemmer mener at ambisjonsnivået er for lavt, og at økningen burde vært større og kommet raskere.

Kommunesektorens samlede inntekter er i 2001 beregnet å komme oppå i totalt ca. 225 000 000 000 kroner, og de foreslåtte kutt vil da utgjøre ca. 0,75 pst. Dette er godt innenfor alle anslag på det innsparingspotensialet som er til stedet i kommunesektoren gjennom effektiviseringstiltak og konkurranseutsetting. Sannsynligvis er innsparingspotensialet mange ganger så stort, men omstillinger må ta en viss tid, og effekten taes ut over flere år.

Krav om effektivisering av virksomheten må kunne stilles til kommunesektoren, på samme måte som til resten av samfunnet. Det må ikke bli slik at kommunesektoren skal være en skjermet næring uten krav til

rasjonell og effektiv drift, i konkurranse med privat virksomhet.

Erfaringer fra flere land viser at det i store deler av den kommunale tjenesteproduksjonen er mulig å oppnå innsparinger på mellom 10 og 20 pst. ved å konkurranseutsette tjenestene.

I mange kommuner er det en ideologisk motstand mot å konkurranseutsette tjenester, men det kan ikke være til hinder for at Stortinget stiller krav til at tjenesteproduksjonen skal foregå på en mest mulig effektiv og rimelig måte.

Dessverre er det fra Stortingets side ikke lagt til rette for en slik effektivisering gjennom konkurranseutsetting. Momskompensasjonsordningen gjelder bare på svært begrensede områder, og fører til en uheldig konkurransevridning mellom private og offentlig produserte tjenester på en lang rekke områder. Med Regjeringens forslag om en utvidelse av momsgrunnlaget vil denne situasjonen bli betydelig forverret, og Fremskrittspartiet vil fremme forslag om en generell momskompensasjonsordning, slik at offentlige og private tjenesteprodusenter kan konkurrere på like vilkår.

Disse medlemmer mener det er uakseptabelt at ideologisk begrunnet skjerming av kommunalt ansatte skal føre til dyrere eller dårligere kommunal service på viktige områder som f.eks. helse og omsorg, og at skatter og avgifter av den grunn blir høyere enn de ellers behøvde å være.

Disse medlemmer viser til at sammen med de påviste innsparingsmulighetene, vil Fremskrittspartiets samlede opplegg gi kommunesektoren reduserte utgifter gjennom lavere prisstigning og reduserte lønnsøkninger som i sum vil bety vesentlig mer enn den foreslåtte nedskjæring på 0,75 pst.

3.2.19.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre foreslår at rammeområde 19 bevilges med 51 297 000 000 kroner, som er 2 780 mill. kroner lavere enn det beløp som følger av Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at Høyre går inn for samme økonomiske rammer for kommunesektoren som Regjeringen foreslår, og at endringen skyldes omposteringer av mer teknisk karakter. I forbindelse med økningen av sykehusenes stykkprisandel til 60 pst. overføres, slik det er vanlig ved slike endringer, bevilgninger fra rammetilskuddet til fylkeskommunene til posten for direkte tilskudd til sykehusene. På tilsvarende måte overføres 200 mill. kroner fra rammetilskuddet til kommunene for å øke den statlige andelen av tilskuddet til barnehagene. Videre er til sammen 80 mill. kroner trukket ut av rammetilskuddet som følge av at Høyre går mot forslaget om økt el-avgift. Dette beløpet tilsvarer kommunenes og fylkeskommunenes økte utgifter som følge av økt el-avgift.

Disse medlemmer viser til avsnitt 2.2.2 og til Budsjett-innst. S. nr. 5 (2000-2001) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 19.

3.2.19.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til merknad under avsnitt 2.2.2. Dette medlem vil peke på at alle mennesker skal ha lik tilgang til viktige velferdstjenester uavhengig av inntekt, sosial status eller bosted. Et godt og likeverdig velferdstilbud forutsetter en sterk offentlig sektor og en sterk kommuneøkonomi.

Kommuneøkonomien er viktigst for de som har minst, og skal disse få det bedre, må kommuneøkonomien være god og sikre at skolen er gratis, at barnehageplassen og skolefritidsordninger er trygg og billig, at fritidstilbud er gratis, og at kommunene kan yte en sosialhjelp som gjør det mulig å leve et normalt liv. Med stor statlig og privat rikdom blir den kommunale fattigdommen mer og mer synlig. Dette undergraver tilliten til det arbeidet kommunene utfører.

Dette medlem viser til at kommunene de siste årene har vært nødt til å legge ned velferdstilbud som skoler, fritidsaktiviteter, redusere bemanning i helse- og omsorgssektoren, øke foreldrebetalingen i barnehager og skolefritidsordninger osv., for å saldere budsjettene sine. Dette vil også være virkeligheten i 2001 om ikke overføringene økes. Det er derfor en prioritert oppgave for dette medlem å bedre kommuneøkonomien, slik at disse viktige velferdstjenestene blir opprettholdt og styrket. En økning i de frie midlene vil også sette kommunene i stand til å løse behovet for økt boligsatsing.

Dette medlem går inn for et opplegg for kommuneøkonomien som skal sikre:

- En fremtidsrettet satsing på barn og unge, gjennom skole, barnehage og kultur.
- Reduksjon av skatt på sykdom og behov, lavere egenandel i helsevesenet og på foreldrebetalingen i skolefritidsordninger og barnehagene.
- Bedre inntektsfordeling og mindre forskjeller mellom folk, ved å tilby kvalitet og økt tilgang på kommunale tjenester.
- En økning i de frie inntektene i kommunesektoren slik at kommunen kan innrette sine tjenester mer i tråd med lokale behov og tilpasninger.
- At kommunen er i stand til å bidra til økt boligbygging for unge og vanskeligstilte.
- At kommunene får dekket sine utgifter til særlig ressurskrevende brukere.

Dette medlem vil understreke at situasjonen i norsk økonomi er sterk, og likevel øker skeivfordelingen mellom folk, og mellom offentlig og privat forbruk. Mange viktige samfunnsoppgaver går på sparebluss, mens flere av de tingene vi kunne ha klart oss med mindre av, båter, biler, luksushytter osv., har fått en sterk vekst. Vi ser også det private næringsliv er i stand til å tilby noen av sine tilsette adskillig mer i lønn enn kommuner og stat er. Forskjellen mellom folk øker i et stadig større tempo. Dette medlem er glad for

at Regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett har tatt opp flere forslag fremmet av Sosialistisk Venstreparti tidligere, som vil bidra til bedre fordeling.

Dette medlem vil hevde at det ikke er grunnlag for å omtale en vekst i overføringene til kommunene neste år, men at det tvert imot er en inndraging av frie, disponible inntekter fra kommunesektoren, gjennom oppgaver som det ligger til grunn at kommunesektoren skal løse gjennom inntektsrammene gitt i statsbudsjettet.

Dette medlem vil vise til at det samlede opplegget i Sosialistisk Venstrepartis budsjettforslag vil gi kommunesektoren en vesentlig økning i de frie inntektene, noe som vil gi kommunene rom til å opprettholde og styrke tjenestetilbudet, og vil gi kommunene i langt større grad anledning til selv å satse ut fra lokale prioriteringer av tjenestetilbud. En viser til omtale under de enkelte rammeområdene. Økte rammer vil også medføre en reell desentralisering av makt, og reell mulighet for kommunene å ta selvstendige politiske valg. Lokaldemokratiet må tas på alvor, og lokalpolitikkerne våre vet best hvor skoen trykker.

Dette medlem foreslår at rammeområde 19 bevilges med 57 640 500 000 kroner som er en økning på 3 563,5 mill. kroner i forhold til det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (2000-2001) med tilleggsproposisjon.

3.2.19.2.5 Merknader fra komiteens medlem representanten Steinar Bastesen

Komiteens medlem representanten Steinar Bastesen mener at en god økonomi i kommunene og fylkeskommunene er avgjørende for at viktige samfunnsoppgaver skal løses tilfredsstillende og sikre et godt grunnlag for et velfungerende velferds-samfunn. Kommunene har ikke bare i oppgave å være et instrument for å løse oppgaver som staten delegerer til disse, men også til å løse oppgaver og oppdrag som befolkningen i sine respektive kommuner finner nødvendige for sin velferd og funksjon.

Dette medlem vil derfor legge vekt på å sikre kommunene og fylkene økonomiske rammer som gir rom for, ikke bare å løse helt nødvendige oppgaver, men helst også gi rom for lokale prioriteringer av oppgaver som befolkningen mener det er viktig løses.

Dette medlem vil derfor senere foreslå at bevilgningen under kap. 571 Rammetilskudd til kommuner økes følgende:

- Post 60 Innbyggertilskudd/utgiftsutjevning økes med 400 mill.
- Post 62 Nord-Norgetilskudd økes med 100 mill.
- Post 63 Regionaltilskudd økes med 100 mill.
- Post 64 Skjønnstilskudd økes med 100 mill.

Dette medlem vil senere foreslå av bevilgningene under kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommune økes følgende:

- Post 60 Innbyggertilskudd/utgiftsutjevning økes med 300 mill
 - Post 62 Nord-Norgetilskudd økes med 100 mill.
 - Post 64 Skjønntilskudd økes med 100 mill.
- Dette medlem foreslår en utgiftsramme på 55 277 000 000 kroner, som er 1 200 000 000 kroner mer enn Regjeringens forslag, og en inntektsramme på 0 kroner. Netto rammeforslag 55 277 000 000 kroner.

3.2.19.3 Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 19

Tabell 3.38

Forslag til netto rammesum for rammeområde 19 (Rammetilskudd til kommunesektoren) (alle tall i 1 000 kr)

Forslag fra	Forslag til netto rammesum	Avvik fra St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4
St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4	54 077 000	
Ap, KrF, Sp, V	52 398 000	-1 679 000
FrP	49 158 652	-4 918 348
H	51 297 000	-2 780 000
SV	57 640 500	3 563 500
SB	55 277 000	1 200 000

3.2.20 Rammeområde 20 (Ymse utgifter og inntekter), under finanskomiteen

3.2.20.1 Sammendrag

Tabell 3.39

Budsjettkapitler i rammeområde 20 (Ymse utgifter og inntekter), under finanskomiteen med forslag til bevilgning i St.prp. nr. 1 (2000-2001) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 11 (2000-2001)

Kap.	Formål:	St. prp. nr. 1 med Tillegg nr. 11
Utgifter rammeområde 20		
2309	Tilfeldige utgifter (jf. kap. 5309)	9 225 298 000
Sum utgifter rammeområde 20		9 225 298 000
Inntekter rammeområde 20		
5309	Tilfeldige inntekter (jf. kap. 2309)	2 055 166 000
Sum inntekter rammeområde 20		2 055 166 000
Sum netto rammeområde 20		7 170 132 000

3.2.20.2 Komiteens merknader

3.2.20.2.1 Støtte til politiske partier

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til økte utgifter på rammeområde 1 og 3, kap. 1530 Støtte til politiske partier og kap. 335 post 76, og ønsker å redusere kap. 2309 Tilfeldige utgifter med 14 945 000 kroner.

Flertallet viser til sine respektive opplegg nedenfor hvor det er tatt hensyn til dette.

3.2.20.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, jf. avsnitt 3.1.2.1.1 innebærer

flere konkrete økninger og reduksjoner på utgiftssiden, som også påvirker bevilgningsforslaget på denne rammen. Flertallet fører opp netto 6 206 187 000 kroner under dette rammeområdet, som innebærer lavere utgifter på 963,9 mill. kroner enn etter Regjeringens forslag.

3.2.20.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet foreslår at rammeområde 20 bevilges med 3 953 132 000 kroner, som er 3 217 000 000 kroner lavere enn det beløp som følger av Regjeringens forslag. Disse medlemmer viser til at reduksjonen i bevilgningen skyldes at Fremskrittspartiet går mot forslaget om konjunkturavgift og utvidet merverdiavgift, og dermed går mot forslagene til utgiftsøkninger som kompensasjon for disse avgiftsøkningene. Disse

medlemmer viser til at departementet ikke har oversikt over den komplette postering av kompensasjonene som er gitt på ulike poster i forbindelse med momsreformen. Disse medlemmer har derfor postert dette over ramme 20, men vil be Regjeringen ved behov komme tilbake med forslag om endringer i budsjettet, der kuttene legges inn på de riktige poster.

3.2.20.2.4 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre foreslår at rammeområde 20 bevilges med 3 676 632 000 kroner, som er 3 493 mill. kroner lavere enn det beløp som følger av Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at reduksjonen i bevilgning skyldes at Høyre går mot forslaget om konjunkturavgift og utvidet merverdiavgift, og dermed går mot forslagene til utgiftsøkninger som kompensasjon for disse avgiftsøkningene. Det har ikke vært mulig å få svar fra departementet om den komplette postering av kompensasjonene som er gitt på ulike poster i forbindelse med denne reformen. Disse medlemmer ber Regjeringen ved behov komme tilbake med forslag om endringer i budsjettet, der kuttene legges inn på de riktige poster. Disse medlemmer støtter samtidig reduksjonen i ymseposten som følger av forliket.

3.2.20.2.5 Merknader fra komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til sine merknader i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2000-2001), avsnitt 8.2.1.2. Dette medlem går imot Regjeringens forslag til auksjon av laks- og ørretkonsesjoner og konsesjon for landsdekkende reklamefjernsyn. Dette medlem går også imot Regjeringens forslag til moms på kollektivtransport.

Dette medlem viser til at det ikke har vært mulig å få anslag på fordelingen innenfor rammen knyttet til disse standpunktene. Dette medlem vil likevel anslå at rammene må settes slik:

Dette medlem foreslår at rammeområde 20 bevilges med 8 760 187 000 kroner, som er 1 590 mill. kroner mer enn det beløp som følger av Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (2000-2001) med tilleggsproposisjon.

3.2.20.2.6 Merknader fra komiteens medlem representanten Steinar Bastesen

Komiteens medlem representanten Steinar Bastesen viser til at Kystpartiet er imot konjunkturavgift, utvidet merverdiavgift, auksjon av lakse- og aureoppdrettskonsesjoner og konsesjoner for landsdekkende reklamefjernsyn.

Dette medlem viser til at reduksjonen skyldes at Kystpartiet er imot konjunkturavgiften og utvidet merverdiavgift, og dermed går imot forslagene til utgiftsøkninger som kompensasjon for disse avgiftsøkningene. Denne kompensasjonen er beregnet til 3 217 000 000 kroner. Det har ikke vært mulig å få svar fra departementet om den komplette posteringene av kompensasjonene som er gitt på ulike poster i forbindelse med denne reformen. Dette medlem ber Regjeringen ved behov komme tilbake med forslag om endringer i budsjettet, der kuttene legges inn på de riktige postene.

Dette medlem viser til at Kystpartiet går imot forslagene om auksjon av lakse- og aurekonsesjonene og konsesjonene for landsdekkende reklamefjernsyn, dette medfører reduserte inntekter for statskassen.

Dette medlem foreslår at rammeområde 20 bevilges med 3 876 632 000 kroner, som er 3 293 500 000 kroner lavere enn det som følger av Regjeringens forslag.

3.2.20.3 Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 20

Tabell 3.40

Forslag til netto rammesum for rammeområde 20 (Tilfeldige utgifter og inntekter) (alle tall i 1 000 kr)

Forslag fra	Forslag til netto rammesum	Avvik fra St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4
St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4	7 170 132	
Ap, KrF, Sp, V	6 206 187	-963 945
FrP	3 953 132	-3 217 000
H	3 676 632	-3 394 500
SV	8 760 187	1 590 055
SB	3 876 632	- 3 293 500

3.2.21 Rammeområde 21 (Eksportgarantier m.m.), under finanskomiteen

3.2.21.1 Sammendrag

Tabell 3.41

Budsjettkapitler i rammeområde 21 (Eksportgarantier m.m.), under finanskomiteen med forslag til bevilgning i St.prp. nr. 1 (2000-2001) og St.prp. nr. 1.

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1
Utgifter rammeområde 21 (i hele tusen kroner)		
971	Eksportfinans ASA	20 100
2460	Garanti-Instituttet for Eksportkreditt (jf. kap. 5460)	45 000
Sum utgifter rammeområde 21		65 100
Inntekter rammeområde 21 (i hele tusen kroner)		
5460	Garanti-Instituttet for Eksportkreditt (jf. kap. 2460)	326 300
Sum inntekter rammeområde 21		326 300
Sum netto rammeområde 21		-261 200

3.2.21.2 Komiteens merknader

3.2.21.2.1 Merknader fra komiteen

Komiteen foreslår at rammeområde 21 bevilges med 261 200 000, som er det samme som Regjeringens forslag.

3.2.21.2.2 Merknader fra komiteens medlem representanten Steinar Bastesen

Komiteens medlem representanten Steinar Bastesen mener at det bør satses mer på

Garanti-Instituttet for Eksportkreditt. Dette medlem mener at det er viktig for næringslivet i Nord-Norge at det finnes en eksportgarantiordning som sikrer en fortsatt satsing på å utvikle og utvide samhandelen mellom Norge og Russland og særskilt områdene i Nord-Norge og Nordvest-Russland.

Dette medlem foreslår en utgiftsramme på 65 100 000 kroner og en inntektsramme på 326 300 000 kroner. Netto rammeforslag er 261 200 000 kroner, som er det samme som etter Regjeringens forslag.

3.2.21.3 Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 21

Tabell 3.42

Forslag til netto rammesum for rammeområde 21 (Eksportgaranti m.v.) (alle tall i 1 000 kr)

Forslag fra	Forslag til netto rammesum	Avvik fra St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4
St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4	-261 200	
Ap, KrF, Sp, V	-261 200	0
FrP	-261 200	0
H	-261 200	0
SV	-261 200	0
SB	-261 200	0

3.2.22 Rammeområde 22 (Finansadministrasjonen), under finanskomiteen

3.2.22.1 Sammendrag

Tabell 3.43

Budsjettkapitler i rammeområde 22 (Finansadministrasjon), under finanskomiteen med forslag til bevilgning i St.prp. nr. 1 (2000-2001)

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1
Utgifter rammeområde 22 (i hele tusen kroner)		
1600	Finansdepartementet (jf. kap. 4600)	210 300
1602	Kredittilsynet (jf. kap. 4602)	108 400
1610	Toll- og avgiftsetaten (jf. kap. 4610)	821 300
1618	Skatteetaten (jf. kap. 4618)	3 351 800
1620	Statistisk sentralbyrå (jf. kap. 4620)	459 500
1630	Tiltak for å styrke den statlige økonomiforvaltning	8 000

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1
1632	Kompensasjon for merverdiavgift til kommuner og fylkeskommuner	1 117 200
1634	Statens innkrevingssentral (jf. kap. 4634)	163 400
1637	EU-opplysning	2 000
1650	Statsgjeld, renter m.m. (jf. kap. 5606)	17 177 000
1670	Avsetninger til Den nordiske investeringsbank	2 000
Sum utgifter rammeområde 22		23 420 900
Inntekter rammeområde 22 (i hele tusen kroner)		
4602	Kredittilsynet (jf. kap. 1602)	108 400
4610	Toll- og avgiftsetaten (jf. kap. 1610)	134 400
4618	Skatteetaten (jf. kap. 1618)	48 600
4620	Statistisk sentralbyrå (jf. kap. 1620)	98 800
4634	Statens innkrevingssentral (jf.kap.1634)	751 500
5350	Tilbakeføring av midler fra Statens Banksikringsfond	4 284 800
5351	Overføring fra Norges Bank	10 685 127
5491	Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift (jf. kap. 2445-2481)	693 630
5603	Renter av statens kapital i statens forretningsdrift (jf. kap. 2445-2481)	151 144
5605	Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer	5 126 100
Sum inntekter rammeområde 22		22 082 501
Sum netto rammeområde 22		1 338 399

3.2.22.2 Komiteens merknader

3.2.22.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, jf. avsnitt 3.1.2.1.1, innebærer flere konkrete økninger og reduksjoner på utgiftssiden, som også påvirker bevilgningsforslaget på denne rammen.

Flertallet fører opp netto 1 328 399 000 kroner under dette rammeområdet, som innebærer en reduksjon på 10 mill. kroner i forhold til det som følger av Regjeringens forslag.

3.2.22.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet foreslår at rammeområde 22 bevilges med 1 158 999 000 kroner, som er 179 400 000 kroner lavere enn Regjeringens forslag. Innenfor ramme 22 foreslås inntektene satt til 22 069 001 000 kroner, som er en reduksjon av Regjeringens forslag med 13 500 000 kroner. Utgiftene settes til 23 228 000 000 kroner, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på 192 900 000 kroner.

Disse medlemmer viser til at Regjeringens forslag til momsreform m.v. innebærer økt ressursbruk for blant annet skatteetaten, og at dette behovet bortfaller når Fremskrittspartiet går mot forslagene. Fremskrittspartiet går også inn for å avvike Småbåtregisteret, og

fjerner derfor også bevilgningsforslaget til dette. Disse medlemmer går derfor også mot å innføre båtavgift og reduserer således også inntektssiden. Videre mener disse medlemmer det er nødvendig med en mer effektiv offentlig forvaltning og fremmer forslag om reduksjoner med sikte på innsparinger.

Disse medlemmer viser for øvrig til Budsjett-innst. S. nr. 6 (2000-2001) for en nærmere gjennomgang av Fremskrittspartiets prioriteringer innenfor rammeområde 22.

3.2.22.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre foreslår at rammeområde 22 bevilges med 1 097 194 000 kroner, som er 241 mill. kroner lavere enn det beløp som følger av Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at Regjeringens forslag til mva-reform m.v. innebærer økt ressursbehov for blant annet skatteetaten, og at dette ressursbehovet forsvinner når Høyre går mot forslagene. Høyre går også inn for å avvike Småbåtregisteret, og fjerner følgende bevilgningen til dette. Videre viser disse medlemmer til Høyres mål om en mer effektiv offentlig forvaltning, og fremmer forslag om innsparinger i Finansdepartementet, Toll- og avgiftsetaten, Skatteetaten, Statistisk sentralbyrå og Statens innkrevingssentral på til sammen 254 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til at Høyre i forbindelse med avviklingen av Småbåtregisteret selvfølgelig også går mot forslaget om å innføre en båtavgift, og reduserer derfor inntektssiden med 13,5 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 6 (2000-2001) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 22.

3.2.22.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil påpeke at bevilgningene til skatteetaten må økes dersom arbeidet mot svart økonomi skal få tyngde. Skatteetaten vil også få en rekke utfordringer i årene som kommer, bl.a. knyttet til økende internasjonalisering og næringsvirksomhet over Internett. Det antas at skatteyttere blir mer mobile, og at skatteplanleggere får mer kompetanse. Regjeringens forslag innebærer at det kan bli vanskelig å opprettholde nivået på kontrollene. Svart økonomi svekker finansieringen av velferdsstaten, undergraver skattemoralen og er urettferdig overfor de næringsdrivende som overholder sine forpliktelser. Dette medlem vil derfor øke bevilgningene til drift i Skattedirektoratet/skatteetaten med 50 mill. kroner.

Dette medlem foreslår at rammeområde 22 bevilges med 1 388 399 000 kroner, som er en økning på 50 mill. kroner i forhold til Regjeringens forslag i St.prp. nr. 1 (2000-2001) med tilleggsproposisjon.

3.2.22.2.5 Merknader fra komiteens medlem

representanten Steinar Bastesen

Komiteens medlem representanten Steinar Bastesen mener at det er viktig å desentralisere statsadministrasjonen. Dette medlem går imot den sentraliseringen som skjer innenfor skattevesenet. Dette medlem viser til at Kystpartiet går inn for at det må være et likningskontor i hver kommune. Dette medlem ønsker også at skatteetaten tilføres nødvendige midler til å gjennomføre en tilfredsstillende kontroll ut fra lokalkjennskap. Dette medlem vil derfor foreslår bevilgningen til skatteetaten økes med 25 000 000 kroner.

Dette medlem viser til at Kystpartiet er imot Småbåtresteret, og at Kystpartiet dermed også er imot å innføre båtagift. Dette medlem har derfor redusert inntektene innenfor denne rammen med 13 500 000 kroner.

Dette medlem mener at tilskuddet til EU-opplysning er for lavt til i det hele tatt å være med på å dekke utrednings- og informasjonsbehovet som en fortsatt og forsterket EU-tilpassing medfører. Dette medlem mener at bevilgningen bør doubles.

Dette medlem vil senere foreslå at bevilgningene under kap. 1637 EU-opplysning post 70 Tilskudd til frivillige organisasjoner økes med 2 000 000 kroner til 4 000 000 kroner.

Dette medlem foreslår netto 1 378 899 000 kroner under dette rammeområdet, som er 40,5 mill. kroner mer enn det som følger av Regjeringens forslag.

3.2.22.3 Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 22

Tabell 3.44

Forslag til netto rammesum for rammeområde 22 (Finansadministrasjon) (alle tall i 1 000 kr)

Forslag fra	Forslag til netto rammesum	Avvik fra St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4
St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4	1 338 399	
Ap, KrF, Sp, V	1 328 399	-10 000
FrP	1 158 999	-179 400
H	1 097 194	-241 205
SV	1 388 399	50 000
SB	1 378 899	40 500

3.2.23 Rammeområde 23 (Skatter og avgifter), under finanskomiteen

3.2.23.1 Sammendrag

Tabell 3.45

Budsjettkapitler i rammeområde 23 (Skatter og avgifter), under finanskomiteen med forslag til bevilgning i St.prp. nr. 1 (2000-2001)

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1
Inntekter rammeområde 23 (i hele tusen kroner)		
5501	Skatter på formue og inntekt	90 150 000
5502	Konjunkturavgift	7 730 000
5506	Avgift av arv og gaver	1 120 000
5507	Skatt og avgift på utvinning av petroleum	94 200 000

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1
5508	Avgift på utslipp av CO2 i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen	3 100 000
5511	Tollinntekter	2 380 000
5521	Merverdiavgift og avgift på investeringer m.v.	124 500 000
5526	Avgift på alkohol	8 736 000
5531	Avgift på tobakkvarer	7 775 000
5536	Avgift på motorvogner m.m.	30 904 000
5537	Avgifter på båter m.v.	97 000
5541	Avgift på elektrisk kraft	6 348 000
5542	Avgift på mineralolje m.v.	652 000
5543	Miljøavgift på mineralske produkter m.v.	4 126 000
5545	Miljøavgifter i landbruket	60 000
5546	Avgift på sluttbehandling av avfall	491 000
5547	Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier	38 000
5555	Sjokolade- og sukkervareavgift	868 000
5556	Avgift på alkoholfrie drikkevarer m.m.	962 000
5557	Avgift på sukker	252 000
5558	Avgift på kullsyrefrie alkoholfrie drikkevarer m.m.	27 000
5559	Avgift på drikkevareemballasje	479 000
5565	Dokumentavgift	2 500 000
5580	Avgift på flyging av passasjerer	1 490 000
5581	Avgift på utstyr for opptak og/eller gjengivelse av lyd eller bilder m.v.	26 000
5583	Særskilte avgifter m.v. i bruk av frekvenser	118 000
5700	Folketrygdens inntekter	127 100 000
Sum inntekter rammeområde 23		516 229 000
Sum netto rammeområde 23		-516 229 000

3.2.23.2 Komiteens merknader

3.2.23.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, jf. avsnitt 3.1.2.1.1, innebærer flere konkrete økninger og reduksjoner på utgiftssiden, som også påvirker bevilgningsforslaget på denne rammen.

Flertallet fører opp netto -513 527 000 000 kroner under dette rammeområdet, som innebærer lavere bokførte skatte- og avgiftsinntekter enn det som følger av Regjeringens forslag på 2 702 mill. kroner.

3.2.23.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet foreslår at rammeområde 23 bevilges med -476 069 000 000 kroner, som innebærer en reduksjon i skatte- og avgiftsnivået i forhold til Regjeringens forslag på 40 160 000 000 kroner.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 1 (2000-2001) for en nærmere gjennomgang av Fremskrittspartiets prioriteringer innenfor ramme 23.

3.2.23.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra

Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre foreslår at rammeområde 23 bevilges med -500 312 000 000 kroner, som innebærer 15,9 mrd. kroner lavere bokførte skatte- og avgiftsinntekter enn det Regjeringen foreslår for 2001.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 1 (2000-2001) for en nærmere gjennomgang av Høyres prioriteringer innenfor ramme 23.

3.2.23.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti foreslår at rammeområde 23 bevilges med -521 475 000 000 kroner, som innebærer 5 246 mill. kroner høyere skatte- og avgiftsinntekter enn det Regjeringen foreslår i St.prp. nr. 1 med tillegg.

Dette medlem viser til Budsjett-innst. S. nr. 1 (2000-2001) for en nærmere gjennomgang av Sosialistisk Venstrepartis prioriteringer innenfor ramme 23.

3.2.23.2.5 Merknader fra komiteens medlem representanten Steinar Bastesen

Komiteens medlem representanten Steinar Bastesen mener at nivået på skatte- og avgiftene er for høyt og at det med dagens overskudd i statsbudsjettet er rom for både å opprettholde dagens tjenestetilbud og å senke nivået på skatter og avgifter.

Dette medlem mener at nivået på avgiftene på alkohol og tobakk nå er så høye at forskjellen mellom Norge og Sverige/Danmark vil stimulere til en omfattende smugling og en uheldig framvekst av svart økonomi. Denne vil ved reinvestering kunne virke enda mer uheldig for det norske samfunnet, trolig vil denne utviklingen være mer uheldig enn en eventuell vekst i alkohol og tobakksforbruket.

Dette medlem slutter seg hovedsakelig til Høyre forslag angående skatte- og avgiftsopplegget, men støtter Fremskrittspartiet vedrørende merverdiavgiften og investeringsavgiften og båtmotoravgiften.

Dette medlem slutter seg til forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet om ikke å øke avgiftene på elektrisk kraft og innføringen av avgift på mineralolje.

Dette medlem ønsker å redusere skatte- og avgiftsnivået og støtter derfor Arbeiderpartiets og sentrumspartienes forslag vedrørende jordbruksfradrag.

Dette medlem foreslår en utgiftsramme på 0 kroner og en inntektsramme på 495 843 000 000 kroner, som er 20 386 000 000 kroner lavere enn Regjeringens forslag.

3.2.23.3 Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 23

Tabell 3.46

Forslag til netto rammesum for rammeområde 23 (Skatter og avgifter) (alle tall i 1 000 kr)

Forslag fra	Forslag til netto rammesum	Avvik fra St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4
St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4	-516 229 000	
Ap, KrF, Sp, V	-513 527 000	2 702 000
FrP	-476 069 000	40 160 000
H	-500 312 000	15 917 000
SV	-521 475 000	-5 246 000
SB	-495 843 000	20 386 000

3.2.24 Rammeområde 24 (Utbytte m.m.), under finanskomiteen

3.2.24.1 Sammendrag

Tabell 3.47

Budsjettkapitler i rammeområde 24 (Utbytte m.m.), under finanskomiteen med forslag til bevilgning i St.prp. nr. 1 (2000-2001) og St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 5 og 10 (2000-2001)

Kap. Formål:	St. prp. nr. 1 med Tillegg nr. 5 og 10
Inntekter rammeområde 24	
5316 Kommunalbanken AS	27 000 000
5616 Renter og utbytte i Kommunalbanken AS	16 560 000
5620 Renter og utbytte fra Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (jf. kap. 2420)	955 000 000
5623 Aksjer i SAS Norge ASA	50 000 000
5630 Aksjer i Norsk Eiendomsinformasjon as	19 000 000
5631 Aksjer i A/S Vinmonopolet	42 202 000
5651 Aksjer i selskaper under Landbruksdepartementet	21 500 000
5652 Innskuddskapital i Statskog SF	8 500 000
5656 Aksjer i selskaper under Nærings- og handelsdepartementets forvaltning	1 377 000 000
5670 Renter og utbytte fra Entra Eiendom AS	95 000 000
5680 Utbytte fra statsforetak under Olje- og energidepartementet	812 500 000
5685 Aksjer i Den norske stats oljeselskap a.s	4 000 000 000
5691 Avkastning på bevilget kapital i Statens Bankinvesteringsfond	1 217 276 000
5692 Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank	52 000 000
Sum utgifter rammeområde 24	0
Sum inntekter rammeområde 24	8 693 538 000
Sum netto rammeområde 24	-8 693 538 000

3.2.24.2 Komiteens merknader

3.2.24.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at budsjettavtalen mellom Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, jf. avsnitt 3.1.2.1.1, innebærer flere konkrete økninger og reduksjoner på utgiftssiden, som også påvirker bevilgningsforslaget på denne rammen.

Flertallet fører opp netto -8 893 538 000 kroner under dette rammeområdet, som innebærer økte inntekter på 200 mill. kroner i forhold til det som følger av Regjeringens forslag.

3.2.24.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet foreslår at rammeområde 24 bevilges med -8 666 538 000 kroner, som er en inntektsreduksjon på 27 000 000 kroner i forhold til Regjeringens forslag. Dette skyldes at Fremskrittspartiet ikke er enig i Regjeringens forslag til renter og utbytte fra Entra Eiendom AS.

Disse medlemmer mener at styrets vurderinger bør legges til grunn, og går også inn for å begrense utbyttet fra Norsk Eiendomsinformasjon AS til 10 000 000 kroner.

3.2.24.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre foreslår at rammeområde 24 bevilges med -8 893 538 000 kroner, som er 200 mill. kroner høyere enn det beløp som følger av Regjeringens forslag. Disse medlemmer støtter forslaget om økt utbytte fra statselskaper som ligger i forliket.

3.2.24.2.4 Merknader fra komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti foreslår at rammeområde 24 bevilges med -8 733 538 000 kroner, som er 40 mill. kroner høyere enn det beløp som følger av Regjeringens forslag.

3.2.24.2.5 Merknader fra komiteens medlem representanten Steinar Bastesen

Komiteens medlem representanten Steinar Bastesen foreslår at rammeområde 24 bevilges -8 693 538 000 kroner, som er det samme som Regjeringens forslag til bevilgning.

3.2.24.3 Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 24**Tabell 3.48**

Forslag til netto rammesum for rammeområde 24 (Utbytte m.v.)

(alle tall i 1 000 kr)

Forslag fra	Forslag til netto rammesum	Avvik fra St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4
St.prp. nr. 1 (2000-2001) med Tillegg nr. 4	-8 693 538	
Ap, KrF, Sp, V	-8 893 538	-200 000
FrP	-8 666 538	27 000
H	-8 893 538	-200 000
SV	-8 733 538	-40 000
SB	-8 693 538	0

3.3 Oversikt over forslagene til rammevedtak

Komiteen viser når det gjelder inndelingen av statsbudsjettet i rammeområde til avsnitt 3.2 i denne innstillingen.

Komiteen viser til tabell 3.49 når det gjelder samlet oversikt over forslagene til rammevedtak.

Tabell 3.49

Komiteen viser til at forslaget fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre har tilslutning fra et flertall i komiteen. Dette forslaget er ført opp under kapittel 11 Komiteens tilråding. De fire andre forslagene i tabell 3.49 er ført opp under kapittel 10 Forslag fra mindretall.

Oversikt over forslagene til rammesummer for rammeområde 1-24 (alle tall i 1 000 kroner)

Nr.	Navn	St.prp. nr. 1 med Tillegg nr. 1-11	Ap, KrF, Sp, V	FrP	H	SV	SB
1	Statsforvaltning	10 215 725	10 185 270	9 823 402	9 857 069	10 230 270	10 215 725
2	Familie og forbruker	31 470 780	31 465 780	32 504 229	31 969 952	30 604 810	31 724 980
3	Kultur	1 913 850	1 986 250	1 094 780	1 547 291	2 217 250	1 993 857
4	Utenriks	15 135 308	14 894 308	7 930 621	12 321 724	15 472 975	12 629 308
5	Justis	9 297 221	9 305 721	9 572 525	9 361 721	9 281 221	9 578 221
6	Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid	9 105 291	9 212 291	6 262 422	7 687 542	10 191 791	9 381 291
7	Dagpenger m.v.	12 753 000	12 753 000	11 753 000	12 753 000	12 753 000	12 753 000
8	Forsvar	26 773 681	26 667 881	28 250 681	27 698 681	24 087 681	27 148 681
9	Næring	3 302 916	3 281 916	2 400 216	2 658 116	3 146 916	3 527 916
10	Fiskeri	506 300	503 800	330 300	466 300	541 300	593 950
11	Landbruk	13 748 701	13 502 701	9 217 701	11 926 582	13 993 701	13 518 701
12	Olje og energi	-86 991 800	-86 936 800	-87 325 000	-87 081 000	-87 019 500	-86 931 800
13	Miljø	2 260 902	2 302 902	2 041 953	2 224 302	2 420 882	2 346 902
14	Stortinget m.v.	809 290	809 290	809 290	809 290	809 290	809 290
15	Sosial og helse	30 933 921	30 844 721	34 636 281	33 467 921	30 767 421	33 898 921
16	Folketrygden, sosial og helse	160 948 900	160 883 100	158 428 500	154 101 900	160 948 900	161 093 900
17	Utdanning og forskning	27 553 747	27 939 747	27 042 503	28 092 747	29 695 747	28 411 247
18	Samferdsel	15 838 474	16 125 274	17 693 374	16 510 774	17 017 174	19 270 859
19	Rammetilskudd til kommunesektoren	54 077 000	52 398 000	49 158 652	51 297 000	57 640 500	55 277 000
20	Tilfeldige utgifter og inntekter	7 170 132	6 206 187	3 953 132	3 676 632	8 760 187	3 876 632
21	Eksportgarantier m.v.	-261 200	-261 200	-261 200	-261 200	-261 200	-261 200
22	Finansadministrasjon	1 338 399	1 328 399	1 158 999	1 097 194	1 388 399	1 378 899
23	Skatter og avgifter	-516 229 000	-513 527 000	-476 069 000	-500 312 000	-521 475 000	-495 843 000
24	Utbytte m.v.	-8 693 538	-8 893 538	-8 666 538	-8 893 538	-8 733 538	-8 693 538
Sum for lånetransaksjoner og overføring til/fra Statens Petroleumsfond		-177 022 000	-177 022 000	-158 259 177	-177 022 000	-175 519 823	-174 594 300

4. STATSBANKENE

4.1 Statsbankenes utlånsrammer

4.1.1 Sammendrag fra Gul bok (2000-2001)

For 2001 legges det til grunn en total innvilgningsramme for statsbankene på 22 782 mill. kroner. Tabellen nedenfor viser faktiske innvilgninger av lån i 1999, rammene for 2000, samt forslag til innvilgningsrammer for 2001 for statsbanker med utlånsramme.

Tabell 5.1 Statsbankenes innvilgninger 1999. Innvilgningsrammer for 2000. Forslag til innvilgningsrammer for 2001. Mill. kroner.

Statsbank	1999	2000	2001
Lånekassen for utdanning	6 645	6 924	7 142
Husbanken	9 000	11 000	13 000
Landbruksbanken (Lån til landbruksformål)	377		
SND	2 221	2 580	2 640
- Grunnfinansieringsordningen (fiskeriformål)	800	800	800
- Lavrisikordningen	800	800	800
- Lån til landbruksformål		400	400
Risikolåneordningene			
- Distriktsrettede	461	400	400
- Landsdekkende	160	180	240
Sum	18 243	20 504	22 782

Kilde: Finansdepartementet

Som det framgår av tabellen foreslås det i 2001 en samlet innvilgningsramme på 22 782 mill. kroner.

Dette innebærer en økning på 2 278 mill. kroner fra 2000, eller om lag 11 pst. Økningen skyldes i hovedsak økt innvilgningsramme for Husbanken og endrede anslag for innvilgninger av lån i Lånekassen for utdanning.

Innvilgningsrammen for Husbanken foreslås økt med 2 mrd. kroner til 13 mrd. kroner i 2001. Dette er en økning på 4 mrd. kroner i forhold til 1999, dvs. nærmere 45 pst. Økningen må ses i sammenheng med utfordringer ved boligetablering for unge og vanskeligstilte, jf. bruken av etableringslån, og at det er viktig å følge opp den økte etterspørselen etter oppføringslån på utbyggersiden. Det vises til nærmere omtale i fagproposisjonen til Kommunal- og regionaldepartementet.

Regjeringen legger til grunn at SND får en innvilgningsramme på 800 mill. kroner til grunnfinansieringslån knyttet til fiskeriformål og 800 mill. kroner til lavrisikolån i 2001. Dette innebærer en videreføring av rammene fra inneværende år. Det legges videre til grunn en innvilgningsramme på 400 mill. kroner i 2001 for SND, Lån til landbruksformål (tidligere Landbruksbanken), dvs. en videreføring av rammen i 2000. Innvilgningsrammene for SNDs risikolåneordninger fastsettes ved bevilgning til tapsfond. Tapsfondprosenten angir tapsfondets størrelse som andel av innvilgningsrammene, og gir uttrykk for hvilket risikonivå SND i gjennomsnitt skal legge til grunn. Tapsprosenten foreslås satt til 25 pst. i år 2001, som er en videreføring av tapsprosenten fra 2000. Regjeringen foreslår en bevilgning på 100 mill. kroner til tapsfond for den distriktsrettede risikolåneordningen, og en tapsfondsbevilgning på 60 mill. kroner for den landsdekkende risikolåneordningen. Dette gir en innvilgningsramme på 400 mill. kroner for den distriktsrettede ordningen og på 240 mill. kroner for den landsdekkende ordningen i 2001.

4.1.2 Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og representanten Steinar Bastesen, slutter seg til Regjeringens opplegg for statsbankene i proposisjonen og fremmer følgende forslag:

"Statsbankenes innvilgningsrammer for 2001 fastsettes i tråd med flertallets merknader i Budsjett-innst. S. I (2000-2001)."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det over tid er nødvendig å bygge ned Statens nærings- og distriktsutviklingsfond og samtidig legge forholdene til rette for et mer velfungerende egenkapitalmarked gjennom reduksjoner skattetrykket. Særlig formuesskatten bidrar til å inndra likvide midler. Regjeringens forslag om økt utbyttebeskatning vil i tillegg føre til at den kapital som i dag er tilgjengelig i mindre grad, blir investert i næringsvirksomhet og i større grad plassert i andre formuesplasseringer.

Etter disse medlemmers oppfatning er det ønskelig at en større del av finansieringsbehovet for bedrifter og private dekkes gjennom det ordinære kredittmarkedet, fremfor gjennom statlige særordninger.

Disse medlemmer foreslår derfor å redusere Husbankens lånerammer med 2 mrd. kroner, rammen for SNDs risikolåneordning med 200 mill. kroner og rammen for SNDs grunnfinansierings- og lavrisikordning med 800 mill. kroner.

Disse medlemmer går også imot forslaget om å opprette et nytt statlig investeringsselskap, og går dermed også imot bevilgningsforslaget på 2,45 mrd. kroner.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Statsbankenes innvilgningsrammer og rammer for netto utlånsvekst for 2001 fastsettes i tråd med Fremskrittspartiets merknader i Budsjett-innst. S. I (2000-2001)."

Komiteens medlemmer fra Høyre mener det er ønskelig at en større del av finansieringsbehovet for bedrifter og private dekkes gjennom det ordinære kredittmarkedet, fremfor gjennom statlige særordninger. Offentlige finansieringsordninger bør ikke være en generell finansieringskilde for store deler av samfunnet, men være rettet mot konkrete områder der samfunnet er tjent med at det ytes finansieringsbistand til formål som ikke blir dekket gjennom det ordinære kredittmarkedet.

På denne bakgrunn foreslår disse medlemmer å redusere Husbankens lånerammer med 2 mrd. kroner, rammen for SNDs risikolåneordning med 120 mill. kroner og rammen for SNDs grunnfinansierings og lavrisikolåneordning med 800 mill. kroner. Disse medlemmer viser for øvrig til at Høyre går inn for å øke bevilgningen til Fondet for forskning og nyskaping med 1 mrd. kroner, går mot den foreslåtte bevilgningen på 2,45 mrd. kroner til et statlig investeringsselskap, går mot forslaget om å bevilge 165 mill. kroner til aksjekapital i IT Fornebu og mot forslaget om å bevilge 10 mill. kroner til innskuddskapital i SIVA.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Statsbankenes innvilgningsrammer og rammer for netto utlånsvekst for 2001 fastsettes i tråd med Høyres merknader i Budsjett-innst. S. I (2000-2001)."

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti og representanten Steinar Bastesen vil understreke at en sterk, helhetlig og offensiv boligpolitikk er et sentralt virkemiddel i velferdspolitikken. Skal alle kunne disponere en god og rimelig bolig i et godt bomiljø, trengs en offensiv boligpolitikk og der en allmenn og sterk Husbanken er av de mest sentrale virkemidlene. Disse medlemmer mener at økningen i Husbankens lånerammer for år 2001 er positivt. Sett på bakgrunn av at lånerammen har vært utsatt for kraftige kutt i andre halvdel av 1990-

tallet og det store antall unge og vanskeligstilte som nå har problemer med å skaffe seg bolig, er økningen likevel liten. Fra 1991 til 1994 var lånerammen over 12 mrd. kroner. Når en tar hensyn til økte byggekostnader de siste åra er en økning i låneramma opp til 13 mrd. kroner i 2001 et minimum. Økning i låneramma koster ikke staten penger i form av subsidier. Det er også lave tapstall knyttet til disse lånene.

Disse medlemmer vil vise til at Husbankens rentemargin til alle lånekunder er 0,5 prosentpoeng. Inntektene fra rentemargin synliggjøres ikke i boligbudsjettet. Dette påslaget gir inntekter til statskassa som er betydelig større enn statens utgifter knyttet til tildeling, forvaltning og andre kostnader knyttet til utlånene. På grunn av at borettslag er medlemmer i Stiftelsen Boligsamvirkets Fond mot Husleietap, er lån til borettslag i praksis risikofrie. Skal målet om at Husbanken i framtiden også skal påvirke boligbygging og boligstandard i størst mulig utstrekning nås, bør rentemarginen til borettslag reduseres. Disse medlemmer vil peke på at Husbanken må kunne opptre med fleksibilitet i sin rentemargin og at borettslag og andre som er medlemmer i fondet mot husleietap eller tilsvarende ordninger, bør få en rentemargin ned mot 0,2 prosentpoeng.

Disse medlemmer vil fastholde sin motstand mot markedsstyrt rente i Statens lånekasse for utdanning. Lav rente i lånekassen er viktig for å stimulere alle til å ta utdanning, og for å kunne gi nyetablerte akademikere en bedre levestandard.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å gjeninnføre styrt rente i Statens lånekasse for Utdanning."

Videre vil disse medlemmer fremme følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å sørge for at renta i Statens Lånekasse settes til 6,5 pst. fra årsskiftet."

Disse medlemmer ønsker å styrke risikoprofilen i SND. Etter disse medlemmers syn skal ikke

SND konkurrere med det øvrige kommersielle bankvesen, men ha som hovedoppgave å gi næringslivet høyrisikolån til gunstigere betingelser enn det øvrige bankvesen. Derfor foreslår disse medlemmer en vesentlig økning i risikolåneordningen. Som en konsekvens av øket risikoprofil bevilges 55 mill. kroner ekstra til SNDs tapsfond under kap. 2420.

Disse medlemmer går imot forslaget om å bevilge 165 mill. kroner til aksjekapital i IT-Fornebu.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Statsbankenes innvilgningsramme og rammer for netto utlånsvekst settes i tråd med Sosialistisk Venstrepartis og representanten Steinar Bastesens merknad i Budsjett-innst. S. I (2000-2001)."

5. BESTILLINGSFULLMAKT, TILSAGNSFULLMAKT OG GARANTIFULLMAKT

5.1 Sammendrag fra Gul bok (2000-2001)

I sammenheng med budsjettforslaget for 2001 er det foreslått innhentet bestillings- og tilsagnsfullmakter for i alt 33 513 mill. kroner mot 39 389 mill. kroner i 2000.

Forslagene til bestillingsfullmakter utgjør i alt 26 686 mill. kroner mot 32 625 mill. kroner i 2000. Under Forsvarsdepartementet er det foreslått bestillingsfullmakter på 25 693 mill. kroner mot 31 673 mill. kroner i 2000.

Det fremmes forslag om tilsagnsfullmakter på i alt 6 827 mill. kroner mot 6 764 mill. kroner i 2000. Det fremmes også enkelte tilsagnsfullmakter uten en beløpsgrense, f.eks. en fullmakt som hjemler at Statens lånekasse for Utdanning kan gi tilsagn om støtte for vårhalvåret 2002 etter de samme satser som for høsthalvåret 2001.

For 2001 bes det om fullmakt til å gi nye garantier innenfor følgende totale garantirammer under disse ordningene:

Utenriksdepartementet

Import fra u-land	50 mill. kroner
-------------------------	-----------------

Sosial- og helsedepartementet

Opprettelse av apotek	400 mill. kroner
-----------------------------	------------------

Nærings- og handelsdepartementet

Svensk-norsk Industrifond	80 mill. SEK
GIEK - samfunnsdelen, inkl. gammel alminnelig ordning	30 000 mill. kroner
- SUS7Baltikum	3 000 mill. kroner
- eksport/investering i uy-land	1 500 mill. kroner

Samferdselsdepartementet

Ferger i riksvegsamband	1 150 mill. kroner
-------------------------------	--------------------

Finansdepartementet

Den nordiske investeringsbank

- prosjektinvesteringsslån	341 mill. euro
- miljølån	19,5 mill. euro
- grunnkapital til Den nordiske investeringsbank	716 mill. euro

Det legges opp til at enkelte garantiordninger ikke videreføres i 2001, jf. omtale i departementenes fagproposisjoner.

Det vises for øvrig til spesifisert oversikt over statens garantiansvar og utbetalinger i 1999 i St.meld. nr. 3 (1999-2000) Statsrekneskapen medrekna folketrygda for 1999, vedlegg 4.

Økonomireglementet for staten med tilhørende funksjonelle krav fastsetter normalvilkår for statlige garantier. Normalvilkårene er basert på tidligere generelle behandlinger i Stortinget av garantisaker, senest på grunnlag av Dokument nr. 3:6 (1995-1996) Riksrevisjonens undersøkelse om forvaltningen av statlige garantiordninger, jf. Innst. S. nr. 218 (1995-1996). Stortinget har imidlertid akseptert unntak fra normalvilkårene for flere av de eksisterende ordningene, fordi de ellers ville blitt uinteressante for låntakerne og der ved heller ikke kunne tjene som virkemidler for å nå vitale mål. Dette gjelder særlig de bistandspregede ordningene. Det forutsettes at eksisterende garantiordninger som blir fornyet for 2001, kan fortsette med de tidligere godtatte unntakene fra normalvilkårene. De nærmere vilkårene for de enkelte garantiordningene er for øvrig omtalt i departementenes fagproposisjoner.

5.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering og viser når det gjelder bestillings-, tilsagns- og garantifullmakter også til merknader i de respektive fagkomiteinnstillingene.

6. STATLIG ØKONOMISTYRING

6.1 Sammendrag fra Gul bok (2000-2001)

Det er i meldingen redegjort for status for økonomistyringen i staten, tiltak for å styrke økonomistyringen, videre arbeid med ny systemløsning for føringen av det sentrale statsregnskap og for styring av statlige investeringsprosjekter.

6.2 Komiteens merknader

Komiteen tar Regjeringens omtale til orientering.

7. GJENNOMFØRINGEN AV BUDSJETTET FOR 2000

7.1 Sammendrag fra Gul bok (2000-2001)

De samlede inntektene i statsbudsjettet for 2000, saldert høsten 1999, utgjør 544,8 mrd. kroner. Utgiftene er på i alt 472,9 mrd. kroner. Overføring til og fra Sta-

tens petroleumsfond og lånetransaksjoner er ikke inkludert i disse beløpene. Saldert budsjett for 2000 viste et oljekorrigert underskudd på 13,3 mrd. kroner.

Statsbudsjettets netto kontantstrøm fra oljevirksomhet på i alt 85,1 mrd. kroner ble i sin helhet foreslått overført til Statens petroleumsfond. Etter at 13,3 mrd. kroner ble tilbakeført til statsbudsjettet for å dekke det oljekorrigerte underskuddet, ble det foreslått at det netto settes av 71,8 mrd. kroner i Petroleumsfondet. Inkludert 7,4 mrd. kroner i renter og utbytte ble Petroleumsfondets overskudd anslått til 79,2 mrd. kroner.

Anslag på regnskap for 2000 viser nå et oljekorrigert underskudd på 17,8 mrd. kroner, som er 4,5 mrd. kroner høyere enn da budsjettet ble saldert. Samtidig anslås statsbudsjettets netto kontantstrøm fra oljevirksomhet å bli 75,0 mrd. kroner høyere enn forutsatt i saldert budsjett. Inklusive renter og utbytte forventes nå overskuddet i Statens petroleumsfond å bli 152,7 mrd. kroner i 2000.

Brutto finansieringsbehov ble i saldert budsjett anslått til 9,9 mrd. kroner. Økte tilbakebetalinger forutsettes nå å redusere statsbudsjettets finansieringsbehov med 9,3 mrd. kroner i forhold til saldert budsjett. Bruttofinansieringsbehovet anslås nå til 2,7 mrd. kroner.

I det salderte budsjettet er folketrygdens finansieringsbehov ført opp med 49,3 mrd. kroner. Tilleggsbevilgninger som er vedtatt tidligere i år, øker utgiftene under folketrygden netto med 4,4 mrd. kroner. Inntekter under folketrygden er ikke økt vesentlig i 1. halvår. For 2. halvår legges det til grunn at det vil bli fremmet forslag om økte bevilgninger under folketrygden på om lag 1,6 mrd. kroner. Folketrygdens inntekter fra trygdeavgiften og arbeidsgiveravgiften anslås å bli 3,4 mrd. kroner høyere enn lagt til grunn i saldert budsjett. Folketrygdens finansieringsbehov anslås derfor nå til 51,9 mrd. kroner.

Anslaget for netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomhet ble i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2000 økt med 53,0 mrd. kroner i forhold til saldert budsjett, i hovedsak som følge av at en la til grunn høyere anslag for oljepriser enn i saldert budsjett. Oppdaterte anslag medfører at overføringen til Statens petroleumsfond på kap. 2800 må økes med ytterligere 22,0 mrd. kroner. Forslaget om økt overføring til Petroleumsfondet vil bli fremmet i nysalderingsproposisjonen.

I henhold til retningslinjene for Petroleumsfondet, jf. St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 10 (1995-1996), skal det ved framleggelsen av Gul bok for det kommende år vurderes om det er nødvendig å fremme egen proposisjon med forslag til endringer i kap. 5800 Overføring fra

fondet, eller om dette kan vente til nysalderingen. Kap. 5800 skal økes hver gang det vedtas svekkelser av budsjettbalansen f.eks. gjennom tilleggsbevilgninger som ikke dekkes av avsetningen for tilleggsbevilgninger under kap. 2309. Samlet overføring fra fondet er i saldert budsjett fastsatt til 13,3 mrd. kroner. Redegjørelsen for dette kapitlet viser at det oljekorrigerte underskuddet for 2000 nå anslås til 17,8 mrd. kroner eller 4,5 mrd. kroner høyere enn i bevilget beløp. Det er da bl.a. lagt til grunn at salg av DnB-aksjer fra Statens bankinvesteringsfond først gjennomføres i 2001. Det er i anslag på regnskap for 2000 lagt til grunn et anslag på tilleggsbevilgninger som vil bli fremmet i 2. halvår på 3,5 mrd. kroner som ikke dekkes ved reduserte avsetninger for ymse utgifter. Det er imidlertid fortsatt betydelig usikkerhet knyttet til behovet for tilleggsbevilgninger i 2. halvår og dermed også anslaget for det oljekorrigerte underskuddet i 2000. Finansdepartementet vil komme tilbake med oppdaterte anslag for og eventuelle forslag om endrede overføringer fra fondet til statskassen i nysalderingsproposisjonen for 2000.

Det er i proposisjonen redegjort nærmere for statsbudsjettets inntekter og utgifter for inneværende år og for statsregnskapet medregnet folketrygden for 1. halvår 2000.

7.2 Komiteens merknader

Komiteen tar Regjeringens omtale til orientering.

8. ANDRE MERKNADER OG FORSLAG FREMSATT UNDER KOMITEENS BEHANDLING

8.1 Opprettelse av et eget utenlandsbudsjett

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til forslag fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet nedenfor og til at Fremskrittspartiet fremmet forslag om å opprette et eget utenlandsbudsjett i Dokument nr. 8:54 (1999-2000).

Ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 174 (1999-2000) ble forslaget avvist.

Disse medlemmer viser til komiteflertallets merknader i Innst. S. nr. 174 (1999-2000).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at den norske stat er i en økonomisk svært gunstig situasjon og har over tid bygget opp en enorm petroleumsformue som er saltet ned i utlandet. Samtidig er det mange områder i Norge som bør styrkes og forbedres, men fordi Regjeringen og Finansdepartementet har en fastlåst holdning til hvordan penger kan brukes i Norge, og til enhver tid skaper et feilaktig skremmebilde om økt prisstigning og rente hvis vi bruker mer av vår formue til å forbedre og effektivisere ulike deler av norsk økonomi, kan det være hensiktsmessig å vise at økt statlig pengebruk ikke nødvendigvis betyr økt statlig pengebruk i Norge.

Etter disse medlemmers oppfatning vil en vesentlig og delvis avgjørende vektlegging av etterspørssiden og "finanspolitiske indikatorer" ved behandlingen av statsbudsjettet legge en klar begrensning på offentlige utgifter, og dermed på hvor mye penger staten tilsynelatende kan bruke.

I dagens budsjettssystem med tabeller og indikatorutregninger regnes alle foreslåtte endringer av Regjeringens forslag til budsjett å ha tilnærmet nøyaktig samme finanspolitiske virkning, helt uavhengig av den reelle situasjon. Dette er en åpenbar svakhet som både hindrer fornuftig pengebruk og en nyansert finanspolitisk debatt. Slik budsjettet i dag er satt opp, skilles det ikke mellom kjøp av varer og tjenester fra utlandet og kjøp av varer og tjenester innenlands. For Norge er dette nå en betydelig hindring for en fornuftig disponering av den økonomiske velstand i et langsiktig perspektiv.

Disse medlemmer foreslår derfor å etablere et eget budsjett for kjøp av varer og tjenester i utlandet som så ikke inngår i de tabeller og beregninger som foretas i budsjettet for å beregne "stramhet og slakhet" i finanspolitikken. Dette budsjettet vil selvsagt måtte få inntekter på samme måte som gjennom det øvrige systemet, altså teknisk overført fra Petroleumsfondet til utenlandsbudsjettet.

For at et slikt budsjett skal kunne virke etter hensikten, må det etableres klare regler for hvilke typer utgifter som skal kunne betales fra dette budsjettet.

Etter disse medlemmers vurdering bør utenlandsbudsjettet ikke omfatte:

- varige faste og langsiktige utgifter
- områder der det dreier seg om løpende driftsutgifter, hvis disse ikke er av en karakter, art eller form som kan avvikles i sin helhet etter maksimalt 3 år
- kjøp av utstyr som inngår i et vedvarende anskaffelsesprogram

Disse medlemmer mener at utenlandsbudsjettet eller "Avdelingen for kjøp av varer og tjenester fra utlandet" skal inneholde de utgifter som påløper i utlandet for kjøp av varer og tjenester i tillegg til den ordinære statlige virksomheten og som i sin natur er av ekstraordinær art og som kan avvikles uten problemer i løpet av en tid på maksimalt 3 år. På sikt bør det imidlertid være et mål å sørge for en mer gjennomarbeidet endring av bevilgningsreglementet som medfører at også ordinære utgifter som ikke medfører noen virkning for innenlandsøkonomien, blir holdt utenom alle de makroøkonomiske beregninger for virkningen på norsk innenlandsøkonomi. Foreløpig kan imidlertid kun utgifter som betales til leverandører i andre land for kjøp av varer og tjenester belastes utenlandsbudsjettet som tillegg til det mer ordinære statsbudsjett. Det forutsettes også at Riksrevisjonen sørger for den ordinære kontroll med at disse retningslinjer følges.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer forslag til tillegg i bevilgningsreglementet.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

" Bevilgningsreglementet § 5 Utgiftene

Nytt punkt 5 skal lyde:

Avdelingen for kjøp av varer og tjenester fra utlandet."

Disse medlemmer forutsetter også at det opprettes et eget rammeområde for utenlandsbudsjettet som gis et eget kapittel, men da det i budsjettforslaget fra Regjeringen ikke eksisterer et slikt rammeområde med forhåndsbestemte kapitler kan Stortingets vedtak om rammer og kapitler kun gis en tilføyelse med et nytt rammeområde. Det fremmes derfor også forslag til endring av vedtaket om rammer:

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"I Stortingets vedtak av 19. oktober 2000 om statsbudsjettets fordeling til komiteene gjøres følgende endring/tillegg under finanskomiteen: Rammeområde 25 (Utenlandsbudsjett)."

Disse medlemmer foreslår at utenlandsbudsjettet for 2001 skal omfatte følgende områder:

Politiet

Politiet har mange gamle biler som følge av at regelen for utskiftning ble strammet inn for noen år siden. Tidligere kunne en bil byttes ut når den hadde gått i to år eller 200 000 km, men nå er det først etter tre år eller 300 000 km. Årsaken var en vanskelig økonomisk situasjon og resultatet er mange trafikkfarlige politibiler, eller så store reparasjonskostnader at politiet må la biler stå ubrukt som følge av mangel på driftsmidler til nødvendig reparasjon. Politiet trenger også sambandsutstyr, verneutstyr og lignende som kan kjøpes fra utlandet uten inflasjonsvirkning for norsk innenlandsøkonomi.

Forskning

Norges forskningsråd påpeker at utstyr til nødvendig og ønskelig forskning kan anskaffes fra utlandet uten inflasjonspress på norsk innenlandsøkonomi. Man trenger heller ikke nytt personell for å utnytte utstyret. Tvert imot er fagfolkene på plass, men de får ikke gjort jobben sin på grunn av utstyrsmangel. I følge Forskningsrådet er situasjonen nå den at mange kvalifiserte personer i forskningsmiljøene bruker tid på å reparere foreldet utstyr fremfor å forske. Investering i nytt utstyr vil raskt gi et løft i norsk forskning.

Forskning er etter Fremskrittspartiets oppfatning en investering i fremtidig livskvalitet og velferd. Forskningen har stor betydning for den økonomiske utviklingen, og er derfor viktig for fremtidige generasjoner. Fremtidig vekst vil henge sammen med at eksisterende næringer blir mer kunnskapsintensive, og at det skapes nye kunnskapsintensive bedrifter.

Det er nødvendig med en kraftig økning i forskningsbudsjettene de neste årene hvis man skal nå målsetningen bare å komme opp på gjennomsnittlig OECD-nivå.

I denne omgang vil Fremskrittspartiet først og fremst gi et betydelig løft ved å investere i vitenskapelig utstyr.

Helikopter

Både redningstjenesten og politiet har behov for flere helikoptre for å styrke sitt arbeid med å redde liv og forebygge og etterforske kriminalitet, samt pågripe forbrytere på flukt. Politiet bør disponere eget helikopter i Oslo, Stavanger, Bergen, Trondheim og Tromsø. For å styrke redningsberedskapen bør redningstjenesten anskaffe ytterligere to helikoptre. Helikoptre produseres ikke i Norge, og må følgelig kjøpes i utlandet. Dermed medfører ikke dette inflasjonspress på norsk innenlandsøkonomi.

Sykehusutstyr

Mye moderne og høyteknologisk utstyr til sykehuse- sene må kjøpes fra leverandører i andre land da det ikke produseres i Norge. Derfor er det mulig å forsere programmet for anskaffelse av sykehusutstyr slik at pasientbehandlingen kan bli sikrere og bedre, samt gi en økning i produktiviteten ved våre sykehus. Når det er en viss mangel på personell ved mange sykehus, er det fornuftig å sørge for at de som arbeider der kan tildeles det mest moderne utstyr, slik at personellressursene gir størst mulig nytte.

IKT-utstyr til utdanningssektoren

IKT er et viktig virkemiddel til å fornye og effektivisere offentlig sektor med sikte på å styrke tilbudet av tjenester til befolkningen. Men da må man bort fra industrisamfunnets hierarkiske tenkemåter og forstå hvordan de nye teknologiene kan utnyttes til å organisere helt nye og langt mer kostnadseffektive løsninger. Allerede i dag er det mulig å få tilgang på nettbaserte undervisningstilbud i form av web-basert undervisning, nesten uansett hvor man bor i landet. Men dette krever lang studieerfaring og trening. For å kunne yte tilbud til folk flest må det derfor legges til rette for mer organiserte undervisningsformer gjennom forelesninger, veiledning, gruppediskusjoner og samvær med andre elever. Dette kan oppnås gjennom en landsomfattende utbygging av elektroniske klasserom.

Nettbasert undervisning gjennomført som en kombinasjon av undervisning gjennom elektroniske klasserom og web-basert undervisning innebærer både en effektivisering av offentlig sektor, og et styrket og rimeligere undervisningstilbud til alle. Det forutsetter imidlertid at det bygges ut et nett av elektroniske klasserom over hele landet. Hvert slik klasserom har en kostnad på 1-3 mill. kroner. På større steder kan det være mulig å bygge slike klasserom på kommersielt grunnlag i samarbeid mellom kommunen og næringslivet. På mindre steder er dette ikke mulig.

Norske ungdomsskoler og videregående skoler, samt høyskoler og universiteter bør være i verdenstoppen når det gjelder tilgang til, og bruk av IKT-utstyr for å sikre den best mulige kvalitet i utdanningstilbudet. Sat-sning på utdanning vil være å investere i landets fremtid.

Forsvarsutstyr

Forsvaret har betydelige mangler innen utstyr, sambandsmidler, ammunisjon og drivstoff. I tillegg mangler reservedeler til fly, helikoptre, kjøretøy og fartøy. Manglene er oppstått fordi det over tid er bevilget for lite penger til formålene, slik at lagerbeholdningene er sterkt redusert.

Stridsvogner, kampfly og transportfly kjøpes fra utenlandske leverandører. Behovet for fornyelse er ikke omstridt. Det er meningsløst at nødvendig utstyr ikke er anskaffet.

Skal Forsvaret være operativt er det nødvendig at lagrene har optimal størrelse og at utstyret er egnet til forsvar av landet i en krisesituasjon.

Det foreslås derfor bevilget 2 mrd. kroner til anskaffelse av nødvendig utstyr, reservedeler, ammunisjon og drivstoff.

Av dette avsettes 200 mill. kroner til ammunisjon og 400 mill. kroner til sambandsmidler og reservedeler. Videre avsettes 1,4 mrd. kroner til startbevilgninger til anskaffelse av kampfly, transportfly og stridsvogner.

Støtte til hjemsendelse av flyktninger

Det hevdes at mange flyktninger fra Bosnia, Kosovo, Sri Lanka, Somalia og andre land nå kan reise hjem fordi det er trygt, men at dette hindres som følge av store problemer med reetablering med tilgang til bolig, arbeid og utgifter til livsopphold i en overgangsperiode. Utgifter til hjelp av flyktninger med slike forbehold berører ikke norsk innenlandsøkonomi, og det bør derfor igangsettes et program med assistanse for flyktninger som returnerer til sine hjemland.

Omsorgsboliger og sykehjem

Fremskrittspartiet viser til forslaget om å etablere "Den Norske stats omsorgsselskap" (Statomsorg) for å etablere et tilbud av omsorgsboliger og sykehjemsplasser i varme land rundt Middelhavet og på Kanariøyene (Dokument nr. 8:74 (1999-2000)). Hvis en del norske pensjonister med rehabiliteringsbehov og pleietrengende eldre kunne gjøre bruk av et tilbud om opphold i omsorgsboliger og sykehjem i andre land i kortere eller lengre perioder, vil det virke etterspørselsdempende for norsk innenlandsøkonomi, og i tillegg være helsebringende og bedre livskvaliteten for de berørte. Det er voksende etterspørsel etter sykehjemsplasser ved sykehjem i varmere land fra mange kommuner. Fremskrittspartiet vil derfor foreslå at det igangsettes et program hvor omsorgsboliger og sykehjemsplasser i utlandet tilbys til pensjonister med rehabiliteringsbehov og pleietrengende eldre.

Veibygging utført av utenlandske entreprenører

Behovet for veibygging og veivedlikehold i Norge er meget stort, og langt større enn det norske entreprenører har kapasitet til å påta seg neste år. En betydelig bedring av infrastrukturen i form av et langt bedre veinett vil være en fornuftig langsiktig investering for Norge, og det bør derfor, i tillegg til de ordinære veibevilgninger også bevilges midler over utenlandsbudsjettet

som kan benyttes til kjøp av tjenester fra utenlandske entreprenører som må benytte medbrakt arbeidskraft og utstyr. Dette kan særlig benyttes ved kjøp av tjenester fra svenske, danske og finske entreprenørbedrifter til bygging av veianlegg i nærheten av grensen. Konstruksjon av en firefelts motorvei fra Oslo til Göteborg vil særlig være en fordel for norsk næringsliv og for nordmenn, og hvis pengemangel på de ordinære svenske og norske budsjetter er hindringen, kan dette betales over utenlandsbudsjettet til svenske entreprenører for å få frem en radikal fremskynning av planene. Danske eller tyske entreprenører kan muligens påbegynne byggingen av en firefelts motorvei fra Kristiansand til Oslo, fordi det ikke er uvanlig at anleggsarbeidere også arbeider som ukependlere med lange skiftordninger på lik linje med det som skjer på sokkelen i Nordsjøen. Bruk av midler over utenlandsbudsjettet til veibygging utført av utenlandske entreprenører åpner muligheten for en vesentlig forsering av den nødvendige utbygging av det norske veinettet.

Lufthavnutstyr

Det er hevdet at norske lufthavner er dårlig utstyrt når det gjelder elektronisk sikkerhetsutstyr og flyledningsutstyr som kan kjøpes fra andre land. Anskaffelse av slikt utstyr til norske flyplasser vil både bedre sikkerheten og regulariteten, og når de ordinære budsjetter ikke gir rom for dette bør det benyttes midler over utenlandsbudsjettet til slik anskaffelse fordi det ikke vil medføre press i innenlandsøkonomien.

Reklame for Norge som turistland

Kapasiteten for turister i Norge er langt fra utnyttet da det er ledig kapasitet i reiselivsnæringen. Det er mangel på kunder som er problemet, og derfor vil det i enhver henseende være fornuftig å bedre kapasitetsutnyttelsen av det eksisterende næringsliv. Mange slike små og mellomstore bedrifter befinner seg i distriktene, og dette vil derfor også være god distriktpolitikk. Staten bør derfor kunne iverksette en omfattende reklamekampanje for Norge som turistland i utlandet. Kjøp av reklametjenester og TV-kampanjer i andre land vil således bare medføre fordeler.

Studieplasser i utlandet

Høyere utdanning i Norge legger beslag på innenlandske ressurser i form av arbeidskraft, bygninger og utstyr, og studentene på boliger. Denne etterspørsel vil kunne reduseres noe hvis noen flere norske studenter studerte i andre land. Norsk næringsliv og det norske samfunn vil også få en fordel hvis et noe høyere antall studenter i tillegg til den rent faglige kompetansen, også fikk nære kunnskaper om andre lands språk, kultur, rettssystem, forvaltningssystem m.m. i den nye tid med omfattende globalisering. Det bør derfor innføres en vesentlig forbedring av mulighetene for norske studenter til å studere i andre land ved forbedringer av de økonomiske vilkårene som tilbys. Samtidig bør man

langt mer aktivt hjelpe, stimulere og tilrettelegge forholdene for studenter som vil studere i utlandet.

Behandlingsreiser

Mange norske pasienter eller personer som lider av kroniske sykdommer får god hjelp ved behandlingstilbud i varme land og på det ordinære statsbudsjett bevilges det støtte til slike nødvendige behandlingsreiser. Kriterier for å få slik støtte er imidlertid, av økonomiske grunner, meget strenge, og det er mange som vil kunne forlenge sitt arbeidsliv, sin arbeidsinnsats eller bedret sin livskvalitet hvis tilgangen til behandlingsreiser ble forbedret. Utgifter til behandlingsreiser bør derfor forbedres og gjøres mer tilgjengelig ved blant annet reduksjon i egenandeler og ved anskaffelse av langt større kapasitet ved bevilgninger over utenlandsbudsjettet.

Høykommissæren for flyktninger

Mange barn lider unødvendig mye som følge av ulike katastrofer og nødsituasjoner rundt om i verden. FNs høykommissær for flyktninger er 98 pst. finansiert av frivillige bidrag og sliter med manglende finansiering til flere av sine programmer. Fremskrittspartiet er opptatt av barns situasjon og fremmer forslag om øke bevilgningene til høykommissæren.

Sel- og hvalfangst

Behovet for sel- og hvalfangst, for å redusere disse dyrs beskatning av fiskeriressurser, er stort og voksende. For å sikre en bærekraftig fiskerinæring må vi beskatte både sel og hval for å holde bestanden på et forsvarlig nivå. Den største hindring for en fornuftig beskatning er den internasjonale opinion og holdningene i den internasjonale hvalfangstkommisjon og diverse såkalte miljøorganisasjoner. Det er således et behov for en omfattende kampanje for å endre holdningene til en fornuftig og bærekraftig sel- og hvalfangst internasjonalt. Når Norge kunne lansere en kostbar og omfattende kampanje for prestisjeprojektet om å få Norge inn i FNs sikkerhetsråd, bør det kunne organiseres en kampanje for økt forståelse for sel- og hvalfangst ved bruk av norske utenriksstasjoner og profesjonelle informasjonsfirmaer i flere land.

Fremskrittspartiet foreslår at det avsettes 50 mill. kroner til en slik kampanje.

Disse medlemmer viser til forslag foran om å opprette et nytt rammeområde 25 Utenlandsbudsjett.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Under rammeområde 25 Utenlandsbudsjett bevilges for 2001 i henhold til oppstillingen nedenfor:

Inntekter	
(Overført fra Petroleumsfondet)	10 450 000 000
Utgifter	
Ekstraordinært kjøp av utstyr til sykehus	1 000 000 000
Kjøp av rednings- og politihelikoptre	1 000 000 000
Forskningsutstyr	700 000 000
Politibiler o.a. utstyr	300 000 000
IKT-utstyr til utdanningssektoren	1 000 000 000
Forsvarsutstyr	2 000 000 000
Støtte til hjemsendelse av flyktninger	500 000 000
Omsorgsboliger og sykehjem	1 000 000 000
Veibygging	1 500 000 000
Lufthavnsutstyr	300 000 000
Turistreklame i utlandet	200 000 000
Studieplasser i utlandet	500 000 000
Behandlingsreiser	300 000 000
FNs høykommissær for flyktninger	100 000 000
Markedsføring sel- og hvalfangst	50 000 000"

8.2 Andre forslag fra Fremskrittspartiet:

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

"a.

Stortinget ber Regjeringen fremme sak om å omdanne Statkraft SF til aksjeselskap, med påfølgende delprivatisering og børsnotering av selskapet.

b.

c.

Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om omdannelse av Posten BA, produksjonsavdelingene i Statens Vegvesen, Jernbaneverket og NSB BA til aksjeselskap.

Stortinget ber Regjeringen legge frem et reguleringsregnskap for eksisterende lovreguleringer, slik at kostnaden ved reguleringen kan måles opp mot formålet samt en vurdering av å innføre offentlig betaling til bedrifter for arbeid med skjemaer som kun har statistisk verdi for det offentlige.

d.

Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag for å gjøre kompensasjonsordningen for merverdiavgift til kommuner og fylkeskommuner generell.

e.

Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om konkurranse på jernbanenettet og anbud ved kjøp av persontransporttjenester.

f.

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om liberalisering av råfiskloven og deltagerloven.

g.

Stortinget ber Regjeringen omorganisere standardiseringsvirksomheten med sikte på å etablere en fullt integrert standardiseringsorganisasjon, og slik at det overordnede ansvaret for alt standardiseringsarbeid legges til Nærings- og handelsdepartementet.

h.

Stortinget ber Regjeringen skjerpe regler og praksis for dagpengeutbetaling slik at det stilles strengere krav for å ta tilvist arbeid.

i.

Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om gradvis avvikling av Statens Nærings- og distriktsutviklingsfond.

j.

Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om at statlige eierandeler i Norsk Hydro ASA, AS Olivin, Kongsberggruppen ASA og Raufoss ASA selges eller overføres til Folketrygdfondet.

k.

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å oppheve omsetningsloven.

l.

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å oppheve lov om konsesjon ved erverv av fast eiendom og dermed gjeldende bestemmelser vedrørende bo- og driveplikten.

m.

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om omorganisering av Aetat i sin nåværende form, slik at etaten frigjøres for oppgaver knyttet til ordinær arbeidsformidling, for fullt arbeidsføre personer og forslag om adgang for private bedrifter til å drive ordinær arbeidsformidling.

n.

Stortinget ber Regjeringen utrede et nytt system for hel- eller delfinansiering av pensjoner basert på avkast-

ning fra folketrygdfondet og petroleumsfondet og, ved delfinansiering, forslag om innføring av øremerkede pensjons- og helsepremier som betales av arbeidsgivere og arbeidstagere.

o.

Stortinget ber Regjeringen gi statslosene full kompensasjon for bortfallet av sjømannsfradraget for statslosere."

8.3 Loran C Eurofix

Komiteen viser til kap. 1070 Elektroniske navigasjonshjelpemiddel (Loran C Eurofix) og viser til at komiteen har behandlet denne saken i Revidert nasjonalbudsjett både for 1999 og 2000. Komiteen har ved begge anledninger gått inn for å sikre en varig løsning for det midlertidige kontrollsenteret for Loran C i Bø. Ved behandlingen i Revidert nasjonalbudsjett for 2000 uttales det:

"Fiskeridepartementet har bedt Forsvarets tele- og datatjeneste utrede denne mulighet nærmere".

Komiteen uttalte:

"Flertallet i komiteen formoder at denne utredningen blir lagt fram i forbindelse med statsbudsjettet for 2001".

Komiteen har merket seg at arbeidet med en videreutvikling av Loran C, Eurofix fortsetter, og ber derfor departementet legge fram en statusrapport i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2001.

9. FRAKSJONSMERKNADER

9.1 Arbeiderpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil understreke at hovedmålet for Arbeiderpartiets økonomiske politikk er arbeid for alle, en rettferdig fordeling, å videreutvikle det norske velferdssamfunnet og å bidra til en bærekraftig utvikling.

Disse medlemmer vil videre framheve at Arbeiderpartiet bygger sin økonomiske politikk på Solidaritetsalternativet, som er en helhetlig strategi for den økonomiske politikken. Disse medlemmer mener at Solidaritetsalternativet på store deler av 1990-tallet har gitt avgjørende bidrag til den gode økonomiske utviklingen.

For å ta sin del av ansvaret for Solidaritetsalternativet skal Regjeringen og Stortinget gjennom budsjettpolitikken bidra til stabil utvikling i produksjon og sysselsetting. For disse medlemmer er det derfor viktig at Regjeringen la fram et budsjettforslag som ikke ville øke presset i norsk økonomi, noe som kunne føre til økte renter og mer utrygge arbeidsplasser. For å bidra til en stabil økonomisk utvikling foreslo Regjeringen et nøytralt finanspolitisk opplegg. Disse medlemmer vil vise til at i budsjettavtalen med

Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre er utgiftsøkningene dekket inn, og at budsjettet for 2001 med denne avtalen derfor vil virke nøytralt på økonomien.

Disse medlemmer vil vise til at Regjeringen la fram et budsjettforslag for økt velferd og mer rettferdig fordeling. I sitt forslag til budsjettet gjorde Regjeringen et klart veivalg. Den foreslo en konjunkturavgift som ville dempe presset i privat sektor. På den måten ble det laget rom for større satsning på fellesgodene, uten å øke presset i økonomien.

Disse medlemmer vil understreke at gjennom budsjettavtalen med Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre blir hovedmålene for budsjettet nådd. Gjennom budsjettavtalen med sentrumpartiene er det gjort store endringer på inntektssiden, blant annet vil ikke konjunkturavgiften bli gjennomført. Disse inntektene er erstattet av andre inntekter. Dermed er profilen i budsjettet opprettholdt; det er skapt rom for økt satsing på velferden ved at næringslivet etter mange gode år må bidra mer til fellesskapet.

Disse medlemmer vil vise til at for å få mer rettferdig fordeling foreslo Regjeringen å legge 14 pst. skatt på aksjeutbytte. Det er en skatt som betales av de aller rikeste. I 1998 mottok de fem prosentene av befolkningen som hadde de høyeste inntektene, hele 90 pst. av aksjeutbytte som ble delt ut til husholdningene.

I budsjettavtalen er satsen for utbytteskatten satt til 11 pst. og det innføres et bunnfradrag på 10 000 kroner. Disse medlemmer konstaterer at Regjeringens viktigste enkeltforslag for å få mer rettferdig fordeling neste år blir gjennomført.

Disse medlemmer mener at Regjeringens forslag til styrking av kommunesektorens økonomien innebar et viktig bidrag til å styrke den offentlige tjenesteproduksjonen, som i hovedsak skjer i kommuner og fylkeskommuner. Regjeringen foreslo å øke kommunesektorens inntekter med reelt sett 5 mrd. kroner i forhold til utgangspunktet i Kommuneøkonomiproposisjonen, og det er 1 til 1,5 mrd. kroner mer enn det ble lagt opp til i proposisjonen.

Disse medlemmer vil poengtere at budsjettavtalen med Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre innebærer at Arbeiderpartiet har fått gjennomslag for denne styrkingen av kommunesektoren. I tillegg vil kommunesektoren bli kompensert for økte utgifter til barne- og etterlattepensjoner med inntil 1,25 mrd. kroner.

Disse medlemmer vil peke på at Regjeringen i sitt budsjettforslag gjorde viktige prioriteringer. Disse medlemmer konstaterer med at Arbeiderpartiet gjennom budsjettavtalen med sentrumpartiene har fått gjennomslag for alle disse prioriteringene. Blant dem er:

- Et bedre helsevesen ved at bevilgningene til helsevesenet blir forhøyet med om lag 2,6 mrd. kroner. Sammen med økningen i de frie inntektene til

kommunesektoren vil helsesektoren bli styrket med mer enn 3 mrd. kroner. Med en slik utvidelse kan flere enn noen gang tidligere bli behandlet ved sykehusene. I styringen av helsevesenet ligger det også økte midler til psykiatri.

- Stor satsning på kvaliteten i grunnskolen ved at lærerlønningene er økt og det er laget en ny arbeidsavtale med lærerne som vil koste 950 mill. kroner i 2001.
- En betydningsfull satsning på forskning ved at kapitalen i Fondet for forskning og nyskaping forhøyes med 3,5 mrd. kroner til 7,5 mrd. kroner.
- Et stadig bedre botilbud til de eldre ved at det i 2001 vil bli gitt tilsagn til å bygge 5 800 nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger.
- En hjelp i hverdagen til flere barnefamilier ved at det blir bygget 6 000 nye barnehageplasser i 2001. Arbeiderpartiets mål er at alle som ønsker det skal få tilbud om barnehageplasser i løpet av 2003.
- En utvidet støtte til ungdom i etableringsfasen ved at det blir bygget 1 000 nye studentboliger, at boligtilskuddet blir hevet og at rammene til etableringslån og lån i Husbanken utvides. Rammene til Husbanken blir økt med 2 mrd. kroner.

Disse medlemmer viser for øvrig til at budsjettavtalen innebærer økte tilskudd på områder Arbeiderpartiet prioriterer som universiteter, bostøtte, psykiatri, kollektivtransport og kommunesektor.

Disse medlemmer vil også framheve at etter 10 års diskusjon får vi nå gjennomført en modernisering av momssystemet, som innebærer en nødvendig utvidelse av momsgrunnlaget. Det er et viktig bidrag til å finansiere velferdsstaten på sikt.

9.2 Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre mener samfunnets verdifundamentet må være solid forankret i vår kristne og humanistiske kulturarv. Disse medlemmer vil understreke at det er mennesket og de menneskelige behov som skal stå i sentrum for en god samfunnsbygging. Mange av de største utfordringene gjelder ikke-materielle behov. Den materielle velferden må hele tiden styres i forhold til de mål og verdier som skal legges til grunn for samfunnsutviklingen.

For disse medlemmer er det viktig å sikre hovedtrekkene i bosettingsmønsteret. Dette er en viktig forutsetning for å kunne realisere viktige samfunns-mål knyttet til ressursutnyttelse, miljø, velferd og trivsel. Derfor må den økonomiske politikken bidra til å motvirke den økende sentraliseringen og gradvis snu flyttestrømmen.

Velferdssamfunnet skal videreutvikles og bidra til trygghet for både familier og enkeltmennesker. Derfor må den økonomiske politikken sikre et godt utdanningstilbud, pleie og omsorg til de som trenger det og

økonomisk trygghet ved alderdom, uførhet, sykdom og arbeidsledighet.

Det er i dag kapasitetsproblemer i norsk økonomi. Disse medlemmer mener det derfor må settes i gang et arbeid med sikte på å øke tilgangen på arbeidskraft gjennom blant annet omskolering / etterutdanning, større fleksibilitet mellom arbeid og trygd, samt økt arbeidsinnvandring.

Videre mener disse medlemmer det er et mål i den økonomiske politikken at det legges opp til stabilitet og forutsigbare rammevilkår. En av utfordringene i framtida blir å investere deler av statens finansformue i framtidig verdiskaping, uten å skape inflasjon. En overgang fra kontantprinsippet til regnskapsprinsippet og bruk av ressursregnskap bør utredes.

Disse medlemmers grunnleggende målsetting i den økonomiske politikken er å legge til rette for verdiskapning, arbeid til alle, og forsvarlig og langsiktig forvaltning av naturressurser og miljø. Formuen fra petroleumsvirksomheten må forvaltes slik at vi sikrer langsiktige og bærekraftige løsninger på de sentrale velferdsoppgavene samtidig som vi unngår å skape press i økonomien på kort sikt. Petroleumssressursene må forvaltes slik at de også kommer de neste generasjoner til gode. For disse medlemmer har det vært avgjørende å utarbeide budsjettendringer som bidrar til å løse sentrale velferdsoppgaver samtidig som det gir bedre vilkår for verdiskapning og konkurransedyktige arbeidsplasser over hele landet. Regjeringens budsjettforslag var basert på store skatte- og avgiftsøkninger, hovedsakelig for næringslivet. For å trygge bedriftene og arbeidsplassene har disse medlemmer derfor prioritert å fjerne Regjeringens forslag til konjunkturavgift, og forslag om innstramminger i delingsmodellen når det gjelder "tak" og identifikasjonsreglene, fjerning av aksjerabatten og 80-prosentregelen. Disse medlemmer mener også investeringsavgiften er uheldig og lite tidsriktig, derfor se vi positivt på at budsjettavtalen medfører at investeringsavgiften blir avviklet fra 1. januar 2002.

Disse medlemmer viser til budsjettavtalen med Arbeiderpartiet. Disse medlemmer mener det justerte opplegget på en bedre måte enn forslaget fra Regjeringen ivaretar målene i den økonomiske politikken. Sentrumpartiene har fått stort gjennomslag for sin politikk. Det er foretatt omprioriteringer på nærmere 22 mrd. kroner. Flere store og viktige prioriteringer fra sentrumpartiene er sikret flertall. Budsjettavtalen gir en bedre situasjon for bedrifter og arbeidsplasser samt en god fordelingsprofil. Disse medlemmer mener dette gir et bedre grunnlag for verdiskapning, og øker muligheten for å nå de målsettinger som er lagt til grunn i finanspolitikken.

Disse medlemmer viser til at det blir flertall for en momsreform som har vært et av sentrumpartiernes mål. Matmomsen blir halvert. Dette er et viktig utjevningsgrep, som blant annet vil bidra til å styrke lavinntektshusholdninger og barnefamilienes økonomi, slik det framkommer av beregninger foretatt av Statistisk

sentralbyrå. Det ble også flertall for at reiseliv ikke skal med i momssystemet, reiselivet er spesielt viktig for distriktsarbeidsplasser. Moms på reiseliv ville gått hardt ut over denne næringen. Det samme gjelder for persontransport. Kollektivtransporten trenger en skikkelig satsing.

Disse medlemmer mener også det er positivt at det skal være en utredning av hvordan utvidet momsgrunnlag vil påvirke konkurransevridningen mellom privat og offentlig sektor og hvilke konsekvenser det vil få for frivillige lag og organisasjoner.

Disse medlemmer viser videre til at sentrumpartiene videre har fått flertall for å fjerne investeringsavgiften fra 1. januar 2002. Fjerning av investeringsavgiften på 7 pst. vil være viktig for arbeidsplasser og nyskapning i næringslivet. Reformen innebærer lettelser på ca. 6,5 mrd. kroner. Investeringsavgiften er fragmentert, rammer tilfeldig og har store innkreivingskostnader. Fjerning av investeringsavgiften vil også være et viktig skritt i retning av "Et enklere Norge".

Disse medlemmer vil også påpeke at det i budsjettavtalen med Arbeiderpartiet er enighet om å endre Regjeringens forslag til midlertidig utbytteskatt slik at satsen settes til 11 pst. og det innføres et bunnfradrag på 10 000 kroner. Disse medlemmer viser til at utbytteskatten kun skal gjelde for 2001 og erstattes av et nytt skattesystem fra og med 2002. Det nye skattesystemet skal bygge på følgende prinsipper:

- tilnærming mellom skatt på arbeid og skatt på kapital slik at delingsmodellen oppheves
- effektiv beskatning av kapitalinntekt
- mer rettferdig fordeling
- nøytralitet mellom ulike investerings-, finansierings- og virksomhetsformer

Endringene i skattesystemet fra 2002 innebærer etter disse medlemmers syn at tilnærming av skattesatsene på arbeid og kapital vil gi et enklere og mer rettferdig skattesystem med mulighet for å fjerne delingsmodellen.

Disse medlemmer viser videre til at det er enighet om at det ikke skal strammes inn i takene for ikke-liberale yrker og identifikasjonsreglene i delingsmodellen.

Disse medlemmer viser til at delingsmodellen allerede i dag gir uheldige for en del aktive eiere. Innstramming i delingsmodellen gjennom å heve taket for ikke-liberale yrker og å endre identifikasjonsreglene ville forverret vilkårene for mange av de som arbeider i egen bedrift.

Disse medlemmer viser til omtalen av pengepolitikken, og er enig i at en balansert økonomisk utvikling med lav pris- og kostnadsvekst er en forutsetning for å oppnå stabilitet i valutakursen over tid. Disse medlemmer er også enig i at en bør være varsom med å legge for store byrder på pengepolitikken da dette over tid vil kunne føre til en styrket norsk krone

som igjen vil svekke konkurranseutsatt sektor. En nødvendig forutsetning for velferdssamfunnet er en stabil økonomisk utvikling med høy sysselsetting. For å opprettholde konkurranseevnen må den økonomiske politikken innrettes slik at pris- og kostnadsveksten kommer ned på samme nivå som hos våre handelspartnere. Dette er også viktig for å unngå en særnorsk høy rente i årene framover som rammer ulike grupper tilfeldig.

Disse medlemmer er enig i at struktur- og næringspolitikken må innrettes for å styrke vekstevnen i økonomien, samt å holde arbeidsstyrken høy og arbeidsledigheten lav.

Disse medlemmer legger til grunn en langsiktig målsetting ved forvaltningen av petroleumsformuen. En betydelig del av oljeinntektene må derfor avsettes i Statens petroleumsfond slik at de også kommer de kommende generasjoner til gode.

Som følge av endringer i pensjonsrettighetene for de ansatte har kommunene og fylkeskommunene fått en ekstra pensjonsforpliktelse. Dette ble ikke kompensert slik det burde i budsjettforslaget fra Regjeringen. Disse medlemmer er derfor tilfreds med at det i følge budsjettavtalen avsettes 1,25 mrd. kroner på fond til dette i 2001. Disse medlemmer mener at en slik avsetning kan sammenlignes med ekstraavgiften kommunene fikk til økte feriepengesom en følge av lønnsoppgjøret i vår. I likhet med feriepengeinnbetalingen vil heller ikke de midlene som avsettes til pensjonsfondet bli brukt i 2001. Det var Stortinget som åpnet for å endre reglene vedrørende etterlattepensjon. Disse medlemmer mener derfor det er rimelig at kommunene får kompensert denne nødvendige engangsavstigningen. Det vil hindre at kommuner blir tvunget til tilsvarende kutt og prisøkninger i det kommunenes tjenestetilbudet.

For å stimulere til større grad av energiøkonomisering og bruk av nye fornybare energikilder mener disse medlemmer at det er riktig med en økning i el-avgiften med 1 øre ut over Regjeringens forslag. Som en konsekvens av dette økes også bevilgningene til ENØK og alternative fornybare energikilder med 60 mill. kroner fra 223 mill. kroner til 283 mill. kroner. For å unngå uheldige fordelingsvirkninger av økt el-avgift gjennomføres det bedringer i bostøtten og heving av bunnfradragene i personskatten.

Disse medlemmer konstaterer at sentrumpartiene har oppnådd betydelig gjennomslag i arbeidet for mer miljøvennlige transportløsninger og bedre kollektivtransport. Bevilgningene til kollektivtrafikken styrkes med 190 mill. kroner. Det er et viktig bidrag til en mer miljøvennlig og bedre kollektivtransport. Like viktig er det at persontransport blir unntatt fra merverdiavgift. Redusert dieselpriis vil også bidra til å hindre de økninger i prisen på kollektivtrafikken.

Disse medlemmer mener det er viktig med en styrking av helsesatsingen. Psykiatrien tilføres etter budsjettavtalen 70 mill. kroner mer enn Regjeringen foreslo. Det settes av mer midler til ideelle institusjo-

ner i rusomsorgen til ettervern i kommunene samt til opptreningsinstitusjoner.

Disse medlemmer tar på alvor målet om et kraftig løft i satsingen på forskning og høyere utdanning i Norge. Regjeringens forslag rammer grunnforskningen, svekker undervisningstilbudet på universiteter og høyskoler og gir heller ikke nødvendig satsing på næringsrettet forskning for framtidig verdiskaping. Gjennom budsjettavtalen er økonomien til universitetene og høyskolene styrket, og kapitalen i forskningsfondet økt med 500 mill. kroner ut over Regjeringens forslag. Dette vil gi ny giv i forsknings-Norge, og et kvalitetsløft for høyere utdanning.

Disse medlemmer mener Regjeringens forslag til kutt i støtten til frivillige organisasjoner ville ført til en uønsket svekkelse av 3. sektor. Disse medlemmer har derfor prioritert å styrke frivillig sektor og kultur. Dette skjer ikke bare ved den direkte økningen i bevilgninger. Fjerningen av konjunkturavgiften innebærer at frivillige organisasjoner unngår en kostnadsøkning om lag på 100 mill. kroner.

Disse medlemmer vil ta hele landet i bruk. Distriktsprofilen i budsjettet styrkes gjennom økte samferdselsinvesteringer som skal rettes inn mot prosjekter og tiltak i distriktene. I tillegg styrkes fergesektoren.

For disse medlemmer er det viktig at budsjettavtalen sikrer flertall for blant annet:

- Fjerning av konjunkturavgift og andre forslag som er negative for næringslivet
- Endret momsreform med halvert matmoms og fjerning av investeringsavgift
- Økt satsing på viktige miljøtiltak
- Mer til helse og velferd
- Økt satsing på frivillig sektor og kultur
- Mer til utdanning og forskning
- Økt distrikts- og samferdselsatsing

Etter disse medlemmers vurdering gir dette samlet et betydelig forbedret budsjett.

9.3 Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet legger til grunn Fremskrittspartiets prinsipp- og handlingsprogram 1997-2001 og regjeringen Stoltenbergs fremlagte statsbudsjett som grunnlag for utarbeidelsen av Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2001. Her viser Fremskrittspartiet en alternativ måte å løse de utfordringer Norge står overfor. I Fremskrittspartiets alternative budsjett redegjøres det først for viktige samfunnsøkonomiske sammenhenger som ligger til grunn for Fremskrittspartiets alternative budsjett. Disse samfunnsøkonomiske sammenhenger tar utgangspunkt i anerkjent økonomisk forskning.

Disse medlemmer henviser med dette til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett samt øvrige merknader og forslag som er omtalt og fremmet i denne innstilling (Budsjett-innst. S. I (2000-2001)),

Budsjett-innst. S. 1 (2000-2001), Innst. O nr. 23 (2000-2001), Innst. O nr. 24 (2000-2001), samt til de påfølgende budsjettinnstillinger fra de ulike fagkomiteene.

9.4 Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyres budsjettforslag for 2001 angir et klart alternativ til de øvrige partienes politikk. Høyre har inntatt et krystallklart standpunkt om å bevare og videreutvikle konkurranseutsatt næringsliv - over hele landet. Et sterkt næringsliv er grunnlaget for de offentlige velferdstjenestene. Når landene rundt oss senker skattene for å styrke næringslivet, kan ikke vi gå i motsatt retning. Derfor foreslår Høyre i statsbudsjettet for 2001 skatte- og avgiftslettelser på 20,1 mrd. kroner, sammenlignet med Stoltenberg-regjeringens forslag. Høyre går mot alle Regjeringens næringsfiendtlige forslag om skatte- og avgiftsøkninger. Samtidig forsterker Høyre lettelsene i drivstoffavgiftene og alkoholavgiftene, og foreslår betydelige skatte- og avgiftslettelser på andre områder. Med Høyres skatte- og avgiftsopplegg vil alle få beholde mer av egen inntekt.

Disse medlemmer foreslår samtidig å styrke den offentlige satsingen på sentrale områder. Høyre foreslår mer til veiinvesteringer, mer til utdanning og forskning, et ekstraordinært løft for å oppfylle behandlingsgarantien ved å kjøpe sykehusoperasjoner i utlandet, samt mer til Forsvaret. Videre går Høyre inn for en styrking av barnefamiliens økonomi, blant annet gjennom barnetrygden og tilskuddet til barnehagene.

Disse medlemmer viser til at Høyres alternative statsbudsjett har samme stramhet som Regjeringens forslag, målt ved den olje-, rente- og aktivitetsskorrigerte budsjettindikatoren. Innenfor denne rammen innebærer Høyres budsjettforslag en reell, underliggende utgiftsvekst på -1 pst., mot Regjeringens forslag på +2,5 pst. Dette oppnås ved at Høyre foreslår å redusere de offentlige utgiftene i 2001 med 16 mrd. kroner, som brukes til å gi skattelettelser med bokført virkning for 2001 av samme omfang. Den samlede skattelettelser i Høyres alternativ er 20,1 mrd. kroner. Statistisk Sentralbyrå har beregnet virkningene av Høyres budsjettalternativ. Beregningene viser at Høyres budsjettforslag som kombinerer avgiftslettelser med et nøytralt finanspolitisk opplegg, gir lavere prisvekst enn Regjeringens budsjettforslag. Redusert inflasjonstakt bidrar samtidig til å redusere rentenivået. Industriens konkurranseevne styrkes som følge av lavere nominell lønnsvekst. Til tross for redusert nominell lønnsvekst sørger prisnedgangen for at reallønnen øker sammenlignet med Regjeringens opplegg. Både sysselsetting og arbeidstilbud øker noe, mens ledigheten holder seg om lag uendret. Høyres budsjettforslag gir om lag uendret aktivitetsnivå i norsk økonomi i 2001, men høyere vekst i årene etter.

Disse medlemmer legger stor vekt på endringer som vil gi en mer velfungerende økonomi, og som dermed vil legge grunnlag for økt velferd og verdiskaping. Arbeidskraft er den største knapphetsfaktoren i Norge

i dag. Høyres tiltakspakke for å bedre tilgangen på arbeidskraft er derfor særlig viktig. Sammen med omorganisering, konkurranseutsetting, privatisering og deregulering vil dette føre til økt velferd i det norske samfunnet i årene som kommer.

Samtidig legger disse medlemmer vekt på at det er viktig å føre en finanspolitikk som kan bidra til lavere rente. I dag er det unge i etableringsfasen og andre med store lån som betaler regningen for manglende evne eller vilje til prioritering i finanspolitikken. Høyre går inn for lavere bevilgninger til offentlig tiltak som ikke har høy prioritet, reduserte bevilgninger til offentlig forvaltning som en konsekvens av, og som en spore til, effektivisering. Samtidig foreslår Høyre å innføre egenandel i sykelønnsordningen og å stramme inn regelverket for uføretrygding og AFP. Disse tiltakene er helt nødvendige for å bedre tilgangen på arbeidskraft og dermed legge til rette for høyere vekst i norsk økonomi. Samtidig innebærer den kraftige veksten i sykefravær og uføretrygding en stor belastning for statens utgifter, som det er nødvendig å få kontroll over.

Disse medlemmer mener arbeiderpartiregjeringens forslag til statsbudsjett representerer et alvorlig feilgrep i den økonomiske politikken. Regjeringens forslag går i feil retning i nærings- og skattepolitikken og mangler helt nødvendige grep for å øke produktiviteten i Norge, både i privat og offentlig sektor.

Disse medlemmer konstaterer at Regjeringens forslag til statsbudsjett setter en endelig sluttstrek for den brede politiske enighet det har vært om hovedretningen for næringspolitikken; å ta vare på og videreutvikle næringslivet. Forslaget om konjunkturavgift vil bidra til å redusere konkurranseutsatt næringsliv, og begrunnes med at det skal gis rom for vekst i offentlig sektor. Forslaget om utbytteskatt bryter med forliket om skattereformen fra 1992, og innebærer at de som satser sine penger på næringsvirksomhet skal ha høyere skatt enn de som passivt plasserer pengene i banken. Forslagene om innstramminger i delingsmodellen vil særlig ramme de aktive eierne i små og mellomstore bedrifter, og dermed hindre fremveksten av ny næringsvirksomhet. Arbeiderpartiet og Stoltenberg-regjeringen har tatt et klart valg; fortsette den kraftige ekspansjonen av offentlig sektor, og et like klart valg om å bygge ned næringslivet.

Disse medlemmer er bekymret over at Stoltenberg-regjeringen ikke evner å ta tak i den utfordringen det er å reformere offentlig sektor, for å gjøre den mer effektiv, brukerorientert og rettet inn mot å levere tjenester av høy kvalitet til rett tid. Spede tilløp til endringer er møtt med massive protester i eget parti. Det konkrete resultatet så langt er et statsbudsjett som skal overbevise fornyelsesmotstanderne i Arbeiderpartiet om at 70-talls-sosialismen fortsatt lever. Dette har Stoltenberg-regjeringen lyktes med!

Disse medlemmer avviser at den eneste løsningen på problemene i offentlig sektor er å pøse ut enda mer penger og fortsette den kraftige veksten. Det hev-

des at vi står overfor offentlig fattigdom. Dette er en feilaktig oppfatning. Problemet er snarere manglende vilje til effektivisering, avbyråkratisering og konkurranseutsetting i offentlig sektor. Det fører til at det blir mindre ressurser til vedlikehold av skoler, veier, helse og eldreomsorg. Norge har flest leger pr. innbygger i Europa, men likevel legemangel. Ingen land i OECD-området bruker så mye penger pr. elev som Norge. Likevel har vi en skole som ikke er god nok. Da er det ikke bare mangelen på ressurser det står på, men vilje til omstilling og nytenkning. Det er et åpenbart potensiale for å få langt flere og bedre tjenester ut av hver skattekrone som brukes til offentlig virksomhet. Derfor kombinerer Høyre økt satsing på offentlige kjerneoppgaver med reduserte bevilgninger til andre deler av offentlig sektor. Dette vil bidra til økt fokus på effektivisering i det offentlige.

Disse medlemmer vil forvalte petroleumsformuen slik at velstanden i Norge blir størst mulig - på kort og lang sikt. For disse medlemmer er det avgjørende å bruke oljemilliardene på en best mulig måte og på riktig tidspunkt. Variasjon i oljeprisene gir store utslag på statens samlede inntekter fra år til år. Dersom man lar kortsiktige svingninger i oljeprisen virke inn på offentlige utgifter og inntekter vil det føre til dramatiske og uholdbare svingninger i det offentlige velferdstilbudet og i rammevilkårene for den enkelte og næringslivet. En slik politikk vil også føre til økt ustabilitet i priser, lønninger, valutakurs og renter. Resultatet blir større uforutsigbarhet for den enkelte. For disse medlemmer er det derfor viktig at bruken av oljepengene ikke styres av kortsiktige svingninger i oljeprisen, enten oljeprisen går opp eller ned. Selv om oljeprisen nå er høy, og ligger over 30 \$ pr. fat, er det mindre enn 2 år siden oljeprisen ble notert til under 10 \$ pr. fat. Dette viser den grunnleggende usikkerheten som er knyttet til oljeinntektene.

Samtidig er det et faktum at produksjonen av olje og gass nå er på, eller svært nær, toppen. I tillegg er dollarkursen sterk. I årene og tiårene som kommer vil produksjonen, og dermed inntektene, falle. Også dette tilsier at de rekordhøye oljeinntektene vi nå ser ikke kan være styrende for hva som er riktig bruk av oljepengene i et langsiktig perspektiv.

Det er bred enighet om at vesentlig økt bruk av oljepenger i dag vil føre til en nedbygging av konkurranseutsatt sektor, gjennom enda høyere rente, styrket kronkurs og/eller økt inflasjon. Disse medlemmer vil sterkt advare mot å bygge ned konkurranseutsatt næringsliv basert på mer eller mindre fromme ønsker om fremtidig oljepris. Her er det ikke rom for å feile. Det er langt vanskeligere å la internasjonalt konkurransedyktige bedrifter bygge seg opp enn det er å rive dem bort. Selv om utviklingen innenfor næringslivet uansett krever omstilling, og mange av fremtidens vinnerbedrifter sannsynligvis ikke finnes i dag, er det avgjørende å ta vare på den kompetansen som finnes i dagens konkurranseutsatte næringsliv. Det er denne

kompetansen fremtidens næringsliv skal bygge videre på.

Høyere rente som følge av økt bruk av oljepenger i norsk økonomi vil ramme unge i etableringsfasen og bedrifter svært hardt. Disse medlemmer kan ikke slutte seg til en politikk der de som tåler det minst skal betale regningen for manglende evne til prioritering i finanspolitikken.

Disse medlemmer mener også at økte offentlige utgifter vil forhindre en helt nødvendig omstilling og effektivisering av offentlig sektor. På svært mange områder i det offentlige er ikke mangel på penger det grunnleggende problemet, men at ressursene ikke brukes på den beste og mest effektive måten. Disse medlemmer mener at utfordringene vi står overfor i helsesektoren og på andre områder kan løses uten at vi bygger ned konkurranseutsatt sektor gjennom høyere skatter eller økt bruk av oljepenger innenlands.

Samtidig er det bred enighet om at mangel på arbeidskraft er et av de største problemene i norsk økonomi i dag. Det hjelper ikke å bevilge mer penger til gode formål, hvis det ikke er mulig å ansette flere folk for pengene. Dette er situasjonen innenfor mange sektorer i dag. Økte bevilgninger vil i mange tilfeller derfor kun bidra til økt kostnadsvekst, uten nevneverdig effekt på tjenestetilbudet. Tiltak for å bedre tilgangen på arbeidskraft, sammen med øvrige tiltak for å øke produktiviteten i samfunnet, vil dermed være en langt bedre måte å styrke også det offentlige tjenestetilbudet på.

Disse medlemmer legger også stor vekt på at petroleumsformuen forvaltes på vegne av fremtidige generasjoner. Dagens generasjoner har ingen rett til å bruke opp ressurser som også tilhører dem som kommer etter oss. Ifølge beregninger i Nasjonalbudsjettet 2001 har vi siden begynnelsen av oljealderen brukt til sammen 800 mrd. kroner av petroleumsinntektene, mens det ved utgangen av 2000 vil være avsatt om lag 385 mrd. kroner i Petroleumsfondet. Vi har dermed brukt langt mer av oljeinntektene enn vi har spart.

Beregninger viser også at generasjonsregnskapet for 2001 vil være omtrent i balanse. Dette innebærer grovt sett at en kan videreføre dagens offentlige sektor og tjenestetilbud uten å øke skattene for fremtidige generasjoner. Selv om slike beregninger åpenbart er usikre, trekker også dette i retning av at det ikke er riktig å bruke mer av petroleumsinntektene i budsjettet for 2001.

9.5 Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil framholde:

Innledning

Norge er i en unik situasjon i verden - svært høy oljepris og lav arbeidsledighet gir oss mulighet til å løse viktige politiske utfordringer. Sosialistisk Venstrepartis økonomiske politikk tar sikte på å gjøre Norge til et foregangsland i forhold til rettferdig fordeling og

miljø, samtidig som vi legger til rette for bærekraftig verdiskapning og fortsatt høy sysselsetting.

Sosialistisk Venstreparti vil først og fremst bruke disse mulighetene til fem hovedsaker:

Fra svart oljeøkonomi til grønn kunnskapsindustri

Menneskelig kapital er vårt næringslivs største konkurransefortrinn. Sosialistisk Venstreparti vil gi skole- og utdanningssystemet ressurser som gjør dem i stand til å utvikle våre barn og ungdommer til å bli kreative og produktive bidragsyttere i morgendagens kunnskapssamfunn. Dette er en plassering av oljeformuen som vil gi langt større avkastning enn verdens børser.

Miljøpolitikk for et nytt årtusen

Regjeringa trenger hjelp i miljøpolitikken. Sosialistisk Venstreparti har utformet et alternativ som betyr reinere luft, reinere vann og fortsatt troverdighet for miljønasjonen Norge. Vi bytter ut reduserte drivstoffavgifter og gasskraftverk med styrket kollektivtransport og satsing på alternativ energi.

Norge trenger arbeidskraft

Mangel på arbeidskraft truer med å kvele velferd og økonomisk utvikling. Sosialistisk Venstrepartis sysselsettingspakke gjør det lettere for trygdede å gå over i arbeid, samtidig som vi tør å si at enkelte formål er viktigere enn andre. Halvert verneplikt og byggestopp for kjøpesentre skal frigjøre hender for oppgaver for eksempel i velferdsstaten.

Vi har råd til solidaritet

Når vårt største problem er å unngå å bruke for mye oljepenger, har vi råd til å la en del av vår rikdom komme verdens fattige til gode. Sosialistisk Venstreparti foreslår å investere 5 mrd. kroner av oljefondet i verdens fattigste land, for å gi disse en sjanse til å bygge opp et eget næringsliv. Vi foreslår også en generell styrking av norsk bistandspolitikk.

70 000 fattige barn er en skam

Sosialistisk Venstreparti presenterer en tiltaksplan som tar tak i de grunnleggende forhold som gjør at 70 000 barn lever i fattigdom i verdens rikeste land. Dette handler om å benytte de gode tidene til å få folk over fra trygd til arbeid, om å gi hjelperne innenfor det offentlige de ressursene som skal til for å gi reell hjelp, og om bolig, barnehager og en fungerende velferdsstat.

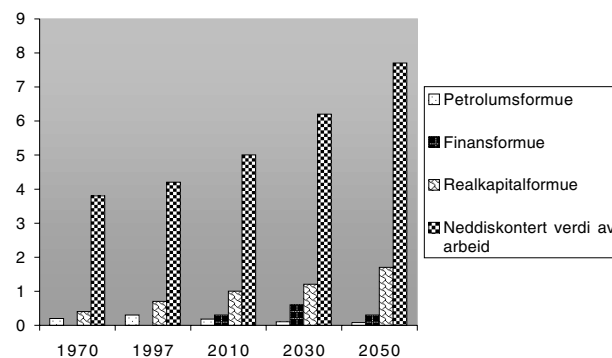
Bruk mulighetene

Utdanning - fra svart oljeøkonomi til grønn kunnskapsøkonomi

Ved inngangen til det nye tusenåret er vi i realiteten på veg frå industrisamfunnet til eit kunnskapssamfunn. Sysselsettinga i industrien og primærnæringane har vore på veg ned i fleire tiår, medan ein stigande del av oss er tilsette i tenesteytande næringar. Handelen med tenester over landegrensene aukar òg langt raskare enn

handelen med varer. Kvar einskild av oss kan òg merke overgangen i det daglege. Midlar vi kommuniserer med, handlar varer og utfører tenester på er endra. Tilgangen på informasjon og kunnskap har vakse kraftig etter kvart som nye medium har kome til. Dei fleste av oss kan lære langt meir enn før, men det er òg vanskelegare å orientere seg i straumen av informasjon.

Figur: Nasjonalformue pr. innbygger. Mill. 1997-kroner.

Kilde: Langtidsprogrammet 1998-2001, Fakta og analyser, figur 3.22.

Eit område vert særleg viktig i kunnskapssamfunnet: Utdanning. Sosialistisk Venstreparti vil bruke meir enn 3 mrd. kroner meir til utdanning og forskning i 2001 enn det Regjeringa foreslår. Det gjer utdanning til eit av dei viktigaste satsingsområda for Sosialistisk Venstreparti. Utdanning er viktig av tre grunnar:

1. *Satsing på utdanning er god næringspolitikk.* Noreg sin viktigaste ressurs er den menneskelege kapitalen - kunnskapen og kompetansen til kvar enkelt av oss. Verdien av den menneskelege kapitalen utgjer 2/3 av nasjonalformuen. Ein framtidsretta næringspolitikk tek omsyn til korleis vi skal skaffe oss inntekter fleire tiår fram i tid. Det er kunnskapen - ikkje oljen - vi skal leve av i framtida. Noreg sin formue vil få minska verdi utan ei planmessig satsing på utdanning.
2. *Satsing på utdanning gjer oss eit meir demokratisk samfunn.* Evna til å bruke, sortere og forstå informasjon vil bli viktigare både i arbeidsliv og fritid. Det er difor uhyre viktig at flest mogeleg kan fungere best mogeleg i informasjonssamfunnet. Gjennom å gje alle ei god og framtidsretta utdanning reduserer vi skilja mellom dei som har mest og dei som har minst, og vi gjer det mogeleg for fleire å delta aktivt i samfunnet.
3. *Satsing på utdanningspolitikk er også god miljøpolitikk.* Norsk økonomi er i dag sær avhengig av ei råvare. Sosialistisk Venstreparti har gjennom heile nittiåra tatt til orde for å gjere oss mindre avhengig av petroleumssektoren. Ved å satse aktivt på å etablere nye næringar basert på kompe-

tanse, gjer vi norsk næringsliv meir miljøvennleg. Satsing på kunnskap inneber også å utvikle ny og betre teknologi som kan erstatte forureinande teknologi på ei rekke område.

Sosialistisk Venstreparti har to hovudsatsingar i utdanningspolitikken. Ei storstilt opprusting av grunnskulen - særleg ungdomsskulen - og eit program for å gjere Noreg til ein leiande forskingsnasjon.

Grunnskulen

Sosialistisk Venstreparti vil både at det må skje store forbetringar i innhaldet i skulen og at det skal brukast meir pengar på skulen. Dei elevane som byrjar på skulen i dag skal leve to-tre generasjonar framover. Dei må få ei grunnutdanning som gjer dei eigna til å møte eit samfunn i stor endring, og som stiller store krav til oss. Arbeidslivet vil i framtida krevje menneske som har initiativ og med skapande evner. Samfunnet vil etterlyse menneske som kan delta aktivt og spele på eit breitt register. Den gamle puggeskulen er ikkje eigna for framtidas utfordringar. Vi treng ein skule der elevane lærer å tenke sjølv, samtidig som dei kan samarbeide med andre. Elevane må ut frå klasserommet medan samfunnet må inn i skulen. Det må utviklast nye og betre måtar å evaluere elevane på og alternative undervisningsformer må prøvast ut. Samtidig må vi få til ei kraftig opprusting av skulebygg og skulemateriell. Ein god skule må være ein moderne og velfungerande arbeidsplass både for elevar og lærarar.

Det viktigaste enkelttiltaket for ein betre grunnskule er ei satsing på elevane sitt undervisningstilbod. Sosialistisk Venstreparti vil bruke ein 500 mill. kroner på at elevar og lærarar skal få meir tid til kvarandre. Dette vil vi sikre at gjeld alle skular i landet. Dette oppnår vi ved at kvar klasse får eit minste timetal som er lovbestemt. Ved dette oppnår vi tre ting på ein gong:

- Vi reduserer skilnadene mellom dei elevane som får minst pengar til sin skulegong og dei som får mest. I dag er kvaliteten på skulen for avhengig av i kva kommune ein bur i.
- Vi gjer det mogeleg å ha færre elevar i klassen på ein gong, slik at læraren får meir tid til kvar elev.
- Vi får sett av fleire timar til arbeid i mindre grupper og til støtteundervisning for svake elevar.

Sosialistisk Venstreparti vil vidareføre vår kampanje for ei opprusting av ungdomsskulen. Denne kampanjen inneber ei satsing på 10 mrd. kroner over 4 år for å ruste opp skulen, mesteparten i form av investeringar. Sosialistisk Venstreparti var ein sterk forkjempar for ein lønsauke for lærarane, og dette var ein naudsynt del av ei satsing på ungdomsskulen. Sosialistisk Venstreparti vil utover dette bruke 1,2 mrd. kroner på ungdomsskulen, det meste i form av investeringar. Dette er dei viktigaste forslaga i denne satsinga:

Maks. 25 elever i kvar klasse

For å skape ein skule med mangfald er det viktig at lærarane har tid til kvar enkelt elev. Alle elever må få utfordringar og oppgåver som dei kan strekke seg etter. Sosialistisk Venstreparti vil bruke 240 mill. kroner til dette i år, noko som vil gje oss eit maksimumstal på 25 elevar i klassen i løpet av fire år. Forslaget vil også føre til at talet på elevar pr. klasse vil gå tilsvarande ned.

Mangfald i skulen

Sosialistisk Venstreparti satsar 205 mill. kroner på eit utviklingstilskot som skal gå til forsøksverksemd med alternative læringsmåtar og ein meir fleksibel skuledag. Skulene kan søke om midlar til ulike prosjekt som å endre vekeplanen, styrke kontakten med arbeidsplassar omkring skulen eller ei rekke andre tenkjelege prosjekt som kvar enkelt skule ønskjer å prøve ut. Sosialistisk Venstreparti set også av 1 000 kroner pr. elev (155 mill. kroner) som klassane kan disponere til dømes ekskursjonar eller leirskuleturar. Dette er ein sum pengar som vert delt ut av departementet på bakgrunn av talet på elever ved kvar skule.

12 vekers vidareutdanning over 4 år for lærarane

Ein motivert og engasjert lærer er eleven sin viktigaste ressurs for læring og trivsel i skulen. Eit samfunn i stadig raskare endring stiller større krav til lærarane om fagleg oppdatering. Etter- og vidareutdanning er særskild viktig som motiveringsfaktor og for at lærarane skal få påfyll og utvikle eigen kunnskap. Sosialistisk Venstreparti vil starte neste år med ei løyving på 178 mill. kroner til lærarane i ungdomsskulen.

Opprustning av ungdomsskulen

Dei fleste ungdomsskulene vart bygd på slutten av 1960-tallet og byrjinga av 1970-tallet, og det er difor naudsynt med opprusting av bygningsmassen. Dette inkluderer betre inneklima, meir fleksible skulebygg og fleire klasserom som konsekvens av eit seinka elevtall i kvar klasse. Sosialistisk Venstreparti set av 222 mill. kroner neste år som del av eit fireårig investeringsprogram.

IT-program for ungdomsskulen

Informasjonsteknologi er eit viktig verktøy for å tileigne seg kunnskap og for innhenting av informasjon. Sosialistisk Venstreparti vil difor ha ei storsatsing på IT i skulen. Alle lærarar bør ha eigen PC og opplæring i korleis IT kan brukast i undervisninga. Sosialistisk Venstreparti set av midlar til eit investeringsprogram der det skal kjøpast inn PC til alle lærarar i grunnskulen i løpet av 4 år. Klasserom må også utstyrtast med PC til elevane. Det bør finnast ei datamaskin til kvar 3. elev og maskiner med internettilknytning i alle klasserom. Til saman set Sosialistisk Venstreparti av 400 mill. kroner til dette neste år. Vi foreslår også ei prøveordning med gratis PC til alle lærarar i ungdomsskulen i eit fylke - Sogn og Fjordane.

Sosialistisk Venstreparti vil:

- Auke minstetimetallet i grunnskulen slik at lærarane får meir tid til kvar elev og elevane får eit betre skuletilbud.
- Bruke over 1 mrd. kroner på ei kraftig opprusting av ungdomskulen.

Forsking

Framtidas næringsliv og framtidas offentlege sektor vert utvikla ved dei vala vi tek i dag. Ein av dei viktigaste tinga vi kan gjere er å bruke store midlar på forsking. Noreg ligg langt nede på rangstigen blant dei vestlege landa i OECD når det gjeld innsatsen til forsking. Langt under gjennomsnittet, og langt bak dei andre nordiske landa. Det krevst ein stor auke i løyvingane til forsking for at vi skal kome opp på gjennomsnittleg OECD nivå, 5 mrd. kroner av dette må kome frå offentleg sektor i følgje den siste stortingsmeldinga om forsking. Regjeringa har auka satsinga på forskinga i sitt forslag til statsbudsjett. Denne satsinga er likevel for liten dersom vi skal nå den ambisiøse - men heilt naudsynte - målsetjinga. Sosialistisk Venstreparti ønskjer difor å sette av 10 mrd. kroner av oljeformuen til eit forskingsfond. Den årlege avkastinga frå dette fondet skal brukast til auka forskingsinnsats. For neste år inneber det at løyvingane til grunnforsking vert auka med over 600 mill. kroner neste år.

Inkludert løyvinga til forsking på miljø og energi aukar Sosialistisk Venstreparti forskingsmidlane med 770 mill. kroner.

Fleirtalet av dei som i dag går på skulen kjem til å arbeide i verksemdar som enno ikkje er skipa. Det må skapast hundretusenvis av nye arbeidsplassar i tiåra som kjem for å halde velferd og sysselsetting oppe. Utvikling av kompetanse og forsking på nye produkt og produksjonsmåtar er heilt avgjerande for eit framtidssretta næringsliv. Forsking og utvikling er og naudsynt for å sikre at miljø- og helsekrav er på eit høgt nivå og vert tekne omsyn til i næringslivet.

Ein velfungerande offentleg sektor vil i framtida krevje stendige endringar. Folk krev meir av dei tenestene dei skal nytte, det stiller krav til både produktet, organiseringa og kompetansen til dei som leverer tenestene. Det tyder at vi må bruke store midlar på å utvikle det offentlege for å sikre oppslutning om ein sterk offentleg sektor. Det er også naudsynt å sikre eit høgt utdanningsnivå til offentleg sektor.

Universiteta og høgskulane

Sosialistisk Venstreparti går inn for å auke løyvingane til universitet og statlege høgskular med til saman 300 mill. kroner. 100 mill. kroner går til å hindre kutt i studieplassar som Regjeringa har lagt opp til, 50 mill. kroner går til drift. Dei siste 150 mill. kroner går til å fortsette arbeidet med utvikling og omstilling av universitet og statlege høgskular. Til saman vil desse løy-

vingane også generere auka forskingsaktivitet ved norske universitet og høgskular.

Forskinsrådet

Den største innsatsen legg vi i ein auke i overføringa til forskingsrådet med 500 mill. kroner. Ein slik auke gjev rom for ei kraftig betring av løyvingane til grunnforsking på ei rekke felt. Desse midlane vert best forvalta gjennom den kompetansen og oversikta over forskingsaktivitet og behov som forskingsrådet representerer. Midlane må fordelast til ei rekke felt, men miljørelatert forsking og forsking innan havbruk og fiske må vere to hovudprioriteringar.

Sosialistisk Venstreparti vil auke løyvingane til forskingsrådet med 500 mill. kroner.

Forsking på havbruk og fiskeri

Havbruksnæringa har potensiale til å bli like viktig som oljen for norsk økonomi. For Sosialistisk Venstreparti er ein av dei viktigaste faktorane for å få til ein berekraftig vekst i næringa, ei sterk offentleg og privat satsing på forsking og utvikling. Marin forsking er eit felt der Noreg har dei aller beste høve for å lukkast. Havbruksnæringa er i dag leiande i verda, vi har naturlege føremoner, mykje kunnskap og lønsame verksemdar. Skal vi vere verdsleiande om 10 år, må vi oppretthalde kunnskapsnivået. Det er i Noreg ting skal skje først, både når det gjeld nyvinningar, forsking og konkurranseføremoner. Marin forsking er òg eit område der Noreg kan medverke til den internasjonale kunnskapsutviklinga. Forskinga skal bidra til at næringa er i front når det gjeld miljø og ressursar. Ingen bruk av kjemikaliar eller antibiotika og inga ureining er målsettinga. Ein skal vidare utvikle nye fôrtypar og betre utnyttinga av fôret. Fisk er også eit produkt som skal ivareta etiske omsyn, m.a. dyrevelferd, helse, miljø og matvaretryggleik.

Sosialistisk Venstreparti vil gjere Noreg til ein leiande nasjon innan forsking på havbruk.

Forsking på miljø og energi

Kunnskap er avgjerande for ein riktig miljøpolitikk, og ikkje minst gjeld dette forsking på ny næringsverksemd. Danmark er i dag ein av verdas leiande produsentar av vindmøller - men det har kome som resultat av ei langvarig og systematisk satsing på forsking, utvikling og produksjon. BP og Shell er marknadsleiande på solceller. Det har også kome som følgje av ei målretta forsking. Noreg må kjempe til seg ein plass i denne marknaden. Det vil vere god miljø- og energi politikk, og det vil vere god næringspolitikk for ei framtidssretta næring. Også innan klimaforskinga er det store utfordringar, mellom anna er det behov for å sjå nærare på dei samfunnsøkonomiske konsekvensane av regionale klimaendringar. Eit anna døme på viktig miljøforsking er forsking på korleis intensivt utmarksbeite kan øydeleggje det biologiske mangfaldet.

Sosialistisk Venstreparti vil satse 170 mill. kroner på forsking innan miljø og energi.

Andre prioriterte tiltak under utdanning

Gratis skulebøker til elevar i vidaregåande skule

Sosialistisk Venstreparti foreslår at alle elevar i vidaregåande skule skal få eit stipend til læringsmateriell eller eit "bokstipend". Dette stipendet skal vere nok til å dekke nettoutgiftene til læringsmateriell for alle elevar i vidaregåande skule. Det skal gjennomsnittleg dekke utgifter opp til 2 400 kroner pr. år. Sosialistisk Venstreparti ber også Regjeringa om å utarbeide ei ordning for å gradere stipendet i forhold til variasjonar i utgiftene på ulike studieretningar.

Sosialistisk Venstreparti vil innføre eit bokstipend til alle elevar i vidaregåande skule som gjere læringsmateriell gratis for alle elevar i vidaregåande skule.

Betre vilkår for studentar

Dei økonomiske vilkåra for studentar i Noreg har blitt betra på 1990-talet, men det er enno store utfordringar på dette området. To område peikar seg ut. For det første er kostnadsnormen for låg, det vil seie det ein student får utbetalt i månaden i stipend og lån. Sosialistisk Venstreparti foreslår at dette skal hevast med 135 mill. kroner, til same nivå som minstepensjon. Vidare foreslår Sosialistisk Venstreparti å bruke 450 mill. kroner til å redusere renta på studielån. Sosialistisk Venstreparti er skeptisk til marknadsrente på studielån, då det rammar mange som har trang økonomi i etableringsfasen. Sosialistisk Venstreparti har gått mot kuttet i gebyrstipendordninga for utanlandsstudentar som Regjeringa foreslo, vi har likeeins gått i mot kutt i stipendordninga til 19-åringar som tek folkehøgskule som del av vidaregåande opplæring.

Sosialistisk Venstreparti vil:

- Heve kostnadsnormen til nivået for minstepensjon.
- Redusere renta på studielån til 6,5 pst.
- Gå mot kutt i gebyrstipendordninga.

Miljøpolitikk i et nytt årtusen

"Dersom utviklingen innen energiområdet fortsetter med samme hastighet som i dag, vil det være vann, ikke olje, som blir energikilden neste århundre."

BPs forskningssjef Sir John Cadogan

Behovet for omleggingen Sir Cadogan beskrev er større enn noensinne, tydeliggjort gjennom utallige rapporter som beskriver en stadig varmere klode. Det virkelig sjokkerende med rapporter om at isen på Nordpolen er i ferd med å smelte er at rapportene ikke lenger sjokkerer. De når ikke lenger avisenes førstesider.

Samtidig er våre muligheter til å gjøre noe med de store og globale miljøproblemene større enn noensinne. Vi står ved et veiskille når det gjelder vår miljø- og energipolitikk. Vi kan velge å bygge gasskraftverk og andre forurensende energiprosjekter - eller vi kan velge å satse på forskning og utvikling av ny og fornybar energiteknologi. Vi kan velge privatbilisme, flere og større veier og mer forurensing - eller vi kan legge

om transportpolitikken fra privatbilisme til mer kollektivtrafikk.

For Sosialistisk Venstreparti er valget klart: Miljøpolitikk er det aller viktigste i det nye århundret.

Miljøpolitiske hovedsaker - kollektivtrafikk og fornybar energi

Trafikkveksten truer med å kvele våre storbyer. Luftkvaliteten er elendig, samfunnskostnadene knytta til kjøproblemer vokser kraftig, og til og med bilorganisasjonene går inn for økt satsing på kollektivtrafikken. I denne situasjonen velger Regjeringen å redusere drivstoffavgiftene, noe som vil øke problemene ytterligere. Sosialistisk Venstreparti foreslår i stedet en kraftig satsing på kollektivtransporten, der vi går inn for å opprette en ny finansieringsordning basert på utbetaling pr. ekstra passasjer som fraktes utover dagens nivå.

På lang sikt er den eneste løsningen på klimaproblemene at vi kan utvikle alternative, ikke forurensende energiformer. I stedet for en fortsatt satsing på letevirk-somhet som vil føre til økt fokus på olje i norsk økonomi, vil Sosialistisk Venstreparti satse betydelige midler på forskning på alternativ energi.

Olje og energi - fra olje til energi

Energipolitikken må gå fra en avhengighet av olje og gass, til en satsing på alternative energikilder. Behovet springer ut fra sammenhengen mellom fossile brennstoffer og store, globale miljøproblemer - samt det faktum at norsk industri må skaffe seg nye ben å stå på når oljealderen går mot slutten.

Verftsnæringen trenger å utvide sin kompetanse og sine arbeidsområder. Tiden for de store, arbeidskrevende oppdragene innen oljeindustrien er over, og omstilling er nødvendig. Men verftsnæringen har gått gjennom vanskelige tider før, med stor suksess, og kan gjøre det igjen. Da Norges hegemoni innen skipsbygging var over på 70-tallet, maktet verftsindustrien å tilpasse seg det nye markedet som vokste fram: Oljeindustrien. Norsk verftsindustri ble en modell for tilsvarende industrier verden over, med leveranser av komplisert teknologi innenfor budsjett og krevende tidsrammer. På samme måte bør det være et mål at norsk verftsindustri spiller en sentral rolle når den nye energiindustrien skal utvikles.

Forsking på alternativ energiteknologi

Danmark er i dag en av verdens ledende produsenter av vindmøller - men det har kommet som resultat av en langvarig og systematisk satsing på forskning, utvikling og produksjon. Det har kommet som følge av en ønsket politikk. BP og Shell er markedsledere på solceller. Det har kommet som følge av en målrettet forskning. Norge må tilkjempe seg sin plass i dette voksende markedet.

Sosialistisk Venstreparti vil øke energiforskning med en øking på 150 mill. kroner.

Omlegging av energibruken og produksjonen

Sosialistisk Venstreparti er positiv til det grepet Regjeringen har gjort ved å legge ansvaret for dette arbeidet til et eget organ lokalisert i Trondheim, og dermed gjøre det uavhengig av el-produsentene. Imidlertid er det et problem at bevilgningene til dette arbeidet ligger langt under det identifiserte behovet. Som eksempel kan det nevnes at i budsjettet for 2000 ble situasjonen beskrevet med at:

"pr. august 1999 ligger totalt 200 MW vindkraftanlegg til konsesjonsbehandling i NVE. Dette tilsvarer investeringer på i størrelsesorden 1,6-2 mrd. kroner. Anleggene vil kunne gi en kraftproduksjon på om lag 0,6-0,7 TWh/år. Det totale støttebehovet anslås til 300-500 mill. kroner."

Sosialistisk Venstreparti går derfor inn for å øke bevilgningene til dette arbeidet med 200 mill. kroner.

Leting og utvikling etter olje og gass

Sosialistisk Venstreparti ønsker å dempe utvinningstakten i olje- og gassektoren. Man har allerede funnet mer fossile brennstoffer enn det vi kan tillate oss å brenne uten at den globale oppvarmingen når et farlig nivå. Den største kilden til utslipp av olje til havs er gjennom vann brukt i oljeutvinningen som bare delvis renses. Problemet er allerede stort, og alle prognoser peker oppover. Bore- og letevirksomhet er den største kilden til utslipp av kjemikalier, og petroleumssektoren står allerede for en stor og raskt voksende andel av utslippene av drivhusgasser.

Med bakgrunn i dette vil Sosialistisk Venstreparti redusere investeringene til leting og utvinning med 419 mill. kroner.

Samferdsel - fra privat til kollektiv

Samferdelssektoren er globalt den raskest voksende kilden til utslipp av drivhusgasser. Dette er også situasjonen i Norge, og i særdeleshet gjelder dette biltrafikken i de store byene. Det er en uttrakt myte at det kjøres mye bil i Norge på grunn av landets langstrakte karakter. Realiteten er at størst antall kjørte kilometer pr. bil ikke er i Finnmark eller Sogn og Fjordane - men i Oslo og Akershus.

Resultatstyrt kollektivtilskudd

Sosialistisk Venstreparti vil derfor ha en 10-års plan for en miljøvennlig og moderne transportsektor. Hensikten er å legge til rette for en transportsektor der bruken av privatbil i de store byene er redusert og kollektivtrafikken tilsvarende styrket, og et realistisk alternativ for folk flest.

Sosialistisk Venstreparti ønsker en kraftig økt satsing på kollektivtrafikken gjennom økte tilskudd. Men for at dette skal resultere i en reell overgang fra privatbil til kollektivtrafikk, vil Sosialistisk Venstreparti ha et system der deler av tilskuddene til fylkeskommunene frigjøres først når en øking i passasjergrunnlaget kan dokumenteres. Sosialistisk Venstreparti vil be Regje-

ringen utarbeide et system for slik resultatorientert kollektivtilskudd til fylkeskommunene, og at det fremlegges i det Reviderte statsbudsjettet for 2001.

0-sats for kollektivtransport

Sosialistisk Venstreparti mener at forslaget om moms på kollektivtrafikk er ett skritt i gal retning. Regjeringen foreslår å innføre moms på kollektivtrafikk, med lav takst på 12 pst. For at momsen ikke skal føre til redusert tilbud, foreslår Regjeringen å kompensere for de ekstra kostnadene dette fører til gjennom rammetilskuddene til kommunen. Sosialistisk Venstreparti mener dette er et uheldig forslag som rammer både urettferdig og upresist. For det første gis det kompensasjon kun til buss og NSB, noe som medfører at Oslo Sporveier, som i tillegg driver trikk og t-bane, vil få en ekstrakostnad på 45 mill. kroner. For det andre er det langt fra sikkert at kompensasjonen vil være tilstrekkelig. For det tredje er ikke dette et svar på behovet for en kraftig opprustning av norsk kollektivtrafikk.

Sosialistisk Venstreparti foreslår i stedet at det innføres en null-momssats for kollektivtrafikk, slik luftfartsselskapene har i dag. Dette innebærer at kollektivselskapene blir spart for økte kostnader samtidig som de får rett til fradrag for inngående moms. Dette innebærer en betydelig økonomisk styrking av selskapene.

Styrking av jernbane og sykkel

En kraftig satsing på jernbanene er nødvendig. Dette kreves for at mer gods skal kunne transporteres på bane, en overgang et flertall på Stortinget går inn for. Det er viktig at jernbanen kan fremstå som et konkurransedyktig og effektivt transportmiddel for folk flest. Dette er viktig ikke minst i de store byene. Dessuten vil en kraftig satsing på jernbanene muliggjøre overføring av gods fra vei til bane. Dette vil redusere det forureningsproblemet veitrafikken utgjør betraktelig.

Videre er det viktig for Sosialistisk Venstreparti at folk i de store byene kan anvende alternative transportmidler som sykkel, og går derfor inn for en kraftig satsing på sykkelveier. Rapporter fra Transportøkonomisk Institutt viser at antall ulykker øker med antall personer som anvender sykkel som transportmiddel i byene, og en hovedårsak til denne utviklingen er manglende sykkelveier.

Sosialistisk Venstreparti vil:

- Gi all kollektivtrafikk 0-sats med fradragsrett for inngående merverdiavgift. Dette innebærer en styrking av kollektivtrafikken med ca. 400 mill. kroner i 2001 og 1 200 mill. kroner i årene etter.
- Øke tilskudd til kollektivtrafikken med 200 mill. kroner.
- Øke tilskudd til bygging av gang- og sykkelstier med 100 mill. kroner.
- Øke tilskudd til investeringer på jernbanesida med 900 mill. kroner.

- Øke bygging av veier i Nord-Norge med 150 mill. kroner.
- Øke tilskudd til fylkesveier med 100 mill. kroner.

Miljø - et prioritert område.

Slik budsjettet for Miljøverndepartementet fremstår er det redusert med rundt 5 pst. i forhold til i år. Dette er uakseptabelt for Sosialistisk Venstreparti. I tillegg å tilbakeføre de generelle reduksjonene er det særlig fire områder Sosialistisk Venstreparti ønsker å styrke.

Oppryddingen av PVC langs kysten

Flere havner er så forurensat at det er helseskadelig å spise fisk som er fisket i disse områdene. Det er meningsløst at det brukes store midler til å etablere skjærgårdsparker langs kysten, uten at det bevilges midler til å rydde opp i de forurensede områdene.

Sosialistisk Venstreparti vil styrke dette arbeidet med 33 mill. kroner.

Å opprettholde og styrke miljøforskningen.

Kunnskap er helt avgjørende for en riktig miljøpolitikk, og ikke minst gjelder dette forskning på ny næringsvirksomhet. Den store satsingen på havbruk og oppdrett av skjell er et eksempel på slik virksomhet - det er viktig å vite følgene av satsingen før problemene oppstår. Andre eksempler er forskning på hvordan intensivt utmarksbeite kan ødelegge det biologiske mangfoldet. Også innen klimaforskningen er det store utfordringer, blant annet er det stort behov for å se nærmere på de samfunnsøkonomiske konsekvensene av regionale klimaendringer.

Sosialistisk Venstreparti vil styrke miljøforskningen med 20 mill. kroner.

Satsing på økologisk mat

Økologisk landbruk har en vesentlig mindre markedsandel i Norge enn i mange andre vesteuropeiske land. For å stimulere alle ledd innenfor matproduksjon til økt satsing på dette, ønsker Sosialistisk Venstreparti å støtte økologisk mat.

Sosialistisk Venstreparti vil støtte økologisk landbruk og omsetning av økologisk mat med 75 mill. kroner.

Å bevare det biologiske mangfoldet

Det biologiske mangfoldet er truet fra ulike retninger. Som eksempel kan nevnes utbygginger og redusert avstand mellom offentlig tilgjengelige veier. Videre bidrar forurensing som sur nedbør til redusert biologisk mangfold i elver og vassdrag og ødeleggelse av verdifull skog. Sosialistisk Venstreparti går inn for øking av midlene til kalking som et tiltak mot sur nedbør. Sammen med andre økte bevilgninger fører dette til en styrking av arbeidet med å bevare det biologiske mangfoldet.

Sosialistisk Venstreparti vil styrke arbeidet med det biologiske mangfoldet med 30 mill. kroner.

Velferdsstaten trenger hender

Det norske arbeidsmarkedet er stramt. Bedriftene melder om mangel på arbeidskraft. Svak tilgang på undervisnings- og helsepersonell svekker velferdstjenestene, og gjør videre utbygging av helse-, omsorg- og utdanningssektoren vanskeligere. Samtidig er det fortsatt ledige hender som ikke tas i bruk, og hender som kan brukes til nyttigere ting. Hovedutfordringen er å kvalifisere de som vil og kan jobbe mer til de jobber som står ledige.

Sosialistisk Venstreparti legger for første gang fram en sysselsettingspakke som skal bedre tilgangen på arbeidskraft. Mens hovedutfordringen i sysselsettingspolitikken historisk har bestått i å skape flere jobber, består den nå i å finne folk som kan fylle de ledige jobbene.

Pakka består både av tiltak som kan gjennomføres umiddelbart, og av tiltak som trenger grundigere behandling. Sosialistisk Venstreparti ber Regjeringa om å legge fram en helhetlig pakke på dette området med basis i disse tiltakene.

Sosialistisk Venstreparti sysselsettingspakke:

1. Kontantstøtten avvikles fra 1. juli 2001

Det skal lønne seg for småbarnsmødre å være yrkesaktive. Innsparingene brukes til å styrke barnehagene. Sosialistisk Venstrepartis mål er å innføre gratis kjerntid i barnehagen - 4 timers gratis tilbud for alle førskolebarn.

2. Fra uføretrygd til lønna arbeid

Alle uføretrygdde under 50 år innkalles til intervju for å gå igjennom mulighetene for å ta seg lettere arbeid på hel- eller deltid. Arbeidsgivere som ansetter tidligere uføretrygdde tilbys et lønnstilskudd for å dekke deler av den nyansattes lønn.

Funksjonshemmede må lettere få jobb, utdanning og transport. Aetat må utvikle kompetanse for å skreddersy opplegg for funksjonshemmede. Transportordninger må også utvikles for funksjonshemmede i høyere utdanning.

3. Redusert vernepliktsid

6 måneders militær og sivil førstegangstjeneste. Ca. 15 000 unge menn avtjener førstegangstjeneste hvert år, følgelig kan 7 500 årsverk frigjøres på sikt hvis verneplikttida effektiviseres.

4. Kvalifisering av arbeidsledige

Alle ledige skal få tilbud om jobb, utdanning eller tiltaksplass innen 4 uker. Det innføres en ordning med lønnstilskudd, jf. Innst. nr. 222 (1999-2000) - utjammingsmeldinga.

5. Innvandringsstoppen må mykes opp

Innvandrere og flyktninger må lettere få godkjent kompetanse og utdanning fra hjemlandet. Sosialistisk Venstreparti vil etablere en Green card-ordning - der det åpnes for arbeidsinnvandring fra land utenfor EØS. Reglene for å søke arbeids- og oppholdstillatelse i

Norge bør gjøres smidigere, og behandlingstida i Utlendingsdirektoratet må reduseres kraftig.

6. Rekrutteringsmidler for kommunene

Sette av en pott hvor kommunene kan søke om midler til rekrutteringstiltak for helse-, omsorg- og undervisningspersonell. Kommunene vurderer selv hvilke tiltak som vil fungere best i sin kommune: Bedre lønn, bedre arbeidsmiljø, kortere arbeidstid, etc. eller kombinasjoner av disse.

7. 3 års byggestopp for nye kjøpesentre

Norge trenger ikke flere kjøpesentre. Bygging av nye kjøpepalass vil skape unødig press i økonomien, og bør forbys i en periode på 3 år.

8. Økt grense for hvor mye studenter kan tjene ved siden av studiene

Studenter i våre storbyer er i en vanskelig økonomisk situasjon pga. et tøft boligmarked. Gjennom å øke inntektsgrensa før Lånekassa avkorter støtten, kan arbeidskraft frigjøres.

9. Skattelette til lavtlønte

Økning av øvre grense i særskilt fradrag i arbeidsinntekt kombinert med 26 pst. fradrag reduserer marginalskatten for lavtlønte, og gjør overgang fra trygd til arbeid lønnsomt.

10. Øke beløpet pensjonister kan tjene i tillegg til pensjonen

Mange eldre kan bidra lenge i arbeidslivet. Vi vil stimulere til dette gjennom å heve grensa som fører til avkorting i pensjonen.

70 000 fattige barn i Norge er en skam

Det er uverdig at 70 000 barn lever i fattigdom i et av verdens rikeste land. Men Folkehelsa offentliggjorde i mai 2000 en ny rapport som dokumenterer dette. I barnefamilier med barn fra 0 til 6 år, hvor begge foreldre er arbeidsledige er andelen som lever i fattigdom 68 pst. For samme gruppe med barn i aldersgruppen 7 til 17 år er tallet 79 pst. I dagens Norge mottar 10 000 husstander sosialhjelp, derav 20 pst. av de enslige forsørgerne og 12 pst. av par med barn.

Det må derfor vedtas et statsbudsjett med en profil der utjamning prioriteres, og som bidrar til en mer rettferdig fordeling av inntekt og levekår mellom sosiale grupper og generasjoner, i tråd med Utjamningsmeldinga som Stortinget behandlet våren 2000.

For å løfte barn og deres foreldre ut av fattigdom vil Sosialistisk Venstreparti iverksette en tiltaksplan med konsekvenser for en rekke budsjettområder.

Tiltaksplan for fjerning av fattigdom

Sosialistisk Venstreparti vil ha et samfunn hvor barn og unge ikke skal måtte leve i fattigdom i verdens rikeste land. Dette er situasjonen i dag, og det er en

skam for Norge at vi ikke har klart å skape et velferds-samfunn som også ivaretar de svakeste.

Framtida er å satse på barn og unge, og da må muligheten til en god oppvekst gjelde alle barn og unge. Ingen barn og unge i Norge skal behøve å få barndommen preget av en tilværelse i fattigdom.

Sosialistisk Venstreparti vil ha et samfunn hvor fordelingspolitikken betyr at vi har en rettferdig fordeling, både inntekts og levekårmessig mellom sosiale grupper og generasjoner. Dette innebærer at hjelperne innenfor det offentlige må få de ressursene som skal til for å kunne yte reell hjelp. Styrking av kommuneøkonomien er en viktig del av dette.

Nasjonal minstenorm for livsopphold ved behov for økonomisk sosialhjelp

Så vel ulike normer som praktiseres og lave stønadsnivåer bidrar til inntektsforskjeller og en nedverdigende behandling av personer med en vanskelig livssituasjon. Sosialhjelpsmottakerne tilhører den gruppen i det norske samfunn med absolutt lavest disponibel inntekt. I gruppen av sosialhjelpsmottakere er det også en stor gruppe barnefamilier, og dagens system bidrar til at 70 000 barn og unge lever i fattigdom i det norske samfunnet.

For å oppnå rettferdig fordeling må det derfor gjennomføres en sosialreform for normerte satser til livsopphold, som fastsetter dette som en rettighet i samsvar med velferdsstatens prinsipper. Det vil løfte denne gruppen økonomisk og i stor grad fjerne innslaget av vilkårlig behandling.

Sosialistisk Venstreparti ønsker en normert minstepensjon til livsopphold basert på folketrygdens minstepensjon, for personer med behov for økonomisk sosialhjelp. Vi ber Regjeringen fremme et slikt forslag for Stortinget ved første anledning.

Boligpolitikk for folk med dårlig råd

Sosialistisk Venstreparti fremmet i forbindelse med behandlingen av utjamningsmeldinga våren 2000 forslag om å øke boligtilskuddet til Husbanken slik at det dekker finansiering av minst 3 000 flere allmenntilgjengelige utleieboliger pr. år utover dagens tilskudd.

Billige utleieboliger vil også gi barnefamilier med dårlig økonomi en mulighet til et botilbud som gir stabilitet, forutsigbarhet. Samtidig bidrar det til at en større del av familieøkonomien hver måned kan brukes til andre ting enn å betale for dyre og mange ganger dårlige boligtilbud. En sosial boligpolitikk er grunnleggende for å heve folk ut av fattigdom.

Alle trenger et hjem, og særlig for barn er dette viktig. Familier med dårlig råd må flytte ofte. Dette rammer barn sterkest fordi de er mest sårbare for skadene ved til stadighet å måtte bryte opp og bytte skole eller barnehage. Det å finne nye venner og sosiale fellesskap er krevende. Hyppig flytting kan medføre at barna ikke får noe sosialt nettverk.

Barnefamilier i akutt bolignød risikerer å havne på hospits. Dette er totalt uegnet for barn. Å sende bostedsløse barnefamilier på hospits er et overgrep, som straks må opphøre.

Sosialistisk Venstreparti vil:

- Bevilge 641 mill. kroner til bygging av 3 000 bil-lige utleigeboliger.
- Øke bostøtten med 60 mill. kroner.

Sysselsetting og arbeidsmarkedstiltak

Mens hovedutfordringen i sysselsettingspolitikken før var å skape flere jobber, består den nå i å finne hender som kan ta de jobbene som trengs. Sosialistisk Venstreparti fremmer en egen sysselsettingspakke som skal bedre tilgangen på arbeidskraft. Vi ønsker blant annet å benytte dagens store behov for arbeidskraft til å finne tiltak som kan få langtidsledige inn på arbeidsmarkedet igjen, enten direkte eller gjennom utdanning og kvalifiseringstiltak. Dette vil være et effektivt virkemiddel i kampen mot fattigdom.

Levekår for enslige forsørgere

Sosialistisk Venstreparti mener det er viktig å forbedre stønadsordningene for enslige forsørgere, slik at de både skal kunne sikre familiens økonomi alene, og ha tid til omsorg for barn alene. Enslige forsørgere er ofte i klemme både økonomisk og tidsmessig i forhold til familier der begge foreldrene har den daglige omsorgen for barn. For kvinner som brått havner i en slik familiesituasjon, er det i dag vanskelig å legge om fremtidsplanene for å sikre nødvendig inntekt til å kunne forsørge sin familie, noe som også gjør det vanskelig å ta hensyn til barn i en skilsmisssituasjon.

Sosialistisk Venstreparti mener det må gis mulighet til utdanningsstønad som gir enslige forsørgere reell mulighet til å forsørge familien. Slik ordningen nå er lagt opp gis kvinner stønad til å utdanne seg til lavtlønsyrker. Utdanningsstønadsordningen må gi mulighet til utdanning på inntil 5 år.

Sosialistisk Venstreparti setter av 15 mill. kroner neste år til utvidelse av denne ordningen.

Engangsstønad ved nedkomst

Sosialistisk Venstreparti viser til at det i dag er ulik praksis for barnefamilier som ved fødsel mottar engangsstønad ved nedkomst og som i kortere eller lengre tidsrom er avhengig av sosial stønad. En del kommuner regner også denne engangsstønaden inn som del av inntekt som legges til grunn for det beløp som gis i stønad til livsopphold. Alle familier som får barn har behov for en del utstyr og nyanskaffelser til barnet, og disse utgiftene vil være spesielt tunge å bære for de barnefamiliene som i utgangspunktet har svak økonomi. Hvis man regner inn engangsstønaden ved utregning av livsopphold gir man disse familiene liten mulighet til å gi barn det utstyr de faktisk trenger etter fødsel.

Barnehager

Sosialistisk Venstreparti vil ha en forpliktende plan for fordeling av utgiftene til barnehage, som gjør at foreldrebetalingen reduseres til et nivå som gjør barnehageplass mulig for alle barn. For å nå et slik mål skisseres tidfestet plan for gjennomføring. Innen 2005 skal statstilskuddet til barnehageplass være 55 pst. Den kommunale andelen skal være minst 30 pst. Dette gir en foreldreandel begrenset oppad til 15 pst., noe som vil bringe oss på nivå med Sverige og Finland.

Sosialistisk Venstreparti vil videreføre arbeidet med å skape tilgjengelige barnehageplasser for alle barn. Innen 2008 vil vi ha innført et system på linje med det man nå legger opp til i Sverige med foreldrebetaling på 1 150 kroner/3 pst. av brutto husholdningsinntekt.

Sosialistisk Venstreparti vil fjerne ordningen med kontantstøtte, og bruke midlene som bindes opp til denne ordningen til å styrke barnehagene og senke foreldrebetalingen.

Fritids- og kulturtilbud

Fattige barn og unge settes utenfor fellesskapet med andre barn og unge, fordi de ikke har råd til å betale kontingenter for å drive idrett og være med på idretts-turneringer, gå på kino med kamerater eller reise på leirskole sammen med klassen. Det økte kjøpepresset mot barn og unge bidrar også etter Sosialistisk Venstrepartis mening til å ytterligere synliggjøre de økte forskjellene, og det må settes større fokus på dette presset som både barn, unge og deres foreldre utsettes for.

Det er viktig at offentlige myndigheter gir de frivillige organisasjonene gode levekår, slik at de kan fungere i mangfold og som en ressurs både for barn og unge og for voksne. Når overføringene til kommunene er så svake som de er i dag, må kommunene selv gjøre kutt i sine tilbud, og meldinger fra kommunene viser at kutt skjer i tilbud til barn og unge og i kulturtilbud.

Noreg har råd til solidaritet!

Det store fleirtallet av økonomar, politikarar og næringslivsleiarar er samde om at Noreg på den eine sida har enorme inntekter men at vi på den andre sida ikkje kan bruke så mykje av desse inntektene i Noreg. Dette har ført til ein debatt om det "problemet" det medfører at vi ikkje kan spytte meir pengar inn i norsk økonomi. For Sosialistisk Venstreparti inneber dette ein mogelegheit - ein mogelegheit til å investere pengar i dei delar av verda som treng dette mest sårt.

Sosialistisk Venstreparti går inn for å opprette eit solidaritetsfond!

Sosialistisk Venstreparti går inn for å sette 5 mrd. kroner av oljefondets kapital i eit solidaritetsfond som skal investere i næringsverksemd i dei fattigaste delane av verda. Dette fondet skal først og fremst gå til investeringar i dei 48 såkalla MUL-landa; det vil seie dei minst utvikla landa i verda. Storparten av desse ligg i Afrika, men også nokre øystatar og land i Asia er i denne gruppa.

Investeringar er viktig for utvikling

Historisk sett har ei av dei viktigaste kjeldene til økonomisk utvikling vore tilgangen på kapital. For dei fleste små og fattige land må denne kapitalen kome frå utlandet. Noreg baserte vår industrielle vekst på byrjinga av dette hundreåret på utanlandsk kapital. Asia-tiske land som Sør-Korea og Taiwan, som gjekk frå å vere u-land til moderne industrinasjonar på nokre tiår, baserte seg i stor grad på utanlandske investeringar. Dei seinare åra har India og Kina motteke store mengder utanlandske investeringar; resultatet har vore stabilisert høg økonomisk vekst og auka levestandard for millioner av menneske. Det finst likevel ei rekke land - særleg i Afrika - som knapt får investeringar. Dei står på sida av den globale økonomien.

Det er ei hovudutfordring å auke straumen av privat kapital til dei fattigaste landa i verda. I dag er den private kapitalstraumen frå nord til sør 5 gonger så stor som bistanden. Likevel er desse tala ørsmå i høve til samla kapitalrørslar over landegrensene. Noreg er - gjennom oljefondet - i ferd med å bli ein monaleg aktør på den internasjonale finansmarknaden. Korleis oljefondet vert investert er eit politisk spørsmål, av interesse for alle i Noreg som har del i denne formuen. Sosialistisk Venstreparti vil at Noreg skal bruke ein del av denne formuen til investeringar i dei fattigaste landa i verda gjennom eit solidaritetsfond.

Ein vel fungerande stat

Utanlandske investeringar skapar ikkje velferd og økonomisk framgang åleine. Skal investeringar bli allokert der dei gjev avkastning må ein ha ein vel fungerande marknad. I mange fattige land i dag er imidlertid marknaden prega av store feil. Informasjon er ofte vanskeleg tilgjengeleg, infrastruktur er særskild dårleg utbygd, konkurransen er ikkje fri grunna ulovleg samarbeid i marknaden, og korrupsjon er utbreidd i både statleg og privat sektor. Konsekvensen av dette er at få private investorar vil plassere pengane sine i desse landa fordi risikoen er for stor.

Den viktigaste årsaka til at marknaden fungerer dårleg er at staten fungerer dårleg. Ofte vert stat og marknad sett på som motsetnader, men faktum er at ein ikkje kan ha ein vel fungerande marknad utan ein vel fungerande stat. Det er lærdomen frå både Noreg sin vekstperiode og frå veksten i Asia.

Det trengst ein stat som kan regulere prissamarbeid i marknaden, syte for at infrastruktur vert bygd og heldt vedlike og som ikkje er gjennom korrupt. Sosialistisk Venstreparti ønskjer difor å vri bistanden mot ei sterkare satsing på å bygge opp ein autonom stat som har kapasitet til å regulere marknaden. Dette er også i tråd med UNCTAD si anbefaling i deira ferske rapport om dei 48 minst utvikla landa. Noreg bør arbeide internasjonalt for at fleire land vrir sin bistand i denne retninga. Dette er særskild viktig for at investeringar skal få den naudsynte verknaden.

Sosialistisk Venstreparti sitt forslag om solidaritetsfond:

- Opprette eit solidaritetsfond der 5 mrd. kroner av kapitalen i oljefondet vert brukt til å investere i MUL-landa, med ein opning for at delar av pengane kan investerast i mellominntektsland.
- Pengane skal forvalast av finansinstitusjonar etter vanlege forretningsmessige prinsipp, men det må tillastast ein høgare risiko enn det som er vanleg t.d. i Noreg for desse investeringane.
- Investeringsane skal følgje alminnelege krav til miljø, helse og menneskerettar som norske myndigheiter forventar av norsk næringsliv sitt engasjement i utlandet.
- Regjeringa rapporterer årleg om fondet si verksamhet til Stortinget.

Sosialistisk Venstrepartis økonomiske politikk

Finanspolitikk

Dagens Norge er mulighetens samfunn. Den økonomiske situasjonen er svært god. Sammenhengende økonomisk vekst siden tidlig på 1990-tallet, svært høy oljepris og lav arbeidsledighet innebærer at det store flertallet av Norges befolkning har en svært god levestandard. Nordmenn har det bedre i dag enn noen har hatt det før dem gjennom historien, og langt bedre enn de fleste av klodens øvrige innbyggere.

Samtidig ser vi at forskjellene øker. I Norge finnes det 70 000 barn som lever i fattigdom. Dette kan ikke aksepteres i et av verdens rikste land. I den fattigste delen av verden er utfordringene enorme.

Spørsmålet om en mer rettferdig fordeling av godene, både internt i Norge og globalt, er derfor den sentrale utfordringen i norsk politikk, og det styrende prinsippet for Sosialistisk Venstrepartis finanspolitikk.

Vi understreker at et annet fokus i pengepolitikken kunne gjort det mulig å føre en mer ekspansiv finanspolitikk, med en raskere oppnåelse av for eksempel viktige fordelingspolitiske mål. Med dagens pengepolitikk som styres ut fra målet om å holde inflasjonen lav, vil en ekspansiv finanspolitikk skape press mot økt rente. Sosialistisk Venstreparti tar derfor sikte på et i hovedsak nøytralt budsjett, der vi tar sikte på en omfordeling av samfunnets ressurser fra de som tar del i overflodssamfunnet, til dem som virkelig trenger det - i Norge og i verden rundt oss.

Oljefondet

Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett har i hovedtrekk samme budsjettbalanse som Regjeringens opplegg. Driften av den norske velferdsstaten går i balanse med vårt opplegg. I tillegg foreslår vi noen investeringer for framtida som bare i begrenset grad bidrar til press i norsk økonomi, men som vil gi langt høyere avkastning enn investeringer i verdipapirer på verdens børser. Norges Bank påpeker at Stortinget ikke bare må fokusere på budsjettbalansen, men også på hvordan pengene brukes. Sosialistisk Venstreparti økninger kommer i stor grad på bistand og investeringer som gjøres utenlands, og som i liten grad fører til press i norsk økonomi.

Totalt bruker vi 2,5 mrd. kroner mer enn Regjeringen fra oljefondet, 1 mrd. kroner til investeringer i infrastruktur i kollektivtrafikken - for en stor del i utlandet, i underkant av en mrd til investering i utvikling av grunnskolen og 600 mill. kroner til forskning. Med dette lar vi forventet avkastning av oljefondet gå inn i statsbudsjettet.

Vi foreslår i tillegg omplasseringer av fondskapitalen slik at vi gjennom oljefondet kan bidra til at i hvert fall deler av verden utvikler seg i riktig retning. Som en del av en offensiv bistandssatsing foreslår vi å plassere 5

mrd. kroner i et utviklingsfond som skal investere i næringsliv i verdens fattigste land. Kapitalen i det etablerte miljøfondet bør økes med 4 mrd. kroner til 5 mrd. kroner. Endelig foreslår vi å etablere et grunnforskningsfond på 10 mrd. kroner der avkastningen går til forskningsrådet og universitetene.

Sosialistisk Venstreparti har utarbeidet et forslag til etiske retningslinjer for oljefondet som Stortinget stemte ned. I år utfordrer vi de øvrige partiene til å bli med på et vedtak om at fondet som et minimum ikke skal investere i våpen-, tobakks- og alkoholindustrien.

Tabell 1: Økt bruk av oljepenger, mill. kroner:

Investeringer i kollektivtrafikk	1 000
Investeringer i grunnskolen	850
Forskning	600
Sum	2 450

Tabell 2: Omplassering av oljefondets kapital, mrd. kroner:

Utviklingsfond, nytt	5
Miljøfond, økt kapital	4
Grunnforskningsfond, nytt	10
Sum	19

Pengepolitikken

Sosialistisk Venstreparti ønsker politisk styring av pengepolitikken. Vi ser med bekymring på den nye og mer uavhengige rollen som Norges Bank har fått lov til å utvikle under sin nåværende sentralbanksjef. Den økte vektleggingen av målet om å holde inflasjonen lav medfører at rentenivået i Norge blir høyere enn det trenger å være.

Det er sannsynligvis riktig at man i en situasjon med sterkt press i økonomien til en viss grad må velge mellom økt rente eller økt inflasjon. Samtidig som vi ser at høyere inflasjon enn våre handelspartnere kan være uheldig for konkurranseutsatt sektor, kan vi ikke glemme de uheldige effektene av en høy rente. Dette rammer unge i etableringsfasen hardest, og vil ha en dårlig fordelingsprofil. Men det vil også gjøre lånefinansiering dyrere med uheldige konsekvenser for den ekspanderende delen av næringslivet. Økt fokus på lav inflasjon som styringsmål for pengepolitikken vil gi større variasjoner i valutakursen, noe som gir konkurranseutsatt sektor mer uforutsigbare rammevilkår.

I dagens situasjon der Norge har gigantiske overskudd i utenriksøkonomien, har vi et større behov for arbeidskraft for å ta vare på syke og gamle, enn for å skaffe enda mer utenlandsk kapital gjennom konkur-

ranseutsatt sektor. En noe høyere inflasjon enn våre handelspartnere er en pris man kan godta for å nå dette målet. Forutsetningen for å få til dette er kontroll med pengepolitikken. Sosialistisk Venstreparti går derfor inn for en presisering av valutaforordningen, der det presiseres at pengepolitikken skal innrettes med sikte på stabil valutakurs overfor våre viktigste handelspartners valuta, ikke en lavest mulig inflasjon.

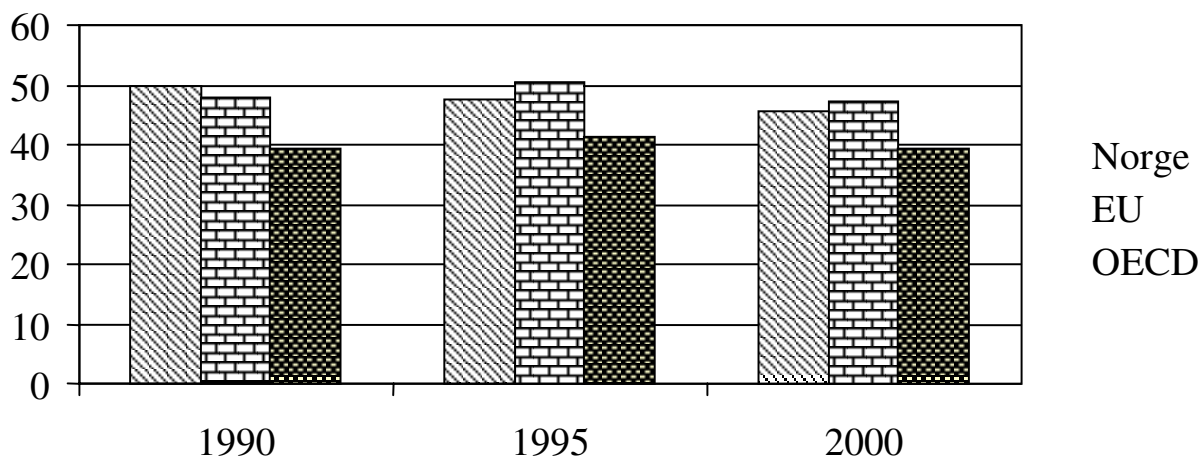
Vi understreker at dette skal gjøres for å skape rom for vekst i offentlig sektor, men at det ikke betyr at det skal føres en løssluppen finanspolitikk.

Sterk offentlig sektor - forutsetning for god fordelingspolitikk

Siden 1990 har det offentliges andel av samfunnsøkonomien sunket. Offentlig sektors andel av BNP har sunket fra 53,5 pst. i 1990 til 46,5 pst. i 1998. Offentlig sektor vil si alle offentlige utgifter inkludert overføringer til private samt netto kapitalutgifter. Til sammenligning var andelen i snitt på 47,6 pst. i Vest-Europa og hele 62,3 pst. i Sverige i 1997.

Tabellen nedenfor viser at når oljeutgiftene holdes utenfor bruker Norge en mindre andel av BNP til utgifter i offentlig forvaltning enn EU-gjennomsnittet, og en større andel enn gjennomsnittet for industrilandene:

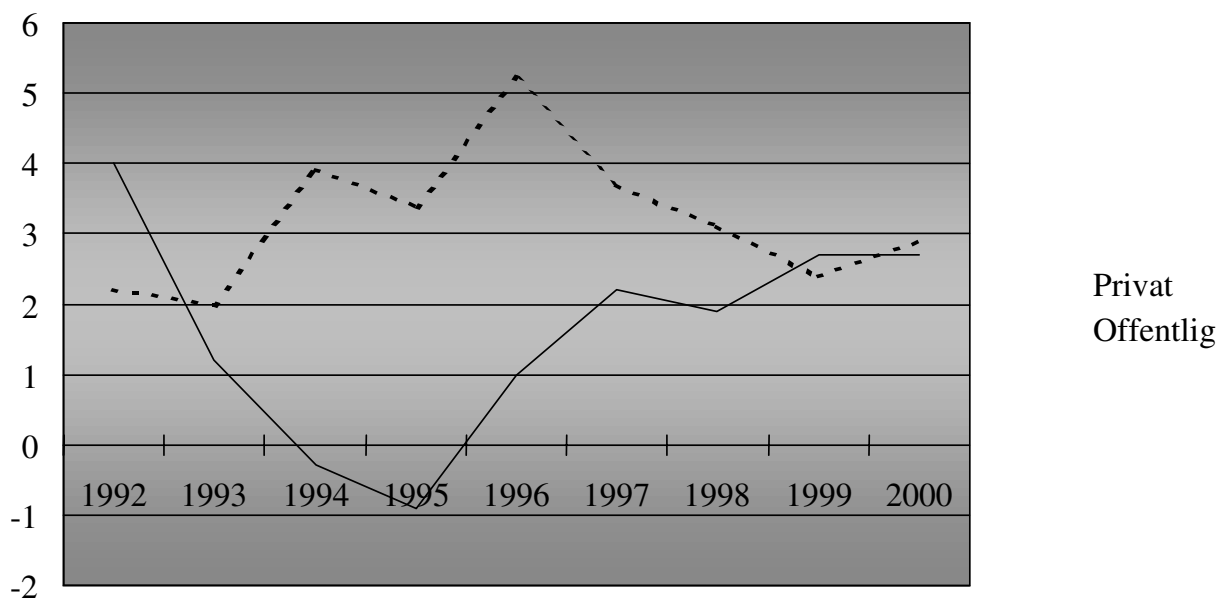
Figur 2: Utgifter til offentlig forvaltning som andel av BNP:

Kilde: Nasjonalbudsjettet 2000

I samme periode har det private forbruket økt betydelig. Tabellen nedenfor viser dette tydelig. Målt i faste priser økte det private forbruket med 32,5 pst. fra 1989 til 1999.

Figur 3: Utvikling av privat og offentlig forbruk 1990- 2000, årlig prosentvis endring.

Disse tallene illustrerer en paradoksal samfunnsutvikling. Mange viktige samfunnsoppgaver som skoler og omsorgstjenester går på sparebluss. Mens mange av de tingene vi kunne ha klart oss med mindre av, som båter, biler og hytter i luksusklassen, har fått en sterk vekst. Vi ser også at når det private næringsliv vil ansette folk er de alltid i stand til å tilby mer i lønn enn det kommune og stat kan.

Regjeringens forslag til statsbudsjett inneholder grep som kan gjøre denne situasjonen bedre. Vi er glade for at gode Sosialistisk Venstreparti-forslag som skatt på aksjeutbytte, fjerning av aksjerabatten og innstramninger i delingsmodellen nå har fått Arbeiderpartiets støtte. Vi synes også andre grep Regjeringen gjør for å

inndra ressurser fra privat sektor for å overføre til offentlig sektor er riktige, særlig gjelder dette forslaget om merverdiavgift på tjenester.

Styrk kommuneøkonomien!

Alle mennesker skal ha lik tilgang til viktige velferdstjenester uavhengig av inntekt, sosial status eller bustad. Eit godt og likeverdig velferdstilbud føreset ein sterk offentlig sektor og ein sterk kommuneøkonomi.

Kommuneøkonomien er viktigast for dei som har minst. Skal desse få det betre, må kommuneøkonomien vere god nok til å sikre at skulen er gratis, at barnehageplassen og SFO er trygg og billig, at fritidstilbod er

gratis, og at kommunene kan yte ei sosialhjelp som gjer det mogleg å leve eit normalt liv.

Dei siste åra har kommunesektoren hatt både svake driftsresultat og høge underskott før lån. Dei høge underskotta medfører at kommunesektoren vil få auka gjeldsbyrde i åra som kjem. Samtidig har låge driftsresultat ført til ein reduksjon i finansielle reserver, og dette vil gjere det meir krevjande for kommunen å dekke auka finanskostnader.

For å saldere budsjetta sine har kommunane dei siste åra vore nøydde til å legge ned velferdstilbod som skular og fritidsaktivitetar, redusere bemanning i helse- og omsorgssektoren, auke foreldrebetalinga i barnehagar og SFO, osb. Dette vil òg vere stoda i 2001 med Regjeringa sitt forslag til statsbudsjett.

Den dårlege kommune- og fylkesøkonomien gjer at Framstegspartiet og Høgre sine forslag om konkurranseutsetjing og privatisering får gjenklang. Ut frå trugsålet om nedleggingar og reduserte tilbod kan ein del kommunar hoppe på forslag som vert fremja under fana "effektivisering".

Sosialistisk Venstreparti sitt svar er at kommunane skal omstillast og utviklast, ikkje avviklast og privatiserast. Ein monaleg styrka kommuneøkonomi må til for å oppretthalde og styrke Noreg som eit av dei beste velferdssamfunn i verda, òg for dei som ikkje har millionar i formue og aksjeutbytte.

Sosialistisk Venstreparti har funne rom for ei løyving til dei særleg ressurskrevjande brukarane av kommunale tenester. Dette tilskottet er no lagt inn i skjønnsporten, men desse menneske er fullstendig ueigna for utøving av skjønn. Dette er menneske som er heilt avhengig av døgkontinuerleg hjelp og pleie, og som ofte krev spesialisert personale. Verken trongen til brukarane eller trongen for stabilt og kvalifisert personell, kan sikrast ved finansieringa slik ho er i dag.

Det samla opplegget i vårt budsjettforslag vil gi kommunesektoren ei monaleg auke i dei frie inntektene, noko som vil gi kommunane rom til å oppretthalde og styrke tenestetilbodet. Øyremerka midlar til eldre og helse har kravd eigenandelar frå kommunen si side. I ein situasjon der ein ikkje har blitt tilført tilstrekkeleg frie midlar, er barnehage og skule ofte blitt salderingspostar. Sosialistisk Venstreparti priskompenserer alle øyremerka tilbod, slik at alle kommunar får høve å nytte seg av statlege satsing på desse områda, samstundes som dei kan prioritere andre naudsynte tiltak i sin kommune. Med Sosialistisk Venstreparti sitt alternative budsjettforslag, vil kommunane i langt større grad ha høve til sjølv å satse ut frå lokale prioriteringar av tenestetilbod. Lokaldemokratiet må takast på alvor, og lokalpolitikarane veit best kor skoen trykker.

Sosialistisk Venstreparti sitt opplegg for kommunesektoren i 2001 skal sikre:

- Ein framtidsretta satsing på barn og unge, gjennom skule, barnehage og kultur.
- All fattigdom skal fjernast.
- Reduksjon av skatt på sjukdom og behov, lågare eigenandel i helsevesenet og på foreldrebetalinga i skulefritidsordningar og barnehagane.

- Bättre inntektsfordeling og minske forskjellane mellom folk ved å tilby kvalitet og auka tilgang på kommunale tenester.
- Auke dei frie inntektene i kommunesektoren slik at kommunen kan innrette sine tenester meir i tråd med lokale behov.
- Sette kommunen i stand til å medverke til auka bustadbygging for unge og vanskelegstilte.
- At kommunane får dekkja sine utgifter til særleg ressurskrevjande brukarar.
- Priskompensasjon av øyremerka midlar.
- Full kompensasjon for undervisning av flyktningar.

Sosialistisk Venstreparti har funnet rom for å betre økonomien i kommunesektoren med 4 642 mill. kroner. Auken fordelar seg på følgjande område:

- Rammetilskottet aukar med 2 423 mill. kroner.
- Andre tilskott aukar med 2 219 mill. kroner.

Oversikt over endra rammetilskott til den enkelte kommune og fylkeskommune vil følgje som eit særskilt vedlegg til dette dokumentet

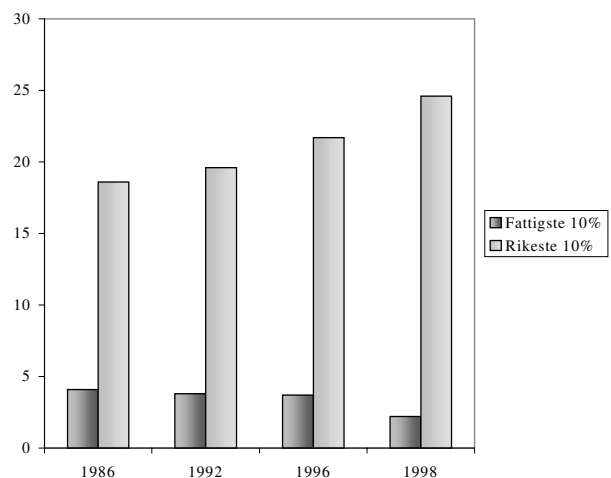
Rettferdig fordeling

Sosialistisk Venstreparti vil bedre fordelingen av inntekt og levekår mellom sosiale grupper og generasjoner. Selv om det private forbruket har økt sterkt på 1990-tallet har forskjellene mellom folk økt enda sterkere. De er de som har hatt mest fra før som har fått mest av forbruksveksten.

Fordeling av inntekt

Statistisk sentralbyrås undersøkelser av fordelingen av disponibel inntekt for husholdningene viser at forskjellene å øke i et stadig større tempo:

Figur 4: Fordeling av disponibel inntekt for husholdninger

Kilde: SSB-Rapport 98/17 & Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger 1998.

Tabellen viser fordeling av samlet inntekt (arbeidsinntekt, kapitalinntekt og overføringer) etter skatt. Mens den fattigste tidel har nesten halvert sin andel av all disponibel inntekt de siste 12 år fra 4,1 til 2,2 pst. har altså den rikeste tidelen økt sin andel kraftig. Den samme SSB-rapporten viser også at:

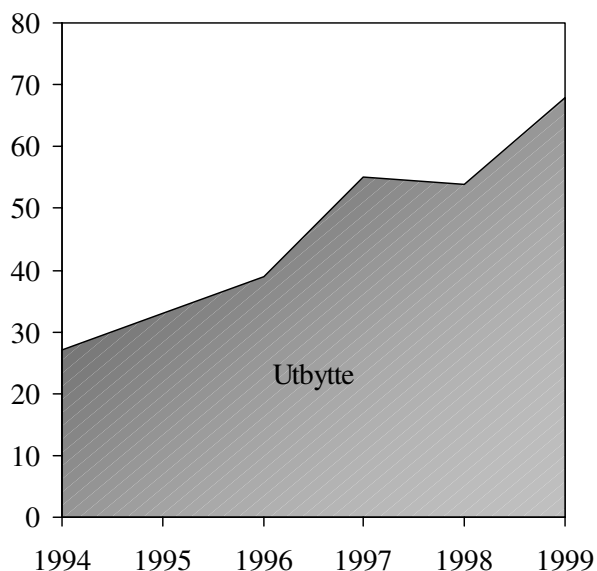
- Bare den rikeste tidelen av oss har økt sin andel av "inntektskaka" de siste 10 år.
- Den fattigste tidelen har ikke bare fått redusert sin andel, men har også som eneste gruppe fått en reell nedgang i disponibel inntekt siste 10 år.

Det har blitt hevdet at denne utviklingen kan forklares med at skattereformen fra 1992 har synliggjort flere inntekter enn før. Men denne tabellen viser at utviklingen i retning større ulikhet har økt i hastighet etter at skattereformen trådte i kraft.

Årsakene til inntektsforskjellene oppsummerer Statistisk sentralbyrås rapport slik:

"Det er særlig fordelingen av aksjeutbytte som har blitt dramatisk skjevare fordelt. Mens desilgruppe 10 mottok 50 prosent av alt utbytte i 1986, hadde denne andelen økt til 90 prosent i 1996. Trolig er utviklingen i aksjeutbytte den viktigste enkeltforklaringen på hvorfor inntektsulikhetene økte på 1990-tallet. Også renteinntektene, realisasjonsgevinstene og andre kapitalinntekter ble mer ulikt fordelt mellom 1986 og 1996."

Figur 5: Utviklingen i utdeling av aksjeutbytte fra aksjeselskaper, mrd. kroner:

Kilde: SSB, Dun & Bradstreet/Finansavisen.

Også topplederlønningene drar kraftig i fra. Hvert år på 1990-tallet har de økt mer enn for andre lønnstakere. I 1998 økte lønna til toppsjefer med mer enn 250 ansatte med 16,8 pst., mens vanlige lønsmottakere fikk en lønnsøkning på 6,25 pst. I 1997 økte de 20 best betalte toppsjefene i Norge lønna med 22 pst. Etter dette ble årslønna for disse fra 3,5 til 21 mill. kroner.

Tabell 3: Skattesatsene på kapitalinntekter/selskaps-overskudd i enkelte OECD-land, 1997

Norge	28	Danmark	34
Sverige	28	Østerrike	34
Finland	28	Nederland	35
Tyskland	30/45	Japan	37,5
Storbritannia	33	USA	39,5
Frankrike	33	Belgia	40,17
New Zealand	33	Italia	52,2

Kilde: NOU 1999:7, tabell 7.5

Tabellen viser at Norge har lavere skatt på kapital enn de fleste andre land.

Regjeringen har i sitt forslag til statsbudsjett tatt opp flere gode Sosialistisk Venstreparti-forslag som vil bidra til bedre fordeling. Skatt på aksjeutbytte, fjerning av rabatten på ikke-børsnoterte aksjer, innstramminger i delingsmodellen og heving av minstefradraget er alle forslag som vil gi en svært god fordelingsprofil. Sosialistisk Venstrepartis forslag om å øke den alminnelige skattesatsen med ett prosentpoeng til 29 pst. sammen med ytterligere økning av minstefradraget og økning av det særskilte fradraget i arbeidsinntekt, vil redusere skillet mellom skatt på arbeid og kapital. En heving av skattesatsen på alminnelig inntekt vil dermed innebære at bedriftene må betale 1 prosentpoeng mer i skatt av sitt overskudd. Det innebærer en overføring fra bedriftene til det offentlige.

Sosialistisk Venstreparti vil:

- Øke skatten på kapitalinntekter ved å øke den alminnelige skattesatsen til 29 pst. kombinert med en økning i det særskilte fradraget for arbeidsinntekt og i minstefradraget slik at de med lave og midlere inntekter får skattelette. Særskilt fradrag i arbeid får ny øvre grense på kr 41 300, med sats 26 pst. og nedre grense 31 800. Minstefradraget får øvre grense 42 300 og nedre grense 6 000.
- Støtte Regjeringens støtte til vårt forslag om skatt på aksjeutbytte til husholdninger.
- Heve innslagspunktet for første trinn i toppskatten til med litt mer enn lønnsstigning (301 860 kroner) slik at færre må betale toppskatt, og en senking av trinn to i toppskatten til 503 100 kroner.

Dette vil gi skattereduksjoner for de fleste med inntekter under 300 000 kroner, relativt stabil skatt for dem med inntekt opp til 500 000 kroner, og skatteskjerpelser for dem med inntekt over 500 000 kroner.

Når den alminnelige skattesatsen øker til 29 pst. settes også rentefradraget til 29 pst. Det gir skattelette for alle med gjeld. For eksempel får en person med renteutgifter på 50 000 kroner i året 500 kroner i skattelette sammenlignet med tabellen ovenfor. En familie med 100 000 kroner i renteutgifter vil få 1 000 kroner i skattelette sammenlignet med tabellen ovenfor.

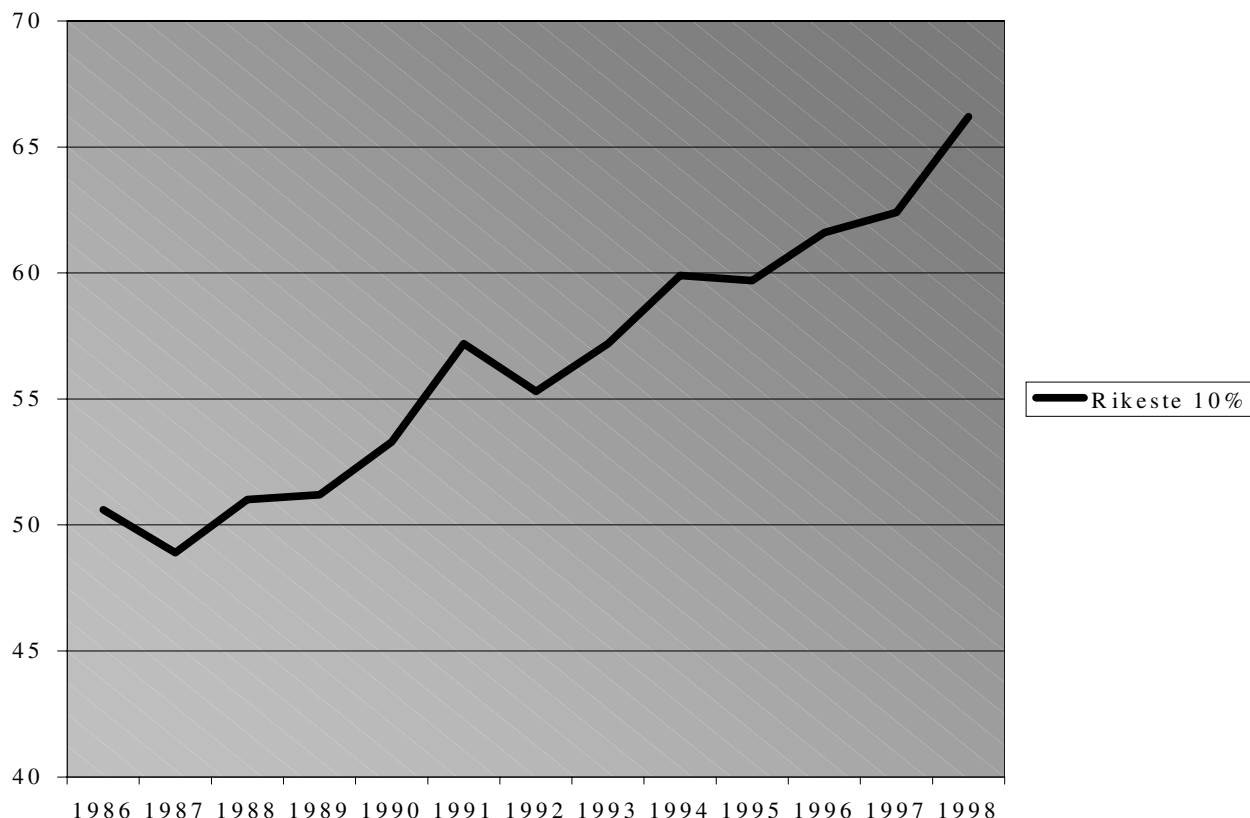
Fordeling av formue og næringsinntekter

Det er også en klar sammenheng mellom høy formue og høy inntekt. Det går fram av SSBs selvmeldingsstatistikk, 1997 offentliggjort i Ukens statistikk 12/99. Der går det blant annet frem at den firedelen personer her i landet med høyest bruttoinntekt eier over 80 pst.

av den totale aksjeformuen. Videre eier bare den rikeste 5-prosenten av oss hele 63 pst. av aksjeformuen.

Finansformue er enda skjevare fordelt enn inntekt. Siste oppdaterte tall gjelder 1998, og kan tydeliggjøres gjennom følgende figur:

Figur 6: Andelen av all brutto finanskapital for husholdninger som eies av de rikeste 10 pst. av befolkningen:

Kilde: SSB, Inntekts- og formuesundersøkinga for hushold, 1998

Vi ser at den *tidelen* av husholdningene med høyest finansformue disponerer to tredeler av all finansformue, og at deres andel er sterkt økende på bekostning av andre grupper. Til sammenligning eide den fattigste *halvparten* av husholdningene kun eide 3,8 pst. av finanskapitalen i 1998 - ned fra 5,8 pst. i 1986. Finansformue er her definert som bankinnskudd, aksjer og andre verdipapirer.

Det er i dag en rekke huller i skattesystemet som i tillegg til å gi skeiv fordeling oppmuntrer til skatteplanlegging og en uhensiktsmessig bruk av ressursene. Ulike eksempler på slike er:

- Det spesielle skatteregimet for rederinæringen fører isolert sett til økt skattepress på andre næringer.
- Delingsmodellen har en rekke bestemmelser som kan gi næringsdrivende og aktive eiere lavere beskatning enn lønnstakere. Mange av disse bruker mye ressurser for å komme inn under disse bestemmelsene.

- Rabatt ved formueverdsettingen av aksjer som ikke er børsnotert og de som er notert på SMB-listen fører til at denne typen sparing favoriseres framfor sparing i børsnoterte aksjer.
- 80-prosentregelen gir betydelige skattelettelser til de som har store formuer. Regelen oppmuntrer til å omklassere inntekt som formue.

Også på dette området fremmer Regjeringen gode Sosialistisk Venstreparti forslag om å oppheve de to sistnevnte punktene samt å stramme inn delingsmodellen. Dette er vi sjølsagt glade for. Samtidig foreslås det, riktignok på ordre fra Stortingsflertallet, å innføre et nytt stort hull i formuesbeskatningen, gjennom å frita næringsformue fra formuesskatt. Dette vil bidra til fortsatte økninger i forskjellene mellom folk i Norge.

Sosialistisk Venstreparti vil:

- Innføre et nytt trinn i formueskatten på 0,5 pst. for formuer over 1 mill. kroner, samtidig som det gis lettelsener i bunnen ved å heve bunnfradraget fra 120 000 kroner til 200 000 kroner.
- Innføre ordinær selskapsskatt for rederier.
- Oppheve alle tak i delingsmodellen.

Slik blir fordelingsvirkningene av Sosialistisk Venstrepartis formuesskattopplegg:

Tabell 4: Endring i formuesskatt til stat og kommune sammenlignet med Regjeringens forslag og referanseopplegget. Bunnfradrag i formuesskatten til stat og kommune 200 000 kroner i klasse 1 og 2. Nytt trinn med sats 0,5 pst. og grense 1 mill. kroner. Negative tall betyr skattelettelser.

Inntekt	Endring i forhold til referansesystemet	Endring i forhold til Regjeringens forslag
0 - 149 999	100	-100
150 000 - 299 999	0	100
300 000 - 449 999	-100	300
450 000 - 599 999	1 000	1 100
600 000 og over	9 400	8 300

Med Sosialistisk Venstreparti forslag vil ingen med netto ligningsformue under 200 000 kroner betale formueskatt, mens de store formuene beskattes kraftigere. Tabellen viser den sterke sammenhengen mellom høy inntekt og høy formue i det norske samfunnet.

Arv gis til velstående 50-åringer

Ulikheten i fordeling av arv er en vesentlig årsak til skjev fordeling mellom generasjoner og grupper. I SSBs arveavgiftsstatistikk går det frem at gjennomsnittsalderen for dem som mottar arv er 51 år. Altså i den alderen hvor de fleste befinner seg på toppunktet i sin disponible inntekt i løpet av livet. Videre er arv også skjev fordelt mellom inntektsgrupper, slik at de som allerede har høy inntekt mottar høyest arv. Arvemottakere med bruttoinntekt over 500 000 kroner fikk gjennomsnittlig 464 000 kroner i arv, mens de med bruttoinntekt lavere enn 150 000 kroner arvet 283 000 kroner i gjennomsnitt.

Sosialistisk Venstreparti foreslår ingen endring i arveavgiften i dette statsbudsjettet. Vi støtter prinsippene i arveavgiftutvalgets innstilling om å utvide grunnlaget for arveavgiften. Dette vil redusere behovet for å øke arveavgiften. Sosialistisk Venstreparti vil bruke økte inntekter fra arveavgiften til å satse på barn og unge, slik at det blir en mer rettferdig fordeling mellom generasjonene, men vi avventer Regjeringens forslag til nytt opplegg for arveavgiften.

Konsekvenser for næringslivet

Sosialistisk Venstreparti skatte- og avgiftsopplegg inneholder flere skatteskjerpelser for næringslivet. Men norsk næringsliv går gjennomgående relativt godt, og dette er nødvendig for å få til en god fordelingsprofil. Vårt budsjett inneholder imidlertid også en rekke gode nyheter for næringslivet - særlig de som driver innenfor framtidsrettede kunnskapsintensive bransjer.

- Tiltakspakke for å få flere i arbeid. Kan redusere noe av presset i arbeidsmarkedet, og vil redusere lønnspresset.
- Skattelettelser for inntekter under 300 000 kroner.
- 0-sats for merverdiavgift for kollektivtransport, overnatting og reisebyråer, med fradragmulighet for inngående merverdiavgift. Sammen med Sosialistisk Venstreparti øvrige satsing på kollektivtransporten og geografisk differensiert årsavgift på bil betyr dette reduserte transportkostnader gjennom billigere persontransport og reduserte trafikkproblemer, og en betydelig lettelse for viktige distriktsnæringer.
- Satsing på forskning på alternativ energi og et fond for energiøkonomisering i industrien kan bidra til å holde energiutgiftene til næringslivet lave.
- Satsing på forskning, skole og utdanning er investeringer i menneskelig kapital som på sikt vil gi norsk næringsliv betydelig tilførsler i form av grunnlag for økt produktivitet og kreativitet.
- Økt risikoeksponering i SND.
- Kraftig styrking av kommuneøkonomien som vil øke kommunenes etterspørsel over hele landet.
- Avvisning av auksjon av fiskeoppdrettskonsesjoner gir mulighet for i stedet å bruke penger på forskning og utvikling i havbruksnæringsen.
- Oppheve ordningen med at fraktefartøylene må forskuttes CO₂-avgiften.
- Oppheving av sjokoladeavgiften.

Nærmere om de ulike fagbudsjett

Barn og unge først

Barn og unge har tapt kampen om samfunnskaka

I 1993 ble det bevilget 4 023 mill. kroner til "tiltak for barn og unge" over Barne- og familiedepartementets budsjett. Det var 0,92 pst. av statsbudsjettet. I 2000 blir det bevilget 5 389 mill. kroner til de samme postene på statsbudsjettet. Det er 0,79 pst. av statsbudsjettet.

Ingen skal betale mer enn 1 150 kroner for en barnehageplass

En OECD-rapport fra 1999 viser at Norge har barnehager med høy foreldrebetaling som favoriserer barn av velstående foreldre. Rapporten viser også at kontantstøtten forverrer situasjonen. For at foreldrene skal ha reell valgfrihet må prisen på barnehageplasser reduseres.

Sosialistisk Venstreparti vil ha en forpliktende plan for fordeling av utgiftene til barnehage, som gjør at foreldrebetalingen reduseres til et nivå som gjør barnehageplass mulig for alle barn. For å nå et slikt mål må det skisseres en tidfestet plan for gjennomføring. Innen 2005 skal statstilskuddet til barnehageplass være 55 pst. Den kommunale andelen skal være minst 30 pst. Dette gir en foreldreandel begrenset oppad til maks 15 pst., og et norsk nivå som i 2005 vil nå den standard man i dag har i Sverige og Finland.

Sosialistisk Venstreparti vil videre arbeide for å gjøre barnehageplasser tilgjengelige for alle barn ved å innføre et system med foreldrebetaling på 1 150 kroner eller maks 3 pst. av brutto husholdningsinntekt, slik man nå legger opp til i Sverige, innen 2008.

Sosialistisk Venstreparti vil:

- Øke driftstilskuddet til barnehagene med 180 mill. kroner. Dette vil sammen med økte overføringer til kommunene gjøre det mulig å redusere foreldrebetalingen.

Barnevern

Barnevernet har sterkt behov for en styrking, både ressurs- og personellmessig, både på forebyggingsiden og i forhold til barn og ungdom som allerede har problemer. Barnevernet skal fungere til barn og ungdoms beste. Vi ser at barnevernet, særlig i de større byene, sliter med mange problemer i forhold til tiltak og personellmangel. Barn og unge som kommer inn under barnevernet er hjelpetrengende og må ikke lide under ressursmangel eller manglende kapasitet til å iverksette tiltak.

Sosialistisk Venstreparti vil:

- Foreslå en nasjonal handlingsplan for barnevernet.
- Øke bevilgningen til tiltak i barne- og ungdoms-vernet med 30 mill. kroner.

Barne- og ungdomsarbeid

Fridsaktiviteter, kultur og frivillige organisasjoner er viktige for barn og ungdom. Sosialistisk Venstreparti mener det er viktig å legge til rette for at ungdom kan få anledning til å utvikle ansvarlighet og sjøltillit gjennom tiltak som de sjøl deltar i og styrer, uten at dette nødvendigvis skal bidra til å løse bestemte problemer. I tillegg til å styrke nettverk mellom unge mennesker, kan dette bidra til at de unge i får være med på å utforme sin egen hverdag og sitt nærmiljø, og det er viktig i seg sjøl.

Men Sosialistisk Venstreparti mener også det er viktig å ta på alvor de problemer vi særlig tydelig ser i de større bysamfunnene, knyttet til vold og rusbruk. Vi mener det bør settes i gang målrettede tiltak i et samarbeid mellom barn og ungdom og utekontakt, politi, miljøarbeidere og annet nettverk i bydelene.

Sosialistisk Venstreparti vil:

- Bevilge 10 mill. kroner ekstra til ungdomstiltak i større bysamfunn.
- Styrke barne- og ungdomsorganisasjonene med 15 mill. kroner.
- Styrke frivillig barne- og ungdomsarbeid på lokalplan 18,5 mill. kroner.
- Styrke ungdomstiltak i distriktene med 5 mill. kroner.

Bustader til unge og vanskelegstilte

Noreg manglar det som er viktigast for at folk med dårleg råd skal kunne skaffe seg ein stad å bu: billige utleigebustader. Tilskotta til sosial bustadbygging er redusert med 70 pst. berre dei siste fem åra, og både kommunar og stat sel tomtane sine til marknadspris. Slik politikk blir det bustadkrise av. Vi veit at 6 000 er heilt utan bustad. Det er både opprørande og fullstendig uakseptabelt.

Regjeringa legg opp til ein altfor liten satsing på tiltak som kan legge til rette for at ungdom og vanskelegstilte, blant anna dei bustadlause, kan etablere seg i bustadmarknaden. Berre 4 pst. av norske bustader er sosiale utleigebustader, dvs. at dei er subsidiert og tildeelt etter trong. I våre naboland er leigemarknaden mykje større, Sverige 22 pst., Danmark 18 pst. og EU 18 pst.

Hovudansvaret for bustadtiltak for vanskelegstilte ligg i kommunane, men staten må gjere det mogleg for kommunane å drive ein sosial bustadpolitikk og føreta naudsynte investeringar. For Sosialistisk Venstreparti er målet at 10 pst. av bustadmassen skal vere billige utleigebustader. For 1 mrd. kroner pr. år kan vi bygge 3 000 fleire slike bustader til halv pris.

I vårt alternative budsjett løyver vi 641 mill. kroner, noko som saman med Regjeringa sitt forslag, vil kunne gi 3 000 fleire utleigebustader neste år. Ein del av løyvingane vil vi bruke på å etablere "straksbu-ordningar" for bustadlause og menneske med låg bu-evne, m.a. ved etablering av offentleg støtta bukollektiv.

Vi finn òg rom for å auke løyvingane til bustøtte med 60 mill. kroner, fordelt slik at taket for bu-utgifter vert auka med 2 000 kroner for alle målgrupper i bustøtteordninga.

Sosialistisk Venstreparti vil:

- Bygge 3 000 billige utleigebustader for unge og vanskelegstilte som står svakt i marknaden.
- Auke bustøtta.
- Grunnlovsfeste retten til bustad.

Bistand

Sosialistisk Venstreparti er positiv til den auken i bistandsbudsjettet Regjeringa har lagt opp til, sjølv om denne først og fremst kjem som følgje av ein sterk auke i BNI (som bistanden vert rekna ut frå). Sosialistisk Venstreparti foreslår difor i år mindre endringar i det ordinære bistandsbudsjettet enn det vi har gjort tidlegare år. Vi gjer derimot andre grep som vil bidra sterkt til eit løft for internasjonal solidaritet.

Sats på gjeldsslette

U-landa si gjeld til vestlege land og dei internasjonale finansinstitusjonane er ei hindring for å skape ei betre økonomisk utvikling i desse landa. Bistand til utviklingsland mistar noko av effekten dersom han går til å nedbetale allereie eksisterande gjeld. Det er internasjonal semje om at dei fattigaste landa bør få sletta gjeld. Men forsøka på å få gjort dette i praksis går særst langsamt, og omfatter få land. Sosialistisk Venstreparti meiner Noreg må erkjenne at det er fleire enn dei aller fattigaste av dei fattige landa som har behov for gjeldsslette. Sosialistisk Venstreparti vil difor foreslå at "Gjeldsplan mot år 2000" frå 1998 vert revidert, og at det mellom annet vert fremma tiltak som kan lette gjeld for såkalla mellominntektsland som har gjeld til Norge. Ecuador er døme på eit slikt land.

Sosialistisk Venstreparti gjer og framlegg om at det vert sett av 150 mill. kroner til ulike gjeldstiltak som kan settast i verk uavhengig av dei langsame og tungdrivne internasjonale prosessane. Slike tiltak kan til dømes vere stønadar til heil eller delvis nedbetaling av utviklingsland si gjeld til andre utviklingsland, øyremerka budsjettstønad til gjeldsslette eller til strategisk viktige sektorar som elles risikerer reduserte bidrag frå statsbudsjettet på grunn av høg gjeldsbyrde, og faglig bistand til enkeltland si administrering av gjeld.

Sosialistisk Venstreparti vil:

- Auke løyvingane til gjeldsslette med 150 mill. kroner.
- Be Regjeringa arbeide for at fleire land kjem inn under ordninga med gjeldsslette.

Bistanden må opp på 1 pst. av BNI

Sosialistisk Venstreparti ser det som viktig å følgje FN si anbefaling om at 1 pst. av BNI skal gå til utviklingshjelp. Vi foreslår difor ein auke av bistanden med nesten 400 mill. kroner. Dette vil bringe oss i tråd med målsettinga i løpet av fire år.

Flyktningar i Noreg må ikkje fortrenge bistand til fattige land

Sosialistisk Venstreparti er mot at utgifter til flyktningar sitt opphald i Noreg og tilbakevendinga til heimlandet skal dekkast inn over bistandsbudsjettet. Desse bør dekkast inn over Kommunaldepartementet sitt budsjett. Denne posten er auka kraftig i dette budsjettet, noko som er ei oppfølging av den politikken

sentrumsregjeringa stod for. Sosialistisk Venstreparti vil no byrje ei utvikling i motsatt retning.

Sosialistisk Venstreparti vil:

- Overføre 250 mill. kroner av utgiftene til flyktningar i Noreg til Kommunaldepartementet, og bruke desse pengane på bistand i staden.

Afrika - det tapte kontinentet

Afrika, særleg sør for Sahara, er det utan samanlikning minst utvikla kontinentet. Sosialistisk Venstreparti er difor kritisk til at Regjeringa vel å kutte i den direkte bistanden til Afrika. Vi stør avviklinga av Zimbabwe som hovudsamarbeidsland, men meiner at kuttet burde kome anna bistand til Afrika til gode. Sosialistisk Venstreparti foreslår difor at desse 110 mill. kroner går til andre hovudsamarbeidsland i Afrika. I tillegg foreslår vi å auke løyvingane til humanitær hjelp og katastrofehjelp med 80 mill. kroner.

Sosialistisk Venstreparti vil:

- Auke bistanden til Afrika med 190 mill. kroner utover det Regjeringa gjer framlegg om.

Fortsatt humanitær hjelp til Kosovo

Regjeringa legg opp til ei endring av bistanden til Kosovo i form av redusert støtte til humanitær hjelp og auka satsing på institusjonsbygging. Sosialistisk Venstreparti er samd i stønaden til institusjonsbygging for demokrati og rettstryggleik, men meiner at Regjeringa trappar ned den humanitære bistanden for raskt. Det er framleis stort behov for midlar til mellom anna husbygging. Sosialistisk Venstreparti ønskjer også at det skal gjerast meir for kvinner i Kosovo som er ramma av systematisk voldtukt som ein del av den serbiske krigføringa. Dette har ramma særst mange kvinner og barna deira, og dei har i liten grad fått hjelp.

Sosialistisk Venstreparti vil:

- Auke bistanden til Kosovo med 30 mill. kroner.
- Løyve 10 mill. kroner til eit prosjekt retta mot kvinner som er ofre for seksualisert vold som ledd i krigføring.

Internasjonalt miljøarbeid

Klimaendringane er ei overordna global utfordring som alle land må bidra til å løyse. Sosialistisk Venstreparti foreslår ein auke til tiltak som er retta mot å hindre utslipp av klimagassar. Ei betre forvaltning av naturressursane er også ei prioritert miljøutfordring som Sosialistisk Venstreparti ønskjer å auke løyvingane til. Til saman foreslår vi å bruke 100 mill. kroner ekstra på internasjonalt miljøarbeid.

Helse

Sosialistisk Venstreparti ønsker med sin helsepolitikk å sikre et helsetilbud til hele befolkningen, uavhengig av bosted, alder eller den enkeltes økonomi.

Derfor er det viktig å beholde et desentralisert helsevesen, med særlig vekt på tjenestetilbudet ute i kommunene, og med lave egenandeler, slik at alle har råd til å benytte seg av tjenestene. I årets budsjettforslag videreføres de forslag til tiltak som Sosialistisk Venstreparti har fremmet i hele denne Stortingsperioden: Nedgang i egenandelene, styrking av tiltak innen psykiatrien og rusvernet, og en bedret og mer forutsigbar ramme for sykehusenes drift gjennom reduksjon av den innsatsstyrte finansieringen fra 50 til 45 pst. Gjennom en betydelig økt tilførsel av frie inntekter til kommuner og fylkeskommuner (se forslag til kommunalbudsjett) blir mulighetene til en langt mer offensiv satsing på helse innen kommunehelsetjenesten muligjort. Sosialistisk Venstreparti har i år fremmet forslag om en tannhelsereform, og i dette budsjettet foreslår som et første tiltak at tannhelsetjenesten styrkes med 100 mill. kroner.

Egenandeler

Gjennom hele nittitallet økte egenandelene til helse-tjenester. Også i Regjeringens budsjett for 2001 øker egenandelene med 4,5 pst., og egenandelstaket for frikort løftes ytterligere. Egenandeler er skatt på sykdom, som rammer hardest de som har størst behov for å bli skjermet, fordi de sykeste også ofte har den laveste inntekten. Sosialistisk Venstreparti går derfor mot alle økninger i egenandeler som foreslås i budsjettet for 2001.

Sosialistisk Venstreparti vil:

- Gå mot økning av alle egenandeler i budsjettet.
- Beholde utgiftstaket for frikort uendret.

Kommunehelsetjenesten

Sosialistisk Venstreparti vektlegger en kraftig styrking av kommunehelsetjenesten, og har i hele perioden vært en pådriver for å få igangsatt fastlegeordningen. På alle sentrale helse- og sosialområder (tiltak for barn og unge, boligtiltak, oppbygging av psykiatrien, styrking av tannhelsetjenesten, helsestasjonsarbeidet etc., rusmiddelomsorgen) vil Sosialistisk Venstreparti legge særlig vekt på styrking av ressursene til kommunene slik at disse får større muligheter til å utvikle differensierte tilbud utfra behovene i den enkelte kommune.

Sosialistisk Venstreparti vil:

- Styrke kommunenes økonomi for å gi større frihet til å utvikle differensierte helsetilbud.
- Bidra med virkemidler til at fastlegeordningen blir vellykket også i de små distriktskommunene.
- Bedre mulighetene for rekruttering av helsepersonell til kommuner med særlige rekrutteringsvan-sker

Rustiltak

Sosialistisk Venstreparti mener at de langsiktige tiltakene innen rusvernet vil være de viktigste for at det over tid skal bli mindre rusmiddelmisbrukere, og som

ledd i å få ned antallet overdosedødsfall. Det må sikres gode og trygge oppvekstmiljøer for barn og unge slik at rusmisbruk oppstår i så liten grad som mulig. Dette krever en helhetlig politikk langt utover rammene for helse- og sosialbudsjettet, ikke minst i form av økte rammer for en bedret boligpolitikk. Ved rusmiddelmisbruk vil ettervernet spille en helt sentral rolle. Sosialistisk Venstreparti ønsker derfor å styrke det generelle rusmiddelvernet gjennom ekstrabevilgninger til denne sektoren.

Sosialistisk Venstreparti vil:

- Styrke ettervernet innen rusomsorgen med 35 mill. kroner.
- Styrke tiltak for vanskeligstilte boligløse med 15 mill. kroner.

Tannhelse

Sosialistisk Venstreparti har lagt inn forslag i Stortinget om en tannhelsereform, som både har som mål at forskjellene i utgifter til tannhelse- og vanlig helsebehandling skal utjevnes, samt at den generelle rekrutteringen til den offentlige tannhelsetjenesten skal bedres. I budsjettet for 2001 foreslår Sosialistisk Venstreparti at det bevilges 100 mill. kroner utover Regjeringens forslag (270 mill. kroner), og at dette knyttes opp til en utvidet refusjonsordning til hele befolkningen, men med størst refusjon for personer under 18 og over 67 år. Midlene er også ment å dekke særlig omfattende og kostnadskrevenende tannbehandling (proteser/broer).

Sosialistisk Venstreparti vil:

- Styrke refusjoner til tannbehandling med 100 mill. kroner.

Psykisk helse

Sosialistisk Venstreparti mener at det psykiske helse-tjenestetilbudet bør styrkes raskere og mer omfattende enn det legges opp til i opptrappingsplanen for psykisk helse. Sosialistisk Venstreparti ser det som spesielt viktig å styrke tiltakene overfor barn og unge, både som ledd i det langsiktige forebyggende helsearbeidet, og fordi tall fra Norsk Pasientregister viser at svært mange barn og unge venter lenge på behandling eller helt mangler et behandlingstilbud, innen barne- og ungdomspsykiatrien.

Sosialistisk Venstreparti vil:

- Styrke barne- og ungdomspsykiatrien generelt med 50 mill. kroner.
- Styrke det psykiske helsevernet i kommuner og fylkeskommuner med 50 mill. kroner.

Innsatsstyrt finansiering

Bevilgningene til de ulike sykehusenhetene bør også etter Sosialistisk Venstrepartis syn påvirkes av aktivitetnivået. Sosialistisk Venstreparti tror likevel at når hele 50 pst. av driftskostnadene er basert på innsats, så

bidrar dette til uforutsigbare driftsrammer, og også vridningseffekter for hvilke tilstander som behandles, avhengig av refusjonsordningene til disse. Sosialistisk Venstreparti ønsker å redusere den innsatsstyrte finansieringen til 45 pst. (tilsvarende 1 253 mill. kroner), mens vi foreslår en styrking av fylkenes frie inntekter langt utover dette kuttet (se kap. 572 post 60 Rammetilskudd til fylkeskommunene). De midlene som spares inn gjennom den foreslåtte reduksjonen brukes i sin helhet til å styrke andre deler av helsebudsjettet, inkludert rammene for driften av sykehusene, blant annet i form av 400 mill. kroner mer til utstyrsinnkjøp. Sosialistisk Venstreparti ønsker at 80 pst. av dette utstyret skal finansieres av staten, og ikke 60 pst., slik det er i dag.

Sosialistisk Venstreparti vil:

- Redusere den innsatsstyrte finansiering fra 50 til 45 pst., tilsvarende 1 1/4 mrd. kroner.
- Øke statens andel til utstyrsanskaffelser ved sykehus fra 60 til 80 pst.
- Øke regionsykehustilskuddet med 200 mill. kroner.
- Øke rammetilskuddet til øvrige sykehus med 400 mill. kroner.

Justissektoren

Kriminalomsorgen

Det er et sterkt behov for opptrapping av innsatsen med oppfølging av innsatte som har sonet ferdig. Sosialistisk Venstreparti ønsker en egen handlingsplan for kriminalomsorg i frihet som i løpet av en femårsperiode vil innebære en fordobling av personell i denne delen av kriminalomsorgen fra 250 til 500.

Sosialistisk Venstreparti vil:

- Øke bevilgningen til kriminalomsorg i frihet med 20 mill. kroner.

Fri rettshjelp

Ordningen med fri rettshjelp har blitt stadig innsnevret siden ordningens opprinnelse i 1981, og en rekke saker hvor det kan være behov for fri rettshjelp faller utenfor. Det gjelder for eksempel bistand i spørsmål om sosiale ytelser, bistand til forbrukere i forbrukstvisiter, bistand til samboere og bistand til innsatte i fengsler. Studentrettsorganisasjonene gjør en viktig jobb for alle disse gruppene, og må styrkes ytterligere grunnet stor sakspågang.

Det bevilges 3 mill. kroner ekstra til fri rettshjelpsordningen.

Konfliktråd

Ordningen med konfliktråd er vellykket, og bør brukes i mye større grad enn i dag. Politiet må bevisstgjøres om fordelene ved denne ordningen, og oppfordres til i større grad å henvise saker til konfliktrådene.

Også ordningen med skolemekling har vært vellykket, og bør over tid bygges ut fra å være en prøveord-

ningen til å bli en permanent ordning for alle skoler i landet.

Sosialistisk Venstreparti vil:

- Øke bevilgningen til konfliktrådene og skolemeklingsordningen med 15 mill. kroner.

Kultur

Sosialistisk Venstreparti mener at kultur og kunst gjør samfunnet rikere på opplevelser og utfordringer som gir oss muligheter til å utvikle skapende evner og identitet. Dette må være en sentral del av morgendagens grønne kunnskapssamfunn. Det er særlig viktig å gi barn og unge muligheter til å være aktive deltakere i kunst og kulturytringer. På alle kunstfelt er samarbeid og kontakt mellom skole og kulturliv viktig for å sikre barn og unge en "kulturell bagasje". Det er en utfordring å sikre ungdom bedre muligheter til utfoldelse og opplevelser innenfor egne kulturuttrykk. Det må lages rammer for at aldersgruppene skal kunne skape og oppleve kunst og kultur sammen.

Det er viktig å gi bedre rom for nyskapende kunst og det frie kulturlivet enn det som ligger i budsjettforslaget fra Regjeringa. Trange budsjett og økende krav til egeninntekter og lønnsomhet kan true mangfoldet i kulturlivet og hindre nyskaping. Gjennom økte bevilgninger vil vi gi kunstnere og kulturarbeidere får større armslag. Offentlig sektor, stat, kommuner og fylkeskommuner har et særskilt ansvar for å gi kunstnere oppdrag.

Det er viktig å styrke det internasjonale kulturarbeidet og støtte opp om møteplasser mellom ulike kulturer i Norge. Det flerkulturelle møtet vil bidra til nye og verdifulle impulser, utvikle kulturlivet i Norge og vil motvirke fremmedfrykt og rasisme. Sosialistisk Venstreparti vil satse mer offensivt på presentasjon av utenlandsk kunst og kultur i Norge, og norsk kunst og kultur i utlandet.

Kunst og kultur gir oss muligheter til å delta i et fellesskap, som fremmer livskvalitet. Det gir grobunn for arbeidsplasser i bygd og by. Satsing på kunst og kultur er derfor viktig for bevaring og gjenskaping av livskraftige lokalmiljø. Sammen med en bedret kommuneøkonomi kan økte rammer på kulturbudsjettet bidra til kulturell nyskaping. Levende kulturmiljøer over hele landet er en viktig forutsetning for levedyktige distrikter.

Lokalavisene, nr. 2-avisene og de riksdekkende meningsbærende avisene er av stor betydning for en levende samfunnsdebatt, som lokale møtesteder for meningsutveksling, og som informasjonsbærere om lokalt og nasjonalt kulturliv. Sosialistisk Venstreparti vil foreslå at pressestøtten bringes opp på 1997-nivå.

Sosialistisk Venstreparti vil:

- Bevilgningene til kulturformål må økes til 1 pst. av statsbudsjettet. Totalt vil Sosialistisk Venstreparti øke bevilgningene til kulturformål med 300 mill. kroner.

Sikkerhetspolitikk

Norsk forsvarspolitik har tradisjonelt vært ensidig innrettet mot trusselen om et angrep fra Russland (Sovjet). Russlands militære kapasitet er imidlertid dramatisk svekket og viljen til militær aggresjon er liten. Norge står i dag ikke overfor konvensjonelle militære trusler på kort eller middels lang sikt. Trusselbildet er endret og Norge og Europa sin sikkerhet blir i økende grad påvirket av globale miljøproblemer, sosial og etnisk uro i sentral- og Øst-Europa, forskjellene mellom fattige og rike land og ressursituasjonen og atomtrusselen i nordområdene. Dette er utviklingstrekk som viser at det kreves en helhetlig sikkerhetspolitikk der økonomisk samarbeid, felles miljøtiltak og overføring av kompetanse og teknologi står sentralt. Mange av de nye sikkerhetsutfordringene kan ikke løses med militære midler. Sosialistisk Venstreparti sin sikkerhetspolitikk innebærer derfor å bruke mindre på forsvaret og mer på bistand, miljøtiltak og internasjonalt samarbeid.

Forsvaret

Forsvaret står foran en stor omstillingsprosess som Sosialistisk Venstreparti ser i møte. Denne skal blant annet føre til ei kraftig rasjonalisering av driften, noe som vil legge grunnlaget for lavere driftsutgifter til forsvaret på sikt.

Tabell: Hovedtall fordelt på rammer

	Økning	Inndekning
Statsforvaltning	3	
Familie og forbruker	514	1 380
Kultur	300	
Utenriks	583	250
Justis	83	99
Kommunal inkl. rammetilskudd	4 642	413
Forsvar	61	2 747
Næring	145	330
Fiske	44	
Landbruk	370	370
Olje og energi	391	419
Miljø	163	
Sosial og helse	1 253	1253
Folketrygden	268	268
Utdanning og forskning	2 642	500
Samferdsel	1 530	180
Ymse utgifter og inntekter	400	-1 800
Sum	13 392	6 409
Skatter og avgifter		4 534
Overføring fra oljefondet		2 449
Balanse	13 392	13 392

Sosialistisk Venstreparti foreslår å redusere forsvarsbudsjettet med 2,7 mrd. kroner, det vil si omtrent 10 pst. De største kuttene blir gjort i investeringer. Sosialistisk Venstreparti går i mot bevilgningen til kjøp av nye fregatter. Dette våpenet er i for stor grad knyttet opp til et tradisjonelt forsvarskonsept og er en uklok investering i en presset økonomisk situasjon. Sosialistisk Venstreparti går også imot bevilgningene til flere mindre materiellinvesteringer, og mot penger til byggingen av nytt skytefelt ved Rena leir. Vi kutter overføringene til forsvarets sentrale ledelse og til investeringer i NATO.

Sosialistisk Venstreparti går inn for å øke overføringene til kystvakten og redningshelikoptertjenesten. Disse enhetene er særlig viktige i oppfølgingen av våre ressurser i havet og ved sivile og militære ulykker.

Sosialistisk Venstreparti vil:

- Redusere de samlede utgiftene til Forsvaret med omtrent 2,7 mrd. kroner.
- Øke overføringene til Kystvakten og Redningshelikoptertjenesten med 50 mill. kroner.

Profilen i budsjettet

Alternativt budsjettforslag med endringer på rammeområder i forhold til Regjeringens forslag. Alle summer er oppgitt i mill. kroner.

Netto økte utgifter utenom skatter og avgifter: 6 983

Tabell: Skatte- og avgiftsopplegget, endringer i forhold til Regjeringens forslag, mill. kroner.

	Påløpt	Bokført
Heve sats alm skatt 29 pst.	6 870	4 410
Økt verdi av rentefradrag ved ovenstående	-550	-440
Økt minstefradrag 43 000 sats 25 pst.	-2 575	-2 060
Særskilt fradrag i arb.innt. Øvre grense 41 300, sats 26 pst.	-695	-555
2. trinn i toppskatten ved 10 G, sats 19,5 pst.	1 300	1 000
Nytt trinn i formuesskatten - 1 mill. kroner, sats 0,5 pst.	380	305
Heve bunnfradraget formuesskatt 20 0000	-600	-480
Forkaste fritak for formuesskatt for næringsformue	1 090	870
Oppheve særordninger for rederiene	570	570
Oppheve resterende tak i delingsmodellen	310	250
Forkaste reduksjon i drivstoffavgiftene	2 464	2 222
1999-nivå på CO ₂ -avgift på sokkelen	155	75
Mva 0-sats for kollektivtransp, romutleie og reisebyrå, netto fratrukket foreslått kompensasjon.	-3 180	-925
Geografisk differensiering av årsavgift for bil, fra 01.07.01		-783
Sjokoladeavgift oppheving, fra 01.07.01	-434	-325
Konsesjonsavgift fiskeoppdrett og allmennfjernsyn	400	400
Sum	5 505	4 534

Våre kutt

Sosialistisk Venstrepartis mest omfattende forslag til inndekning utover skatte- og avgiftsopplegget er å oppheve kontantstøtten fra 1. juli 2000, vi avviser en rekke store investeringer til forsvarsformål, vi reduserer letevirsomheten, kutter tilskuddet til sysselsetting av sjøfolk. I tillegg har vi en del mindre kutt.

10. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet og Høyre:

Forslag 1

Norges Banks forvaltning av Statens Petroleumsfond

Stortinget ber Regjeringen i Revidert nasjonalbudsjettet for 2001 vurdere spørsmålet om Norges Banks forvaltning av Statens petroleumsfond bør skje ved egen aktiv aksjeforvaltning, eller om forvaltningen fortsatt bør baseres på å sette oppdrag ut på anbud.

Forslag 2

Endring av reglementet for Folketrygdfondet

Stortinget samtykker i at § 5 i reglement for Folketrygdfondet endres til følgende (endring i kursiv skrift):

Styret har ansvaret for at fondets midler anbringes med sikte på best mulig avkastning under hensyntaken til betryggende sikkerhet og den nødvendige likviditet. Styret skal påse at det er etablert et betryggende risikostyringssystem for fondets forvaltning.

Fondets midler kan plasseres i norske ihendehaverobligasjoner og sertifikater, som kontolån til statskassen og som innskudd i forretnings- og sparebanker. Innenfor en ramme på 20 pst. Av forvaltningskapitalen kan fondets midler plasseres i aksjer notert på norsk børs eller på børs i Danmark, Finland eller Sverige og, etter godkjenning fra Finansdepartementet, aksjer i norske selskaper ellers hvor aksjene er gjenstand for regelmessig og organisert omsetning, børsnoterte grunnfondsbevis i norske sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper, og børsnoterte konvertible obligasjoner og børsnoterte obligasjoner med kjøpsrett til aksjer i norske selskaper. Plassering i aksjer notert på børs i Danmark, Finland eller Sverige må samlet ikke overstige 20 pst. av Folketrygdfondets ramme for aksjeplasseringer. Fondet kan delta i emisjoner i ikke-børsnoterte aksjer i norske selskaper umiddelbart før børsintroduksjon, dersom det er klargjort på emisjonstidspunktet at de aktuelle aksjene vil bli børsnotert kort tid etter emisjonen.

Annet ledd er ikke til hinder for at Folketrygdfondet kan beholde aksjer i norsk selskap som i forbindelse med oppkjøp, fusjon e.l. endrer status til å bli utenlandsk selskap.

Fondet kan videre, innenfor den samlede rammen på 20 pst. av fondskapitalen, gå inn med egenkapitalinnskudd i form av ikke-børsnoterte papirer, i tilfelle hvor fondet står i fare for å lide betydelige tap på plasseringer i obligasjoner. Dette må i så fall være ledd i en koordinert aksjon, hvor en dominerende gruppe av kreditorene deltar, og hvor siktemålet for fondet alene er å trygge fondets egne interesser.

Folketrygdfondet kan eie andeler for inntil 15 pst. av total aksjekapital eller grunnfondsbeviskapital i ett enkelt selskap i Norge. *Folketrygdfondet kan eie andeler for inntil 15 pst. av total aksjekapital i ett enkelt selskap i Danmark, Finland og Sverige.* Styret kan ta opp kortsiktige lån dersom dette finnes hensiktsmessig.

Folketrygdfondet kan, etter nærmere retningslinjer fastsatt av Finansdepartementet, inngå salgs- og gjenkjøpsavtaler knyttet egenkapitalinstrumenter og rentebærende instrumenter der erververen av instrumentene etter avtalen har plikt til å tilbakeføre disse til selger.

Forslag 3

Innstramninger i AFP-ordningen

Stortinget ber Regjeringen legge fram forslag til innstramninger i AFP-ordningen.

Forslag 4

Konkurransetiltak

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å:

- endre klageordningen etter konkurranseloven ved at det opprettes en uavhengig klageinstans, og
- gi Konkurransetilsynet anledning til å gripe inn overfor offentlig konkurransehemmende virksomhet.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 5

For Stortingets behandling av statsbudsjettet medregnet folketrygden for 2001 fastsettes følgende rammer for bevilgninger i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 19. oktober 2000 og supplert 14. november 2000.

Rammenr.	Rammesum
1 Statsforvaltning	9 823 402 000
2 Familie og forbruker	32 504 228 635
3 Kultur	1 094 780 000
4 Utenriks	7 930 621 000
5 Justis	9 572 525 000
6 Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid	6 262 422 000
7 Dagpenger m.v.	11 753 000 000
8 Forsvar	28 250 681 000
9 Næring	2 400 216 000
10 Fiskeri	330 300 000
11 Landbruk	9 217 701 000
12 Olje og energi	-87 325 000 000
13 Miljø	2 041 953 000
14 Stortinget m.v.	809 290 000
15 Sosial og helse	34 636 281 000
16 Folketrygden, sosial og helse	158 428 500 000
17 Utdanning og forskning	27 042 503 000
18 Samferdsel	17 693 374 000
19 Rammetilskudd til kommunesektoren	49 158 652 000
20 Tilfeldige utgifter og inntekter	3 953 132 000
21 Eksportgarantier m.v.	-261 200 000
22 Finansadministrasjon	1 158 999 000
23 Skatter og avgifter	-476 069 000 000
24 Utbytte m.v.	-8 666 538 000
Sum før lånetransaksjoner og overføring til/fra Statens Petroleumsfond	-158 259 177 165

Forslag 6

Norges Bank

Stortinget ber Regjeringen gjøre de nødvendige forskriftsmessige endringer slik at Norges Bank skal styre pengepolitikken etter et inflasjonsmål, samt fremme de lovendringsforslag i sentralbankloven som er nødvendig for å sikre Norges Bank operativ uavhengighet i forhold til Finansdepartementet.

Forslag 7

Innvilgningsrammer og rammer for netto utlånsvekst

Statsbankenes innvilgningsrammer og rammer for netto utlånsvekst for 2001 fastsettes i tråd med Fremskrittspartiets merknader i Budsjett-innst. S. I (2000-2001).

Forslag 8

Andre forslag

a.

Stortinget ber Regjeringen fremme sak om å om-danne Statkraft SF til aksjeselskap, med påfølgende delprivatisering og børsnotering av selskapet.

b.

Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om omdannelse av Posten BA, produksjonsavdelingene i Statens Veivesen, Jernbaneverket og NSB BA til aksjeselskap.

c.

Stortinget ber Regjeringen legge frem et regulerings-regnskap for eksisterende lovreguleringer, slik at kost-naden ved reguleringen kan måles opp mot formålet samt en vurdering av å innføre offentlig betaling til bedrifter for arbeid med skjemaer som kun har statis-tisk verdi for det offentlige.

d.

Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag for å gjøre kompensasjonsordningen for mer-verdiavgift til kommuner og fylkeskommuner gene-rell.

e.

Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om kon-kurransse på jernbanenettet og anbud ved kjøp av per-sontransporttjenester.

f.

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om liberalisering av råfiskloven og deltagerloven.

g.

Stortinget ber Regjeringen omorganisere standardi-seringsvirksomheten med sikte på å etablere en fullt integrert standardiseringsorganisasjon, og slik at det overordnede ansvaret for alt standardiseringsarbeid legges til Nærings- og handelsdepartementet.

h.

Stortinget ber Regjeringen skjerpe regler og praksis for dagpengeutbetaling slik at det stilles strengere krav for å ta tilvist arbeid.

i.

Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om gradvis avvikling av Statens Nærings- og distriktsutviklings-fond.

j.

Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om at stat-lige eierandeler i Norsk Hydro ASA, AS Olivin, Kongsberggruppen ASA og Raufoss ASA selges eller overføres til Folketrygdfondet.

k.

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å opp-heve omsetningsloven.

l.

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å opp-heve lov om konsesjon ved erverv av fast eiendom og dermed gjeldende bestemmelser vedrørende bo- og driveplikten.

m.

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om omorganisering av Aetat i sin nåværende form, slik at etaten frigjøres for oppgaver knyttet til ordinær arbeidsformidling, for fullt arbeidssføre personer og forslag om adgang for private bedrifter til å drive ordi-nær arbeidsformidling.

n.

Stortinget ber Regjeringen utrede et nytt system for hel- eller delfinansiering av pensjoner basert på avkast-ning fra Folketrygdfondet og Petroleumsfondet og, ved delfinansiering, forslag om innføring av øremerkede pensjons- og helsepremier som betales av arbeidsgi-vere og arbeidstagere.

o.

Stortinget ber Regjeringen gi statslosene full kompen-sasjon for bortfallet av sjømannsfradraget for statsloser.

*Forslag 9**Utenlandsbudsjett*

a.

I Stortingets vedtak av 19. oktober 2000 om stats-budsjettets fordeling til komiteene gjøres følgende endring/tillegg under finanskomiteen: Rammeområde 25 (Utenlandsbudsjett).

b.

Bevilgningsreglementet § 5 Utgiftene

Nytt punkt 5 skal lyde:

Avdelingen for kjøp av varer og tjenester fra utlan-det.

c.

Rammeområde 25 Utenlandsbudsjett

Under rammeområde 25 Utenlandsbudsjett bevilges for 2001 i henhold til oppstillingen nedenfor:

Inntekter	
(Overført fra Petroleumsfondet)	10 450 000 000
Utgifter	
Ekstraordinært kjøp av utstyr til sykehus	1 000 000 000
Kjøp av rednings- og politihelikoptre	1 000 000 000
Forskningsutstyr	700 000 000
Politibiler o.a. utstyr	300 000 000
IKT-utstyr til utdanningssektoren	1 000 000 000
Forsvarsutstyr	2 000 000 000
Støtte til hjemsendelse av flyktninger	500 000 000
Omsorgsboliger og sykehjem	1 000 000 000
Veibygging	1 500 000 000
Lufthavnsutstyr	300 000 000
Turistreklame i utlandet	200 000 000
Studieplasser i utlandet	500 000 000
Behandlingsreiser	300 000 000
FNs høykommissær for flyktninger	100 000 000
Markedsføring sel- og hvalfangst	50 000 000

Forslag fra Høyre:*Forslag 10*

For Stortingets behandling av statsbudsjettet medregnet folketrygden for 2001 fastsettes følgende rammer for bevilgninger i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 19. oktober 2000 og supplert 14. november 2000.

Rammenr.	Rammesum
1 Statsforvaltning	9 857 069 000
2 Familie og forbruker	31 969 952 000
3 Kultur	1 547 291 000
4 Utenriks	12 321 724 000
5 Justis	9 361 721 000
6 Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid	7 687 542 000
7 Dagpenger m.v.	12 753 000 000
8 Forsvar	27 698 681 000
9 Næring	2 658 116 000
10 Fiskeri	466 300 000
11 Landbruk	11 926 582 000
12 Olje og energi	-87 081 000 000
13 Miljø	2 224 302 000
14 Stortinget m.v.	809 290 000
15 Sosial og helse	33 467 921 000
16 Folketrygden, sosial og helse	154 101 900 000
17 Utdanning og forskning	28 092 747 000
18 Samferdsel	16 510 774 000
19 Rammetilskudd til kommunesektoren	51 297 000 000
20 Tilfeldige utgifter og inntekter	3 676 632 000
21 Eksportgarantier m.v.	-261 200 000
22 Finansadministrasjon	1 097 194 000
23 Skatter og avgifter	-500 312 000 000
24 Utbytte m.v.	-8 893 538 000
Sum før lånetransaksjoner og overføring til/fra Statens Petroleumsfond	-177 022 000 000

*Forslag 11**Reform av Folketrygden*

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag om en reform av Folketrygden, slik at deler av trygde- og arbeidsgiveravgiften gjøres om til innskudd i private pensjonsfond. Pensjonsytelsene fra disse fondene skal komme i stedet for tilleggspensjonene fra Folketrygden.

*Forslag 12**Innvilgningsrammer og rammer for netto utlånsvekst*

Statsbankenes innvilgningsrammer og rammer for netto utlånsvekst for 2001 fastsettes i tråd med Høyres merknader i Budsjett-innst. S. I (2000-2001).

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og representanten Steinar Bastesen:

*Forslag 13**Innvilgningsrammer og rammer for netto utlånsvekst*

Statsbankenes innvilgningsramme og rammer for netto utlånsvekst settes i tråd med disse medlemmers merknad i Budsjett-innst. S. I (2000-2001).

*Forslag 14**Studielånsrenta*

Stortinget ber Regjeringen om å sørge for at renta i Statens Lånekasse settes til 6,5 pst. fra årsskiftet.

*Forslag 15**Styrt studielånsrente*

Stortinget ber Regjeringen om å gjeninnføre styrt rente i Statens lånekasse for utdanning.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 16

For Stortingets behandling av statsbudsjettet medregnet folketrygden for 2001 fastsettes følgende rammer for bevilgninger i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 19. oktober 2000 og supplert 14. november 2000.

Rammenr.	Rammesum
1 Statsforvaltning	10 230 270 000
2 Familie og forbruker	30 604 810 000
3 Kultur	2 206 250 000
4 Utenriks	15 472 975 000
5 Justis	9 335 221 000
6 Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid	10 191 791 000
7 Dagpenger m.v.	12 753 000 000
8 Forsvar	24 087 681 000
9 Næring	3 146 916 000
10 Fiskeri	541 300 000
11 Landbruk	13 823 701 000
12 Olje og energi	-87 019 500 000
13 Miljø	2 420 882 000
14 Stortinget m.v.	809 290 000
15 Sosial og helse	30 767 421 000
16 Folketrygden, sosial og helse	160 948 900 000
17 Utdanning og forskning	29 695 747 000
18 Samferdsel	15 847 174 000
19 Rammetilskudd til kommunesektoren	57 474 000 000
20 Tilfeldige utgifter og inntekter	7 160 187 000
21 Eksportgarantier m.v.	-261 200 000
22 Finansadministrasjon	1 388 399 000
23 Skatter og avgifter	-521 475 000 000
24 Utbytte m.v.	-8 733 538 000
Sum før lånetransaksjoner og overføring til/fra Statens Petroleumsfond	-178 583 323 000

*Forslag 17**Miljøfondet*

Stortinget ber Regjeringen øke miljøfondets kapital med 4 mrd. kroner - til 5 mrd. kroner.

*Forslag 18**Økt tilgang på arbeidskraft*

Stortinget ber Regjeringen legge fram en plan for økt tilgang på arbeidskraft, tidlig i 2001.

*Forslag 19**Salg av brennevin og vin*

Stortinget ber Regjeringen sette i gang forsøk ved etablerte offentlige servicekontor om å åpne for begrenset salg av brennevin og vin.

Forslag fra representanten Steinar Bastesen*Forslag 20*

For Stortingets behandling av statsbudsjettet medregnet folketrygden for 2001 fastsettes følgende rammer for bevilgninger i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 19. oktober 2000 og supplert 14. november 2000.

Rammenr.	Rammesum
1 Statsforvaltning	10 215 725 000
2 Familie og forbruker	31 724 980 000
3 Kultur	1 993 857 000
4 Utenriks	12 629 308 000
5 Justis	9 578 221 000
6 Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid	9 381 291 000
7 Dagpenger m.v.	12 753 000 000
8 Forsvar	27 148 681 000
9 Næring	3 527 916 000
10 Fiskeri	593 950 000
11 Landbruk	13 518 701 000
12 Olje og energi	-86 931 800 000
13 Miljø	2 346 902 000
14 Stortinget m.v.	809 290 000
15 Sosial og helse	33 898 921 000
16 Folketrygden, sosial og helse	161 093 900 000
17 Utdanning og forskning	28 411 247 000
18 Samferdsel	19 270 859 000
19 Rammetilskudd til kommunesektoren	55 277 000 000
20 Tilfeldige utgifter og inntekter	3 876 632 000
21 Eksportgarantier m.v.	-261 200 000
22 Finansadministrasjon	1 378 899 000
23 Skatter og avgifter	-495 843 000 000
24 Utbytte m.v.	-8 693 538 000
Sum før lånetransaksjoner og overføring til/fra Statens Petroleumsfond	-174 594 300 000

11. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til St.meld. nr. 1 (2000-2001), St.prp. nr. 1 (2000-2001), St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 1-11 (2000-2001) og til det som står i denne innstillingen og råar Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

I

a.

For Stortingets behandling av Statsbudsjettet medregnet folketrygden for 2001 fastsettes følgende rammer for bevilgninger i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 19. oktober 2000 og supplert 14. november 2000.

Rammenr.	Rammesum
1 Statsforvaltning	10 185 270 000
2 Familie og forbruker	31 465 780 000
3 Kultur	1 986 250 000
4 Utenriks	14 894 308 000
5 Justis	9 305 721 000
6 Innvandring, regional utvikling, bolig og arbeid	9 212 291 000
7 Dagpenger m.v.	12 753 000 000

Rammenr.	Rammesum
8 Forsvar	26 667 881 000
9 Næring	3 281 916 000
10 Fiskeri	503 800 000
11 Landbruk	13 502 701 000
12 Olje og energi	-86 936 800 000
13 Miljø	2 302 902 000
14 Stortinget m.v.	809 290 000
15 Sosial og helse	30 844 721 000
16 Folketrygden, sosial og helse	160 883 100 000
17 Utdanning og forskning	27 939 747 000
18 Samferdsel	16 125 274 000
19 Rammetilskudd til kommunesektoren	52 398 000 000
20 Tilfeldige utgifter og inntekter	6 206 187 000
21 Eksportgarantier m.v.	-261 200 000
22 Finansadministrasjon	1 328 399 000
23 Skatter og avgifter	-513 527 000 000
24 Utbytte m.v.	-8 893 538 000
Sum før lånetransaksjoner og overføring til/fra Statens Petroleumsfond	-177 022 000 000

b.

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med forslag til bevilgning til kommunesektoren til kompensasjon for økte kostnader til barne- og etterlattepensjon på inntil 1,25 mrd. kroner.

II

Statsbankenes innvilgningsrammer

Statsbankenes innvilgningsrammer for 2001 fastsettes i tråd med flertallets merknader i Budsjett-innst. S. I (2000-2001).

III

Endring av reglementet for Folketrygdfondet

Stortinget samtykker i at § 5 i reglement for Folketrygdfondet endres til følgende (endring i kursiv skrift):

"Styret har ansvaret for at fondets midler anbringes med sikte på best mulig avkastning under hensyntaken til betryggende sikkerhet og den nødvendige likviditet. Styret skal påse at det er etablert et betryggende risikostyringssystem for fondets forvaltning.

Fondets midler kan plasseres i norske ihendehaverobligasjoner og sertifikater, som kontolån til statskassen og som innskudd i forretnings- og sparebanker. Innenfor en ramme på 20 pst. av forvaltningskapitalen kan fondets midler plasseres i aksjer notert på norsk børs *eller på børs i Danmark, Finland eller Sverige* og, etter godkjenning fra Finansdepartementet, aksjer i norske selskaper ellers hvor aksjene er gjenstand for regelmessig og organisert omsetning, børsnoterte grunnfondsbevis i norske sparebanker, kredittforeninger og gjensidige forsikringsselskaper, og børsnoterte konvertible obligasjoner og børsnoterte obligasjoner med kjøpsrett til aksjer i norske selskaper. *Plassering i aksjer notert på børs i Danmark, Finland eller Sverige*

må samlet ikke overstige 5 pst. av Folketrygdfondets ramme for aksjeplasseringer. Fondet kan delta i emisjoner i ikke-børsnoterte aksjer i norske selskaper umiddelbart før børsintroduksjon, dersom det er klargjort på emisjonstidspunktet at de aktuelle aksjene vil bli børsnotert kort tid etter emisjonen.

Annet ledd er ikke til hinder for at Folketrygdfondet kan beholde aksjer i norsk selskap som i forbindelse med oppkjøp, fusjon e.l. endrer status til å bli utenlandsk selskap.

Fondet kan videre, innenfor den samlede rammen på 20 pst. av fondskapitalen, gå inn med egenkapitalinnskudd i form av ikke-børsnoterte papirer, i tilfelle hvor fondet står i fare for å lide betydelige tap på plasseringer i obligasjoner. Dette må i så fall være ledd i en koordinert aksjon, hvor en dominerende gruppe av kreditorene deltar, og hvor siktemålet for fondet alene er å trygge fondets egne interesser.

Folketrygdfondet kan eie andeler for inntil 15 pst. av total aksjekapital eller grunnfondsbeviskapital i ett enkelt selskap *i Norge. Folketrygdfondet kan eie andeler for inntil 0,5 pst. av total aksjekapital i ett enkelt selskap i Danmark, Finland og Sverige.* Styret kan ta opp kortsiktige lån dersom dette finnes hensiktsmessig.

Folketrygdfondet kan, etter nærmere retningslinjer fastsatt av Finansdepartementet, inngå salgs- og gjenkjøpsavtaler knyttet til egenkapitalinstrumenter og rentebærende instrumenter der erververen av instrumentene etter avtalen har plikt til å tilbakeføre disse til selger."

IV

St.meld. nr. 1 (2000-2001) - Nasjonalbudsjettet 2001 - vedlegges protokollen.

Oslo, i finanskomiteen, den 23. november 2000

Dag Terje Andersen
leder og ordfører

Siv Jensen
sekretær

Vedlegg 1**Referat i Stortinget tirsdag 14. november 2000**

- (55) (St.prp. nr. 1, Tillegg nr. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 og 11 (2000-2001)) Foreslås sendt finanskomiteen
- Budsjettkapitlene og romertallene i St.prp. nr. 1, Tillegg nr. 1-11, (2000-2001) foreslås fordelt på rammeområder og sendt de respektive komiteer i samsvar med Stortingets vedtak om fordeling til komiteene i Innst. S. nr. 2 (2000-2001). Nye kapitler og romertall som ikke ble fordelt i Innst. S. nr. 2 foreslås fordelt til komiteene slik:
- St.prp. nr. 1, Tillegg nr. 1 (2000-2001))
Romertallene II og III
- Sendes familie-, kultur- og administrasjonskomiteen
Rammeområde 3
- (St.prp. nr. 1, Tillegg nr. 2 (2000-2001))
- Sendes justiskomiteen
- (St.prp. nr. 1, Tillegg nr. 3 (2000-2001))
Romertall II
- Sendes kirke-, utdannings- og forskningskomiteen
Rammeområde 17
- (St.prp. nr. 1, Tillegg nr. 4 (2000-2001))
Romertall II
- Sendes familie-, kultur- og administrasjonskomiteen,
Rammeområde 1, unntatt kap. 1591, som sendes kommunalkomiteen
- (St.prp. nr. 1, Tillegg nr. 5 (2000-2001))
Romertall II
- Sendes samferdselskomiteen,
Rammeområde 18, unntatt kap. 5618, som sendes finanskomiteen
- (St.prp. nr. 1, Tillegg nr. 6 (2000-2001))
Romertall II
- Sendes kommunalkomiteen,
Rammeområde 6, unntatt kap. 159 og 195 som foreslås sendt utenrikskomiteen
- (St.prp. nr. 1, Tillegg nr. 7 (2000-2001))
Kap. 951 og romertall II
- Sendes næringskomiteen
Rammeområde 9
- (St.prp. nr. 1, Tillegg nr. 8 (2000-2001))
- Sendes sosialkomiteen

(St.prp. nr. 1, Tillegg nr. 9 (2000-2001))

Sendes
næringskomiteen,
unntatt kap. 336 som
sendes
familie-, kultur-
og administrasjons-
komiteen, kap. 1064,
sendes
samferdselskomiteen,
kap. 4020, som sendes kirke-,
utdannings- og
forskningskomiteen

(St.prp. nr. 1, Tillegg nr. 10 (2000-2001))
Romertall II

Sendes
næringskomiteen, unntatt kap.
5620, som sendes
finanskomiteen

(St.prp. nr. 1, Tillegg nr. 11 (2000-2001))
Romertallene I - IV

Sendes
finanskomiteen, unntatt kap.
3051, som
sendes
kontroll- og
konstitusjons-
komiteen

Produktavgift til folketrygden for fiskeri-, hval- og
selfangstnæringa

Sendes finanskomiteen
Rammeområde 23

Vedlegg 2

Brev fra Finansdepartementet v/statsråden til Stortinget, datert 23. oktober 2000

Nasjonalbudsjettet 2001. Trykkfeil

Det opplyses om følgende trykkfeil i St.meld. nr. 1 (2000-2001) Nasjonalbudsjettet 2001:

Kap. 2, side 14

I det andre strekpunktet står det: " Etter en nedgang i petroleumsinvesteringene på 12,6 pst. i fjor, anslås nå en ytterligere nedgang på hele 43 pst. over de to neste årene". Det riktige er "(...) anslås nå en ytterligere nedgang på hele 35 pst. over de to neste årene".

Kap. 2, side 16, boks 2.1, tabell 2.2

Tallene for anslag på veksten i offentlig konsum og investeringer er gale for 2001. I kolonnen som viser anslagene i Revidert nasjonalbudsjett 2000 (RNB00) for 2001 står det 1,7 pst. Det riktige skal være 0,8 pst. I NB01-kolonnen står det 1,5 pst., mens det riktige skal være 1,4 pst.

Kap. 2, side 53, figur 2.22

I figur 2.22D er benevnningen utelatt. Benevnningen er *mrd. kroner*.

Kap. 3, side 91, boks 3.3, tabell 3.9

På linjen for "Reell formuesendring for offentlig forvaltning" skal ikke verdien være -43,2 som det står, men -43,8 *mrd. kroner*.

Kap. 4, side 129, boks 4.1, tabell 4.1

I fotnoten til tabell 4.1 står det at tallene for skatt som andel av BNP for Norge er regnet utenom sokkelvirksomheten. Det riktige er at *sokkelvirksomheten er inkludert*.

Kap. 4, side 130, tabell 4.2

i) For personer med inntekt mellom 450 000 og 599 999 kroner er ikke skatteøkningen 2 400 kroner som det står, men 2 500 *kroner*.

ii) For personer med inntekt over 600 000 kroner er ikke skatteøkningen 25 100 kroner som det står, men 26 600 *kroner*.

Kap. 4, side 143, tabell 4.7

I tabellens overskrift står det at anslagene er for 2001. Det riktige er at *anslagene er for 2000*.

Kap. 4, side 145, tabell 4.8

i) Anslaget på provenyvirkningen av særfradraget for bønder og fiskere er ikke 595 millioner kroner som det står, men 555 *millioner kroner*.

ii) Anslaget på provenyvirkningen av ekstra arbeidsgiveravgift på inntekter over 16 G er ikke -645 millioner kroner som det står, men -665 *millioner kroner*.

iii) Anslaget på provenyvirkningen av inntektsfradraget for bønder er ikke 280 millioner kroner som det står, men *320 millioner kroner*.

Kap. 4, side 148, avsnitt 4.8.4

i) I første setning står det "Fra 1999 til 2000 ble det foretatt reduksjoner i samlede skatteutgifter på om lag

1 mrd. kroner." Det riktige er "(...) reduksjoner i samlede skatteutgifter på om lag *1,5 mrd. kroner*".

ii) Det skal inkluderes et nytt første strekpunkt i første spalte:

"- Aksjesparing med skattefradrag (AMS) ble opphevet. Dette reduserte skatteutgiftene med om lag 450 mill. kroner."